

Bruxelles, 20. rujna 2016.
(OR. en)

12299/16

COHOM 115
COPS 272
CFSP/PESC 711
CSDP/PSDC 521
FREMP 146
INF 160
JAI 758
RELEX 748

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	20. rujna 2016.
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	11691/16 COHOM 106 COPS 257 CFSP/PESC 657 CSDP/PSDC 482 FREMP 135 INF 145 JAI 702 RELEX 685
Predmet:	Godišnje izvješće EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2015. – Pitanja u vezi s pojedinim zemljama i regijama

Za delegacije se u prilogu nalazi Godišnje izvješće EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2015. – Pitanja u vezi s pojedinim zemljama i regijama, koje je Vijeće usvojilo na 3484. sastanku održanom 20. rujna 2016.

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE EU-a O LJUDSKIM PRAVIMA I DEMOKRACIJI
U SVIJETU ZA 2015.**

Pitanja u vezi s pojedinim zemljama i regijama

(Vijeće za opće poslove, 20. rujna 2016.)

Sadržaj

I. Zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje	9
Albanija	10
Bosna i Hercegovina	11
Bivša jugoslavenska republika Makedonija.....	12
Kosovo*	13
Crna Gora	15
Srbija	16
Turska.....	17
Pomoć za više korisnika	18
II. Zemlje EGP-a/EFTA-e.....	18
Švicarska	18
Norveška	19
Island	20
Sveta Stolica	21
Andora, Lihtenštajn, Monako, San Marino.....	21
III. Europska politika susjedstva.....	21
Armenija.....	22
Azerbajdžan	25
Bjelarus.....	28
Gruzija.....	30
Republika Moldova	33

Ukrajina	35
Egipat.....	38
Izrael	41
Palestina*	43
Jordan.....	46
Libanon.....	48
Siriya	49
Alžir	51
Maroko	54
Tunis	56
Zapadna Sahara.....	59
Libija.....	59
IV. Rusija i srednja Azija	62
Rusija	62
Kazahstan.....	65
Kirgiska Republika	66
Tadžikistan.....	67
Turkmenistan.....	69
Uzbekistan	70
V. Afrika.....	71
Afrička unija (AU) – zajednička strategija Afrike i EU-a	71
Angola.....	74
Benin	76
Bocvana	78
Burkina Faso.....	81
Burundi.....	83
Kabo Verde	86

Kamerun	87
Srednjoafrička Republika	88
Čad	89
Unija Komorâ	91
Republika Kongo	92
Côte d'Ivoire	94
Demokratska Republika Kongo	96
Džibuti	98
Ekvatorska Gvineja	99
Eritreja	100
Etiopija	102
Gabon	104
Gambija	106
Gana	108
Gvineja	110
Gvineja Bisau	113
Kenija	114
Lesoto	115
Liberija	118
Madagaskar	119
Malavi	122
Mali	123
Mauritanija	125
Republika Mauricijus	127
Mozambik	128
Namibija	130
Niger	133

Nigerija	134
Ruanda	137
Sveti Toma i Prinsipe	140
Senegal	141
Republika Sejšeli	143
Sijera Leone	144
Somalija	146
Južna Afrika	149
Južni Sudan	151
Sudan	154
Svazi	156
Tanzanija	158
Togo	160
Uganda	161
Zambija	163
Zimbabve	164
VI. Arapski poluotok	166
Bahrein	166
Kuvajt	168
Oman	169
Katar	169
Saudijska Arabija	170
Ujedinjeni Arapski Emirati	172
Jemen	173
Iran	177
Irak	178
VII. AZIJA	181

Afganistan	181
Udruženje država jugoistočne Azije (ASEAN)	184
Bangladeš	184
Butan.....	187
Brunej	188
Mjanmar/Burma.....	189
Kambodža	192
Narodna Republika Kina.....	194
Hong Kong	198
Tajvan.....	198
Indija.....	199
Indonezija.....	201
Japan.....	203
Republika Koreja	204
Demokratska Narodna Republika Koreja	205
Laoska Narodna Demokratska Republika.....	208
Malezija	209
Maldivi.....	212
Mongolija	214
Nepal	216
Pakistan	218
Filipini.....	220
Singapur	223
Šri Lanka.....	224
Tajland	227
Timor-Leste.....	229
Vijetnam	230

VIII. Oceanija.....	233
Australija.....	233
Fidži	233
Male pacifičke otočne države – Kiribati, Republika Maršalovi Otoci, Savezne Države Mikronezije, Nauru, Palau, Tuvalu i Samoa	235
Novi Zeland	239
Papua Nova Gvineja.....	239
Salomonovi Otoci.....	242
Tonga	245
Vanuatu	247
IX. Sjeverna i Južna Amerika.....	250
Antigva i Barbuda	250
Argentina.....	251
Zajednica Bahama.....	251
Barbados.....	253
Belize.....	254
Bolivija.....	255
Brazil.....	256
Kanada	258
Čile	260
Kolumbija.....	263
Kostarika.....	265
Kuba	266
Dominika	268
Dominikanska Republika	268
Ekvador	270
El Salvador	271

Grenada	274
Gvatemala	275
Gvajana	277
Haiti	279
Honduras	280
Jamajka	282
Meksiko	283
Nikaragva	286
Panama	288
Paragvaj	290
Peru	291
Sveti Kristofor i Nevis	292
Sveta Lucija.....	293
Sveti Vincent i Grenadini.....	294
Surinam	295
Trinidad i Tobago.....	296
Sjedinjene Američke Države (SAD).....	297
Urugvaj.....	299
Venezuela	300

I. Zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje

Vrijednosti na kojima se temelji EU, kako su navedene u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji, navedene su u kriterijima za pristupanje. Ti osnovni uvjeti, koje sve zemlje kandidatkinje moraju ispuniti kako bi postale državom članicom, obuhvaćaju stabilnost institucija koje jamče demokraciju, poštovanje vladavine prava, ljudska prava i zaštitu manjina. Trenutačnim planom proširenja obuhvaćene su zemlje zapadnog Balkana i Turska. O napretku prema ispunjenju tih kriterija detaljno se izlaže u paketu Europske komisije za proširenje za 2015.¹ Ove godine Komisija je ojačala pristup svojim procjenama u okviru godišnjih izvješća o zemljama obuhvaćenima procesom proširenja, u koje su bili uključeni ne samo napredak nego i izvješće o trenutačnom stanju te razina pripremljenosti zemalja za preuzimanje obveza članstva. U izvješćima se također daju jasnije smjernice o tome što se od tih zemalja očekuje.

Politika proširenja EU-a i dalje je usmjerena na načelo prema kojem se najprije rješavaju temeljna pitanja. U procesu proširenja, u kojem se odražavaju temeljne vrijednosti i prioriteti politika EU-a, prioritet i dalje imaju reforme u području vladavine prava, temeljnih prava, jačanja demokratskih institucija, uključujući reformu javne uprave, te ekonomskog razvoja i konkurentnosti.

U strategiji proširenja EU-a za 2015. ističu se glavni izazovi za zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje. Što se tiče temeljnih prava, Komisija i dalje ističe da su u zemljama zapadnog Balkana i u Turskoj potrebni daljnji naponi kako bi se osigurala provedba temeljnih prava u praksi, iako su često u znatnoj mjeri sadržana u zakonodavstvu. Poseban izazov predstavlja sloboda govora, čije se trenutačno stanje u nizu zemalja pogoršava. U procesu pristupanja EU-u Komisiji je i dalje prioritet rad na slobodi izražavanja i slobodi medija. I dalje postoji potreba za boljom zaštitom manjina, posebno Roma, koji su i dalje izloženi diskriminaciji te žive u teškim životnim uvjetima. Ozbiljni su problemi i diskriminacija i netrpeljivost prema drugim ugroženim skupinama, među ostalim prema lezbijkama, gejevima, biseksualnim, transrodnim i interseksualnim osobama (LGBTI). Potreban je i dodatan rad na promicanju ravnopravnosti žena i muškaraca, borbi protiv nasilja u obitelji, osiguravanju poštovanja prava djeteta i potpori osobama s invaliditetom.

¹ COM(2015) 611 final, Bruxelles, studeni 2015.

Pozornost treba posvetiti i radu demokratskih institucija. Potrebno je još pojačati ulogu nacionalnih parlamenata u procesu reforme s ciljem osiguravanja demokratske odgovornosti. Zemlje obuhvaćene procesom proširenja trebaju osigurati učinkovito funkcioniranje institucijskog okvira za zaštitu temeljnih prava i mnogo poticajnije i povoljnije okružje za promicanje razvoja civilnog društva jer će se njime doprinijeti jačanju političke odgovornosti i boljem razumijevanju reformi u vezi s pristupanjem. Komisija nastavlja promicati i podupirati sudjelovanje zemalja kandidatkinja i zemalja s kojima je sklopljen Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju u radu Agencije EU-a za temeljna prava u ulozi promatrača. Pozitivna zbivanja zabilježena su u 2015. u pogledu bivše jugoslavenske republike Makedonije, Albanije i Srbije.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_strategy_paper_en.pdf

Albanija

U okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) u tijeku su četiri ključna projekta usmjerena na jačanje učinkovitosti albanskog sustava za zaštitu ljudskih prava i borbu protiv diskriminacije (IPA za 2013., 1,5 milijuna EUR), na ekonomsko i društveno osnaživanje Roma i Egipćana (IPA za 2014., četiri milijuna EUR), na alternativno rješavanje sporova s ciljem da se građanima osiguraju alternativni načini rješavanja sporova (IPA za 2012., 750 000 EUR) te na zatvorski sustav (IPA za 2013., 1 milijun EUR). U tijeku je i jedan projekt u vezi sa zatvorskom infrastrukturom (IPA za 2011., 14,4 milijuna EUR).

U okviru Instrumenta za civilno društvo IPA-e sedam projekata (ukupne vrijednosti od otprilike 1,2 milijuna EUR) povezano je sa zaštitom ljudskih prava te im je cilj poticanje socijalne uključenosti pripadnika manjina, posebno Roma i Egipćana, praćenje poštovanja temeljnih prava u centrima za pritvor, podupiranje pristupa pravosuđu za ugrožene skupine te promicanje restorativne pravde i posredovanja između žrtve i počinitelja kod maloljetnika.

U tijeku je šest projekata koji se financiraju u okviru Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) (ukupno 1,2 milijuna EUR), a bave se pitanjima kao što su prava LGBTI osoba, prava osoba s invaliditetom, zaštita djeteta i nasilje nad ženama. U tijeku je sedam projekata u vezi sa zaštitom ljudskih prava u području obrazovanja i zapošljavanja, koji su usmjereni na uključenost osoba s invaliditetom i ugroženih skupina.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_albania.pdf

Bosna i Hercegovina

Financijska pomoć u okviru programa IPA-e u 2015. bila je usmjerena na usklađivanje zakonodavstva s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom (1 milijun EUR u okviru IPA-e za 2011.) i potporu društveno-ekonomskom osnaživanju oko 260 žrtava mina i njihovih obitelji putem projekta potpore žrtvama mina (1 milijun EUR). Novi projekt s proračunom od 2,5 milijuna EUR za potporu društveno-ekonomskoj uključenosti romskog stanovništva započeo je u listopadu 2015., nadovezujući se na prethodni projekt sa sličnim proračunom. Ukupno dvama projektima omogućit će se pružanje 290 stambenih jedinica i integrirane društveno-ekonomske mjere. Tim mjerama izravno se hvata ukoštac s pitanjem nedostatka smještaja, siromaštva i socijalno-gospodarskog isključenja Roma putem izgradnje ili obnove domova i povezane infrastrukture te osiguravanjem sredstava za život, pri čemu prednost imaju područja zahvaćena poplavama. Pružanje trajnih stambenih rješenja i druge mjere za ugrožene povratnike ili interno raseljene osobe financiraju se u okviru projekta za provedbu strategije povratka iz Priloga VII. (sedam milijuna EUR) kojim se upravlja zajedno s UNHCR-om. EU je osigurao potporu u iznosu od milijun EUR za projekt u vezi sa sustavom socijalnog stanovanja pod nazivom „Razvoj integriranog modela u teoriji i praksi” čiji je cilj pomoći nacionalnim tvorcima politika da utvrde i provedu stambene politike kojima se pruža potpora izbjeglicama, povratnicima, beskućnicima, mladima i drugima kojima je potrebna pomoć.

Novi projekt u iznosu od tri milijuna EUR započet je s ciljem podupiranja tehničkog jačanja kapacitetâ Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice te pružateljâ socijalnih usluga. Također je pružena potpora reviziji zakona Bosne i Hercegovine o zabrani diskriminacije.

U 2015. provedeno je jedanaest projekata financiranih u okviru EIDHR-a u ukupnom iznosu od 2,5 milijuna EUR. Ti projekti posebno su bili usmjereni na zaštitu manjina, uključujući Rome općenito te posebno romsku djecu, zaštitu LGBTI osoba i prava osoba s invaliditetom, kao i promicanje sudjelovanja studenata u demokratskim reformama, osnaživanje i sudjelovanje mladih te društveno-ekonomsko osnaživanje marginaliziranih skupina. Krajem 2015. u pet navrata dodijeljena su dodatna bespovratna sredstva u iznosu od 0,95 milijuna EUR za rješavanje pitanja uključenosti Roma, kontrole duhana, dobrog političkog upravljanja, pristupa vodi i potpore mladima.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_bosnia_and_herzegovina.pdf

Bivša jugoslavenska republika Makedonija

EU je u 2015. pružio znatnu potporu organizacijama civilnog društva koje rade na zaštiti raznih temeljnih prava. Nacionalnom omotnicom Instrumenta za civilno društvo u okviru IPA-e za 2014. (pet milijuna EUR) pružilo se potporu 19 projekata usmjerenih uglavnom na promicanje slobode izražavanja i medija, istraživačkog novinarstva, pravosudnih reformi, participativne demokracije, međuetničkih odnosa i prava Roma. Programom bespovratnih sredstava za civilno društvo u okviru IPA-e za 2011. (1,35 milijuna EUR) pružena je potpora 12 dodatnih projekata usmjerenih prvenstveno na jačanje sudjelovanja civilnog društva u kreiranju javnih politika, borbu protiv diskriminacije te zaštitu prava osoba s invaliditetom, mladih i drugih ugroženih skupina. Naposljetku, 10 projekata bespovratnih sredstava financiranih u okviru programa EIDHR-a za 2014. i 2015. (1,2 milijuna EUR) provedeno je s ciljem promicanja učinkovitog pristupa pravosuđu, obrazovanja u školama u području ljudskih prava, prava na sigurno radno okruženje, transparentnog i uključivog kreiranja politika te socijalne uključenosti romske zajednice.

Osim tih projekata bespovratnih sredstava za organizacije civilnog društva EU je nastavio provoditi niz projekata IPA-e u vezi s ljudskim pravima s raznim javnim institucijama. Među njima su bili projekti usmjereni na potporu Uredu ombudsmana radi učinkovitije zaštite temeljnih prava, na jačanje neovisnosti, učinkovitosti i profesionalizma pravosuđa, na reformu kaznenopravnog sustava, na učinkovitiju borbu protiv korupcije te na zaštitu prava pritvorenih i osuđenih osoba.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf

Kosovo*²

U okviru IPA-e za 2014. s Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) u 2015. započelo se s provođenjem mjere u vrijednosti od dva milijuna EUR. Cilj je mjere stvoriti prilike za ostvarenje prihoda za manjinske zajednice, povećavajući time njihove izgleda za ponovnu integraciju. U okviru raspodjele Instrumenta za civilno društvo i medijskog programa IPA-e za 2015. ugovorene su dvije mjere za poboljšanje položaja žrtava nasilja u obitelji i trgovanja ljudima te za uspostavu i održavanje učinkovite koalicije organizacija civilnog društva za ljudska prava, jačajući njihove sposobnosti zagovaranja. Ukupna vrijednost tih dvaju projekata iznosi dva milijuna EUR. Nadalje, u 2015. je dovršen projekt IPA-e u vrijednosti od 1 milijun EUR, koji je provelo Vijeće Europe, u vezi s izgradnjom kapaciteta institucije ombudsmana i civilnog društva. Drugi tekući projekti IPA-e u 2015. bili su: *twinning* projekt u vrijednosti od 0,7 milijuna EUR za borbu protiv homofobije i transfobije te uspostavu strateških partnerstava s organizacijama civilnog društva radi pružanja usluga pravnog i psihološkog savjetovanja; dva projekta u vrijednosti od 1,5 milijuna EUR odnosno 0,6 milijuna EUR za pružanje socijalnih usluga osobama, posebno djeci s invaliditetom te projekt u vrijednosti od 3 milijuna EUR usmjeren na zaštitu i promicanje prava pripadnika manjinskih zajednica.

² Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244 (1999) i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

U 2015. ugovorena su dva projekta EIDHR-a u ukupnom iznosu od 0,4 milijuna EUR koja se bave pitanjima ljudskih prava u digitalnom dobu te stanovanja kao temeljnog ljudskog prava. Civilno društvo nastavilo je provoditi jedanaest drugih projekata financiranih u okviru programa EIDHR-a za 2011. i 2012. Ti su projekti bili usmjereni na jačanje sposobnosti ugroženih skupina da zagovaraju svoje stajalište, poboljšanje odnosa među zajednicama i međuetničkih odnosa putem kulturnih aktivnosti te pitanja koja se tiču osnaživanja žena, prava LGBTI osoba te osoba s invaliditetom. Osim toga, u 2015. je započela provedba pet projekata EIDHR-a s ukupnom približnom vrijednošću od jednog milijuna EUR, čiji je cilj obuhvaćao jačanje organizacija žena te poboljšanje političke zastupljenosti i sudjelovanja zajednica Roma, Aškalija i Egipćana.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_kosovo.pdf

Crna Gora

Tijekom 2015. provedena su u području ljudskih prava tri projekta IPA-e vrijedna otprilike 1,6 milijuna EUR, usmjerena na socijalnu uključenost osoba s invaliditetom, održiva rješenja za interno raseljeno romsko stanovništvo te potporu Uredu ombudsmana i ustavnom sudu u vezi s primjenom standarda u području ljudskih prava. Što se tiče novih obveza, u 2015. iz sredstava IPA-e dodijeljeno je oko 2,35 milijuna EUR za šest projekata u vezi s politikama za borbu protiv diskriminacije i ljudskim pravima (socijalna uključenost djece i mladih s invaliditetom; socijalna uključenost žena žrtava nasilja; prava pacijenata s problemima mentalnog zdravlja; socijalno poduzetništvo; ekonomsko osnaživanje žena i njihovo političko sudjelovanje te rodno uvjetovano nasilje).

Osim toga, šest projekata u okviru EIDHR-a (program potpore za pojedinu zemlju) dobilo je financijsku potporu EU-a u 2015. u iznosu od 700 000 EUR. Projekti usmjereni na niz područja, kao što su prava LGBTI osoba, političko sudjelovanje Roma (osnivanje prvog sindikata sastavljenog od romskih radnika), zaštita prava potrošača i pacijenata, rast povjerenja u izbore i borba protiv rodno uvjetovanog nasilja. U 2015. u tijeku su bila još četiri projekta EIDHR-a vrijedna oko 400 000 EUR, usmjerena na socijalnu uključenost Roma, sprečavanje zlostavljanja u zatvorima putem reforme službi nadležnih za rehabilitaciju i resocijalizaciju te na prava osoba s invaliditetom.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_montenegro.pdf

Srbija

EU je u 2015. nastavio provoditi četiri projekta u okviru programa IPA-e kako bi se dala potpora politikama za borbu protiv diskriminacije te poboljšao položaj ugroženih osoba, među ostalim Roma, izbjeglica i interno raseljenih osoba. U 2015. postojala su četiri projekta u vezi s uključenošću Roma, s ukupnom vrijednošću od 11,4 milijuna EUR. U listopadu 2015. pokrenut je twinning projekt „Potpora unapređenju ljudskih prava i nultoj stopi tolerancije na diskriminaciju”. Trajat će 18 mjeseci i imati ukupnu vrijednost od 1,2 milijuna EUR. U kontekstu Instrumenta za civilno društvo za 2013. organizacijama civilnog društva dodijeljena su u dvadeset i dva navrata bespovratna sredstava u ukupnoj vrijednosti od 2,4 milijuna EUR. Projektima kojima je tek dodijeljeno financiranje doprinijet će se borbi protiv korupcije povećanjem transparentnosti u javnom sektoru, pružanjem potpore osobama i skupinama koje su najizloženije diskriminaciji i podupiranjem suradnje između Srbije i Kosova kulturnim i medijskim inicijativama te inicijativama za mlade.

U 2015. objavljen je novi poziv na podnošenje prijedloga u okviru proračuna EIDHR-a za 2014. i 2015., s ukupnom vrijednošću od dva milijuna EUR. U dvadeset navrata dodijeljena su bespovratna sredstva organizacijama civilnog društva usmjerenima na zaštitu manjina, prava LGBTI osoba, rodnu ravnopravnost, prava djece, prava tražitelja azila i prava osoba s invaliditetom.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_serbia.pdf

Turska

U strateškom dokumentu za zemlju korisnicu za razdoblje od 2014. do 2020. (pomoć u okviru instrumenta IPA II) za Tursku se kao glavni prioriteti utvrđuju reforme i izgradnja kapaciteta u područjima vladavine prava i temeljnih prava. U okviru IPA-e postoji nekoliko istaknutih projekata usmjerenih na ljudska prava, na primjer projekti izgradnje kapaciteta s relevantnim mehanizmima za ljudska prava (kao što su nacionalna institucija za ljudska prava, ombudsman, parlament i odvjetničke komore), projekti u vezi sa slobodom izražavanja i projekti usmjereni na prava žena i borbu protiv diskriminacije. Nedavno doneseni nacionalni program IPA-e za 2015. obuhvaća mjeru vrijednu 17,9 milijuna EUR za potporu pravosuđu čiji je cilj pojačati neovisnost, nepristranost, učinkovitost i rad pravosuđa. Što se tiče temeljnih prava, programom je obuhvaćena mjera vrijedna 18,9 milijuna EUR namijenjena jačanju ključnih institucija, kao i pružanju potpore nastojanjima na borbi protiv nasilja nad ženama i djecom te njegovu sprečavanju. Mjerom u vezi s unutarnjim poslovima pružit će se potpora Turskoj u provedbi povezanih zahtjeva te će se doprinijeti nastojanjima da se zbrinu izbjeglice iz sukoba u Siriji (112 milijuna EUR). Samostalnom mjerom u vrijednosti od 4,7 milijuna EUR poduprijet će se socijalna uključenost interno raseljenih osoba u pokrajini Van.

Projekti EIDHR-a u Turskoj usmjereni su na najvažnija pitanja za tu zemlju u vezi s ljudskim pravima, uključujući slobodu izražavanja i neovisne medije, poboljšanje pristupa pravosuđu, borbu protiv mučenja i nekažnjavanja, zaštitu i poštovanje kulturne raznolikosti, ugrožene skupine i prava pripadnika manjina, obrazovanje i programe osposobljavanja u području ljudskih prava te poboljšanje političke zastupljenosti i sudjelovanja u društvu, posebno u pogledu podzastupljenih skupina (uključujući žene, LGBTI osobe, Rroma i mlade). U prosincu 2015. provodila su se 33 projekta u okviru programa EIDHR-a za Tursku. Dvadeset i dva nova projektna ugovora, u vrijednosti od 3 milijuna EUR, potpisana su u prosincu 2015. Novim projektima obuhvaćeno je nekoliko ključnih područja u vezi s ljudskim pravima, a to su sljedeća: branitelji ljudskih prava, prava LGBTI osoba, prava žena i borba protiv nasilja nad ženama, manjine i izbjeglice. Također se očekuje da će EIDHR imati ulogu u odgovoru na krizu u Siriji, surađujući s organizacijama civilnog društva u pogledu prava izbjeglica, tražitelja azila, interno raseljenih osoba i migranata općenito. Prioriteti u ovom području u skladu su i komplementarni s radom koji se provodi u okviru IPA-e, Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (IcSP) te drugih važnih instrumenata, kao što je uzajamni fond EU-a.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_turkey.pdf

Pomoć za više korisnika

U okviru pomoći za više korisnika projekti u okviru IPA-e za 2012. i 2013. i dalje se provode u vezi sa zaštitom i promicanjem manjina (3,6 milijuna EUR) te pružanjem regionalne potpore za uključivo obrazovanje (4,6 milijuna EUR).

II. Zemlje EGP-a/EFTA-e

Švicarska

Strategija EU-a za ljudska prava u Švicarskoj bila je prvenstveno umjerena na suradnju i održavanje bliskog dijaloga sa Švicarskom u pogledu pitanja ljudskih prava pri međunarodnim organizacijama (UN-u, Vijeću Europe, OEES-u, itd.) i u pojedinim zemljama diljem svijeta. Švicarska ima aktivnu ulogu u Vijeću UN-a za ljudska prava te je izabrana za njegovu članicu za razdoblje od 2016. do 2018.

EU je u svoje aktivnosti javne diplomacije i informiranja koje provodi u Švicarskoj uključio ljudska prava kako bi naglasio svoju vodeću ulogu u zagovaranju globalnog programa za ljudska prava.

Što se tiče Europske konvencije o ljudskim pravima (ECHR), unatoč tome što u Švicarskoj postoji određeno neslaganje s pojedinim presudama Europskog suda za ljudska prava, u pravilu se priznaje da su presude tog suda pozitivno utjecale na sudsku praksu švicarskog Saveznog suda u pogledu ljudskih prava i povelje o temeljnim pravima iz ustava. Ipak, cilj jedne predložene popularne inicijative političke desnice jest uspostaviti prvenstvo švicarskog ustava u odnosu na međunarodno pravo, uključujući Europsku konvenciju o ljudskim pravima, s ciljem samostalne zaštite temeljnih i ljudskih prava te, prema mišljenju pokretača, poštovanja volje švicarskog naroda. Zauzimajući donekle umjerenije stajalište Gornji dom Švicarske federalne skupštine raspravljao je u prosincu o prijedlogu koji je Donji dom već podržao u vezi s time da se Švicarskom saveznom vijeću dodijeli zadaća da na svim relevantnim razinama, a posebno u Vijeću Europe, radi na povećanju usklađenosti s načelom supsidijarnosti i njegovu jačanju te na osiguravanju toga da Europski sud za ljudska prava u svojoj sudskoj praksi sustavnije uzima u obzir nacionalne pravne sustave.

Norveška

Budući da EU i Norveška imaju slične standarde u području ljudskih prava, strategija EU-a za ljudska prava bila je prvenstveno umjerena na suradnju i održavanje bliskog dijaloga s Norveškom u pogledu pitanja ljudskih prava pri međunarodnim organizacijama (UN-u, Vijeću Europe, OEES-u, itd.) i u pojedinim zemljama diljem svijeta. U Norveškoj su ljudska prava obuhvaćena aktivnostima informiranja i javne diplomacije EU-a kako bi se naglasila vodeća uloga EU-a diljem svijeta.

Šire gledajući, Međunarodna povelja o ljudskim pravima, kao i mnoge konvencije i drugi instrumenti za promicanje i zaštitu specifičnih ljudskih prava, na primjer u pogledu rasne diskriminacije, mučenja te prava žena, djece i osoba s invaliditetom, zajedno s idejom promicanja ljudskih prava kako je navedeno u preambuli Opće deklaracije o ljudskim pravima, čine osnovu za norvešku potporu ljudskim pravima, koja se održava na različite načine, među ostalim razvojnom suradnjom. Iako trenutačno ne postoji akcijski plan za ljudska prava u cjelini, postoje planovi za određena područja, npr. trgovanje ljudima, prava djece i prava žena. Ljudska prava i dalje su ključna s obzirom na to da norveška vlada povećava svoju usmjerenost na tematska područja u kojima se Norveška smatra posebno jakom. Prioritetna područja za norvešku razvojnu suradnju s ciljem potpore ljudskim pravima obuhvaćaju pružanje potpore braniteljima ljudskih prava, vladavinu prava te borbu protiv mučenja i smrtne kazne, slobodu govora i slobodu medija, društvenu odgovornost poduzeća, dijaloge o ljudskim pravima s odabranim zemljama i promicanje prava žena, djece, osoba s invaliditetom, autohtonih naroda te lezbijskih, gej, biseksualnih i transrodnih (LGBT) osoba.

Island

Island ima sveobuhvatan sustav zaštite temeljnih prava i sloboda. Ima visoku razinu suradnje s međunarodnim organizacijama u pogledu pitanja u vezi s ljudskim pravima. U pogledu specifičnih inicijativa Island aktivno promiče i odobrava inicijative UN-a i druge međunarodne inicijative s ciljem promicanja uloge muškaraca u rodnoj ravnopravnosti. Island i Surinam 14. i 15. siječnja 2015. bili su domaćini takozvane konferencije „Brijačnica” u sjedištu UN-a u New Yorku, čiji je cilj bio da muškarci preuzmu aktivniju ulogu u raspravi o pitanju jednakih prava muškaraca i žena. Na regionalnoj razini Island doprinosi radu Arktičkog vijeća u vezi s tim temama. Pitanja u vezi s ljudskim pravima obuhvaćena su aktivnostima javne diplomacije i pružanja informacija EU-a na Islandu kako bi se naglasila vodeća uloga EU-a diljem svijeta.

Sveta Stolica

Prilično česti i korisni kontakti sa Svetom Stolicom ostvaruju se u kontekstu multilateralnih foruma u pogledu niza pitanja u vezi s ljudskim pravima, među ostalim na Općoj skupštini UN-a, u Vijeću UN-a za ljudska prava, OEES-u i Vijeću Europe. Smjernice EU-a o promicanju i zaštiti slobode vjere ili uvjerenja sve su važnija osnova za suradnju s obzirom na to da je Sveta Stolica izrazito zabrinuta zbog rasta progona kršćana u raznim dijelovima svijeta.

Andora, Lihtenštajn, Monako, San Marino

Budući da EU i Andora, Lihtenštajn, Monako i San Marino imaju slične standarde u području ljudskih prava, strategija EU-a za ljudska prava usmjerena je prvenstveno na koordinaciju s njima u pogledu pitanja ljudskih prava pri međunarodnim organizacijama (UN-u, Vijeću Europe, OEES-u, itd.). EU sudjeluje i u univerzalnom periodičnom pregledu stanja ljudskih prava u tim zemljama u okviru Vijeća UN-a za ljudska prava.

III. Europska politika susjedstva

U 2015. u zajedničkoj komunikaciji o reviziji europske politike susjedstva ponovno je potvrđena predanost EU-a promicanju i obrani univerzalnosti i nedjeljivosti svih ljudskih prava u domaćim politikama i u partnerstvima sa zemljama iz svih regija. U njoj je naglašena trajna važnost dobrog upravljanja, demokracije, vladavine prava i ljudskih prava te je istaknuta potreba osiguravanja neovisnih i učinkovitih pravosudnih sustava kao prioriteta EU-a u regiji susjedstva. U reviziji europske politike susjedstva također su obuhvaćena ključna područja poput slobode izražavanja, pluralizma i neovisnosti medija, što obuhvaća i otvoren i slobodan internet.

U reviziji europske politike susjedstva istaknuta je uspješnost pristupa temeljenog na poticajima („više za više”) u podupiranju, gdje god su se partneri na to obvezali, reformi u području dobrog upravljanja, demokracije, vladavine prava i ljudskih prava. Međutim, u slučajevima u kojima ne postoji politička volja pokazalo se da taj pristup ne pruža dovoljno jak poticaj za predanost provedbi reformi. U tim će slučajevima EU potražiti učinkovitije načine postizanja temeljnih reformi s partnerima, uključujući suradnju s dionicima iz civilnog, gospodarskog i socijalnog sektora.

EU je stoga u 2015. ponovno potvrdio svoju suradnju sa svim partnerima u okviru uključivog dijaloga o pitanjima ljudskih prava i demokracije, među ostalim i u područjima u kojima se iskustva možda razlikuju. Ljudska prava i demokracija u zajednički dogovorenim oblicima i dalje će biti na dnevnom redu političkog dijaloga EU-a sa svim zemljama partnerima. U reviziji europske politike susjedstva osim spomenutih obveza također je istaknuta potreba da se pronađu novi načini učinkovitijeg promicanja univerzalnih vrijednosti i namjere EU-a da pruži veću podršku civilnom društvu te da proširi suradnju s odgovarajućim članovima civilnog društva u najširem smislu te socijalnim partnerima.

Armenija

Bilateralna suradnja i politički dijalog EU-a i Armenije u tom području usmjereni su na promicanje ljudskih prava, ali i na stalno unapređivanje demokratskih institucija, pravosuđa i vladavine prava, dobrog upravljanja, borbe protiv korupcije i jačanja civilnog društva. Iako je Armenija nastojala riješiti pitanja u vezi s ljudskim pravima, glavne slabosti i dalje su donošenje i ispravno izvršavanje reformi i zakonodavstva.

EU održava redovit i aktivan dijalog s Armenijom u vezi s ljudskim pravima na različitim forumima, uključujući godišnji dijalog o ljudskim pravima. Dijalog za 2015. odgođen je iz tehničkih razloga te je predviđeno da će se održati u ožujku 2016. u Yerevanu.

EU je u lokalnoj izjavi s voditeljima misije EU-a izrazio zabrinutost u pogledu navodnih nepravilnosti u vezi s referendumom od 6. prosinca o ustavnoj reformi te je pozvao vlasti da osiguraju odgovarajuću istragu.

Kako bi se osigurala pravodobna provedba reformi prije sljedećih izbora, EU je nastavio podupirati Armeniju u provedbi preporuka Ureda za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES/ODIHR) za 2012. i 2013., a posebno u vezi sa zakonodavnim okvirom. EU je također poticao Armeniju da uzme u obzir izvješće o referendumu stručnog tima ODIHR-a (izvješće će biti objavljeno u siječnju 2016.) EU u tu svrhu Armeniji pruža određenu financijsku pomoć pri izborima.

EU naglašava potrebu osiguravanja jednakih mogućnosti i sudjelovanja žena, među ostalim u političkom životu i na višim razinama uprave. EU pruža potporu za povećanje sudjelovanja žena u donošenju odluka te nastavlja pružati potporu donošenju zakonodavstva u vezi s rodnim pitanjima i nasiljem u obitelji. Uvjeti u zatvorima i dalje su zabrinjavajući, kao i loše postupanje u istražnom pritvoru. EU je nastavio podupirati usklađivanje zatvorskih uvjeta sa standardima Odbora za sprečavanje mučenja (CPT). Zamijećen je određeni ograničen napredak zahvaljujući izradi Akcijskog plana za zatvorski sustav u skladu s preporukama Odbora za sprečavanje mučenja te izgradnji novog zatvora prema standardima tih preporuka, koju je sufinancirao EU.

Nacrt zakona za uvođenje probacijske službe u Armeniji nije donesen. Pitanja koja su i dalje predmet zabrinutosti obuhvaćaju potrebu za osiguravanjem poštovanja načela nediskriminacije i donošenjem sveobuhvatnog zakonodavstva za borbu protiv diskriminacije kojim bi se štitila prava ugroženih skupina, kao što su osobe s invaliditetom i LGBTI osobe, učinkovitom provedbom zakona o osiguravanju jednakih prava te dovršetkom nacрта zakona o slobodi savjesti i vjeroispovijesti. EU je nastavio podupirati reforme javne uprave, a posebice je naglasio potrebu za jačanjem borbe protiv korupcije i njezine prevencije te za jačanjem reforme pravosuđa i provedbe zakona i poboljšanjem javnog povjerenja u pravosudni sustav.

Tijekom 2015. EU je nastavio omogućavati strukturirani dijalog između civilnog društva i vlasti. EU je nastavio s redovitim savjetovanjima s civilnim društvom i s financijskom potporom projektima koje provode organizacije civilnog društva. Europska zaklada za demokraciju u međuvremenu pruža potporu lokalnim organizacijama. EU je zajedno s UNICEF-om pružio potporu deinstitucionalizaciji djece. Djeca su i dalje bila jedna od najsiromašnijih skupina u društvu (36,2 %) s tim da su djeca s invaliditetom bila izloženija riziku od života u siromaštvu.

EU je nastavio pružati znatnu pomoć kako bi se ojačala neovisnost i profesionalnost pravosudnog sustava u Armeniji. To je obuhvaćalo proračunsku potporu i zajednički projekt s Vijećem Europe.

Europskim instrumentom za susjedstvo također je odobren je program vrijedan 12 milijuna EUR za proračunsku potporu u području ljudskih prava, čime je dana potpora provedbi relevantnog zakonodavstva. Armenija ostvaruje korist od Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). EIDHR i dalje doprinosi razvoju demokracije i poštovanju svih ljudskih prava i temeljnih sloboda tako što pruža pomoć s ciljem potpore pravima žena, pravima mladih, pravima izbjeglica (posebno sirijskim Armencima), vladavini prava te građanskom novinarstvu.

Azerbajdžan

Glavni prioriteti EU-a u Azerbajdžanu i dalje su sloboda izražavanja, sloboda okupljanja, razvoj funkcionalnog civilnog društva i vladavina prava. U 2015. osuđeni su mnogi aktivisti za ljudska prava, a prostor za civilno društvo smanjen je zbog vrlo restriktivnog i složenog zakonodavstva o nevladinim organizacijama. U vezi s osuđivanjem niza aktivista za ljudska prava EU je izdao izjave u kojima izražava zabrinutost zbog dugotrajnih kazni i pravnog postupka u cjelini, uključujući nedostatak „jednakosti oružja”, te poziva Azerbajdžan da u potpunosti poštuje svoje međunarodne obveze i radi na uspostavi povjerenja u neovisnost svojeg pravosudnog sustava. EU je također dao izjave o uvjetnom puštanju na slobodu aktivista za ljudska prava Leyle i Arifa Yunusa iz medicinskih razloga.

U veljači 2015. posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Lambrinidis posjetio je Azerbajdžan radi sastanaka s predsjednikom Ilhamom Aliyevim i nizom ministara (uključujući ministra vanjskih poslova Mammadyarova), ombudsmanicom te predstavnicima civilnog društva. Posebni predstavnik EU-a izrazio je duboku zabrinutost EU-a zbog pogoršanja stanja ljudskih prava te je pokušao ponovno uspostaviti povjerenje i dijalog potrebne za rješavanje tih pitanja, posebno pozivajući na pravedno postupanje prema pritvorenim pojedincima i njihovo puštanje na slobodu te na brzo donošenje propisa kojima bi se omogućilo transparentno i neometano financiranje i funkcioniranje nevladinih organizacija. Tijekom posjeta posebni predstavnik EU-a zatražio je susret s trima zatvorenicima savjesti te mu je to odobreno.

Povjerenik za europsku susjedsku politiku i pregovore o proširenju Hahn i predsjednik Europskog vijeća Tusk posjetili su Baku u travnju i srpnju te su, među ostalim, razgovarali o pitanjima u vezi s ljudskim pravima u Azerbajdžanu.

Sekundarno zakonodavstvo o nevladinim organizacijama u pogledu prijave bespovratnih sredstava i prava stranih donatora na davanje bespovratnih sredstava u Azerbajdžanu doneseno je 4. prosinca. Nakon znatnih kašnjenja koja su jako negativno utjecala na financiranje civilnog društva, nova pravila stranim donatorima, uključujući EU, još više otežavaju davanje bespovratnih sredstava te uzrokuju dodatna administrativna opterećenja za nevladine organizacije.

Delegacija EU-a nastavila je svoj redoviti tematski dijalog s civilnim organizacijama. Predstavnici civilnog društva redovito su bili pozivani na sastanke s gostujućim službenicima iz Bruxellesa ili drugih glavnih gradova, uključujući posjete na visokoj razini, kako bi ih informirali o stanju u zemlji. Niz sastanaka s neovisnim nevladinim organizacijama također se održao na bilateralnoj osnovi u pogledu specifičnih pitanja. EU je također s Azerbajdžanom razgovarao o problemu ljudskih prava i demokracije u različitim formatima. Međutim, godišnji dijalog o ljudskim pravima EU-a i Azerbajdžana, koji je jedna od glavnih platformi za sudjelovanje EU-a i Azerbajdžana u raspravama, nije se održao u 2015. Nakon što je početni datum iz studenoga 2014. promijenjen, Azerbajdžan je odgodio sastanak na neodređeno vrijeme (sastanak je u međuvremenu zakazan za listopad 2016.) Delegacije EU-a i države članice EU-a zajedničkim su nastojanjima nastavile pratiti nekoliko suđenja i promatrati nove slučajeve uz istodobno procjenjivanje usklađenosti s poštenim i transparentnim postupcima. Delegacija EU-a bila je odgovorna za koordinaciju u pogledu tih pitanja te za neka zajednička daljnja postupanja u vezi s procjenama nakon presuda. Delegacija EU-a bila je i posebno uključena te u bliskom kontaktu s vlastima u pogledu pojedinačnih slučajeva, uključujući slučajeve aktivista za ljudska prava Leyle i Arifa Yunusa. Delegacija je također posjetila nekoliko zatvorenika u pritvoru, uključujući čelnike stranke REAL Ilgara Mammedova i Hilala Mammedova. Ostala je u bliskom kontaktu s članovima obitelji i odvjetnicima u pojedinačnim slučajevima te je poduzela daljnje korake u pogledu nekih informacija o uvjetima u zatvorima, uključujući navodno mlaćenje i zlostavljanje osuđenih aktivista. EU je nastavio pozivati Azerbajdžan da poštuje presude Europskog suda za ljudska prava, posebice u vezi s uhićenjem Ilgara Mammedova.

Azerbajdžan je 1. studenoga održao parlamentarne izbore na kojima nisu sudjelovale glavne oporbene stranke, smatrajući da nisu osigurani ravnopravni uvjeti. Delegacija iz Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (PSVE) promatrala je izbore. Budući da nije postignut dogovor oko broja promatrača, OEES/ODIHR odlučio je da neće poslati promatračku misiju. Izbore nije promatrao ni Europski parlament. EU je dao izjavu u kojoj prima na znanje izbore i potrebu da Azerbajdžan provede prethodne preporuke OEES-a/ODIHR-a te napominje da s iščekivanjem očekuje nastavak suradnje s azerbajdžanskim institucijama radi koristi svih građana.

Predsjednik Aliyev 28. prosinca potpisao je tradicionalni akt azerbajdžanskog Dana solidarnosti kojim se daje pomilovanje zatvorenicima, ali njime nisu bili obuhvaćeni aktivisti za ljudska prava ni novinari.

S obzirom na nedostatak pravila o registraciji donatora i bespovratnih sredstava u većem dijelu godine financijska suradnja s civilnim društvom u 2015. bila je ograničena, čime je EU uskraćen za jednog od svojih ključnih partnera za promicanje vrijednosti i standarda EU-a.

Projektom koji provode organizacije civilnog društva, a financira EU, nastavljen je rad na izgradnji kapaciteta u pogledu rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena te sudjelovanja u životu zajednice i u pogledu zakonskih prava, komunikacijskih vještina, mehanizama sudjelovanja te poslovnih i poduzetničkih vještina za žene iz lokalne zajednice.

U suradnji s Vijećem Europe u sklopu regionalnog okvira za programsku suradnju provedeno je nekoliko mjera za razvoj kapaciteta u pogledu slobode izražavanja, učinkovitosti pravosuđa i osposobljavanja pravnih stručnjaka u vezi sa standardima Europske konvencije o ljudskim pravima i sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava.

Niz *twinning* programa započet je ili se nastavio provoditi, uz iskorištavanje stručnosti država članica EU-a u pogledu jačanja institucije ombudsmana i njegovih regionalnih centara s ciljem osiguravanja provedbe njegova mandata u vezi s nacionalnim preventivnim mehanizmom, pravima djeteta, pravima osoba s invaliditetom, ljudskim pravima starijih osoba i pravom pristupa informacijama; uz suradnju s Ministarstvom rada i socijalne zaštite u pogledu socijalne uključenosti ugroženih skupina i skupina u nepovoljnom položaju te uz suradnju s državnim fondom za socijalnu zaštitu u pogledu izrade zakonâ o financiranom dijelu radničkih mirovina i privatnih mirovinskih fondova.

Na temelju stručnosti UNICEF-a EU je nastavio raditi na promicanju pristupa pravosuđu i promicanju vladavine prava za djecu putem zakonodavne analize, poboljšanom prikupljanju podataka i analizi u pogledu pitanja u vezi s pravosuđem za djecu i maloljetničkim pravosuđem, pružanju pravne pomoći, uslugama pravnog zastupanja i psihosocijalne potpore ugroženoj djeci i njihovim obiteljima, procjeni potrebe za kapacitetima Nacionalne preventivne skupine Ureda ombudsmana s obzirom na njezin mandat u pogledu neovisnog praćenja prava djeteta u ustanovama u kojima se drže djeca te izgradnji kapaciteta za članove Nacionalne preventivne skupine.

Bjelarus

Cjelokupno stanje ljudskih prava u Bjelarusu u 2015. bilo je obilježeno sustavnim kršenjima ljudskih prava. Nisu uvedene nikakve zakonodavne promjene s ciljem smanjivanja ograničenja u vezi sa slobodom okupljanja, udruživanja i medija. Bjelarus je poduzeo pozitivne korake u drugoj polovici godine. To je obuhvaćalo prijedlog Bjelarusu da se nastavi dijalog EU-a i Bjelarusu o ljudskim pravima koji je prekinut 2009. Dijalog se održao u srpnju u Bruxellesu. Teme o kojima se raspravljalo obuhvaćale su slobodu izražavanja, okupljanja i udruživanja, smrtnu kaznu te borbu protiv mučenja i zlostavljanja, uspostavu nacionalne institucije za ljudska prava, prava djeteta i multilateralna pitanja.

Izmjenama zakona o masovnim medijima koje su stupile na snagu u siječnju 2015. postrožena je državna kontrola nad širenjem informacija na internetu te putem tradicionalnih medija. Ministarstvo informacija zadržava pravo zatvaranja informativnog centra nakon dvaju upozorenja.

Svi preostali politički zatvorenici, od kojih su neki bili zatvoreni od racije nakon predsjedničkih izbora 2010., pušteni su na slobodu 22. kolovoza. EU je pozdravio taj dugo priželjkivani korak te odlučio djelomično i privremeno suspendirati mjere ograničavanja EU-a krajem listopada, i to na četiri mjeseca. EU nastavlja pozivati na vraćanje građanskih i političkih prava bivšim političkim zatvorenicima.

Bjelaruski predsjednik Aleksandar Lukašenko ponovno je izabran 11. listopada s 83,5 % glasova. Bjelarus je u potpunosti surađivao s OEES-om/ODIHR-om u organizaciji misije za promatranje izbora. U svojim preliminarnim nalazima OEES/ODIHR zaključio je da Bjelarus još mora znatno poraditi na zadovoljavanju obveza OEES-a u pogledu demokratskih izbora. Najviše zabilježenih kršenja odnosilo se na proizvoljne odluke o prijavi kandidata, isključivanje predstavnika oporbe iz izbornih povjerenstava te neprikladan proces brojanja i tabeliranja glasova. Bilo je važno da dan izbora proteče u mirnom ozračju i da se vlasti suzdrže od uporabe sile pri suočavanju s nizom neodobrenih javnih prosvjeda. Međutim, organizatori skupova oporbe optuženi su u skladu sa Zakonom o administrativnim prekršajima.

U Bjelarusu od 2000. nije registrirana nijedna nova stranka. Članovi neregistriranih organizacija pod stalnom su prijetnjom progona. Tijekom godine prijavljeno je nekoliko slučajeva uznemiravanja branitelja ljudskih prava. Pritisak na novinare bio je znatan u prvoj polovici godine, kada su slobodni novinari teško kažnjeni zbog suradnje sa stranim medijima bez akreditacije, koju je samu po sebi teško dobiti. Uoči predsjedničkih izbora pritisak se smanjio. Nakon određenih problema početkom godine neovisnim informativnim internetskim stranicama do kraja godine moglo se pristupiti bez ograničenja.

Bjelarus je i dalje jedina zemlja u Europi u kojoj se primjenjuje smrtna kazna. U 2015. izvršeno je jedno pogubljenje iako žalba pogubljenog čovjeka još nije bila riješena u Odboru UN-a za ljudska prava. Sudbina još jedne osobe osuđene na smrt nije poznata. Dvije nove smrtne kazne izrečene su u 2015. te je EU u svakom od tih slučajeva dao izjave u kojima se Bjelarus poziva da uvede moratorij na smrtnu kaznu.

Uvjeti u pritvoru te brutalnost policije i zatvorskih čuvara i dalje su problem u Bjelarusu. Diplomati EU-a po prvi su put u 2015. mogli posjetiti neku kaznenu ustanovu. Od nevladinih organizacija i međunarodnih organizacija samo jedna organizacija ima neograničen pristup. Slučajevi iz prethodnih godina usmjereni protiv zatvorske uprave još nisu istraženi. Neki aktivisti podrobno su ispričali svoja iskustva s policijskom brutalnošću pri uhićenjima (npr. „slučaj grafiti” i blogerica Nikicenka).

Od 2015. definicija mučenja, utemeljena na Konvenciji UN-a protiv mučenja, uključena je u Kazneni zakon Bjelarusu pod člankom 128. Međutim, bjelaruskim zakonodavstvom nisu predviđene zakonske kazne za počinitelje djela mučenja ili okrutnog postupanja. Rijetki slučajevi službenika koji su bili kažnjeni temeljili su se na članku o „prekoračenju službenih ovlasti”.

EU je predstavio Rezoluciju koju je u lipnju donijelo Vijeće UN-a za ljudska prava, a kojom se za jednu godinu produljuje mandat posebnom izvjestitelju UN-a za stanje ljudskih prava u Bjelarusu. Bjelarus je također sudjelovao u UN-ovu univerzalnom periodičnom pregledu te je prihvatio 168 od 259 preporuka.

EU je na 104. sjednici Međunarodne konferencije rada također doprinio ispitivanju usklađenosti Bjelarusu s Konvencijom br. 87 Međunarodne organizacije rada o slobodi udruživanja.

Gruzija

Gruzija je u 2015. postigla znatan napredak u usklađivanju nacionalnog prava sa standardima EU-a, među ostalim u području ljudskih prava, kako je navedeno tijekom prvog dijaloga o ljudskim pravima nakon potpisivanja i privremenog stupanja na snagu Sporazuma o pridruživanju.

EU pažljivo prati provedbu strategije Gruzije za ljudska prava, posebno u pogledu reformi namijenjenih povećanju neovisnosti pravosuđa i jamčenju vladavine prava, rješavanju problema siromaštva djece i nasilja u obitelji te borbi protiv diskriminacije.

U okviru izvješća o univerzalnom periodičnom pregledu delegacija EU-a potaknula je i organizirala niz sastanaka s agencijama UN-a i državama članicama EU-a, kao i s glavnim partnerima, kao što su Sjedinjene Američke Države, Švicarska, Turska i predstavnici civilnog društva. U srpnju je gruzijsko Ministarstvo vanjskih poslova podnijelo drugo izvješće za Gruziju u sklopu drugog ciklusa univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća UN-a za ljudska prava.

Ljudska prava nalazila su se na programu suradnje EU-a i Gruzije u 2015., koji je obuhvaćao nekoliko posjeta EU-a na visokoj razini: predsjednika Tuska u srpnju, Visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku / potpredsjednice Komisije Mogherini u studenome te povjerenika za europsku politiku susjedstva politiku i pregovore o proširenju Hahna u siječnju i studenome. Tijekom dijaloga o ljudskim pravima održanog u lipnju u Tbilisiju istaknuta je obveza zemlje da se postigne održiv napredak u pogledu ljudskih prava u Gruziji i odcijepljenim regijama, koji bi trebao ići u korist interno raseljenim osobama.

Provedba strategije za ljudska prava i njezina akcijskog plana također su preispitani tijekom sastanka Vijeća za pridruživanje EU-a i Gruzije održanog u studenome u Bruxellesu. Obveza Gruzije da ispuni mjerila u vezi s akcijskim planom za liberalizaciju viznog režima (VLAP) bila je pokretač reformi. U prosincu je Komisija objavila četvrto izvješće o napretku koji su gruzijske vlasti postigle u provedbi akcijskog plana za liberalizaciju viznog režima te je u pozitivnoj ocjeni zaključila da su ispunjena sva mjerila i stoga je pokrenuto nekoliko ključnih reformi.

Gruzija je pokrenula ambicioznu reformu pravosuđa, prvenstveno kako bi se zajamčila neovisnost pravosuđa te razvili učinkoviti sustavi za provođenje istraga i postupaka. Treba napomenuti sve istaknutiju ulogu ustavnog suda, među ostalim u predmetima na visokoj razini (npr. potvrda ograničenja istražnog pritvora na devet mjeseci u slučaju bivšeg gradonačelnika Tbilisija Gigija Ugulave).

U rujnu je Parlament donio zakon o reformi Ureda tužitelja, kojim se osigurava veća transparentnost pri izboru glavnog tužitelja. Drugi ključan korak bio je pokušaj stvaranja odgovornog i uravnoteženog sustava za provedbu zakona osiguravanjem odvajanja sigurnosnih službi od Ministarstva unutarnjih poslova. Neovisan mehanizam za rješavanje navodnih kaznenih djela službenika za provedbu zakona tek treba uspostaviti. Došlo je i do znatnog poboljšanja uvjeta u pritvoru, što dokazuje znatno smanjenje smrtnih slučajeva u zatvorima te iskorjenjivanje mučenja. Provedba preporuka iz akcijskog plana za liberalizaciju viznog režima dovela je do uvođenja znatnih promjena u politiku u području borbe protiv droga (Kazneni zakon izmijenjen je kako bi se napravila razlika između kupnje/posjedovanja droga za osobnu uporabu i za prodaju drugima). Međutim, prisilno testiranje na droge nije ukinuto.

U lipnju 2015. Gruzija je donijela Zakon o maloljetničkom pravosuđu koji se odnosi na svu djecu u kaznenopravnom sustavu i sustavu administrativnih prekršaja, što je također dovelo do manjeg broja djece lišene slobode. Međutim, stanje prava djece i dalje je alarmantno zbog zabrinjavajuće tolerantnog stava prema nasilju nad djecom i novog porasta brakova sklopljenih u ranoj dobi. Parlament je u studenome zabranio sklapanje brakova za maloljetnike osim za djecu u dobi između 16 i 18 godina uz suglasnost suda i samo u slučaju trudnoće ili rođenja djeteta.

Iako Ured javnog pravobranitelja dobiva sve više javne potpore, trebalo bi pojačati nastojanja kako bi se osigurala prava pripadnika manjina te učinkovito u praksi primijenila politika za borbu protiv diskriminacije. Brojni slučajevi dokazali su da se pri provedbi zakona ne obavlja ozbiljna, proaktivna istraga incidenata u vezi s govorom mržnje.

Zakonodavstvo o rodnoj ravnopravnosti osnaženo je i povezano s kampanjama za podizanje razine svijesti, ali gruzijsko društvo i dalje je većim dijelom konzervativno te ima duboko usađene rodne stereotipe. Žene su još znatno podzastupljene u političkom životu, posebno na ključnim položajima s pravom odlučivanja, te je razina nasilja u obitelji i nasilja nad ženama alarmantna.

Sloboda medija ostala je pod pomnom međunarodnom prismotrom ove godine, posebno u pogledu važnog predmeta u vezi s vlasništvom nad oporbenim televizijskim kanalom Rustavi 2. Delegacija EU-a i Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država, u dogovoru s voditeljima misije država članica EU-a u Gruziji, izdali su zajedničku izjavu kojom pozivaju sve političke dionike da se suzdrže od svih mjera ili izjava kojima bi se gruzijskom pravosuđu moglo onemogućiti nepristrano odlučivanje u predmetu Rustavi 2. Osim u tom izrazito politiziranom slučaju djelatnici u području medija nastavili su neovisno obavljati svoj posao.

Uoči parlamentarnih izbora 2016. u izbornom okruženju postoji politička napetost. Reforma izbornog sustava odgođena je jer nije postignut dogovor između vladajuće koalicije i oporbenih stranaka o temeljnim načelima. Službenici za provedbu zakona dokazali su da ne mogu spriječiti ni pravilno istražiti nasilje po stranačkim linijama, na primjer u istaknutom slučaju napada na desetke regionalnih ureda Ujedinjenog nacionalnog pokreta u studenome 2015.

Stanje ljudskih prava u odcijepljenim regijama, kojima međunarodna prismotra ima ograničen pristup, te u selima u blizini administrativnih crta razgraničenja (ACR) trajni je izvor zabrinutosti. Takozvano „uvođenje granica” duž administrativnih crta razgraničenja i dalje razdvaja zajednice i pogoršava već tešku ekonomsku situaciju stanovnika sela.

Općenito, organizacije civilnog društva u Gruziji izrazito su aktivne te će biti važno osigurati im otvoren prostor uoči izbora. Te organizacije također imaju ulogu u praćenju provedbe Sporazuma o pridruživanju.

Republika Moldova

Tijekom 2015. Sporazum o pridruživanju između EU-a i Republike Moldove i dalje se privremeno provodio te je pritom postignut opći napredak u pogledu usklađivanja zakonodavstva u sektorima obuhvaćenima Sporazumom, ali su postignuća u ključnim područjima reformi, uključujući vladavinu prava, bila ograničenija. Izmijenilo se nekoliko vlada te su na kraju godine u tijeku bila savjetovanja s ciljem formiranja nove koalicije.

Lokalni izbori održani u lipnju 2015. dobili su pozitivnu ukupnu ocjenu ograničene misije OEES-a/ODIHR-a raspoređene u Republiku Moldovu, iako su se održali u kontekstu političke nestabilnosti, samo dva dana nakon ostavke predsjednika vlade. U svojem konačnom izvješću misija OEES/ODIHR potvrdila je da se lokalnim izborima učinkovito upravljalo te da je na njima bio ponuđen raznovrstan izbor. Međutim, također je napomenula da se povjerenje u izborni proces smanjilo nakon slučajeva kršenja odredaba o privremenoj registraciji birača.

Izborni zakon izmijenjen je u travnju 2015., čime je poboljšano zakonodavstvo o kampanjama i financiranju kampanja u skladu s prethodnim preporukama OEES-a/ODIHR-a i Vijeća Europe. Unatoč tom pozitivnom pomaku neki nedostaci i dalje postoje, poput zabrane uporabe državnih i stranih simbola ili slika te zabrane sudjelovanja stranih državljana u kampanjama, što je OEES ocijenio kao nerazmjerno ograničenje.

Pozitivni pomaci u 2015. obuhvaćali su imenovanje pučkog pravobranitelja (ombudsmana), iako bi tu instituciju trebalo još ojačati, među ostalim uspostavom učinkovitoga nacionalnog preventivnog mehanizma protiv mučenja. Još jedan pomak bio je uspostava zajedničke radne skupine moldovskog parlamenta i narodne skupštine Gagauzije za provedbu zakona o posebnom samostalnom statusu Gagauzije. Trebalo bi također napomenuti da je 27. siječnja priznat kao Dan sjećanja na holokaust te da je ostvaren određen napredak u izradi nacrtu novog Akcijskog plana za ljudska prava i Strategije o integraciji nacionalnih manjina. Tijekom razdoblja izvješćivanja ograničen napredak postignut je u području reforme pravosudnog sektora, ali i dalje postoje dokazi o postojećoj korupciji u pravosudnom sustavu. Predmet zabrinutosti i dalje je produljeno trajanje pritvora prije suđenja i loši uvjeti u pritvoru. Pitanja u vezi s slobodom okupljanja otvara i slučaj Grigorea Petrenca i šestorice drugih aktivista koji su u rujnu 2015. uhićeni pod optužbom masovnih nereda te držani u dugotrajnom pritvoru prije suđenja.

Općenito, stanje u pogledu slobode izražavanja i slobode medija i dalje je bilo dobro tijekom cijele 2015., pri čemu je bio slobodan pristup velikom broju medijskih kuća. Međutim, i dalje preostaje niz problema. Unatoč novom zakonodavstvu o vlasništvu nad medijima donesenom 2015. kojim je poboljšana transparentnost, vlasništvo je i dalje koncentrirano, čime se ograničava pluralnost medija.

Savjetovanja s civilnim društvom nastavila su se tijekom cijele godine, posebno u pogledu događaja u vezi s ljudskim pravima. U lipnju je u Kišinjevu održan godišnji dijalog o ljudskim pravima, kojim je omogućena rasprava o pitanjima poput slobode izražavanja i medija, borbe protiv diskriminacije, uključujući prava osoba s invaliditetom, rodne ravnopravnosti, prava pripadnika manjina te borbe protiv zločina iz mržnje. Na sastanku se također govorilo o borbi protiv nekažnjavanja i zlostavljanja, među ostalim i o isplati odšteta žrtvama.

EU je također financirao i organizirao seminar TAIEX-a (Instrumenta za razmjenu informacija o tehničkoj pomoći) o reformi sustava skrbništva, kojim se trenutačno ograničuje sudjelovanje osoba s invaliditetom u javnom životu. O reformi skrbništva ponovno se raspravljalo tijekom godišnjih razgovora stručnjaka za ljudska prava EU-a i Moldove održanih u Kišinjevu u studenome 2015., u kojima su sudjelovali i UN, OESS i Vijeće Europe. Razgovorima stručnjaka za ljudska prava također je omogućen nastavak rasprava o različitim temama u vezi s ljudskim pravima, uključujući ljudska prava u pravosuđu, prava pripadnika manjina i borbu protiv diskriminacije.

Tijekom 2015. nastavilo se provoditi nekoliko projekata koje financiraju EU i njegove države članice, uključujući projekte kojima se podupiru borba protiv diskriminacije, prava ugroženih skupina (starije osobe, djeca, Romi, osobe s invaliditetom), rodna ravnopravnost i jačanje civilnog društva, od kojih je koristi imalo nekoliko regija u zemlji, uključujući Pridnjestrovlje.

Ukrajina

Prioriteti politika EU-a u vezi s Ukrajinom obuhvaćaju pravosudnu i izbornu reformu, poštovanje slobode izražavanja, okupljanja i udruživanja, borbu protiv diskriminacije, borbu protiv mučenja te nečovječnog i ponižavajućeg postupanja, ravnopravnost muškaraca i žena, poštovanje prava djece, decentralizaciju i borbu protiv korupcije. Sukob u istočnoj Ukrajini i nezakonito pripojenje Krima i Sevastopolja koje je izvršila Ruska Federacija doveli su do znatnog pogoršanja stanja ljudskih prava na područjima koja nisu pod stvarnom kontrolom vlade te su također utjecali na cjelokupno stanje ljudskih prava i demokracije u zemlji u 2015. Osim izravnog negativnog učinka na socioekonomska prava i to posebice najugroženijih osoba poput žena i djece, sukob je također doveo do ograničavanja temeljnih prava na slobodu izražavanja, udruživanja, mirnog okupljanja i vjeroispovijedi u raznim dijelovima Ukrajine.

Međunarodni dionici u području ljudskih prava, uključujući misiju UN-a za praćenje ljudskih prava, zabilježili su znatan broj kršenja međunarodnog prava o ljudskim pravima i međunarodnog humanitarnog prava u područjima istočne Ukrajine pogođenima sukobima, posebno na područjima koja nisu pod stvarnom kontrolom vlade. Nekažnjavanje počinitelja na svim stranama i dalje izaziva ozbiljnu zabrinutost te se mora njome uhvatiti ukoštac.

Ključan izazov s kojim se vlada suočila u 2015. bio je rješavanje problema temeljnih prava najmanje 1,4 milijuna interno raseljenih osoba, što je uzrokovano sukobom. Nadalje, ukrajinska vlada službeno je obavijestila Vijeće Europe i Ujedinjene narode da će, zbog izvanrednog stanja u zemlji, odstupiti od nekih svojih obveza utvrđenih u Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima (ICCPR) i Europskoj konvenciji o ljudskim pravima (ECHR). Budući da se takvim odstupanjem smanjuje razina zaštite ljudskih prava, ono je jedino zakonito u skladu s člankom 4. ICCPR-a i člankom 15. ECHR-a ako su zadovoljeni određeni uvjeti. Sve mjere poduzete u okviru režima odstupanja moraju biti proporcionalne i nediskriminirajuće, a njihovo trajanje, geografski opseg i područje primjene moraju biti strogo ograničeni na mjeru koju zahtijevaju okolnosti situacije. Potrebno je redovito preispitivati jesu li zadovoljeni ti uvjeti.

Stanje ljudskih prava i temeljnih sloboda na poluotoku Krimu znatno se pogoršalo nakon što ga je Ruska Federacija nezakonito pripojila, posebno što se tiče proukrajinskih aktivista, novinara i zajednice krimskih Tatara. Članovi tih skupina izloženi su, među ostalim, proizvoljnim kaznenim progonima, pretresima domova te u nekoliko slučajeva prisilnim nestancima. Tijekom posjeta Ukrajini u studenome 2015. Visoka predstavica / potpredsjednica Komisije Mogherini sastala se s predstavnicima civilnog društva i vođama krimskih Tatara. Zabrinjavajuće pogoršanje stanja ljudskih prava na Krimu bilo je istaknuto u javnim priopćenjima EU-a, uključujući zaključke i izjave Vijeća.

Lokalni izbori u područjima pod kontrolom ukrajinske vlade održani su u jesen 2015. Prema promatračima izbora iz međunarodnih organizacija izbori su sveukupno bili konkurentni i dobro organizirani te se u kampanji općenito primijetilo poštovanje demokratskog procesa. Međutim, u budućnosti treba povećati integritet izbornog postupka i povjerenje javnosti u izborni postupak rješavanjem problema nepostojanja dobrog izbornog zakona, pretjerano politizirane izborne administracije, nerazmjerne zastupljenosti u medijima kandidata s oligarhijskom potporom te nedostatka rodne ravnoteže u ishodu.

U području slobode izražavanja i medija postignut je dobar napredak u približavanju zakonodavstva europskim standardima. Parlament je donio jedan od najnaprednijih i najdalekosežnijih pravnih okvira u Europi u vezi s transparentnošću vlasništva. Zakon o denacionalizaciji regionalnih tiskanih medija u državnom vlasništvu korak je naprijed u unapređivanju slobode medija i pluralizma u zemlji stvaranjem konkurentnog okruženja za medijske kuće i osiguravanjem neovisnosti njihovih uredničkih i upravljačkih politika, kao što je to i postupno uspostavljanje neovisne javne radiotelevizije.

Nadalje, parlament je usvojio izmjene Zakona o radu kojima se izričito zabranjuje diskriminacija na temelju spolne orijentacije i rodnog identiteta, čime se on usklađuje s međunarodnim obvezama Ukrajine u pogledu ljudskih prava. U kolovozu 2015. predsjednik Porošenko izdao je dekret kojim se odobrava nacionalna strategija za ljudska prava, a u studenome je kabinet ministara donio akcijski plan za provedbu strategije. To su također bili važni elementi u kontekstu akcijskog plana za liberalizaciju viznog režima (VLAP) te je potrebno osigurati njihovu učinkovitu provedbu.

Ukrajina je podnijela drugu deklaraciju Međunarodnom kaznenom sudu kojom prihvaća njegovu nadležnost za zločine protiv čovječnosti i ratne zločine počinjene na ukrajinskom državnom području od 20. veljače 2014. U preliminarnoj istrazi Međunarodnog kaznenog suda utvrđeno je da zločini počinjeni na Majdanu između studenoga 2013. i veljače 2014. (u skladu s prvom ukrajinskom deklaracijom kojom se priznaje nadležnost Međunarodnog kaznenog suda iz 2014.) „ne predstavljaju zločine protiv čovječnosti”, a istodobno je navedeno da je „došlo do teških povreda ljudskih prava”.

Nekažnjavanje i nedostatak zaštite žrtava i pravde za njih i dalje izazivaju zabrinutost. Prema izvješćima Međunarodnog savjetodavnog odbora (IAP) Vijeća Europe o istragama nasilnih incidenata tijekom prosvjeda na Majdanu i tragičnih događaja u Odesi u svibnju 2014. ukrajinska vlada nije uspjela ispuniti uvjete Europske konvencije o ljudskim pravima. IAP je potvrdio da je istraga bila suočena sa znatnim izazovima, ali je zaključio da ti izazovi „ne mogu opravdati nikakav neuspjeh koji nije neminovno proizašao iz njih”.

EU, zajedno s državama članicama EU-a, i dalje uvelike surađuje u području ljudskih prava s ukrajinskom vladom, kao i s lokalnim i međunarodnim dionicima u vezi s ljudskim pravima. Dijalog EU-a i Ukrajine o ljudskim pravima održan je u srpnju 2015. Dnevni red dijaloga bio je sveobuhvatan u skladu s utvrđenim prioritetima politike. Raspravama je obuhvaćen niz pitanja, uključujući izbore, slobodu medija, slobodu mirnog okupljanja, ratifikaciju Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda te osiguravanje provedbe politika odgovornosti i nediskriminacije, među ostalim za prava LGBTI osoba i pripadnika etničkih, jezičnih, vjerskih i nacionalnih manjina. EU je pojačao potporu Akcijskom planu Vijeća Europe za Ukrajinu za razdoblje od 2015. do 2017., koji je zajednička inicijativa Vijeća Europe i ukrajinskih vlasti usredotočena na obveze Ukrajine na temelju ugovora. Nadalje, EU je podržao provedbu njegovih prioriteta politike putem vanjskih instrumenata EU-a, kao što su Europski instrument za demokraciju i ljudska prava (EIDHR), Europski instrument za susjedstvo i partnerstvo (ENPI) i Instrument za doprinos stabilnosti i miru (IcSP).

Egipat

Egipat se u 2015. suočio s optužbama o produljenom istražnom pritvoru, nezakonitim i proizvoljnim uhićenjima, prisilnim nestancima, policijskoj brutalnosti, mučenju i smrtnim slučajevima u pritvoru, uznemiravanju i pritvaranju medijskih djelatnika te masovnom kažnjavanju čelnika Muslimanskog bratstva (uključujući bivšeg predsjednika Morsija i predsjednika parlamenta Katatnyja). Bilo je i prijava smrtonosne uporabe sile tijekom policijskih racija. Povećao se pritisak na nevladine organizacije sredstvima kao što su istrage i zabrane putovanja. U izvješću organizacije *Freedom House* o projektu Sloboda na internetu za 2015. Egipat je s ocjene „djelomično slobodan” pao na ocjenu „neslobodan” zbog cenzure, progona i napadâ na novinare, kao i državnog nadzora nad elektroničkim komunikacijama. Nadalje, prema Odboru za zaštitu novinara Egipat je druga zemlja u svijetu s najvećim brojem zatvorenih novinara. Bilo je i slučajeva uznemiravanja nezakonitih migranata i nasilja nad njima, posebno u pogledu državljana Sudana. S pozitivne strane bilo je poboljšanja u području prava žena, predsjednik je pomilovao niz prosvjednika, a vlada je odobrila zakon o borbi protiv krijumčarenja u skladu s međunarodnim standardima.

Iako je vlada poduzela mjere za zaštitu kršćanskih manjina, osobito inicijativom predsjednika Sisijsa kao i obećanjem da će crkve oštećene u 2013. biti ponovno izgrađene, sloboda vjeroispovijedi ili uvjerenja nije bila zaštićena te su tako i ateisti i kršćani bili optuženi za nepoštivanje islama na osnovu zakonâ o bogohuljenju ili nepoštivanju vjere.

EU je nastavio pomno pratiti stanje ljudskih prava u Egiptu te je tom stanju dao važno mjesto na bilateralnoj razini i na multilateralnim forumima. Glavna pitanja ljudskih prava pokrenuta su tijekom godine na višoj razini, među ostalim tijekom posjeta na visokoj razini predsjednika Europskog vijeća i Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije u rujnu i studenome. Visoka predstavnica / potpredsjednica Komisije posebno je istaknula važnost poštovanja vladavine prava, ljudskih prava i slobode medija te važnost otvorenih i demokratskih društava kao najboljih protuotrova za radikalizaciju. U studenome je u Kairu održan prvi sastanak pododbora u pet godina o političkim pitanjima (ljudskim pravima, demokraciji te međunarodnim i regionalnim pitanjima) u okviru Sporazuma o pridruživanju EU-a i Egipta, na kojem je EU istaknuo pitanja ljudskih prava te je imao za cilj ublažiti egipatsku zabrinutost u vezi s usklađenošću sigurnosti s pristupom utemeljenim na pravima.

EU je stanje u Egiptu naveo kao jedan od problema na sastancima Vijeća za ljudska prava u lipnju i rujnu, na kojima je provedba ustava iz 2014. bila istaknuta kao važno sredstvo za poboljšanje stanja ljudskih prava i otvaranje prostora za civilno društvo.

U kolovozu je predsjednik Sisi donio zakon o borbi protiv terorizma kojim je proširena definicija terorizma te su uspostavljene kazne u rasponu od zatvorske do smrtne kazne.

U Egiptu se još primjenjuje smrtna kazna. U 2015. izrečeno je približno 405 smrtnih kazni, a izvršeno je najmanje 12 pogubljenja. Tu je bilo uključeno šest navodnih džihadista.

Neovisne organizacije za ljudska prava i tijela povezana s Muslimanskim bratstvom nastavili su se suočavati s vladinim progonom. Smatra se da je u 2015. zatvoreno oko 500 nevladinih organizacija. Prijavljeni su napadi na članove LGBTI zajednice te njihova uhićenja i deportacije. Uhićeni pojedinci u nekoliko su navrata upućeni na suđenja, na kojima su im izrečene oštre kazne nakon vrlo kratkog postupka, te su osuđeni zbog bluda.

Primijećeno je određeno poboljšanje u području prava žena. U studenome je ministar pravosuđa najavio uspostavu posebnih sudova za predmete koji uključuju nasilje nad ženama s ciljem osiguravanja brze obrade takvih predmeta. Dvije osobe osuđene su zbog sakaćenja ženskih spolnih organa, što su bile prve osude nakon što je Egipat 2008. kriminalizirao tu praksu. Čini se da praksa sakaćenja ženskih spolnih organa polako nestaje.

Dvadeset sudanskih izbjeglica ubijeno je u studenome na granici Egipta s Izraelom. Incident je otkrio sve teže uvjete za nezakonite migrante na egipatskim granicama. S druge strane pozitivno je to što je vlada odobrila zakon o borbi protiv krijumčarenja kojim se propisuje zatvorska kazna i velike novčane kazne za krijumčare i njihove pomagače. Kazna može čak biti zatvorska i u obliku novčanih kazni koje premašuju 25 000 USD. Važno je to što se zakonom ne kriminaliziraju nezakoniti migranti, već se državu obvezuje da im osigura zaštitu u skladu s međunarodnim obvezama Egipta. EU također pruža potporu (u obliku bespovratnih sredstava) područjima kao što su osnaživanje žena, pristup pravosuđu za žene, pružanje pravnih usluga za žene i djecu. EU potporu pruža i područjima kao što su zapošljavanje mladih i promicanje dijaloga među kulturama te podupire organizacije koje rade s ugroženim skupinama (migrantima, izbjeglicama, osobama s invaliditetom itd.) EU je s pomoću svojih tematskih instrumenata također dao ključnu financijsku potporu egipatskim braniteljima ljudskih prava i njihovim organizacijama.

EU je s egipatskim vlastima potaknuo pitanje specifičnih slučajeva u kojima su novinari i branitelji ljudskih prava uhićeni, pritvoreni ili osuđeni i u kojima su članovi organizacija civilnog društva stavljeni pod velik pritisak. EU je također zadržao redovit kontakt s organizacijama za ljudska prava i braniteljima ljudskih prava: Visoka predstavnica / potpredsjednica Komisije u studenome se u Kairu sastala s istaknutim organizacijama i braniteljima. EU aktivno sudjeluje s Egiptom u njegovim obvezama univerzalnog periodičnog pregleda, kao i u pozivanju posebnih izvjestitelja UN-a. Neformalna skupina EU-a za ljudska prava održavala je mjesečne sastanke, na kojima se raspravljalo o zbivanjima i problemima u vezi s ljudskim pravima, a na koje su bili pozvani branitelji ljudskih prava i članovi Nacionalnog vijeća za ljudska prava te drugi relevantni dionici u vezi s ljudskim pravima.

EU je tijekom cijele godine pratio suđenja aktivistima i braniteljima ljudskih prava. Nadalje, s obzirom na važnost provedbe ustava iz 2014. kako bi se unaprijedila temeljna prava i slobode, EU je nastavio pozivati na parlamentarne izbore te je u rujnu poslao misiju izbornih stručnjaka da ocijeni izborni proces i da preporuke o načinima poboljšanja izbornog okruženja i procesa.

EU je u 2015. proveo projekte u vezi sa zagovaranjem ljudskih prava, socijalnim i ekonomskim pravima, međukulturnim dijalogom, lokalnim upravljanjem i pristupom kulturi. To je obuhvaćalo promicanje i zaštitu građanskih, socijalnih, ekonomskih i kulturnih prava, posebno u pogledu skupina koje su posebno osjetljive na diskriminaciju, te promicanje uključivog/aktivnog građanstva i kulture tolerancije i pluralizma.

EU je pružio potporu modernizaciji rada pravosuđa. Europski stručnjaci poslani su kao dio projekta koji provodi konzorcij europskih javnih uprava, a kojim se pruža potpora odjelima Ministarstva pravosuđa kako bi se poboljšalo i pojačalo pružanje pravosudnih usluga stanovništvu te nacionalnom centru za pravosudne studije kako bi se razvila i provela politika osposobljavanja za suce i pravosudne djelatnike. Projektom je također pružena potpora Kasacijskom sudu u provedbi strategije za modernizaciju i smanjenju broja neriješenih predmeta, pružena je pomoć Pravosudnom informativnom centru u provedbi kompjutoriziranog sustava vođenja predmeta te je dana potpora odjelu Ministarstva pravosuđa zaduženom za žene i djecu. Glavni cilj tog angažmana jest promicanje ljudskih prava stvaranjem buduće profesionalne baze sudaca i tužitelja.

Izrael

Glavni ciljevi u području ljudskih prava u okviru odnosa EU-a s Izraelom jesu položaj manjina, očuvanje dinamičnog civilnog društva te poštovanje pravâ u vezi s oružanim sukobom i međunarodnog prava o ljudskim pravima, kojim su obuhvaćene odgovornosti Izraela kao okupacijske sile te koje uključuje pitanja u vezi s djecom i oružanim sukobom.

Tijekom 2015. EU je izrazio zabrinutost te potaknuo pitanja u vezi s ekonomskim i socijalnim pravima arapskih i beduinskih manjina te u vezi s politikama o tražiteljima azila, među ostalim o njihovu premještanju u treće zemlje. EU je također izrazio zabrinutost zbog rušenja humanitarnih i drugih struktura u području C Zapadne obale koje vrši Izrael.

EU je pomno pratio predloženo zakonodavstvo o nevladinim organizacijama kojim bi se uveli novi uvjeti za nevladine organizacije koje više od polovice svojih sredstava dobivaju iz stranih vladinih izvora te je pozvao Izrael na promicanje svojeg aktivnog sektora nevladinih organizacija i civilnog društva, koji su temeljni element dinamične demokracije Izraela te zajedničkih vrijednosti na kojima se temelje odnosi EU-a i Izraela.

U zaključcima Vijeća za vanjske poslove iz srpnja 2015. EU je istaknuo potrebu da države i nedržavni akteri poštuju međunarodno humanitarno pravo i međunarodno pravo o ljudskim pravima, naglašavajući važnost preuzimanja odgovornosti kao temelja za mir i sigurnost u regiji.

Nadalje, EU je izjavama te bilateralnim i multilateralnim angažmanom u više navrata izrazio zabrinutost zbog povećanja nasilja u jesen 2015. u Izraelu i na Zapadnoj obali, posebno u Istočnom Jeruzalemu. EU je naglasio potrebu za time da sve strane učine sve što mogu da se spriječi daljnje nasilje.

S izraelskim vlastima redovito se u različitim formatima raspravljalo o pitanjima ljudskih prava. Sastanci neformalnih radnih skupina za ljudska prava i međunarodne organizacije te Pododbora za politički dijalog odgođeni su na zahtjev izraelskih vlasti. Pododbor za migracije, zdravstvo i socijalna pitanja (13. i 14. srpnja, Bruxelles) bavio se, među ostalim temama, politikama azila s posebnim naglaskom na nezakonitim migrantima. EU je zadržao snažnu vezu s organizacijama civilnog društva putem redovitih savjetovanja te prisustvovanjem informativnim sastancima nevladinih organizacija i njihovim organiziranjem. Delegacija EU-a također je redovito poduzimala aktivnosti javne diplomacije usmjerene na pitanja ljudskih prava, uključujući organizaciju dvaju diplomatskih informativnih događanja, govora i sudjelovanja u drugim događanjima.

Uz to, u prosincu 2015. u Bruxellesu se održao seminar EU-a i Izraela o suzbijanju rasizma, ksenofobije i antisemitizma na kojem su se ispitale politike i alati za borbu protiv rasizma i ksenofobije, s posebnim naglaskom na antisemitizmu.

EU je također doprinio postizanju ciljeva u području ljudskih prava putem bespovratnih sredstava dodijeljenih projektima koje provode organizacije civilnog društva i drugi. Potpora EU-a, usmjerena uglavnom putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR), usredotočila se na prioriteta područja: jačanje povoljnog okruženja za organizacije civilnog društva i promicanje ljudskih prava, unapređenje prava ugroženih skupina ili manjina u Izraelu te poboljšanje poštovanja međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava u okupiranom palestinskom području, uključujući prava djece u oružanom sukobu. U 2015. bilo je u tijeku ili je potpisano dvadeset osam projekata u okviru EIDHR-a. Program organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti (CSO-LA) također je doprinio ciljevima strategije o ljudskim pravima za pojedine zemlje uključivanjem organizacija civilnog društva u donošenje odluka na lokalnoj razini te jačanjem građanskog sudjelovanja putem pet tekućih ugovora s malim arapskim zajednicama u 2015.

Palestina*³

Palestinske izbjeglice u Zapadnoj obali (oko 800 000) i u pojasu Gaze (otprilike 1 milijun) suočili su se s mnoštvom izazova u 2015. I dalje trpe teške gospodarske i socijalne uvjete i sve veće siromaštvo. Zbog stagnacije gospodarstva i sve niže zapošljivosti u Zapadnoj obali došlo je do znatnog povećanja nasilja i rastućih frustracija. Opskrbe hranom bila je osigurana za otprilike 75 % palestinskih izbjeglica u izbjegličkim kampovima. Nakon sukoba u srpnju i kolovozu 2014. izbjeglice u pojasu Gaze bile su izložene daljnjem raseljavanju. Životni uvjeti mnogih izbjeglica dodatno su se pogoršali zbog posljedica zatvaranja pojasa Gaze 2015. Agencija Ujedinjenih naroda za pomoć palestinskim izbjeglicama na Bliskom istoku (UNRWA), uz financijsku pomoć EU-a, osigurala je izbjeglicama u Gazi osnovne i bitne usluge (opskrbu hranom i zdravstvenu skrb).

Činjenica da je Palestina 31. prosinca 2014. potpisala 18 ugovora o međunarodnom pravu o ljudskim pravima, humanitarnom pravu, međunarodnom kaznenom pravu, oružju i diplomaciji, koji su stupili na snagu tijekom 2015., dovela je do povećane razine svijesti među sigurnosnim snagama i vladinim službenicima o palestinskim obvezama u pogledu ljudskih prava, koja su postala dijelom javne rasprave. Međutim, ta povećana razina svijesti nije još rezultirala znatnim poboljšanjima u praksi.

³ *Ovaj naziv ne tumači se kao da se njime priznaje Država Palestina niti se njime dovode u pitanje pojedinačna stajališta država članica s tim u vezi.

EU je tijekom 2015. poduzeo razne mjere radi potpore ljudskim pravima u Palestini. Na lokalnoj razini EU je, putem Ureda predstavnika EU-a, dao lokalne izjave, obavio terenske posjete i prisustvovao sudskim raspravama. Tijekom cijele 2015. EU je pomno pratio zbivanja te je izrazio zabrinutost u pogledu poštovanja ljudskih prava. Pododbor za ljudska prava, dobro upravljanje i vladavinu prava EU-a i Palestine nije se održao u 2015., već je predviđen za početak 2016.

Unatoč postojanju relativno pozitivnog okruženja na Zapadnoj obali u pogledu poštovanja slobode izražavanja, slobode okupljanja i slobode medija, ostali su razlozi za zabrinutost, na primjer pozivanje novinara i blogera na ispitivanja o objavama na društvenim medijima i blogovima. Što se tiče slobode udruživanja, iako su organizacije civilnog društva općenito mogle slobodno djelovati na Zapadnoj obali, nastavili su se problemi u pogledu uloge Odbora za poslove nevladinih organizacija uspostavljenog u prosincu 2012. i novog zakona o neprofitnim poduzećima izdanog 2015. kojim se od njih traži da od Vijeća ministara zatraže prethodno odobrenje kako bi primili bespovratna sredstva, donacije, pomoć i financiranje te da navedu svrhu takvog financiranja. Sve platforme civilnog društva smatraju taj novi propis teškim kršenjem slobode udruživanja i povredom palestinskog Temeljnog zakona.

U Gazi je pravo na slobodu izražavanja ostalo pod snažnim pritiskom, pri čemu su novinare napadale *de facto* sigurnosne snage vlasti. Također su uvedena ograničenja na kretanja novinara. Unatoč Sporazumu iz kampa Al-Shati („Beach Camp”) o pomirenju između Hamasa i Palestinske oslobodilačke organizacije, rad organizacija civilnog društva u Gazi i dalje su sprečavali službenici *de facto* vlasti. EU i njegove države članice nastavili su pružati potporu radu organizacija civilnog društva s ciljem promicanja ljudskih prava u Gazi. U pojasu Gaze 40 000 javnih službenika ne prima plaću, što je dovelo do povećanih stopa korupcije i kršenja ljudskih prava, poput mučenja koje provodi policija.

Drugi ključni problemi i dalje su smrtna kazna, iako u 2015. nije izvršeno nijedno pogubljenje, i redovite pritužbe zbog mučenja i zlostavljanja u centrima za pritvor i u Gazi i na Zapadnoj obali. EU i dalje pruža potporu lokalnim organizacijama civilnog društva u borbi protiv mučenja i u njegovu sprečavanju. Istaknut je i rad EUPOL COPPS-a⁴ (policijske misije EU-a za palestinska područja) na osposobljavanju palestinske policije u području ljudskih prava. Redovite pritužbe zbog proizvoljnog pritvaranja podnesene su Neovisnom povjerenstvu za ljudska prava, uključujući pritužbe zbog kršenja prava na pravičan sudski postupak, pritvaranja bez osiguravanja poštenog suđenja i pritvaranja prema nalogu Guvernera.

Što se tiče slobode vjere ili uvjerenja i prava pripadnika manjina, kršćani su bili dobro zastupljeni na političkoj razini. Međutim, mnogi su se kršćani, zajedno sa sekularnim muslimanima, žalili na sve veći pritisak u palestinskom društvu da se prihvate konzervativne islamske vrijednosti, posebno u Gazi.

Nasilje nad ženama i njihova sveukupna društveno-ekonomska ugroženost i dalje predstavljaju izazov za palestinsko društvo. Važan pozitivan korak bilo je to što je 2014. predsjednik Abbas izdao dekret o izmjeni Kaznenog zakona s ciljem uklanjanja ovlasti sudovima da pri izricanju presuda u slučajevima „ubojstava zbog časti” u obzir uzmu određene „olakotne čimbenike”. Međutim, na snazi ostaje druga odredba kojom se bilo kojem članu obitelji žrtve daje pravo da se odrekne njegovih ili njezinih prava, nakon čega se predmet često odbacuje.

Iskorištavanje djece na tržištu rada i dalje je problem, pri čemu je u Palestini 3,5 % djece u dobi između 10 i 17 godina zaposleno.

Osobe s invaliditetom i dalje su socijalno isključene i nemaju pristup odgovarajućoj njezi, posebno osobe s mentalnim invaliditetom. Partnerstvo EU-a s lokalnim vlastima, ministarstvima i civilnim društvom s ciljem rješavanja tih problema počelo je davati rezultate, na primjer u Istočnom Jeruzalemu program EU-a pomogao je da se u obrazovni sektor uvede potpora za djecu s posebnim potrebama.

Ljudska prava prožimaju sve aspekte razvojne suradnje Europske unije, najvećeg multilateralnog donatora financijske pomoći. Cilj suradnje EU-a jest osnivanje institucija buduće demokratske, neovisne, cjelovite i održive palestinske države, utemeljene na zajedničkim vrijednostima u područjima kao što su poštovanje ljudskih prava, demokratizacija i vladavina prava.

⁴ **Policijska misija Europske unije za palestinska područja**

Jordan

Općenito, zbivanja u Jordanu bila su znatno obilježena daljnjim jačanjem napetosti i nestabilnosti u regiji, što je utjecalo na zemlju posebno u okviru nastavka sirijske izbjegličke krize, i dodatno istaknulo političku, sigurnosnu i društveno-ekonomsku ugroženost Jordana.

Vodstvo Jordana usmjerilo je pozornost i na međunarodnoj i na nacionalnoj razini na mjere borbe protiv terorizma/ekstremizma nakon što je Daiš ubio pilota jordanskih zračnih snaga koji je bio talac te organizacije. Primijećeno je ozračje daljnjeg „jačanja sigurnosti” na nacionalnoj razini, zajedno sa sve manjim prostorom za slobodu izražavanja i civilno društvo općenito (npr. dekret o inozemnom financiranju organizacija civilnog društva).

Odredbe o borbi protiv terorizma sve više su se upotrebljavale za pritvaranje i progon aktivista i novinara zbog kaznenih djela u vezi sa slobodom govora (među ostalim na društvenim medijima), pri čemu se u velikoj mjeri oslanjalo na izmjene Zakona o borbi protiv terorizma, novo tumačenje članaka Zakona o elektroničkim transakcijama i pribjegavanje Sudu za državnu sigurnost. U veljači je Sud za državnu sigurnost osudio Zakiju Baniju Rusheida, visokog vođu Muslimanskog bratstva, na 18 mjeseci zatvora za „nanošenje štete odnosima sa stranom državom” (UAE).

EU i njegove države članice nastavili su surađivati s vlastima i civilnim društvom u pogledu političke i socijalne reforme te pitanja ljudskih prava, među ostalim putem Radne skupine za ljudska prava. Poseban naglasak stavljen je na područja slobode medija, slobode izražavanja, pitanja žena i rodna pitanja, ulogu civilnog društva, pitanje smrtne kazne i mučenja, kao i na daljnje djelovanje u odnosu na univerzalni periodični pregled za 2013.

U tom pogledu vladin koordinator za ljudska prava pripremio je tablicu sa svim preporukama te su dodijeljene konkretne mjere i zadaci. Također su nastavljena nastojanja na izradi nacionalnog plana za ljudska prava.

Jordan je 21. prosinca 2014. prekinuo svoj *de facto* moratorij na uporabu smrtne kazne, koji se primjenjivao od ožujka 2006., smaknućem 11 osoba. Dodatna dva pogubljenja izvršena su početkom 2015., a obje osobe bili su Iračani, dugotrajni zatvorenici osuđeni na smrt, povezani s Al Qaidom u Iraku.

Odbor kojim predsjedja Ministarstvo pravosuđa predložio je izmjene najmanje 180 članaka Kaznenog zakona iz 1960. Te izmjene još treba preispitati parlament. Iako nacrt sadrži pozitivne promjene (npr. osiguravanje alternativa zatvoru, kao što je rad za opće dobro), znatne promjene nekih od osjetljivih i problematičnih članaka (upućivanja na zločine zbog časti, mučenje i silovanje) moglo bi biti prilično teško provesti.

U studenome je obavljeno treće preispitivanje provedbe Konvencije protiv mučenja (CAT) u Jordanu. Preispitivanjem je istaknut niz preostalih izazova, uključujući definiciju mučenja, neodgovarajuće kazne, prenapučenost centara za pritvor, pružanje pravne pomoći, neovisnost i transparentnost u policijskim istragama te uporabu posebnih sudova (počinitelji, od kojih su većina pripadnici policijskih snaga, šalju se uglavnom na policijski, a ne na građanski sud).

Nije bilo znatnog napretka u pogledu položaja žena. Vlasti su u 2015. počele davati posebne „povlastice”, uključujući posebne osobne iskaznice, za djecu Jordanki (udanih za strance) koja nisu državljani Jordana. Tim pristupom vlada je u znatnoj mjeri povukla obećanje koje je dala 2014. da će im dodijeliti „građanska prava”. Vlada je zadržala rezerve u pogledu Konvencije UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) (članak 9. o državljanstvu i članak 16. o braku, razvodu i obiteljskim odnosima). U 2015. se položaj Jemena na ljestvici indeksa rodnog jaza dodatno spustio na 140. mjesto od ukupno 145 zemalja.

Jordan je nastavio raditi na nizu važnih zakona u okviru političke reforme o izborima i neovisnom izbornom povjerenstvu, političkim strankama, decentralizaciji i općinama, posebno radi pripreme za parlamentarne, lokalne, općinske i pokrajinske izbore koji se trebaju održati sljedećih godina. Tim zakonima Jordan će rješavati niz pitanja u vezi s političkim sudjelovanjem. Jordan je također donio novi zakon o maloljetničkom pravosuđu.

Pogoršano sigurnosno okruženje i povećana radikalizacija u regiji potaknuli su Jordan na jačanje poziva na „vjersku umjerenost” i međuvjerski dijalog.

EU je, u okviru proračunske linije ENI-ja i EIDHR-a, pružio potporu nizu inicijativa u tim i drugim područjima, među ostalim u području izgradnje kapaciteta civilnog društva, političkog sudjelovanja žena i civilnog društva, osposobljavanja novinara, reforme pravosudnog sektora, vladavine prava te prava žena i rodno uvjetovanog nasilja. Europska zaklada za demokraciju također je dala potporu nekolicini dionika u Jordanu.

Delegacija EU-a i ured Glavne uprave za europsku civilnu zaštitu i europske operacije humanitarne pomoći (ECHO) pomno su pratili humanitarno stanje i stanje ljudskih prava izbjeglica, uključujući izbjeglice blokirane na pješčanim nasipima („ničijoj zemlji” na sjeveroistočnoj granici Jordana sa Sirijom, gdje se skupilo 12 500 sirijskih izbjeglica). O tom pitanju šef delegacije EU-a raspravljao je s državama članicama te ga je postavio vlastima.

EU je uputio niz demarševa u vezi s međunarodnim pitanjima ljudskih prava, uključujući one o kojima se raspravljalo na Trećem odboru Opće skupštine UN-a i Vijeću za ljudska prava. Jordanske vlasti odgovorile su davanjem konstruktivne potpore u pogledu svih tih demarševa.

Libanon

Produbljivanje političke, socijalne te ekonomske i sigurnosne krize u Libanonu 2015. imalo je utjecaja na sveukupno stanje ljudskih prava. Postojeća institucijska i politička kriza dosegla je novu razinu ozbiljnosti zbog odugovlačenja sastanaka Vijeća ministara od lipnja. To je s druge strane teško narušilo pristup građana javnim službama i dovelo do uličnih prosvjeda od kolovoza do listopada protiv manjka odgovornosti vlade. Zbog institucijskog zastoja nisu se mogle pokrenuti mnoge hitne reforme u području ljudskih prava, poput kriminalizacije mučenja i parlamentarne potpore Nacionalnom akcijskom planu za ljudska prava.

Slijedom toga, najvažniji izazovi u vezi s ljudskim pravima u Libanonu i dalje su sprečavanje slučajeva mučenja i proizvoljnog pritvaranja, usklađivanje zatvorskih uvjeta s međunarodnim standardima, ukidanje smrtne kazne, promicanje pune jednakosti žena i muškaraca, poboljšani životni uvjeti za izbjeglice, zaštita za migrante i druge ugrožene skupine te borba protiv diskriminacije. Kao preduvjete za potpunu provedbu ljudskih prava također treba dodatno unaprijediti funkcioniranje i učinkovitost ključnih demokratskih institucija kao što su parlament i pravosuđe, kao i slobodu izražavanja na internetu i izvan njega.

Sve više se osjećaju posljedice krize u Siriji. Rastući broj izbjeglica, povećana politička napetost i nestabilna sigurnosna situacija, s nizom sigurnosnih incidenata u glavnim gradovima i pograničnim područjima, predstavljaju velike izazove za unutarnju stabilnost Libanona te ekonomsku i socijalnu situaciju. Oni su uzrokovali i dodatne izazove u području ljudskih prava, na primjer one u vezi s pravom na obrazovanje, pitanja vraćanja, itd. Iako su sigurnosne službe sve više svjesne takvih izazova i načina njihova rješavanja (dijelom zahvaljujući razmjerima potpore koju pružaju EU, države članice EU-a i drugi međunarodni donatori), i dalje postoje znatni problemi s provedbom, i u odnosu na libanonske državljane i na sirijske i palestinske izbjeglice.

EU se nastavlja posvećivati tim prioritetnim područjima putem bilateralnih političkih dijaloga i različitih programa, na primjer programima provedenima u okviru tematske linije EIDHR-a i bilateralnog ENI-ja u ukupnom iznosu od 5,02 milijuna EUR (1,2 milijuna EUR trebalo je biti ugovoreno prije kraja 2015. iskorištavanjem sredstava iz EIDHR-a) te potporom pravosudnom sektoru u ukupnom iznosu od 21 milijuna EUR, kao i dodatnim programima za poboljšanje rada demokratskih institucija.

Sirija

U pet godina građanskog rata Sirija se pretvorila u najveću svjetsku humanitarnu katastrofu. U zaključcima Vijeća za vanjske poslove od 12. listopada 2015. utvrđeni su „razmjeri tragedije u kojoj je ubijeno 250 000 muškaraca, žena i djece, raseljeno 7,6 milijuna ljudi unutar zemlje, a više od 4 milijuna ljudi prisiljeno na bijeg u susjedne i druge zemlje”. U zaključcima su također ponovno izraženi ciljevi EU-a za ljudska prava i demokraciju, kojima se traži političko rješenje krize na osnovu Priopćenja iz Ženeve iz 2012. i relevantnih rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a (RVSUN) kako bi se postigli stabilnost, mir i pomirenje te kako bi se zaustavili neselektivni napadi na civile koje vrše sve strane u sukobu, kako je to naknadno sažeto izneseno u RVSUN-u 2254 donesenom u prosincu 2015.⁵

⁵ „Cilj EU-a jest okončati sukobe i omogućiti sirijskom narodu da živi u miru u svojoj vlastitoj zemlji. Međunarodna zajednica mora se ujediniti oko dvaju nadopunjujućih i međusobno povezanih pristupa: političkog čiji je cilj okončanje građanskog rata rješavanjem svih glavnih uzroka sukoba i uspostava uključivog procesa političke tranzicije kojim će se ponovno uspostaviti mir u zemlji; i sigurnosnog kojim se naglasak stavlja na borbu protiv regionalne i globalne prijetnje koju predstavlja Daiš.”

EU je osudio pretjerane i neselektivne napade sirijskog režima na civile, stalna masovna ubojstva, upotrebu „bombi bačava” i upotrebu kemijskih tvari, kao i korištenje izgladnjivanja kao oružja protiv civilnog stanovništva zarobljenog u opkoljenim područjima. EU je izrazio zabrinutost zbog progona i zatvaranja aktivista civilnog društva koje provodi sirijski režim te zbog njegove pretjerane uporabe mučenja političkih protivnika i branitelja ljudskih prava, kako je opisano u Caesarovu izvješću. Posebnost sirijskog rata jest koliko dugo traje razdoblje tijekom kojeg su sve strane u sukobu, uključujući naoružane skupine oporbe, kršile ljudska prava. Terorističke skupine poput Daiša također su odgovorne za napade na civile, javna pogubljenja, progon i masivna pogubljenja vjerskih i etničkih manjina, seksualno iskorištavanje povezano sa sukobom, zlostavljanje žena i djece te upotreba djece vojnika, masovna zlostavljanja civilnog stanovništva koje živi na područjima pod okupacijom Daiša te namjerno uništavanje kulturne baštine. EU je u više navrata ponovno potvrdio svoju potporu progonu svih počinitelja ratnih zločina i kršenja ljudskih prava.

EU se obvezao da će pružati potporu svim naporima da se stanje u Siriji prijavi Međunarodnom kaznenom sudu i da se poveća opseg provedbe rezolucija VSUN-a 2139, 2165, 2191 i 2258 s ciljem pružanja prekogranične pomoći i pomoći na crti razgraničenja kako bi se pomoglo sirijskom stanovništvu kojem je potrebna pomoć. EU također podupire napore globalne koalicije za borbu protiv Daiša u Siriji i u Iraku.

EU je nastavio dijalog s organizacijama civilnog društva i aktivistima za ljudska prava s ciljem pružanja potpore njihovim nastojanjima da se pomogne sirijskom stanovništvu te da se odgovara za zločine koje su počinili državni i nedržavni akteri u zemlji. Europskim instrumentom za demokraciju i ljudska prava financiraju se neke organizacije civilnog društva koje se bave promicanjem ljudskih prava i jačanjem branitelja ljudskih prava.

Europski parlament usvojio je tijekom 2015. nekoliko rezolucija kojima se skreće pozornost na proizvoljno pritvaranje i nestanak neovisnih novinara i branitelja ljudskih prava za koje je odgovoran sirijski režim, napade Daiša na sirijske manjine, uništavanje kulturne baštine u Palmiri i potrebu za humanitarnom pomoći u palestinskom izbjegličkom kampu Jarmuk koji je zauzeo Daiš.

EU je pružio potporu usvajanju rezolucije Trećeg odbora Opće skupštine UN-a o stanju u Siriji u studenome 2015., kojom se osudila eskalacija nasilja u zemlji, uporaba „bombi bačava” koje upotrebljavaju sirijske vlasti te povrede ljudskih prava koje su vršile naoružane ekstremističke skupine te se od stranaka zatražilo poštovanje obveza u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom i osiguravanje neometanog pristupa za organizacije za pomoć u Siriji.

EU je nastavio primjenjivati mjere ograničavanja (zabranu trgovanja naftom i naftnim derivatima, zabranu financijskih transakcija, itd.) u odnosu na Siriju te je redovito uvodio nove sankcije protiv pojedinaca i subjekata, među ostalim vojnih službenika i službenika za sigurnost, odgovornih za nasilje i represiju u Siriji. Više od 200 pojedinaca i više od 60 subjekata dodano je na popis sankcija u posljednje četiri godine. EU također provodi režim sankcija u okviru UN-a protiv Al Qaide i Daiša u skladu s Rezolucijom UN-a 2253.

EU i njegove države članice već su pružili 4,7 milijardi EUR za pomoć i oporavak onima koji su pogođeni sukobom unutar Sirije i izbjeglicama te zajednicama domaćinima u susjednim zemljama. EU i njegove države članice nastavit će pružati humanitarnu pomoć putem UN-a, Međunarodnog odbora Crvenog križa i međunarodnih nevladinih organizacija. Istodobno će EU povećati dugoročnu pomoć za razvoj i stabilizaciju tim i drugim partnerima, među ostalim putem regionalnog uzajamnog fonda EU-a uspostavljenog kao odgovor na sirijsku krizu („fond Madad”). EU je predan intenziviranju humanitarne diplomacije i traženju načina za poboljšanje pristupa osobama u Siriji kojima je pomoć potrebna, među ostalim pružanjem potpore lokalnim prekidima vatre i smanjenju nasilja među sukobljenim stranama.

Alžir

Alžir se u 2015. suočio s regionalnim sigurnosnim izazovima povezanim sa stanjem u Libiji i Sahelu. Postojani pad cijena nafte ozbiljno je utjecao na financije Alžira, zbog čega su vlasti donijele nekoliko mjera štednje. Glavna tema domaće politike bila je obavijest o predstojećoj ustavnoj reformi.

EU i Alžir nastavili su rješavati pitanja ljudskih prava tijekom cijele 2015. na nekoliko bilateralnih sastanaka i savjetovanja, posebno na sastanku Pododbora za politički dijalog, sigurnost i ljudska prava održanom u veljači, sastanku Odbora za pridruživanje u travnju, sastanku Vijeća za pridruživanje u Bruxellesu u lipnju te sastanku Pododbora za pravosuđe i unutarnje poslove u listopadu. Štoviše, nekoliko alžirskih predstavnika udruženja, nevladinih organizacija i udruga posjetilo je Bruxelles i održalo sastanke s institucijama EU-a.

EU je napravio nekoliko demarševa u vezi s ljudskim pravima u Alžiru tijekom 2015. Od siječnja do studenoga 2015. EU-u je prijavljen 41 novi slučaj kršenja ljudskih prava u Alžiru koja se odnose na 190 osoba. U to su uključeni blogeri, novinari i jedan karikaturist, kao i aktivisti i studenti. U većini slučajeva pritužbe su se odnosile na slobodu okupljanja i udruživanja. Posebno je bilo zabrinjavajuće to što je u Laghouatu uhićena skupina aktivista koji su vodili kampanju za prava nezaposlenih. To su prijavile međunarodne nevladine organizacije što je potaknulo Europski parlament da usvoji hitnu rezoluciju (30. ožujka 2015.). Iako su u većini slučajeva pritvorenici bili pušteni, branitelji ljudskih prava ukazuju na odvrćući učinak tih uhićenja u odnosu na druge moguće prosvjednike.

Organizacije civilnog društva i dalje su prijavljivale Zakon o udruženjima iz 2012. kao nametljiv i kontraproduktivan. U izvješću u okviru EU-a utvrđeno je da je do listopada 2015. najmanje dvije trećine od 93 000 udruženja zakonito registriranih u Alžiru prije zakona iz 2012. ili nestalo ili im je bilo onemogućeno obnavljanje registracije. Nekoliko nevladinih organizacija optužilo je alžirske vlasti za proizvoljno primjenjivanje zakona, s negativnim posljedicama za udruženja koja posebno rade na politički osjetljivim pitanjima. Međunarodne nevladine organizacije (i europske i regionalne) izvijestile su da Ministarstvo vanjskih poslova sustavno odbacuje njihove zahtjeve za vize. Isto tako blokiraju se prijenosi sredstava, među ostalim onim nevladinim organizacijama koje su zakonito registrirane i rade u partnerstvu s EU-om. Nijedna od postojećih pet liga za ljudska prava nije dobila službenu dozvolu za rad. Neki od članova su uhićeni (poput Alija Attara, koji je započeo štrajk glađu, i Hassana Bourasa) i čekaju suđenje. Ni mreža odvjetnika za ljudska prava nema pravni status. Neovisni sindikati se toleriraju, ali se žale na uznemiravanje. Tvrdi da Alžir još nije proveo preporuke Međunarodne organizacije rada o Konvenciji br. 87 o pravu na organiziranje te smatraju da se radno okruženje u 2015. pogoršalo.

Iako je nevladina organizacija Reporteri bez granica rangirala Alžir na više mjesto u 2015. nego njegove susjede u pogledu slobode tiska, neovisni novinari i dalje su prijavljivali pritisak vlasti. U listopadu je zatvorena privatna televizijska kuća Al Watan TV. Vlasti su tvrdile da televizijska kuća nije imala službenu dozvolu za rad i da nije bila u skladu s propisima. Zatvaranje je kritiziralo međunarodno civilno društvo, koje je istaknulo da ni većina drugih privatnih televizijskih postaja u zemlji nije službeno priznata.

Alžir je potpisao, ali još nije ratificirao, Konvenciju UN-a o zaštiti svih osoba od prisilnih nestanaka. Iako je zemlja ratificirala Konvenciju protiv mučenja, Odbor UN-a protiv mučenja utvrdio je da je Alžir prekršio svoje obveze u skladu s Konvencijom (kolovoz 2015.) zato što nije sudjelovao u slučaju Hachemija Boukhalfe, kojeg je 2011. navodno mučio alžirski DRS⁶, niti je o tome započeo istragu.

U prosincu je Narodna skupština donijela zakon o izmjeni Kaznenog zakona kako bi se po prvi put kaznilo obiteljsko nasilje nad ženama. Novim zakonom obuhvaćena je široka definicija nasilja, bilo da se radi o fizičkom ili psihološkom, društvenom ili ekonomskom nasilju, te je utvrđeno da počinitelji mogu biti kažnjeni strogim zatvorskim kaznama. Donošenje teksta predstavlja veliku prekretnicu u postizanju rodne ravnopravnosti nakon mjeseci burnih rasprava u parlamentu.

Alžir zajedno s EU-om podržava Rezoluciju UN-a o moratoriju na smrtnu kaznu od 2007. i od tada poštuje moratorij.

⁶ Obavještajna i sigurnosna služba (DRS).

Maroko

EU je u 2015. nastavio surađivati s Marokom u pogledu promicanja ljudskih prava i demokracije, u skladu s načelima sadržanim u ustavu Maroka iz 2011. i međunarodnim obvezama u vezi s ljudskim pravima koje su marokanske vlasti preuzele. Odnosi EU-a i Maroka u tom su se pogledu razvijali bilateralnim političkim dijalozima, posjetima na visokoj razini (posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Lambrinidis u siječnju 2015., Visoka predstavnica / potpredsjednica Komisije Mogherini u srpnju 2015. te Vijeće za pridruživanje EU-a i Maroka 14. prosinca 2015.) i tematskim dijalogom o ljudskim pravima, posebno u okviru Pododbora za ljudska prava, demokraciju i upravljanje (listopad 2015.), kao i redovitom komunikacijom s civilnim društvom. Posjetom posebnog predstavnika EU-a za ljudska prava naglašene su predanost i trajna potpora EU-a Maroku za potpunu primjenu odredaba o ljudskim pravima u njegovu novom ustavu. S obzirom na ključnu regionalnu ulogu Maroka posebni predstavnik EU-a također je potaknuo bližu suradnju EU-a i Maroka u regiji i na multilateralnim forumima.

Odabrana pitanja o kojima se raspravljalo obuhvaćala su reformu pravosuđa, prava žena i djevojaka, nedavnu marokansku ratifikaciju Fakultativnog protokola uz Konvenciju protiv mučenja (OPCAT), slobodu izražavanja i medija, slobodu udruživanja i okupljanja, smrtnu kaznu, migracije i Zapadnu Saharu (posebno u kontekstu nacrtu zakona koji se trenutačno razmatraju u vladi ili u parlamentu). Druga ključna područja tijekom posjeta bila su potpora civilnom društvu i borba protiv vjerske netolerancije.

EU je 2015. na zahtjev marokanskih vlasti organizirao misiju izbornih stručnjaka (EEM) radi daljnjeg postupanja u vezi s lokalnim i regionalnim izbornim procesom. Na raspolaganje je bila stavljena znatna financijska pomoć radi pružanja potpore ljudskim pravima i demokraciji.

EU i Maroko nastavili su suradnju na multilateralnim forumima, posebno u okviru Vijeća UN-a za ljudska prava, čiji je Maroko član (2014. – 2016.). U okviru Vijeća Maroko i dalje ima proaktivnu ulogu u nekoliko tematskih inicijativa u području ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava.

Četiri godine nakon donošenja ustava iz 2011. marokanski parlament donio je 10 temeljnih zakona od ukupno 19. Temeljni zakoni u vezi s daljnjom regionalizacijom doneseni su u srpnju, neposredno prije lokalnih i regionalnih izbora u rujnu.

Važni zakonodavni procesi i društvene rasprave pokrenuti su 2015., uključujući reformu pravosudnog sektora i lokalne demokracije te rasprave o smrtnoj kazni i rodnoj ravnopravnosti. Ipak se krajem 2015. u parlamentu još raspravljalo o nekoliko važnih zakona, i to o onima koji se odnose na Visoko pravosudno vijeće i status sudaca, pravo pristupa informacijama, pravo predstavljanja zakonodavnih prijedloga i pokretanja peticije, rod (nasilje nad ženama), osnivanje tijela za ravnopravnost i borbu protiv svih oblika diskriminacije (APALD), zaštitu prava osoba s invaliditetom, trgovanje ljudima, slobodu izražavanja i medija te reformu Kaznenog zakona. Civilno društvo kritično je prema određenim nacrtima zakona kojima se samo djelomično ispunjavaju ambicije novog ustava. Ta kritika posebno je bila izražena u pogledu nacrta revidiranog Kaznenog zakona.

Tijekom cijele 2015. EU je nastavio poticati Maroko da ubrza procese reforme kako bi se ispoštovao početni vremenski okvir određen za njihovo donošenje (a to je bio kraj trenutačne zakonodavne vlasti) i obveze preuzete u ustavu iz 2011.

EU je pozdravio činjenicu da je marokanski parlament donio Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Fakultativni protokol uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena.

Obilježje 2015. bili su i nedostaci u pogledu poštovanja i provedbe slobode izražavanja i udruživanja. Civilno društvo i branitelji ljudskih prava prijavili su nekoliko slučajeva u kojima su aktivnosti civilnog društva i novinara bile ograničene. EU je nastavio poticati marokanske vlasti na jačanje suradnje s civilnim društvom te na uspostavu uključivog procesa reformi. Smrtna kazna još je na snazi, ali pogubljenja se ne provode od 1993. Unatoč činjenici da se Nacrtom kaznenog zakona znatno smanjuje broj zločina koji se kažnjavaju smrću, u njemu se još zadržava smrtna kazna. Maroko je u 2015. nastavio razvijati sveobuhvatnu nacionalnu politiku u vezi s migracijama, koja predstavlja dobar primjer u okviru regije. Međutim, stanje migranata i dalje je donekle zabrinjavajuće. Ključne zakone u području migracija (trgovanje ljudima, azil i migracije općenito) treba još donijeti, a pristup migranata osnovnim socijalnim uslugama i dalje predstavlja izazov.

U pogledu financijske pomoći EU je u listopadu donio niz programa suradnje, u ukupnom iznosu od 195 milijuna EUR u okviru proračuna ENI-ja za 2015., kojima će se pružiti potpora nizu važnih procesa reforme, uključujući reformu zatvorskog sustava. Važan program u iznosu od 75,5 milijuna EUR za potporu neovisnosti, učinkovitosti i djelotvornosti pravosuđa (financiran u okviru proračuna za 2014.) potpisan je u prosincu 2015.

Financijska pomoć EU-a također je bila namijenjena potpori nacionalnim institucijama za ljudska prava (Nacionalnom vijeću za ljudska prava i Međuministarskoj delegaciji za ljudska prava) i ulozi civilnog društva u promicanju, praćenju i daljnjem djelovanju u vezi sa stanjem ljudskih prava (putem postojećih projekata EIDHR-a i Instrumenta za civilno društvo u područjima dobrog upravljanja, zdravstva, prava osoba s invaliditetom i borbe protiv smrtne kazne).

Tunis

Tranzicija Tunisa nastavila se i u 2015., s time da je od 2011. ostvaren znatan napredak u pogledu upravljanja, kao i poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Dodjelom Nobelove nagrade za mir 2015. tuniskom Kvartetu za nacionalni dijalog istaknut je izniman karakter te mirne tranzicije i potreba za konsolidacijom njezinih postignuća.

Nobelovom nagradom odano je priznanje dinamičnom civilnom društvu Tunisa, među ostalim glavnom sindikatu i organizaciji poslodavaca, koje ima ključnu ulogu u trajnoj tranziciji i koje EU nastoji ojačati na različite načine: izravnim financiranjem nevladinih organizacija, ambicioznim programom potpore civilnom društvu kako bi se pomoglo da se poboljša kapacitet organizacija civilnog društva, regionalnim projektom za promicanje socijalnog dijaloga, sudjelovanjem organizacija civilnog društva u upravljanju programima suradnje EU-a i Tunisa te sustavnim trostranim savjetovanjima (EU, tuniske vlasti, organizacije civilnog društva) prije svakog formalnog sastanka povlaštenog partnerstva EU-a i Tunisa.

Nakon što je u 2014. dovršen izborni postupak, u 2015. godini u centru zbivanja našli su se ozbiljni međusobno povezani izazovi s kojima se suočava tuniska demokratska tranzicija: potreba konsolidacije demokratskih reformi zbog ozbiljnih sigurnosnih prijetnji i teška društveno-ekonomska situacija. S ciljem provedbe novog ustava vlada je poduzela prve korake za osnivanje neovisnih tijela predviđenih ustavom te za pokretanje prijeko potrebne reforme pravosudnog i sigurnosnog sektora, čemu potporu pružaju programi pomoći EU-a (novi programi pokrenuti u travnju odnosno rujnu 2015.).

Glavni izazov i dalje je to da se nova prava i slobode zajamčeni modernim, uključivim i demokratskim ustavom, među ostalim u pogledu slobode govora i okupljanja, rodne ravnopravnosti i borbe protiv diskriminacije, nasilja u obitelji i borbe protiv mučenja i korupcije, moraju prenijeti u zakonodavstvo naslijeđeno od prethodnog režima (posebno Kazneni zakon, Zakon o kaznenom postupku i Zakon o „osobnom statusu”), kao i u administrativne prakse. Cilj pomoći EU-a tuniskim vlastima, kao i organizacijama civilnog društva u tim područjima jest osiguravanje stručnog znanja i izgradnja kapaciteta potrebnih za pripremu i provedbu reformi.

Neovisno o kašnjenjima u pogledu rokova utvrđenih ustavom parlament je u studenome 2015. poduzeo važne korake prema poboljšanju neovisnosti pravosuđa donošenjem temeljnih zakona o Vrhovnom pravosudnom vijeću i Ustavnom sudu. Druga tijela namijenjena provjeri poštovanja ljudskih prava, borbi protiv korupcije i sprečavanju pribjegavanja mučenju tek trebaju postati funkcionalna. Tranzicijsko pravosuđe, koje se provodi putem tijela *Instance Vérité et Dignité* (Komisija za istinu i dostojanstvo, IVD) osnovanog krajem 2014., suočava se s nizom prepreka, čime se ističe otpor nekih političkih i ekonomskih skupina njegovu uspješnom dovršetku.

Tri velika teroristička napada dogodila su se 2015.: ciljani napad na turiste u muzeju Bardo u ožujku i u hotelu u Sousseu u lipnju, a zatim na predsjedničku gardu u srednjem Tunisu u studenome, a izvršavali su se kontinuirani napadi manjih razmjera na sigurnosne snage u planinskoj zapadnoj regiji te ubijanja civila optuženih da špijuniraju za vlasti. Vlasti su pokazale sve veću otvorenost za rasprave s međunarodnim partnerima o pitanjima u vezi sa sigurnošću te je u rujnu 2015. održan politički dijalog EU-a i Tunisa o borbi protiv terorizma. Branitelji ljudskih prava smatraju da se novim Zakonom o borbi protiv terorizma donesenim u srpnju 2015. dostatno ne štite ustavna prava i slobode, primjećujući posebno široku definiciju terorizma koja bi mogla biti štetna za slobodu izražavanja i trajanje pritvora (do 15 dana bez odvjetnika). Civilno društvo također je sve više zabrinuto zbog rastućeg broja prijavljenih slučajeva mučenja i zlostavljanja u pritvoru, uz tri slučaja sumnjive smrti u 2015., te zbog toga što sigurnosne snage i dalje ostaju nekažnjavane.

Tunižani općenito uživaju osobne slobode zajamčene novim Ustavom. Ipak, represija homoseksualnosti bila je vidljiva u 2015. u nekoliko zabrinjavajućih slučajeva, posebno u osudi mladog studenta u rujnu 2015. nakon prisilnog „liječničkog” pregleda. Taj slučaj otvorio je pitanja u vezi s usklađenošću zakona o provođenju represije prema homoseksualnosti (članak 230. Kaznenog zakona) s novim ustavom, kojim se jamče nediskriminacija i poštovanje privatnog života. Također je izazvao ozbiljnu zabrinutost zbog poštovanja tjelesnog integriteta pojedinca tijekom sudskog postupka. Osuda šest studenata na tri godine zatvora i pet godina progonstva iz grada Kairuana zbog homoseksualnosti u prosincu 2015. potvrdila je obrazac koji ističe potrebu za reformom zakonodavstva u skladu s novim ustavom.

Poduzeti su važni koraci kako bi se uhvatilo ukoštac s problemom mučenja; među ostalim ozbiljno se radi na uspostavljanju nacionalnog mehanizma za prevenciju u skladu s obvezama Tunisa u okviru Fakultativnog protokola uz Konvenciju protiv mučenja (OPCAT). Članovi nacionalnog mehanizma za prevenciju obavljat će nenajavljene posjete mjestima pritvora i istraživati optužbe za mučenje. Neki stavovi starog režima ostali su na administrativnoj razini te se nastavljaju pojavljivati optužbe za zlostavljanje, osobito u zatvorima i ustanovama za pritvor.

Ustavom Tunisa predviđaju se rodna ravnopravnost, nediskriminacija i jednake mogućnosti različitih spolova, a zastupljenost žena u političkom životu znatno se poboljšala nakon izbora 2014. (tako da žene čine 31 % članova parlamenta) zahvaljujući uvođenju vertikalnog pariteta u izborni zakon. Međutim, žene u Tunisu i dalje se suočavaju s diskriminacijom u pogledu pristupa tržištu rada i niske razine sudjelovanja u javnom životu te radu u javnim službama. Nasilje nad ženama (među ostalim obiteljsko nasilje) i dalje uzrokuje veliku zabrinutost te je u tijeku finalizacija vladina nacrt zakona u vezi s tim pitanjem uz potporu projekta koji financira EU.

U okviru Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava u travnju 2015. pokrenut je novi poziv na podnošenje prijedloga, s 2,4 milijuna EUR na raspolaganju za pružanje potpore nevladinim organizacijama u područjima poput demokratske konsolidacije, mučenja i prava migranata.

Zapadna Sahara

Ujedinjeni narodi smatraju Zapadnu Saharu područjem koje nema samoupravu. U tijeku je proces pod vodstvom UN-a koji pomaže stranama da postignu pravedno, trajno i obostrano prihvatljivo političko rješenje, kojim će se omogućiti samoodređenje naroda zapadne Sahare u okviru mehanizama koji su u skladu s načelima i ciljevima iz Povelje Ujedinjenih naroda. EU podupire taj proces posljednjih godina.

Rezolucijom VSUN-a 2218 (2015) produljen je mandat MINURSO-u (mirovnoj misiji UN-a) u Zapadnoj Sahari do 30. travnja 2016. Kao i prethodnih godina EU je u 2015. opetovano izražavao zabrinutost zbog dugog trajanja sukoba te zbog njegovih posljedica u pogledu sigurnosti, ljudskih prava i suradnje u regiji. Rezolucijom VSUN-a 2218(2015) također je odlučeno da će taj predmet ostati povjeren Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda. Kao takav, EU neće poduzimati inicijative kojima bi se mogao ugroziti taj proces pod vodstvom UN-a.

EU je u 2015. isticao važnost poboljšanja stanja ljudskih prava u Zapadnoj Sahari i u izbjegličkim kampovima u Tindoufu te je pozdravio jačanje regionalnih povjerenstava Nacionalnog vijeća za ljudska prava (CNDH) koji djeluju u Dakhli i Laayouneu. EU je poticao strane da surađuju s visokim povjerenikom UN-a za izbjeglice s ciljem preispitivanja i jačanja mjera za izgradnju povjerenja koliko god je to moguće.

EU pomno prati stanje ljudskih prava u Maroku i Zapadnoj Sahari. O pitanjima ljudskih prava redovito se raspravlja s marokanskim vlastima u kontekstu političkog dijaloga, među ostalim u okviru Pododbora za ljudska prava, demokraciju i upravljanje. Delegacija EU-a u Rabatu u kontaktu je s nekoliko branitelja ljudskih prava i organizacija civilnog društva. Delegacija EU-a prati navodne pojedinačne slučajeve kršenja ljudskih prava te je u redovitom kontaktu s Nacionalnim vijećem za ljudska prava (CNDH) i njegovim regionalnim uredima, među ostalim u Zapadnoj Sahari.

Libija

Libija se još suočava sa zahtjevnom političkom tranzicijom. Libijski politički dijalog koji vodi UN vodio se tijekom cijele 2015. Libijski politički dogovor potpisan je 17. prosinca 2015. u Skhiratu (Maroko) te je imenovano Predsjedničko vijeće. Vlada nacionalnog jedinstva trebala bi se formirati unutar rokova predloženih u libijskom političkom dogovoru.

Unatoč određenom napretku u pogledu političkog procesa mnoga područja u zemlji još su izložena riziku od nasilnih sukoba i terorističkih napada. Stoga se stanje ljudskih prava u Libiji u 2015. nastavilo pogoršavati, tako da civili snose najveći teret trenutačnih borbi, nesigurnosti i rušenja javnog poretka. Tijekom prošle godine naoružane skupine napadale su civile i civilnu imovinu, uz određena kršenja ljudskih prava koja predstavljaju ratne zločine. Bilo je ozbiljnih kršenja međunarodnog prava, među ostalim proizvoljnog pritvaranja, mučenja i protupravnih smaknuća, s obzirom na to da se libijske institucije, a posebno njezino pravosuđe, bliže propadanju.

Aktualne borbe u Libiji od početka 2015. dovele su do udvostručenja broja raseljenih osoba u zemlji u odnosu na 2014. Procjenjuje se da u Libiji postoji 430 000 interno raseljenih osoba. Njih gotovo 300 000 smješteno je u zapadnoj regiji Libije. Više od 125 000 interno raseljenih osoba nalazi se na istoku, s time da ih je samo Bengazi primio više od 115 000. Procjenjuje se da se u Libiji nalazi 250 000 ugroženih izbjeglica, tražitelja azila i migranata. I dalje su izloženi riziku pritvaranja na neodređeno vrijeme u teškim uvjetima, nasilnim napadima, silovanju i iskorištavanju koje provode naoružane skupine, zločinačke skupine i policija. Tisuće migranata i izbjeglica smješteno je u 15 službenih centara za zadržavanje migranata. Uvjeti u tim centrima iznimno su teški, s obzirom na to da su pretrpani te pritvorenici imaju ograničen pristup osnovnoj robi i uslugama. Neke od njih vode lokalne paravojne skupine te im humanitarne organizacije uglavnom ne mogu pristupiti.

Organizacija Human Rights Watch izvijestila je da su tisuće ljudi izložene dugotrajnom proizvoljnom pritvoru, mučenju i drugom zlostavljanju. Veliki broj pritvorenika u četirima ustanovama za pritvor zatvoren je na razdoblja u trajanju do četiri godine, unatoč tome što ih sudac nije saslušao, što nisu imali pristup nikakvom obliku sudskog preispitivanja, što nisu bili optuženi za kazneno djelo te što za njihovo pritvaranje nije bilo nikakve očite pravne osnove.

Naoružane skupine nastavljaju otimati civile zbog njihovih obiteljskih veza, identiteta ili stvarnih ili pretpostavljenih političkih opredjeljenja.

U izvješću objavljenom u rujnu 2015. Koalicija libijskih organizacija za ljudska prava nabrojila je 70 napada na novinare, koji su doveli do devet pogibija. Popularna blogerica, aktivistica za građanska prava i osnivačica organizacije Tanweer Intisar al-Hasiri i njezina tetka ubijene su u Tripoliju 24. veljače. Trenutačno se izvješćuje o rastućoj prijetnji novinarima.

Branitelji ljudskih prava postali su primarna meta naoružanih skupina. Uredi Nacionalnog vijeća za građanske slobode i ljudska prava (NCCLHR), libijske nacionalne institucije za ljudska prava, u Bengaziju napadnuti su 16. ožujka 2015. Zaposlenik podružnice u Bengaziju, koji je izjavio da su aktivnosti institucije u Bengaziju zamrznute od listopada 2014., prijavio je da je preživio pokušaj ubojstva u siječnju. Sjedište NCCLHR-a u Tripoliju zatvoreno je od studenoga 2014. Sama institucija postala je žrtvom političke polarizacije u zemlji. Opći narodni kongres sa sjedištem u Tripoliju imenovao je novi odbor kada je mandat Vijeća istekao krajem 2014., ali ga međunarodna zajednica ne priznaje.

Misija EU-a za ljudska prava održala se u veljači 2015. radi daljnjeg postupanja u vezi s prvom Strategijom o ljudskim pravima za pojedinu zemlju koja je namijenjena Libiji (donesena 2014.). Misija je utvrdila hitnu potrebu za pružanjem potpore i zaštite braniteljima ljudskih prava i organizacijama civilnog društva, kako bi mogli pratiti i dokumentirati trenutačna kršenja, sudjelovati u međunarodnim aktivnostima zagovaranja i pružiti izravnu pomoć žrtvama kršenja ljudskih prava. Stoga je predviđeno da program za pružanje potpore braniteljima ljudskih prava započne početkom 2016. (financiran putem EIDHR-a). Instrument EIDHR-a za hitne slučajeve aktiviran je u 2015. u dva navrata kako bi se pružila potpora libijskim braniteljima ljudskih prava.

Nekoliko projekata revidirano je kako bi se odgovorilo na najhitnije potrebe raseljenih osoba i migranata, i u pogledu humanitarne pomoći i u pogledu zaštite. Izbjeglice, tražitelji azila i nezakoniti migranti suočavaju se sa sve većim kršenjima svojih temeljnih prava te im je sve teže preživjeti u neprijateljskim okruženjima, u kojima pritvor postaje sve više i više proizvoljan, a uvjeti u centrima za pritvor dramatično se pogoršavaju. Potpora (izravna pomoć, zaštita, pružanje zdravstvene skrbi) migrantima se pruža unutar centara za pritvor i u zajednicama, a migrantima koji su ostali u Libiji, a žele se vratiti u svoju matičnu zemlju, predlaže se dobrovoljna repatrijacija.

U pogledu medijskog sektora projektom „Mediji u Libiji” nudi se osposobljavanje djelatnika u području novinarske etike te izvješćivanja u neprijateljskim okruženjima i kriznim područjima; njime se također pružila potpora libijskoj agenciji Cloud kao sredstvu za jačanje novinarske neovisnosti, slobode medija, a time i pluralizma.

Jedan od glavnih ciljeva jest promicanje dobrog upravljanja i vladavine prava putem nekoliko projekata namijenjenih tranzicijskim procesima. Trenutačno su ti projekti usmjereni posebno na upravljanje na lokalnoj razini, s ciljem poboljšavanja sposobnosti općinskih vijeća da uređuju i pružaju odgovarajuće usluge te s ciljem povećanja sudjelovanja libijskih organizacija civilnog društva u političkim procesima i poslovima na lokalnoj razini.

IV. Rusija i srednja Azija

Rusija

EU je 2015. nastavio pozivati Rusiju da u potpunosti poštuje međunarodne obveze u području ljudskih prava u Ujedinjenim narodima, Vijeću Europe i OEES-u. S obzirom na to da se sastanci na vrhu EU-a i Rusije nisu održali od 28. siječnja 2014. te da su savjetovanja o ljudskim pravima i dalje bila obustavljena zbog odbijanja Rusije da ih provodi u relevantnom formatu, mogućnosti za pokretanje pitanja ljudskih prava s ruskim vlastima bile su ograničene. Međutim, EU je jasno izrazio sve veću zabrinutost na nizu sastanaka visokih dužnosnika, na međunarodnim forumima i putem izjava za javnost.

Cjelokupno operativno okruženje za organizacije za ljudska prava i organizacije civilnog društva u Rusiji i dalje je bilo obilježeno nesigurnošću, općom zabrinutošću i nepovjerenjem, uz stalan pritisak na organizacije civilnog društva i političku oporbu. Degradacija zaštite ljudskih prava i ograničenja u vezi s temeljnim slobodama i dalje su glavni trendovi te su doveli do smanjenja broja registriranih nevladinih organizacija od 33 % između 2012. i 2015.

Provedba postojećeg restriktivnog zakonodavstva nastavila se u 2015., zajedno s uvođenjem novih zakonodavnih instrumenata kojima se dodatno ograničavaju temeljne slobode. Provedba zakona o „stranim agentima” nastavila se uvrštavanjem sve većeg broja organizacija u registar „stranih agenata” Ministarstva pravosuđa. Dok je krajem 2014. 30 nevladinih organizacija bilo označeno kao „strani agenti”, krajem 2015. broj je porastao na 111.

Novi zakon o „stranim i međunarodnim nepoželjnim organizacijama” stupio je na snagu u lipnju 2015. Tim zakonom Uredu glavnog tužitelja dopušta se da kao „nepoželjnu” prijavi stranu ili međunarodnu organizaciju koja „ugrožava temelj ustavnog poretka Ruske Federacije, obrambenu sposobnost zemlje ili sigurnost države”. Takvim organizacijama zabranjeno je djelovanje na ruskom državnom području. Ruski subjekti i državljani koji surađuju s „nepoželjnim organizacijama” podložni su kaznama u rasponu od administrativnih sankcija do kaznenih prijava. Do kraja godine četiri su organizacije, sve sa sjedištem u SAD-u ili sa snažnim vezama s SAD-om, bile uvrštene u novi registar, dok su neki strani donatori preventivno obustavili svoje aktivnosti u Rusiji. EU je u nekoliko navrata izrazio zabrinutost zbog tog zakona i popisa subjekata koji iz njega proizlaze, a koji predstavljaju daljnje ograničavanje prostora za civilno društvo u Rusiji i znatan manjak financijskih sredstava za djelatnosti organizacija civilnog društva.

U prosincu Rusija je donijela novi zakon kojim se ruskom Ustavnom sudu omogućuje da podvrgne nadzoru i zanemari odluke međunarodnih organizacija za ljudska prava ili tijela čiji je član Rusija, a posebno odluke Europskog suda za ljudska prava, koji je često jedino sudsko tijelo koje priznaje povrede ljudskih prava u Rusiji. EU je izrazio zabrinutost zbog tog novog zakona na sjednici Odbora ministara Vijeća Europe održanoj 16. prosinca.

Zakon iz 2014. kojim se ograničuje udio stranih vlasnika u ruskim medijskim organizacijama na 20 % doveo je u 2015. do odlaska većine stranih medijskih poduzeća iz Rusije. Medijska sloboda također je ograničena nerazmjernom uporabom zakonodavstva o ekstremističkim sadržajima tiskovina i predsjedničkim dekretom kojim se informacije o vojnim žrtvama tijekom specijalnih operacija u doba mira klasificiraju kao „državna tajna”.

S obzirom na to sve teže okruženje kontakti s ruskim organizacijama civilnog društva intenzivirali su se u Rusiji i u Bruxellesu. Delegacija EU-a u Rusiji i države članice nastavile su s praksom prisustvovanja suđenjima u vezi s ljudskim pravima i posjećivanja nevladinih organizacija koje se bave ljudskim pravima diljem zemlje. Delegacija EU-a u rujnu je bila domaćin radionice s ruskim braniteljima ljudskih prava. Predstavnici EU-a također su sudjelovali na općoj skupštini Forumu civilnog društva (CSF) EU-a i Rusije u Budimpešti u prosincu. EU podupire Forum civilnog društva bespovratnim sredstvima u iznosu od 1,2 milijuna EUR. EU je nastavio pružati financijsku potporu ruskom civilnom društvu, posebno putem dvaju poziva na podnošenje prijedloga, jednog u okviru Programa za organizacije civilnog društva u iznosu od 4 milijuna EUR i jednog u okviru EIDHR-a vrijednog 6 milijuna EUR. Kao rezultat toga 17 novih projekata započet će s provedbom u 2016.

Povećao se broj pojedinačnih slučajeva koji izazivaju zabrinutost te se povećao broj nerazmjerno strogih zatvorskih kazni za ruske aktiviste za ljudska prava. EU je posvetio posebnu pažnju jasnom kršenju međunarodnog prava u slučajevima Kohver, Savčenko, Sencov i Kolčenko te je opetovano pozivao na njihovo puštanje na slobodu. Hitna rasprava o tim slučajevima održala se u Europskom parlamentu 10. rujna. Zatvaranje aktivista za zaštitu okoliša Evgenija Vitiška (koji je većinu godine proveo u kažnjeničkoj koloniji, ali je pušten na slobodu 22. prosinca) i oštra kazna izrečena 7. prosinca aktivistu za ljudska prava Ildaru Dadinu zbog njegovih mirnih prosvjeda također su zbivanja koja su izazivala zabrinutost.

EU je snažno osudio ubojstvo oporbenog političara Borisa Nemcova 27. veljače te je pozvao na temeljitu istragu. Europski parlament održao je izvanrednu raspravu o ubojstvu Nemcova 11. ožujka. Njegovim ubojstvom dodan je novi slučaj na popis neriješenih ubojstava novinara i političara u Rusiji.

U mnogim ruskim općinama i regijama lokalni i regionalni izbori održali su se 13. rujna. Prema neovisnoj nadzornoj organizaciji Golos izbori su potvrdili trend u kojem se nepravilnosti prebacuju s dana izbora na ranije faze izbora. Velika većina izbornih rezultata bila je unaprijed određena odlukama i djelovanjima vlasti i izbornih povjerenstava koji su vodili izbore u fazi imenovanja i registracije kandidata i stranaka, kao i u fazi predizborne kampanje.

Kazahstan

U prioritete EU-a u području ljudskih prava u Kazahstanu ubrajaju se sloboda izražavanja, sloboda udruživanja, uvjeti u pritvoru, pravo na pošteno suđenje, prava žena i sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja.

Sveukupno, stanje u 2015. u pogledu primjene ljudskih prava i vladavine prava bilo je podijeljeno: zabilježen je niz pozitivnih zbivanja, ali su ih vrlo često pratile aktivnosti koje su izazivale znatnu zabrinutost.

Vlada je uspostavila različite platforme kojima se omogućuje uključivanje civilnog društva u proces javnog donošenja političkih odluka. Međutim, učinkovitost tih platformi za dijalog tek treba potvrditi u praksi. Niz zakonodavnih akata donesen je ili je podvrgnut zakonodavnom odobrenju, posebno zakon o financiranju nevladinih organizacija, zakon o javnim vijećima, zakon o dobrotvornim organizacijama i zakon o pristupu informacijama, koji, iako sadrži određene pozitivne elemente i ima za cilj osnaživanje civilnog društva, ograničava ili u praksi može ograničiti niz temeljnih sloboda, posebno slobodu udruživanja, izražavanja i okupljanja.

Na Međunarodnoj konferenciji rada razmotrena su kršenja temeljne norme rada ILO-a o slobodi udruživanja.

EU je tijekom cijele 2015. redovito pokretao pitanja ljudskih prava na svim razinama svojeg političkog dijaloga s Kazahstanom. Godišnjim dijalogom EU-a i Kazahstana o ljudskim pravima održanim u Astani u studenome omogućena je konstruktivna komunikacija o širokom rasponu pitanja, među ostalim o slobodi udruživanja, pravima žena, sprečavanju mučenja i zlostavljanja pritvorenika i slobodi tiska. Iako priznaje znatne napore Kazahstana uložene s ciljem sprečavanja zlostavljanja pritvorenika, EU je istodobno izrazio zabrinutost u vezi s pritiskom na neovisne medijske kuće i mogućim negativnim posljedicama novog nacrtu zakona o financiranju nevladinih organizacija. EU je pozdravio oslobađanje niza zatvorenih aktivista za ljudska i radnička prava te je ponovno istaknuo zabrinutost u pogledu nekih drugih branitelja ljudskih prava, uključujući Vladimira Kozlova.

U rujnu su se članovi Europskog parlamenta koji sudjeluju na 13. sastanku Odbora za parlamentarnu suradnju susreli s predstavnicima organizacija civilnog društva s ciljem pokretanja pitanja u vezi s nacrtom zakona o financiranju nevladinih organizacija i nacionalnim mehanizmom za sprečavanje mučenja.

Delegacija EU-a upravlja nizom projekata u vezi s ljudskim pravima u okviru Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) i Instrumenta za razvojnu suradnju (DCI) u iznosu od ukupno 2 608 203 EUR. Projektima u okviru EIDHR-a obuhvaćena su područja poput izgradnje kapaciteta civilnog društva, s posebnim naglaskom na nevladinim organizacijama smještenima u ruralnim područjima, zaštite branitelja ljudskih prava i slobode medija. Projektima u okviru Instrumenta za razvojnu suradnju obuhvaćena je potpora ruralnom civilnom društvu, većem sudjelovanju u procesima donošenja odluka, prvenstveno u pogledu pitanja okoliša, osnaživanju civilnog društva s ciljem poboljšanja kemijske sigurnosti i sprečavanju mučenja djece i nasilja nad njima.

Kirgiska Republika

Ciljevi EU-a za ljudska prava u okviru njegovih odnosa s Kirgiskom Republikom obuhvaćaju pružanje potpore razvoju neovisnog i nepristranog pravosuđa, iskorjenjivanje mučenja i drugog okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, poboljšanje pravnog okvira i okvira politika za pripadnike nacionalnih manjina u području ljudskih prava te učinkovitu provedbu politike nulte tolerancije u pogledu korupcije.

EU je tijekom 2015. nastavio sudjelovati u raspravama o ljudskim pravima s Kirgiskom Republikom u različitim formatima, među ostalim na dijalogu o ljudskim pravima održanom u svibnju 2015. u Bruxellesu. Konstruktivnim raspravama obuhvaćen je niz pitanja, uključujući uvjete u pritvoru, izbore, prava žena, prava pripadnika manjinskih zajednica i slobodu udruživanja. EU je pozdravio neke važne korake koje je vlada poduzela, posebno donošenje akcijskog plana za borbu protiv mučenja i drugog okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. EU je naglasio svoju obvezu pružanja pomoći jačanju vladavine prava u Kirgiskoj Republici te je potaknuo Kirgisku Republiku da provede detaljne preporuke u vezi sa sprečavanjem mučenja koje su donesene na seminaru civilnog društva EU-a i Kirgiske Republike održanom u Oshu u listopadu 2014. EU je ukazao na pojedinačne slučajeve, među ostalim na slučaj pritvorenog branitelja ljudskih prava Azimjana Askarova. EU je također preporučio ubrzavanje provedbe reformi u vezi s radom pravosuđa.

Tijekom 2015. odvijala su se određena zabrinjavajuća zbivanja u vezi s ljudskim pravima, posebno pravima LGBTI osoba, s diskriminirajućom zakonodavnom inicijativom naslovljenom □ „Zabrana promidžbe netradicionalnih odnosa”, koja je u lipnju u parlamentu izglasana u drugom čitanju, te predloženim zakonodavnim aktom u vezi s potencijalnim označivanjem nevladinih organizacija s međunarodnim financiranjem kao „stranih agenata”, koji je u lipnju također izglasan u prvom čitanju. EU zabrinjava to što bi se provedbom takvog zakona, ako ga parlament donese, u osnovi ugrozila ljudska prava. EU sustavno se bavi tim pitanjem u različitim formatima. Rezolucijom od 15. siječnja Europski parlament pozvao je Kirgistan da odbaci zakon protiv LGBTI osoba.

Parlamentarni izbori u Kirgiskoj Republici u listopadu bili su znatan pozitivan pomak, koji se istaknuo u regionalnom kontekstu i označio važnu prekretnicu u demokratskoj tranziciji zemlje. Glasnogovornik Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije u izjavi je naglasio da su izbori bili konkurentni, uredni i mirni.

EU je u 2015. nastavio jačati interakciju s civilnim društvom u Kirgiskoj Republici. EU je uveo sustavnu praksu održavanja seminara civilnog društva u Kirgiskoj Republici organizirajući šesti seminar civilnog društva za redom čija je glavna tema bila „Jednaka prava za sve, više prava za svakoga” i koji je obuhvaćao pitanja prava žena, ugroženih skupina (osoba s invaliditetom i djece) i slobode izražavanja. U siječnju 2015. Kirgiska Republika prošla je drugi ciklus procesa univerzalnog periodičnog pregleda, uz prihvatanje oko 80 % preporuka. U listopadu 2015. Kirgistan je izabran u Vijeće za ljudska prava, a početak njegova mandata jest 1. siječnja 2016.

U pogledu financijske suradnje u okviru EIDHR-a velika pažnja posvećuje se sprečavanju mučenja i drugog okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Tijekom cijele 2015. s Vijećem Europe – Venecijanskom komisijom i UNDP-om provodili su se projekti s ciljem pružanja potpore Ustavnom odjelu Vrhovnog suda Kirgiske Republike i poboljšanja kvalitete i učinkovitosti ustavnog pravosuđa. Pitanja u vezi s radom pravosuđa, borbom protiv korupcije i dobrim upravljanjem u Kirgiskoj Republici EU rješava putem velikog projekta koji financira EU.

Tadžikistan

EU je u 2015. bio posebno usmjeren na pozivanje na slobodu izražavanja, neprekidan pristup informacijama i slobodu na internetu, kao i na pružanje potpore civilnom društvu.

Općenito, stanje ljudskih prava pogoršalo se u drugoj polovici godine, kada su na aktivnosti političkih stranaka i nevladinih organizacija uvedene važne mjere ograničavanja. Nakon nasilnih sukoba krajem ljeta Stranka islamskog preporoda Tadžikistana, jedna od glavnih oporbenih stranaka u Tadžikistanu tijekom skoro dva desetljeća, zabranjena je kao teroristička organizacija te je njezino vodstvo uhićeno. EU je dao izjavu za javnost 1. listopada 2015. u kojoj zabranu Stranke islamskog preporoda karakterizira kao daljnje ograničenje pluralizma u zemlji te poziva na očuvanje temeljnih sloboda u Tadžikistanu. Isto tako, promatrači su izvijestili o sve većim poteškoćama u radu nevladinih organizacija kako je godina odmicala.

U lipnju 2015. EU i Tadžikistan održali su sedmi godišnji dijalog o ljudskim pravima, koji se po prvi put održao u Bruxellesu. Raspravljalo se o širokom rasponu pitanja, među ostalim o izborima, slobodi izražavanja, pravima žena, mučenju, slobodi vjeroispovijesti i stanju civilnog društva. EU je pozdravio rad ombudsmana i potaknuo tadžikistanske vlasti da dodatno ojačaju institucijski ustroj, među ostalim planiranim uvođenjem ombudsmana za prava djece. Donošenje državnog programa za sprečavanje nasilja u obitelji također je priznato kao pozitivan korak. EU je pozdravio aktualni rad Tadžikistana na borbi protiv mučenja, ali je istaknuo potrebu za dodatnim nastojanjima na borbi protiv nekažnjavanja. EU je izrazio zabrinutost u pogledu izvješćivanja o pritisku na neovisne novinare, hitno je pozvao vlasti Tadžikistana da prestanu blokirati internetske stranice vijesti i društvenih medija te je potaknuo provedbu preporuka donesenih na seminaru civilnog društva EU-a i Tadžikistana u Dušanbeu 2014., koji je bio usmjeren na slobodu izražavanja. EU je izrazio žaljenje zbog prijavljenih nedostataka u vezi s parlamentarnim izborima u ožujku 2015. Zakonodavni prijedlozi kojima bi se uveli novi zahtjevi za organizacije civilnog društva utvrđeni su kao zabrinjavajući.

O ljudskim pravima raspravljalo se i na godišnjem sastanku Odbora za suradnju EU-a i Tadžikistana u lipnju 2015. Glavne teme o kojima se raspravljalo bile su povezane sa slobodom izražavanja i slobodom udruživanja, kao i s pristupom pravosuđu i vladavinom prava.

U okviru EIDHR-a pokrenut je niz projekata, uključujući projekte s ciljem promicanja sprečavanja mučenja, zaštite ljudskih prava tadžičkih radnika migranata i članova njihovih obitelji, jačanja društveno-ekonomskih i kulturnih prava zatvorenika i bivših zatvorenika u Tadžikistanu te osiguravanja brzog odgovora na hitne situacije i neposredne pravne potrebe izbjeglica i tražitelja azila.

Turkmenistan

U 2015. prioriteti EU-a u području ljudskih prava u Turkmenistanu bili su uvjeti u pritvoru, sprečavanje mučenja, reforma pravosuđa, sloboda izražavanja i sloboda udruživanja, pristup informacijama, sloboda vjeroispovijedi, sloboda kretanja te položaj branitelja ljudskih prava.

Turkmenistan je tijekom godine u velikoj mjeri nastavio ograničavati slobodu izražavanja i tiska, a novinari su bili izloženi uznemiravanju te uhićivani. Pristup stanovništva informacijama i dalje je vrlo ograničen s te se međunarodne internetske stranice suprotno zakonu o internetu iz 2014. i dalje blokiraju, a prijavljuju se slučajevi uklanjanja satelitskih antena s privatnih kuća. Vjerske skupine suočavaju se s prekomjernim ograničenjima i preprekama registraciji. Skupine za ljudska prava isticale su tijekom godine proizvoljna izvlaštenja imovine i masovna rušenja u području Ašgabata.

Tijekom godišnjeg dijaloga o ljudskim pravima EU-a i Turkmenistana koji se održao u lipnju 2015. u Ašgabatu te tijekom ostalih bilateralnih rasprava EU je izražavao zabrinutost zbog tih i drugih ozbiljnih problema u pogledu ljudskih prava u zemlji, pozivao turkmenistanske vlasti da podijele informacije o slučajevima prisilnih nestanaka i poticao donošenje nacionalnog akcijskog plana o ljudskim pravima.

Premda je stanje ljudskih prava u Turkmenistanu i dalje vrlo zabrinjavajuće, u 2015. je došlo do nekih pozitivnih pomaka. EU je pozdravio posjet diplomata EU-a, SAD-a i UN-a ženskom zatvoru u Daşoguzu u rujnu 2015. koji su organizirale turkmenistanske vlasti te je potaknuo Turkmenistan da organizira daljnje posjete drugim centrima za pritvor. Turkmenistan je donio akcijski plan za rodnu ravnopravnost za 2015. – 2020. koji sadrži pokazatelje za praćenje njegove provedbe te je najavio reviziju ustava s ciljem uspostave funkcije ombudsmana te jačanja sudske zaštite ljudskih prava. U tom je kontekstu Platforma EU-a za vladavinu prava pružila potporu u vezi sa specifičnim pitanjima koja se na to odnose kao što su institucija ombudsmana i uloga lokalne vlade. EU je pozdravio sudjelovanje zamjenika ministra vanjskih poslova Turkmenistana na sastanku OEES-a za provedbu ljudske dimenzije koji se 2015. održao u Varšavi i potaknuo turkmensku vladu da razmotri izdavanje poziva za posebne postupke UN-a.

EU je u Turkmenistanu održavao redovna savjetovanja s udrugama civilnog društva te s aktivistima za ljudska prava u progonstvu i međunarodnim nevladinim organizacijama koje se bave ljudskim pravima i koje djeluju u Turkmenistanu. Tijekom sastanaka s vladom EU je poticao Turkmenistan da ukloni prepreke osnivanju organizacija civilnog društva te da omogući međunarodnim nevladinim organizacijama rad u zemlji.

Uzbekistan

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava u Uzbekistanu i dalje obuhvaćaju sprečavanje mučenja, prava djece, promicanje poštovanja vladavine prava, potporu razvoju civilnog društva i promicanje slobode izražavanja. Prioritetima EU-a potaknulo se i poduprlo vladu Uzbekistana u rješavanju nekih vrlo ozbiljnih izazova iz područja ljudskih prava u zemlji, među ostalim u vezi s postupanjem prema pritvorenicima i ograničenjima građanskih i političkih prava, te poštovanjem njezinih međunarodnih obveza.

EU je nastavio sudjelovati u raznim raspravama o ljudskim pravima i demokraciji s Uzbekistanom, među ostalim u okviru Vijeća za suradnju (svibanj) i Odbora za suradnju (prosinac). Tijekom godišnjeg dijaloga o ljudskim pravima održanog u studenome u Taškentu vodile su se otvorene rasprave o brojnim pitanjima, među ostalim o radničkim pravima, slobodi udruživanja, slobodi izražavanja, slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja, uvjetima u pritvoru, sprečavanju mučenja i zlostavljanja te pravima žena.

U redovitom političkom dijalogu s uzbekistanskim vlastima EU je pozdravio gotovo potpuni prekid upotrebljavanja dječjeg rada za vrijeme berbe pamuka i napredak koji je već ostvaren u 2015. na smanjenju prisilnog rada odraslih, osobito omogućavanjem obrazovanja i zdravstvene skrbi tijekom berbe te organiziranjem kampanje podizanja razine svijesti u cijeloj zemlji. EU je potaknuo Uzbekistan da poduzme daljnje korake prema potpunom iskorjenjivanju prisilnog i obveznog rada, pojača i proširi suradnju s ILO-om u području reformi tržišta rada i potpune provedbe konvencija ILO-a te je pozdravio rezoluciju uzbekistanske vlade iz studenoga kojom se obvezuje pokrenuti trogodišnji akcijski plan za iskorjenjivanje prisilnog rada. EU je istaknuo da uzbekistanska suradnja s ILO-om upućuje na vrijednost suradnje s međunarodnom zajednicom u rješavanju problema povezanih s ljudskim pravima te je pozvao Uzbekistan da razmotri sličan pristup drugim pitanjima u vezi s ljudskim pravima. Konkretno, EU je snažno poticao uzbekistanske vlasti da razmotre izdavanje poziva za posebne postupke UN-a.

EU je snažno poticao Uzbekistan da operacionalizira nacionalni akcijski plan iz studenoga 2014. za provedbu preporuka koje je Uzbekistan prihvatio tijekom svojeg posljednjeg univerzalnog periodičnog pregleda. To bi podrazumijevalo potpisivanje memoranduma o razumijevanju s UNDP-om te uspostavu neovisnog nacionalnog preventivnog mehanizma za nadzor nad centrima za pritvor.

V. Afrika

Afrička unija (AU) – zajednička strategija Afrike i EU-a

Demokratsko upravljanje i ljudska prava u središtu su partnerstva EU-a i afričkog kontinenta u okviru zajedničke strategije Afrike i EU-a (JAES). Na četvrtom sastanku na vrhu Afrike i EU-a održanom u travnju 2014. u Bruxellesu čelnici država ili vlada obaju kontinenata te predsjednici Afričke unije (AU) i Europske komisije ponovno su istaknuli svoju predanost načelima dobrog upravljanja, demokracije i vladavine prava. Ujedno su dogovorili suradnju s ciljem osiguravanja potpunog poštovanja ljudskih prava, međunarodnog prava i rodne ravnopravnosti te suradnju u borbi protiv nekažnjavanja i svih oblika diskriminacije, rasizma i ksenofobije.

Od sastanka na vrhu između EU-a i Afrike suradnja u području demokracije, dobrog upravljanja i ljudskih prava intenzivirala se potpisivanjem zajedničkog sporazuma o programiranju između Komisije Afričke unije (Odjel za politička pitanja) i nekoliko partnera, uglavnom EU-a i njegovih država članica, kako bi se pojačala potpora programu rada tog Odjela.

Kapacitet AU-a za promatranje izbora od 1. siječnja 2015. osnažena je bespovratnim sredstvima u iznosu od šest milijuna EUR koji su odobreni u lipnju 2015. te poduprta tehničkom pomoći u iznosu od 0,5 milijuna EUR.

Jedanaesti dijalog o ljudskim pravima između Afričke unije i EU-a održan je 24. studenoga 2015. u Kigaliju u Ruandi. Dijalog su predvodili povjerenica AU-a za politička pitanja dr. sc. Aisha L. Abdullahi i posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Stavros Lambrinidis. Obje su strane ponovno iskazale svoju predanost promicanju i zaštiti ljudskih prava na obama kontinentima kao i suradnji na učinkovitoj primjeni kontinentalnih i međunarodnih instrumenata za ljudska prava u sljedećim područjima: poslovanju i ljudskim pravima, vezi između Afričke strukture za mir i sigurnost (APSA) i Afričke arhitekture upravljanja (AGA, uključujući misije za promatranje ljudskih prava), ratifikaciji međunarodnih i kontinentalnih instrumenata za ljudska prava na nacionalnoj razini, promatranju izbora, politici u području tranzicijskog pravosuđa, slobodi izražavanja i slobodi udruživanja. U okviru afričke godine ljudskih prava s posebnim naglaskom na pravima žena (2016.) AU i EU usuglasili su se da će surađivati na organizaciji dijaloga na visokoj razini o promicanju i zaštiti ljudskih prava u Africi. Seminar u organizaciji civilnog društva koji je okupio afričke i europske predstavnike te koji je financiran Europskim instrumentom za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) prethodio je službenom dijalogu.

Svoju podršku afričkom sustavu za ljudska prava i Afričkoj arhitekturi upravljanja EU je također pojačao putem izravne potpore od otprilike 2,3 milijuna EUR iz Europskog razvojnog fonda (ERF), među kojima je 1,8 milijuna EUR osnovnih sredstava bilo namijenjeno za Panafrički parlament i Afrički sud za ljudska prava i prava naroda (AfCHPR), te putem potpore nevladinim organizacijama u iznosu od 1,5 milijuna EUR koja je dodijeljena regionalnim mehanizmima u okviru EIDHR-a, a posebno je namijenjena radu posebnog izvjestitelja za branitelje ljudskih prava, posebnog izvjestitelja za slobodu izražavanja i pristup informacijama te posebnog izvjestitelja za prava žena iz Afričkog povjerenstva za ljudska prava i prava naroda, kao i Radne skupine za ukidanje smrtne kazne (tri dodjele bespovratnih sredstava potpisane u prosincu 2015.). EIDHR-om se također financira tekući program u vrijednosti od 1,2 milijuna EUR za poboljšanje zaštite i rada branitelja ljudskih prava na panafričkoj razini.

U okviru panafričkog višegodišnjeg okvirnog programa za razdoblje 2014. – 2017. dodijeljeno je 48,5 milijuna EUR (odnosno 11,43 % omotnice) podupiranju prioritetnog područja br. 2 Zajedničke strategije Afrike i EU-a koje je posvećeno demokraciji, dobrom upravljanju i ljudskim pravima.

EU je u 2015. za to područje odobrio različite programe dodijelivši 10 milijuna EUR za jačanje afričkog sustava za ljudska prava u svrhu borbe protiv diskriminacije i kršenja ljudskih prava. Taj je projekt dio šireg pristupa upravljanju i ljudskim pravima u okviru panafričkog programa, koji obuhvaća potporu promatranju izbora i organizacijama civilnog društva te moguću buduću potporu javnoj upravi i mjerama borbe protiv korupcije. Projekt u vrijednosti od pet milijuna EUR odobren je u svrhu potpore međunarodnim naporima s ciljem okončanja prakse sakaćenja ženskih spolnih organa. Glavno težište u sprečavanju sakaćenja ženskih spolnih organa jest poticanje njegova ukidanja, dok se istodobno pazi na potrebe djevojčica i žena koje pate od njegovih posljedica. Panafrički program stoga obuhvaća zakonske i političke reforme, izobrazbu i dijalog unutar zajednice, potporu uslugama skrbi za seksualno i reproduktivno zdravlje te sustavima zaštite djece, kao i napore u komunikaciji širom nacije kako bi se promijenile predodžbe društva o sakaćenju ženskih spolnih organa. Taj će plan u djelo provesti Fond Ujedinjenih naroda za stanovništvo (UNFPA) i Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF).

Osigurano je 20 milijuna EUR kako bi se poboljšala uloga organizacija civilnog društva u dijalogu s afričkim institucijama i u provedbi inicijativa za promicanje sigurnosti, upravljanja, ljudskih prava i rodne ravnopravnosti. Iznos od 3,4 milijuna EUR najvećim dijelom osiguran je s ciljem operacionalizacije Afričke arhitekture upravljanja putem Komisije Afričke unije (tajništvo).

U 2015. je također poboljšana potpora u obliku suradnje među kolegama u područjima kao što su promatranje izbora, suradnja između Europskog parlamenta i Panafričkog parlamenta te suradnja između Afričkog suda za ljudska prava i prava naroda te Europskog suda za ljudska prava.

Razmjene zaposlenika među institucijama i program EU-a za posjetitelje također su upotrebljavani kako bi se pojednostavnilo partnerstvo u tom području.

Angola

Stanje u području ljudskih prava u Angoli pogoršalo se tijekom 2015. iako je cjelokupna zaštita ljudskih prava u zemlji ostala iznad prosjeka ako se uzme u obzir cijeli afrički kontinent. Među glavnim neuspjesima bili su sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja. Vlada je blago povećala represiju nad političkim aktivistima koji se suprotstavljaju vladi, vladajućoj stranci MPLA i dugoj vladavini predsjednika Joséa Eduarda Dos Santosa koji je na toj funkciji 37 godina. Kako se gospodarska situacija u zemlji nastavlja pogoršavati zbog dugotrajnog pada cijena nafte, vlasti žele pojačati kontrolu nad organizacijama civilnog društva i političkim aktivistima, smanjujući demokratski prostor uoči općih izbora predviđenih u kolovozu 2017. Vlada i dalje izlaže novinare i aktiviste tužbama zbog klevete, proizvoljnim uhićenjima, nepoštenim suđenjima, zastrašivanju, uznemiravanju i nadzoru. Policija se navodno koristila prekomjernom silom te je pribjegavala proizvoljnim uhićenjima kako bi zaustavila mirne prosvjede protiv vlade i druga okupljanja.

Na društvenim medijima velika pozornost posvećena je suđenju 17 mladih aktivista optuženih za „pripremanje radnji s ciljem pobune” i „urote protiv predsjednika i drugih institucija”, što predstavlja zločine protiv sigurnosti države. Sudski postupak bio je vrlo često kritiziran.

Unatoč tome što su angolske vlasti imale otvoren i konstruktivan pristup u razdoblju prije sudskog postupka, koji su pokazale dopuštajući EU-u i njegovim državama članicama posjete zatvorenicima u pritvoru, vlasti su kasnije promijenile stav i do danas nije odobreno niti jedno diplomatsko promatranje suđenja. Upitan je i pristup omogućen medijima. Delegacija EU-a i dalje pregovara o pristupu s angolskim vlastima. Rasprava o tom pitanju pokrenuta je s angolskom vladom tijekom ministarskog sastanka u okviru dijaloga Zajednički put naprijed održanog u Luandi u studenome 2015. Ustavni sud Angole odredio je u prosincu 2015. kućni pritvor za aktiviste čime se poboljšala njihova situacija.

Druga dva najvažnija suđenja u području ljudskih prava tijekom 2015. bila su suđenje aktivistu iz Cabinde Josáu Marcosu Mavungi i poznatom novinaru i aktivistu Rafaelu Marquesu de Moraisu. Marcos Mavungu osuđen je na šest godina zatvora zbog „pobune protiv države”. Optužen je zbog sudjelovanja u organizaciji prosvjeda i zbog povezanosti sa skupinom muškaraca koje su navodno uoči prosvjeda pronašli u posjedu letaka i eksploziva. Delegacija EU-a otputovala je u Cabindu da bi promatrala suđenje Mavungu. U međuvremenu je Rafael Marques osuđen na uvjetnu zatvorsku kaznu od šest mjeseci nakon suđenja za kazneno djelo клевете zbog njegove knjige pod naslovom „Krvavi dijamanti: korupcija i mučenje u Angoli”. Suđenje su promatrale delegacija EU-a i diplomati država članica kao i SAD.

Delegacija EU-a i dalje je vodila koristan i plodonosan dijalog s angolskim vlastima u pogledu tih problema u vezi s ljudskim pravima (među ostalim na razini ministra vanjskih poslova i ministra pravosuđa i ljudskih prava, kao i s javnim tužiteljem).

Što se tiče gospodarskih i socijalnih prava, trenutačna gospodarska kriza do koje je došlo zbog pada cijene nafte znatno utječe na najugroženije dijelove stanovništva. Ne samo da su prinosi od njihovih gospodarskih djelatnosti umanjeni, već je znatno smanjena i sposobnost vlade da intervenira.

Delegacija EU-a održava stalni dijalog s predstavnicima civilnog društva. Primjerice, opsežno se raspravljalo, i s civilnim društvom i na ministarskoj razini, o novoj uredbi o nevladinim organizacijama kojom bi se potencijalno moglo ograničiti aktivnosti organizacija.

Pokrenut je poziv na podnošenje prijedloga u okviru programa nedržavnih aktera i lokalnih vlasti s ciljem jačanja sudjelovanja civilnog društva u procesu decentralizacije. Uz to, delegacija EU-a pomno prati aktualnu primjenu osam dodjela bespovratnih sredstava odobrenih u okviru prethodnih programa nedržavnih aktera i lokalnih vlasti.

Što se tiče proračunskih linija za ljudskih prava, održan je sastanak s relevantnim članovima civilnog društva kako bi se utvrdili prioriteti za budući poziv na podnošenje prijedloga o ljudskim pravima. Poziv je objavljen u siječnju 2016., a utvrđena su sljedeća dva prioriteta: pristup pravosuđu s posebnim naglaskom na paralegalnoj potpori stanovništvu i potpora aktivnostima građanskog obrazovanja s obzirom na score izbore (2017.).

Tijekom 2015. odvijala su se tri programa Europskog fonda za razvoj o temama povezanim s ljudskim pravima. Projekt prijave rođenja i pristupa pravosuđu za djecu koji je provodio UNICEF dosegao je zadovoljavajuću razinu provedbe. U 2015. započelo se s provedbom projekta organizacije PALOP-TL (afričke zemlje u kojima je portugalski službeni jezik i Timor-Leste)⁷ o vladavini prava za sprečavanje korupcije, pranja novca i trgovine drogom te borbe protiv njih.

Europski parlament donio je 10. rujna 2015. rezoluciju o stanju ljudskih prava u Angoli u zadnje vrijeme u kojoj je pozvao na puštanje na slobodu svih političkih zatvorenika i branitelja ljudskih prava. U rezoluciji je istaknuto smanjivanje prostora za slobodu izražavanja, okupljanja i udruživanja do kojeg dolazi zbog uhićenja, korištenja pravosudnim sustavom kako bi se ugušilo neslaganje na način da se pojedince kazneno goni ako ostvaruju ta prava te zbog pribjegavanja sigurnosnih snaga nasilju s ciljem represije mirnih javnih okupljanja. Ton i tekst rezolucije EP-a uvrijedili su angolsku vladu, a u političkim krugovima zemlje pokrenuta je unutarnja rasprava. Angolski parlament objavio je svoju vlastitu rezoluciju (bez potpore oporbe) u kojoj je osudio rezoluciju EP-a. Vladini dužnosnici i državni mediji sve više govore o „vanjskom uplitanju” te tako stvaraju prepreke na putu za izbore 2017.

Benin

Stanje ljudskih prava u Beninu općenito je dobro. U 2015. održani su parlamentarni, lokalni i općinski izbori za koje su promatrači utvrdili da su u skladu s međunarodnim standardima demokratskih izbora.

Mediji uživaju znatnu razinu slobode, unatoč tome što je pristup javnim medijima za oporbu i neke dijelove društva jače ograničen. Sloboda izražavanja zajamčena je ustavom i zakonodavnim okvirom, a stanovništvo u tom pogledu ima znatne slobode.

⁷ **Europska unija promiče suradnju jug-jug među šest zemalja u kojima je portugalski službeni jezik iz Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država (AKP), a koje su poznate kao PALOP-TL (*Países Africanos de Língua Oficial Portuguesa e Timor-Leste*).**

Stanje dječjih prava ostaje zabrinjavajuće, osobito pojava iskorištavanja, prisutnost dječjih, ranih i prisilnih brakova, marginalizacija ili čak čedomorstvo djece optužene za takozvano vraćanje i česti incidenti seksualnog zlostavljanja u školama. Prema svjetskom indeksu ropstva iz 2014., čini se da je 77 000 osoba u Beninu žrtva modernog ropstva, uglavnom radi prisilnog obavljanja kućanskih poslova, prisilnog rada i seksualnog iskorištavanja.

Raširene prakse utaje poreza i korupcije vrlo negativno utječu na socijalna i gospodarska prava stanovništva. Stopa financijskog siromaštva porasla je s 36,2 % u 2011. na 40,1 % u 2015.⁸ Slab i spor pravosudni sustav te utjecaj korupcije u tom sektoru u određenim predmetima dovodi do proizvoljnih pritvaranja, produljenog istražnog pritvora i uskraćivanja sudske zaštite.

Benin je 15. veljače 2013. donio zakon o osnivanju Beninskog povjerenstva za ljudska prava. Međutim, to povjerenstvo još nije započelo s radom.

Tijekom 2015. EU je s vladom Benina održavao redoviti politički dijalog. U okviru političkog dijaloga na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua raspravljalo se o pitanjima poput prava djece (s naglaskom na potrebi provođenja zakona o djeci), prava žena (s naglaskom na poboljšanju niske političke zastupljenosti), preporukama iz univerzalnog periodičnog pregleda i uspostavi Beninskog povjerenstva za ljudska prava.

U 2015. potpora EU-a jačanju vladavine prava u Beninu dovela je do učinkovite operacionalizacije nacionalnih politika za pravosuđe. Potpora EU-a novom zakonodavstvu dovela je do donošenja zakona o djeci i novog kaznenog zakona kojem predstoji donošenje, Kontinuitet pomoći EU-a vladinom programu za poboljšanje životnih uvjeta u pritvoru doveo je do znatnog poboljšanja, među ostalim za maloljetnike.

Osim toga, EU financira pristup osnovnim uslugama u okviru svoje potpore decentralizaciji državnih socijalnih usluga. EU je također podržavao jačanje centara za unapređenje socijalnih usluga s ciljem povećanja socijalne zaštite najugroženijih građana i pružanja usluga i savjeta osobama izloženima kršenjima ljudskih prava.

⁸ EMICOV iz 2015. (Integrirana modularna anketa o životnim uvjetima kućanstava).

U 2015. EU i njegove države članice postigli su dogovor o zajedničkom planu za potporu civilnom društvu (2014. – 2017.) koji uključuje snažnu komponentu potpore organizacijama civilnog društva s ciljem postizanja lakšeg sudjelovanja građana, promicanja ljudskih prava i pristupa osnovnim socijalnim uslugama za beninske državljane.

Što se tiče dječjih prava, EU se u 2015. usredotočio na trgovanje djecom, zaštitu zlostavljane djece, djecu u sukobu sa zakonom, borbu protiv obrednih smaknuća i borbu protiv seksualnog zlostavljanja u školama. Uloženi su naponi kako bi se ojačala mreža sudionika u zaštiti i promicanju dječjih prava, među ostalim pružanjem potpore centrima posvećenima zaštiti i reintegraciji maloljetnika. Poduzeto je djelovanje u području osposobljavanja i izgradnje kapaciteta te je uspostavljena mreža sudaca koji su prošli osposobljavanje. Poduzimaju se mjere za poboljšanje usluga smještaja i rehabilitacije te poštovanja temeljnih prava u okviru Državnog centra za alternative pritvoru maloljetnika.

Još jedno područje djelovanja bilo je promicanje prava osoba s invaliditetom. Tu je EU nastojao poboljšati svoje sudjelovanje u lokalnom upravljanju i dijalogu, unaprijediti standarde pristupačnosti za osobe s invaliditetom i promicati integraciju djece s invaliditetom u obrazovanje.

Javne diplomatske inicijative usredotočile su se na ljudska prava te ih je beninski medijski sektor dobro popratio. Konkretno, poduzeto je djelovanje u vezi s homofobijom, dječjim radom, političkim pravima, nasiljem nad ženama i obrednim smaknućima djece.

Bocvana

U Bocvani je smrtna kazna na snazi otkako je ta zemlja 1996. stekla neovisnost. Otad je pogubljeno 47 osuđenih počinitelja kaznenih djela. Posljednje pogubljenje izvršeno je 2013. O ustavnosti smrtne kazne nedavno se raspravljalo u okviru pravosudnog sustava. Međutim, čini se da rasprava o tom pitanju nije doprla do šire javnosti.

Što se tiče prava pripadnika manjina, pozitivno je to što se čini da se vlada nakon godina pravne bitke s autohtonom zajednicom San/Barsawa ponovno upušta u dijalog s tom zajednicom u zemlji. Međutim, teško je procijeniti utjecaj tog djelovanja, s obzirom na to da nisu javno objavljeni rezultati tog dijaloga. Unatoč dijalogu u zajednici San/Barsawa stalno je prisutan osjećaj marginalizacije.

Nije ostvaren znatan napredak u pogledu LGBTI prava, a tek se treba provesti odluka Visokog suda iz 2014. kojom se nevladinim organizacijama za LGBTI prava dopušta da se službeno registriraju. Žalba koja je u tijeku, a koju je podnijela vlada, mogla bi usporiti napredak, a riječ je o godinama. U bocvanskom kaznenom zakonu homoseksualni su činovi opisani kao kaznena djela protiv moralnosti, kažnjiva s do sedam godina zatvora. Premda je do sljedećeg univerzalnog periodičnog pregleda ostalo manje od dvije godine, vidljivi napredak ostvaren u pogledu prihvaćenih preporuka iznimno je malen, s time da je od tih najvažnija uspostava nacionalne institucije za ljudska prava.

Međutim, treba istaknuti kontinuirani čvrsti stav o ljudskim pravima i Međunarodnom kaznenom sudu koji je Bocvana zauzimala na međunarodnim forumima. Budući da je Bocvana član Vijeća za ljudska prava te je 2014. izabrana na još jedan dvogodišnji mandat, misije EU-a napravile su potrebne demarševe kako bi osigurale potporu stajalištima EU-a pri lokalnim vlastima u kontekstu 28., 29. i 30. sjednice Vijeća za ljudska prava; uz to, dovršeni su drugi demarševi u vezi s ljudskim pravima, primjerice o braniteljima ljudskih prava u Trećem odboru Opće skupštine UN-a te o Konvenciji br. 182. ILO-a o najgorim oblicima dječjeg rada. Za razliku od mnogih afričkih zemalja, Bocvana se obično slaže sa stajalištima EU-a pri glasovanju u Vijeću za ljudska prava i Trećem odboru Opće skupštine UN-a.

Rastuća napetost između izvršne vlasti i pravosuđa, kao i unutar pravosuđa, izaziva zabrinutost. Odluke Visokog suda ponekad se ignorira, u slučajevima kada nisu po volji izvršnoj vlasti. Primjerice, dvije su ugandske izbjeglice izručene u studenome unatoč izričitoj suprotnoj odluci Visokog suda. Slično tome, deset eritrejskih nogometaša koji su zatražili azil u Bocvani u listopadu mogli bi biti izručeni trećoj zemlji, što je ponovno u suprotnosti s odlukom suda. Četiri suca Visokog suda suspendirana su te opozvana 2015. zbog optužbi da su primali naknadu za stanovanje dok su stanovali u vladinim stambenim prostorima (predmet u tijeku). Ta četiri suca (a osobito sudac Key Dingake) poznata su po svojim presudama za ljudska prava koja nisu uvijek bila po volji izvršnoj vlasti, primjerice o pravu žena da naslijede zemlju te o osiguravanju antiretrovirusnih lijekova za strane zatvorenike.

Nakon što je vladin kabinet odobrio amandman Zakona o udrugama u studenome, pojavila se zabrinutost da će se prostor za djelovanje civilnog društva, koji je već ograničen, dodatno smanjiti. Primjenjivat će se na sve organizacije, a mogao bi se selektivno koristiti da se onemogući rad organizacija civilnog društva koje kritiziraju vladu, među kojima su brojne evangeličke crkve. Tim se aktom također propisuje da najmanje 75 % svih članova moraju biti državljani Bocvane, što može otežati rad lokalnih ureda međunarodnih nevladinih organizacija.

U 2014. je nadležnost za pitanja ljudskih prava u zemlji, uz iznimku pitanja povezanih s izbjeglicama, prebačena s Ministarstva obrane, pravosuđa i sigurnosti na Ured predsjednika. Dok Ured ombudsmana ne postane nacionalna institucija za ljudska prava, mandat u vezi s ljudskim pravima ostaje na Uredu predsjednika. Bocvana je jedna od rijetkih zemalja na afričkom kontinentu koja još uvijek nema nacionalnu instituciju za ljudska prava.

Posebni izvjestitelj UN-a za ljudsko pravo na sigurnu pitku vodu i sanitarne usluge Léo Heller u studenome 2015. posjetio je Bocvanu te je vladu pozvao da trenutačnu ekstremnu sušu doživi kao priliku za izradu sveobuhvatne strategije za osiguravanje pristupa sigurnoj pitkoj vodi i sanitarnim uslugama u sve većoj krizi zbog vode koja se predviđa. Istaknuo je da aktualna suša dovodi do ozbiljne zabrinutosti za ljudska prava s obzirom na kvalitetu i količinu vode te utjecaj koji oni imaju na zdravlje. Ruralne i manjinske zajednice mogle bi biti najviše pogođene time. Izvješće s konačnim nalazima i preporukama očekuje se u rujnu 2016.

Čitavi EU također vodi politički dijalog o ljudskim pravima s vladom Bocvane u skladu s člankom 8. Sporazuma iz Cotonoua. Misije EU-a nastavile su tijekom 2015. redovito komunicirati s nekim od vodećih organizacija za ljudska prava u zemlji te su također redovito održavale rasprave s drugim ključnim partnerima kao što su SAD (o LGBTI pitanjima) i UN (UNICEF, UNAIDS).

Potrebno je omogućiti jačanje lokalnih organizacija za ljudska prava kako bi one mogle provoditi svoje mandate te je za njih osigurano financiranje EIDHR-om. U 2015. je 0,6 milijuna EUR dodijeljeno četirima organizacijama. Konkretno, pokrenuta su tri projekta u Gaboroneu: Međunarodne skupine za prava manjina za rad na priznavanju manjina i njihovih prava, Bocvanske mreže za etiku, pravo i HIV/AIDS za promicanje i zaštitu ljudskih prava u ruralnim zajednicama i stanovništva koje je najviše izloženo riziku (a koji uključuje snažnu LGBTI komponentu) te međunarodne organizacije „Stepping stones” za rad na zaštiti djece i seksualnom zlostavljanju. Četvrti projekt u okviru EIDHR-a u Maunu pokrenut je 10. prosinca prilikom obilježavanja Dana ljudskih prava. Taj projekt, koji se provodi u gradu u Bocvani koji je u najnepovoljnijoj situaciji, provodit će Vijeće Ngamilanda za nevladine organizacije te četiri lokalne nevladine organizacije te će se njime pružiti osposobljavanje u području ljudskih prava lokalnim dionicima i zajednicama u regiji o čitavom nizu pitanja ljudskih prava, među kojima su prava autohtonih naroda, prava osoba s invaliditetom i prava djece. Uz to, program izgradnje kapaciteta i mentorstva za korisnike bespovratnih sredstava EIDHR-a za praćenje i ocjenu također je proveden tijekom godine.

Što se tiče drugih događanja visoke vidljivosti u vezi s ljudskim pravima, EU je 25. studenoga sudjelovao na svečanosti pokretanja 16 aktivističkih dana za okončanje nasilja nad ženama. Jedina televizijska mreža u zemlji prenijela je izjavu koju je EU dao na tom događanju.

Burkina Faso

Na program u Burkini Faso u protekloj su godini najviše utjecali politički događaji (tranzicija i vojni državni udar u rujnu 2015.) te nije ostvaren velik napredak u pogledu prioriteta EU-a za ljudska prava u zemlji, među kojima su institucijski okvir za zaštitu ljudskih prava, smrtna kazna, mučenje, uvjeti u pritvoru i trajanje suđenja, pravosuđe, sloboda izražavanja, branitelji ljudskih prava i civilno društvo, prava žena i prava djece.

Parlamentarni i predsjednički izbori koji su se održali 2015. mogu se smatrati prekretnicom nakon teške tranzicijske godine. Na tim izborima okrenuta je nova stranica u povijesti zemlje kojom je posljednjih 27 godina vladao predsjednik Blaise Compaoré. Ustanak iz listopada 2014. koji ga je primorao na odlazak te tranziciju koja se zatim dogodila uvelike su potaknuli sve brojniji zahtjevi za pravdom i boljim životnim uvjetima. Novi predsjednik koji je izabran u prosincu 2015. Roch Marc Kaboré i njegova vlada morat će, u bliskoj koordinaciji s međunarodnim donatorima, odgovoriti na te zahtjeve. EU je na teren poslao misiju za promatranje izbora čiji je pozitivan doprinos naišao na odobravanje mnogih dionika u izborima.

U svojem govoru na svečanosti prisezanja predsjednik Kaboré jasno je istaknuo da će socijalna pravda, uključenost, dobro upravljanje, jačanje demokracije i slobode biti u srži njegovih nastojanja. Delegacija EU-a imat će važnu ulogu u utvrđivanju djelovanja koje treba poduzeti kako bi se osiguralo da se ti prioriteti pretoče u konkretne rezultate. EU je glavni donator u zemlji te kao predsjedavajući na redovnim donatorskim sastancima osigurava koordinaciju s ostatkom donatorske zajednice.

Tranzicijska vlada već je donijela zakon protiv korupcije, ojačala diobu vlasti (predsjednik Burkine Faso više neće biti predsjednik Nacionalnog vijeća pravosuđa) te uvela mjere kojima se običnim građanima omogućuje da se direktno obrate Ustavnom sudu. Još jedan važan element bilo je uključivanje u ustav tijela za nadzor države i borbu protiv korupcije.

Angažman EU-a u području ljudskih prava i demokracije u Burkini Faso uglavnom se konkretizira u njegovoj potpori nacionalnoj politici za pravosuđe, što je projekt pokrenut u ožujku 2014., a čiji je ukupni proračun 9,5 milijuna EUR. Njezin glavni cilj jest učiniti pravosuđe dostupnijim i povećati njegovu zaštitničku ulogu u odnosu na prava i slobode.

EU je također posvećen zaštiti djece te su s trima nevladinim organizacijama potpisana tri projekta u ukupnoj vrijednosti od 3,7 milijuna EUR. Svi su projekti komplementarni, a cilj im je sprečavanje i smanjivanje nasilja nad djecom uz istodobnu uspostavu integriranog sustava za zaštitu djece. Prva ocjena projekta u 2015. bila je veoma pozitivna te je istaknula inovativan i sveobuhvatan pristup u uspostavi mreža za zaštitu djece.

Države članice EU-a također su aktivne u području ljudskih prava u Burkini Faso. EU ima znatan utjecaj i dobar ugled u zemlji. To se tradicionalno ogledalo u njegovu privilegiranom pristupu vlastima Burkine Faso. Vjerojatno je da će se takav pristup nastaviti primjenjivati i s novoizabranim vlastima. Nakon bilateralnog sastanka s posebnim predstavnikom za Sahel Ángelom Losadom na svečanosti prisezanja 29. prosinca 2015. čini se vjerojatnim da će predsjednik Kaboré nastaviti dalje jačati privilegirano partnerstvo između svoje zemlje i EU-a. EU također ima dobre odnose s organizacijama civilnog društva koje su bile vrlo aktivne prije te osobito tijekom tranzicije.

Potpuno obnavljanje političke scene u zemlji i očigledna spremnost novih vlasti da se bave ljudskim pravima dobra su prilika za rješavanje nekih od važnih pitanja ljudskih prava s više odlučnosti nego prije promjene vlasti.

Burundi

U 2015. stanje ljudskih prava u Burundiju drastično se pogoršalo. Unatoč napretku zabilježenom u proteklih deset godina, zemlja se suočava s dubokom i dugotrajnom političkom krizom od travnja 2015., a koja je povezana s odlukom predsjednika Pierrea Nkurunzize da se kandidira za treći mandat.

U tom je kontekstu glavni cilj EU-a u pogledu ljudskih prava u Burundiju u 2015. bio da se nastavi rad na povećanoj zaštiti prava pojedinaca i temeljnih sloboda putem političkog dijaloga i instrumenata razvojne suradnje. Kako bi podupro taj krovni cilj, EU je pozornost usredotočio na promicanje i zaštitu branitelja ljudskih prava i civilnog društva, borbu protiv diskriminacije i doprinos reformi pravosuđa. EU je također ohrabrivao vlasti da istraže slučajeve izvansudskih smaknuća i mučenja te da uklone nekažnjavanje.

EU i burundžanske vlasti održale su pojačani politički dijalog (kako je potvrđeno člankom 8. i Prilogom VII. Sporazuma iz Cotonoua) između listopada 2014. i svibnja 2015. u kojemu su se usredotočile na političko ozračje u Burundiju, osobito kako se u ljeto 2015. povećala napetost uoči parlamentarnih i predsjedničkih izbora. Pitanja o kojima se raspravljalo bila su sljedeća: kršenja ljudskih prava, nepostojanje neovisnog pravosuđa, političko nasilje koje provode članovi Imbonerakurea, ogranak za mladež stranke na vlasti i Nacionalno vijeće za obranu demokracije – Snage za obranu demokracije, ograničenja građanskih sloboda i ograničenja slobode izražavanja i okupljanja te prijetnje disidentima, među kojima onima u stranci na vlasti.

Vijeće je usvojilo zaključke o razdoblju prije izbora u Burundiju u ožujku 2015. u kojima poziva da se uspostave uvjeti kojima će se omogućiti slobodni, uključivi i transparentni izbori te poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda. Budući da nisu uspostavljeni pravi uvjeti, Visoka predstavnica Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku / potpredsjednica Komisije odlučila je 29. lipnja 2015. povući misiju EU-a za promatranje izbora iz Burundija.

Vijeće je zatim usvojilo zaključke o Burundiju u svibnju, lipnju i studenome 2015., a u kojima se ogleda rastuća zabrinutost zbog pogoršanja stanja i povećanja kršenja ljudskih prava.

U tom kontekstu i na temelju kršenja osnovnih elemenata Sporazuma iz Cotonoua, među kojima je poštovanje demokratskih načela i vladavine prava, EU je 26. listopada pozvao Burundi da sudjeluje u posebnim savjetovanjima na temelju članka 96. Sporazuma iz Cotonoua. Opći cilj tog procesa bio je potaknuti Burundi da u zadanom roku poduzme djelovanje u osjetljivim područjima demokracije, ljudskih prava i vladavine prava na temelju načela navedenih u sporazumima iz Aruše te da pronade obostrano prihvatljivo rješenje. Tim se procesom također namjeravalo poduprijeti napore Afričke unije, Ujedinjenih naroda i Istočnoafričke zajednice da uspostave uključivi dijalog preko posrednika s ciljem rješavanja krize.

Nakon savjetovanja održanog 8. prosinca EU je radio na nizu mjera koje treba donijeti Vijeće, među kojima je mjera o razvojnoj suradnji, kako bi se Burundi potaknulo da sudjeluje u takvom dijalogu, da zaustavi nasilje i zaštiti ljudska prava te na kraju da učvrsti demokraciju i mir. EU će vjerojatno obustaviti izravno financiranje razvojne suradnje za vladu, ali će se pobrinuti da se nastavi financiranje zaštite stanovništva, među ostalim putem humanitarne pomoći.

Vijeće EU-a je 1. listopada 2015., u skladu sa zaključcima Vijeća iz lipnja 2015, donijelo sankcije protiv četiriju pojedinaca. Vijeće je donijelo mjere ograničenja putovanja i zamrzavanja imovine četiriju osoba koje su svojim postupcima podrivale demokraciju ili ometale potragu za političkim rješenjem aktualne krize u Burundiju, osobito djelima nasilja, represijom ili poticanjem na nasilje, među ostalim i djelima teškog kršenja ljudskih prava.

U pogledu djelovanja, EU je nastavio stalni dijalog s braniteljima ljudskih prava tijekom 2015. Kao posljedica pogoršanja stanja, delegacija je zaprimila 145 zahtjeva za dodjelu malih iznosa bespovratnih sredstava za potporu braniteljima ljudskih prava (Europski instrument za demokraciju i ljudska prava); među njima 32 su odabrana za potporu EU-a.

EU je mobilizacijom sredstava EIDHR-a podupro osam projekata koje su provele međunarodne nevladine organizacije u suradnji s nacionalnim nevladinim organizacijama. Suradnja EU-a, u vrijednosti od 5,2 milijuna EUR, usmjerena je na sljedeća ključna područja: prava žena, prava djece i mladih te prava ugroženih skupina. Paketom dodatnih mjera u 2016. težište će se staviti na djelovanje za rješavanje problema nasilja nad ženama i djecom i zaštitu branitelja ljudskih prava.

Na kraju, kao rezultat aktivnog djelovanja EU-a, Vijeće za ljudska prava na svojoj je 30. sjednici u listopadu 2015. donijelo rezoluciju o stanju ljudskih prava u Burundiju. Tom se rezolucijom Burundi stavlja na dnevni red svih redovitih sastanaka Vijeća u 2016., osigurava izvješćivanje Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava u ožujku i lipnju te poziva na interaktivan dijalog u prisutnosti raznih relevantnih dionika koji će se održati u rujnu 2016. Nakon napada na vojarne i protunapada sigurnosnih snaga, u prosincu 2015. održana je posebna sjednica Vijeća za ljudska prava o Burundiju.

Kabo Verde

Tijekom 2015. EU je nastavio sudjelovati u redovitom dijalogu o konsolidaciji demokracije i ljudskih prava u kontekstu Posebnog partnerstva EU-a i Kabo Verdea. Partnerstvo omogućuje pojačani politički dijalog o demokraciji, ljudskim pravima, vladavini prava i dobrom upravljanju. Akcijskim planom posebnog partnerstva posebna se pozornost pridaje pravima žena i djece, položaju migranata, suzbijanju nasilja u obitelji, poboljšanju pravosudnog sustava, borbi protiv korupcije i promicanju dobrog upravljanja.

Opće stanje ljudskih prava i temeljnih sloboda u Kabo Verdeu sve u svemu je vrlo pozitivno. Zemlja ima stabilne političke institucije, višestranačku parlamentarnu demokraciju koja dobro funkcionira i neovisno pravosuđe. Ciljevi EU-a, u okviru njegovih odnosa s Kabo Verdeom, uglavnom se sastoje u podupiranju napora vlasti da poboljša poštovanje ljudskih prava u područjima koja su još zabrinjavajuća, kao što su rodno uvjetovano nasilje i diskriminacija nad ženama, prava djece, među kojima zlostavljanje djece i seksualno nasilje nad djecom.

EU je financirao pet projekata za promicanje prava i osnaživanje žena, za poboljšanje ekonomske situacije ugroženih skupina, djece i osoba s invaliditetom te za jačanje civilnog društva u zemlji. EU je također podupirao nacionalno izborno povjerenstvo u podizanju razine građanske svijesti o izborima predviđenima za 2016. (parlamentarnim, lokalnim i predsjedničkim izborima) i u smanjivanju stope neizlaska na izbore, posebno među ženama i mladim glasačima.

EU je uspješno proveo demarš o provedbi članka 4. Konvencije br. 182. ILO-a o najgorim oblicima dječjeg rada koji se odnosi na izradu popisa opasnih poslova. Nacionalni parlament jednoglasno je usvojio taj popis u studenome 2015.

Što se tiče nasilja nad ženama i diskriminacije, Kabo Verde provodi dva glavna plana kojima će se u sljedeće tri godine podupirati novi zakon, a to su „Treći nacionalni plan za ravnopravnost” i „Plan II. za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja za razdoblje 2015. – 2018.”

Kamerun

Prioriteti EU-a za područje ljudskih prava i demokracije u Kamerunu i dalje su bili borba protiv mučenja, poboljšanje uvjeta u pritvoru, zaštita branitelja ljudskih prava, promicanje prava djece, posebice borba protiv trgovanja djecom, ukidanje nasilja nad ženama i borba protiv diskriminacije.

EU je nastavio aktivno i na razne načine surađivati s Kamerunom u području ljudskih prava i demokracije, među ostalim u okviru redovitog političkog dijaloga u skladu s člankom 8. Sporazuma iz Cotonoua. EU i Kamerun održali su 16. siječnja 2015. sastanak u okviru dijaloga koji je bio posvećen upravljanju, a na kojem je Kamerun predstavio djelovanja poduzeta s ciljem provedbe svojih obveza, među ostalim i onih u području ljudskih prava, demokratizacije, vladavine prava i borbe protiv korupcije. Ta rasprava bila je prilika za EU da spomene potrebu za osiguranjem potpune zaštite ljudskih prava, među kojima je pravo na pošteno suđenje, kao i da pozove na daljnje reforme izbornog postupka, pravosuđa i mehanizama za borbu protiv korupcije. Drugi godišnji sastanak u okviru dijaloga održao se 19. listopada 2015. te je bio posvećen sigurnosti, regionalnim pitanjima, gospodarskom razvoju i migracijama. Kamerun je potvrdio svoju predanost borbi protiv Boka Harama u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom i pravom u području ljudskih prava.

Tijekom 2015. EU je također ponavljao pozive na ukidanje smrtne kazne u Kamerunu i na ratifikaciju Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda. EU je nastavio svoj dijalog s civilnim društvom te su redoviti sastanci održavani s braniteljima ljudskih prava, među kojima s onima koji se bave obranom LGBTI prava. Predstavnici EU-a prisustvovali su suđenjima članovima civilnog društva i političkim aktivistima.

EIDHR se u 2015. usredotočio na borbu protiv trgovanja ljudima, sprečavanje seksualnog iskorištavanja djece, okončanje pribjegavanja prisilnom radu u tradicionalnim društvima (Lamidas) na sjeveru Kameruna te ukidanje nasilja nad ženama. Uzimajući u obzir važnost učvršćivanja demokracije u zemlji, novi EIDHR-ov poziv na podnošenje prijedloga u vrijednosti od 1,9 milijuna EUR pokrenut je u veljači 2015. s ciljem jačanja političkog dijaloga, podupiranja participativne demokracije i poticanja šireg sudjelovanja na izborima. Na 104. sjednici Međunarodne konferencije rada EU je doprinio ispitivanju usklađenosti Kameruna s Konvencijom br. 182 ILO-a o najgorim oblicima dječjeg rada.

EU je također nastavio pružati financijsku potporu projektima organizacija civilnog društva u vezi s okolišem i upravljanjem prirodnim resursima. Neki projekti financirani u okviru instrumenta za nedržavne aktere bili su usmjereni na promicanje prava lokalnog stanovništva i ugroženih skupina koje žive na područjima rudarske eksploatacije, poljoprivredno-industrijskih ulaganja i/ili izgradnje infrastrukture (među kojima pravo na naknadu, zaštita protiv nezakonitog raseljavanja, obveza savjetovanja s lokalnim stanovništvom i pravo na sigurno okruženje).

Srednjoafrička Republika

Tijekom 2015. Europska unija i dalje je nastojala poboljšati stanje ljudskih prava u Srednjoafričkoj Republici (SAR) usmjerivši pozornost na redoviti dijalog s tranzicijskim tijelima vlasti i pomoću niza različitih instrumenata EU-a. Tranzicijske vlasti izrazile su duboku zabrinutost zbog stanja ljudskih prava u Srednjoafričkoj Republici. Konačnim preporukama s foruma iz Banguija (4. – 11. svibnja 2015.) ističe se važnost borbe protiv nekažnjavanja što ostaje ključno za proces pomirenja u Srednjoafričkoj Republici. Vođe deset oružanih skupina potpisale su 5. svibnja u Banguiju sporazum o trenutačnom i bezuvjetnom raspuštanju djece iz svojih naoružanih skupina. Do kraja svibnja naoružane su skupine u Bambariju na slobodu pustile 300 djece. Zahvaljujući drugim puštanjima broj se oslobođene djece od svibnja popeo na 645.

Na aktivnosti EU-a i njegovih država članica u području ljudskih prava u Srednjoafričkoj Republici snažno su utjecali pogoršanje sigurnosne situacije u prijestolnici i diljem zemlje, kao i pitanje vraćanja izbjeglica (čiji se broj procjenjuje na oko 450 000) te interno raseljenih osoba (čiji se broj procjenjuje na oko 430 000), među ostalim u Banguiju. UN je objavio svoje prvo izvješće o ljudskim pravima u prosincu 2015. koje je obuhvatilo razdoblje od rujna 2014. do svibnja 2015. Utvrdio je da su u tom razdoblju, unatoč tome što su se smanjili razmjeri i ozbiljnost sukoba, nedržavne naoružane skupine, uključujući anti-Balaku i ex-Seleku, te u manjem obujmu država, i dalje provodili ozbiljna kršenja međunarodnog prava u području ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava diljem zemlje. Interno raseljene osobe bile su najviše pogođene takvim nasiljem.

U kontekstu nesigurnosti na političkoj i sigurnosnoj razini, koja je bila prisutna u tranzicijskom razdoblju u kojem je Srednjoafrička Republika bila 2014. i 2015., EU i njegove države članice i dalje su glavni partner vlastima.

Tematska linija EIDHR-a sadrži portfelj od tri projekta u ukupnoj vrijednosti od 1,2 milijuna EUR. Njime se podupire srednjoafričke vlasti u njihovim naporima u borbi protiv nekažnjavanja i jačanju izgradnje kapaciteta među zaposlenicima u pravosuđu.

EU također pruža potporu u vrijednosti od 20,9 milijuna EUR inicijativi UNICEF-a u obrazovnom sektoru u SAR-u. Projektom se nastoji ojačati usluge osnovnog obrazovanja te pružiti privremenu skrb oko 1000 djece koja su raspuštena iz naoružanih skupina i lokalnih paravojskih skupina.

EU podupire SAR u borbi protiv nekažnjavanja i u naporima za obnovu pravosuđa i kaznenopravnog sustava. Putem projekta RESEJEP (oporavak pravosudnog i policijskog sektora) EU pruža znatnu financijsku potporu (15 milijuna EUR) Ministarstvu pravosuđa. Time se među ostalim financirala obnova zatvora Ngaragba i Bimbo u Banguiju.

U okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru projekt u vrijednosti od jednog milijuna EUR za potporu Uredu Visokog povjerenika za ljudska prava započeo je u svibnju 2015. s naglaskom na sprečavanju kršenja ljudskih prava i izgradnji kapaciteta za lokalne nevladine organizacije za ljudska prava.

Čad

Tijekom 2015. glavni ciljevi EU-a u pogledu promicanja ljudskih prava u Čadu ostali su reforma pravosudnog sustava, reforma sigurnosnih snaga, promicanje prava djece i žena, promicanje demokracije, borba protiv smrtno kazne i osnaživanje civilnog društva. Djelovanje EU-a provodilo se na više načina, od političkog dijaloga do tehničke suradnje, posebno putem ERF-a, Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru i EIDHR-a.

Sastanak u okviru političkog dijaloga na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua održan je u siječnju 2015. te je EU-u pružio priliku da izrazi zabrinutost u vezi s više pitanja povezanih s ljudskim pravima kao što su reforma pravosuđa, uvjeti u pritvoru i suđenje bivšem predsjedniku Čada Hissèneu Habréu. EU je također bio vrlo aktivan u radu na pojedinačnim predmetima tijekom godine.

U studenome 2014. započeo je projekt potpore čadskim odvjetnicima koji rade na suđenju Hissèneu Habréu koji provodi čadska organizacija za ljudska prava, a koji se financira EIDHR-om. Delegacija EU-a pomno je pratila suđenje koje je započelo u prosincu 2014. te se završilo osuđujućom presudom 20 Habréovih zaštitara zbog ubojstva, mučenja, otmice i proizvoljnog pritvaranja. Sud je također sedmoricu muškaraca osudio na doživotni zatvor, među kojima Saleha Younousa, bivšeg pročelnika Uprave za dokumentaciju i sigurnost, te Mahamata Djibrinea, kojega je čadsko povjerenstvo za istinu 1992. opisalo kao jednog od „najstrašnijih mučitelja u Čadu.” Sastanci s ciljem osvještavanja u vezi sa suđenjem Habréu održani su u Čadu zahvaljujući financiranju iz Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru.

Što se tiče projekta reforme u policiji, trenutačno su na snazi dva ugovora s nevladinim organizacijama kojima je cilj poboljšati odnose između sigurnosnih snaga i stanovništva putem osposobljavanja sigurnosnih snaga, komunikacije i uspostave lokalnih foruma na kojima bi sigurnosne snage, civilno društvo i lokalne vlasti mogli raspravljati o sigurnosnim pitanjima. U okviru projekta policijske reforme sigurnosne snage također će proći osposobljavanje u pogledu etike. Kao dio tog projekta provedena je studija kako bi se procijenili uvjeti za uspostavu opservatorija za etičnost nacionalnih sigurnosnih snaga i za kriminalitet. Studija je pokazala da su sve stranke zainteresirane za uspostavu takve institucije.

U 2015. su u okviru EIDHR-a tri projekta odabrana za zaštitu i promicanje prava djece i žena u ukupnoj vrijednosti od jednog milijuna EUR. Cilj projekta u trajanju od 36 mjeseci s ACORD-om jest smanjiti stopu dječjeg braka u srednjem Čadu. Cilj projekta u trajanju od 24 mjeseca koji provodi lokalna organizacija *Union des femmes pour la Paix* (Savez žena za mir) jest pružiti pravno savjetovanje ženama u gradu Moundouu koji se nalazi na jugu zemlje. Treći projekt koji provodi organizacija *Avocats Sans Frontières France* (Odvjetnici bez granica – Francuska) za cilj ima pružiti pravno savjetovanje djeci i ženama koji su u pritvoru u gradu N'Djameni, Abéchéu i Koumri.

Francusko veleposlanstvo također je nastavilo podupirati nevladine organizacije koje djeluju u korist zaštite prava žena i djece putem posebnog instrumenta pod nazivom *Fonds social de développement* (Fond za socijalni razvoj). U 2015. odabrano je šest lokalnih nevladinih organizacija: CONA-CIAF (borba protiv sakaćenja ženskih spolnih organa), LTDH (borba protiv ranog braka), AECPEM i MUDESOF (nasilje u školama), CAASFFA (zaštita djevojčica migrantica), i AFJT (žensko vodstvo).

Putem projekta potpore dobrom upravljanju EU u Čadu promiče porast u broju prijavljenih rođenja. UNICEF, ACORD i RAPS Mandoul upravo provode tri projekta u trima pilot regijama s ciljem podizanja razine svijesti ljudi o prijavljivanju rođenja i osposobljavanju javnih službenika u tom području.

Delegacija EU-a pomno je pratila pripreme za izbore koji će se održati 2016. i 2017. Provedba projekta u vrijednosti od 475 000 EUR u trogodišnjem razdoblju povjerena je Čadskoj ligi za ljudska prava koja će provoditi kampanje podizanja razine svijesti i osposobljavanje u području promatranja na nacionalnoj razini. Francusko veleposlanstvo također je financiralo šestomjesečni projekt (pokrenut u listopadu 2015.) čiji je cilj promicanje sudjelovanja mladih na izborima.

Što se tiče reforme pravosuđa, dodjela potpore programu za reformu pravosuđa završila je 2014., no Europska unija počela je surađivati na novom programu s Ministarstvom pravosuđa i drugim glavnim dionicima. Još je u tijeku projekt koji provodi udruga *Avocats Sans Frontières Belgique* (Odvjetnici bez granica – Belgija) kako bi poboljšali znanje stanovnika Čada o sudskim postupcima te kako bi im pomogli da zaštite svoja prava.

Na kraju, EU je nastavio blisko surađivati s lokalnim organizacijama za ljudska prava te je organizirao više sastanaka s civilnim društvom.

Unija Komorâ

Ciljevi EU-a u području ljudskih prava i demokracije u okviru odnosa s Unijom Komorâ jesu promicanje poštovanja ljudskih prava, demokracije i vladavine prava, a posebno su usmjereni na izborne postupke, pravosuđe i borbu protiv korupcije te prava ženâ i djece.

EU je nastavio sudjelovati u raspravama o ljudskim pravima i demokraciji s Unijom Komorâ u različitim oblicima, među ostalim putem učestalih misija na visokoj razini, redovitog dijaloga o politikama i razvojne suradnje. Nadalje, na sastanku pojačanoga političkog dijaloga s komorskim tijelima vlasti u kontekstu postojeće potpore izbornom postupku, EU je na temelju nedavno revidiranog pravnog okvira i strukturiranog savjetovanja s dionicima opetovano pozivao na slobodne, transparentne i vjerodostojne izborne postupke. Putem pravne reforme i brojnih kampanja podizanja razine svijesti promicala se i veća rodna ravnoteža u izbornim institucijama te u političkom sudjelovanju.

Obnovom zakonodavne i izvršne ovlasti Unije i Otoka i prvim izborima Općinskog vijeća, izborni ciklus 2014. – 2016. mogao bi potvrditi napredak zemlje prema demokraciji, nacionalnoj integraciji i razvoju ili povećati rizik od vraćanja u kroničnu nestabilnost, separatizam i siromaštvo.

Druge znatne promjene u području ljudskih prava o kojima je EU zauzeo stajalište 2015. uglavnom su se odnosile na pravosudni sustav. U skladu s prioritetima nove Nacionalne razvojne strategije za 2015. – 2019. EU trenutačno podržava razvoj reforme pravosudnog sektora s ciljem ostvarenja veće neovisnosti, cjelovitosti, učinkovitosti, pravednosti i pristupa. Znatna potpora EU-a za provedbu te reforme pruža se putem 11. Europskog razvojnog fonda (ERF).

EU je ojačao svoj dijalog s organizacijama civilnog društva donošenjem zajedničkog programa EU-a i Francuske za suradnju EU-a s civilnim društvom za razdoblje 2014. – 2017. koji se financira iz proračunskih linija nedržavnih aktera i lokalnih vlasti i EIDHR-a. Pet projekata nedržavnih aktera i lokalnih vlasti u tijeku je, a dodatni pozivi za dostavu prijedloga u okviru programa nedržavnih aktera i lokalnih vlasti i EIDHR-a planirani su za razdoblje 2016. – 2017. Francuska namjerava u 2016. novim sredstvima unaprijediti svoju potporu ljudskim pravima na Komorima.

Republika Kongo

Ciljevi EU-a u području ljudskih prava i demokracije u 2015. bili su borba protiv mučenja, poboljšanje uvjeta u pritvoru, pošteno suđenje i promicanje i zaštita prava ugroženih osoba.

U kontekstu referenduma za izmjenu ustava održanog 25. listopada temeljna ljudska prava kao što su sloboda udruživanja i sloboda izražavanja bila su veoma ograničena. Oporbenim strankama nakon 20. listopada zabranjeno je organizirati politička okupljanja. Neki od prosvjeda koji su se svejedno održali pretvorili su se u nasilne prosvjede, a sigurnosne snage reagirale su prekomjernom silom. Više ljudi je ubijeno, a velik broj ih je ranjen. Dvoje vođa opozicije bili su zadržani u kućnom pritvoru više od tjedan dana. Radijski i televizijski programi u potpunosti su bili posvećeni stranci na vlasti i njezinoj kampanji. Došlo je do prekida u emitiranju međunarodne radio postaje RFI, kao i mobilnog interneta te slanja tekstualnih poruka, koji je trajao od 20. listopada do početka studenoga. Oprema jedne neovisne radijske postaje zaplijenjena je, a njezini su prostori uništeni, dok se vlasniku prijetilo smrću. Drugi novinari prijavili su da se na njih izvršavao pritisak da ne objavljuju činjenice o nemirima koji poprimaju veće razmjere u Brazzavilleu i Pointe Noireu.

Politički dijalog na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua koji se održao 20. veljače obuhvaćao je pitanje ljudskih prava. EU je naglasio da je potrebno da Republika Kongo učinkovito provodi svoje obveze na temelju međunarodnih ugovora, među kojima je zabrana mučenja, te da u načelu dopusti pristup pritvorenicima. Također se razgovaralo o primjerenom pristupu provedbi preporuka iz univerzalnog periodičnog pregleda koje je Kongo prihvatio (164 od 171) u listopadu 2013.

Unatoč toj raspravi, sve u svemu nije bilo moguće postići velik napredak u dijalogu s Republikom Kongom o ljudskim pravima i demokraciji. Kršenja temeljnih ljudskih prava pritvorenika, autohtonih naroda, djece i žena trenutačno su predmetom promatranja. Vlasti nisu reagirale na zahtjeve za istragom i kaznenim progonom u slučajevima zlostavljanja i mučenja koje su navodno počinile kongoanske sigurnosne snage te na zahtjeve da se nevladinim organizacijama za ljudska prava dopusti da prate rad centara za pritvor te da ih posjećuju. Zakonski propisi i novo zakonodavstvo koje donosi Republika Kongo sve su manje u skladu s međunarodnim ugovorima.

EU je održavao svoj dijalog s kongoanskim civilnim društvom putem brojnih službenih i neslužbenih kanala s ciljem razmjene mišljenja i rasprave o ključnim pitanjima ljudskih prava. Godišnji sastanak EU-a s braniteljima ljudskih prava održan je 17. kolovoza. Iznimno je pohvaljeno djelovanje EU-a za poštovanje ljudskih prava i zaštitu branitelja ljudskih prava. EU je izrazio posebnu zabrinutost u pogledu stanja ljudskih prava migranata u kontekstu operacije čiji je cilj protjerati ih iz Konga. Štoviše, prioritet se dao provedbi zakona o pravima autohtonih naroda te akcijskom planu.

Europska unija pruža potporu jačanju ljudskih prava u Kongu putem EIDHR-a. Nakon objave poziva na podnošenje prijedloga sredinom 2015. (proračun od 700 000 EUR) odabrana su tri projekta u području borbe protiv proizvoljnih pritvaranja i mučenja te zaštite i promicanja prava ugrožene djece i njihovih obitelji. U prvoj polovici 2016. planira se drugi poziv na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a. Dodatni projekti u području ljudskih prava posvećeni pravima žena i djece također se financiraju putem poziva na podnošenje prijedloga namijenjenog organizacijama civilnog društva i lokalnim vlastima.

Uz to, EU u Kongu podupire jačanje vladavine prava putem svojeg projekta PAREDA. Tim programom, čiji proračun iznosi 920 000 EUR; a koji je trenutačno u drugoj fazi pomaže se Ministarstvu pravosuđa u dalekosežnoj i dugoočekivanoj reviziji nacionalnih zakona. Uz to, PAREDA podupire ratifikaciju i uključivanje ključnih ugovora u području ljudskih prava u kongoanski pravni sustav s ciljem poboljšanja pravne predvidljivosti, jačanja uloge sudova i osiguravanja primjerenog pristupa pravosuđu za sve. Uspostava nacionalnog povjerenstva za osuvremenjivanje nacionalnih propisa u rujnu 2015., nakon čega je u studenome uslijedilo predstavljanje propisa koje su revidirali međunarodni stručnjaci PAREDA-e, bili su dva ključna trenutka u procesu modernizacije pravnog sustava Republike Konga.

Côte d'Ivoire

Glavni prioriteti EU-a u području ljudskih prava u Côte d'Ivoireu i dalje su pravo na sigurnost, pravosuđe, vladavina prava, borba protiv nekažnjavanja i pomirenje, potpora demokraciji, zaštita branitelja ljudskih prava te prava djece i žena, među kojima posebno mjere za borbu protiv seksualnog nasilja nad ženama i dječjeg rada.

Côte d'Ivoire napravio je u 2015. važan korak održavanjem mirnih predsjedničkih izbora i izbornog postupka koji su bili u skladu s međunarodnim standardima za demokratske izbore prema mišljenju promatrača. EU je poslao misiju izbornih stručnjaka da analizira cjelokupni proces, uključujući ažuriranje popisa birača.

Iako se opće stanje ljudskih prava znatno poboljšalo u usporedbi s prethodnim desetljećem, a posebno nakon krize nakon izbora 2010., još uvijek postoji niz ozbiljnih nedostataka u tom području. U zemlji još uvijek postoji etno-geografska politička podjela te je još uvijek potrebno postići daljnji napredak u pomirenju nakon političke krize iz 2010.

Nakon što je ponovno izabran u listopadu 2015. predsjednik Ouattara izjavio je da i dalje predan prioritetima koji su pomirenje, socijalna kohezija i nepristranost pravosuđa te da je u tim područjima ostvareno mnogo toga tijekom 2015. Što se tiče političkog dijaloga i pomirenja, Nacionalno povjerenstvo za pomirenje i naknade za žrtve (CONARIV) osnovano je 2015. kako bi se pružile naknade žrtvama krize nakon izbora 2010. Ostvaren je i napredak u pravosudnom sustavu, ukidanjem smrtne kazne u ožujku 2015. te prijenosom Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda u nacionalno zakonodavstvo. Kao odgovor na nalog za uhićenje Međunarodnog kaznenog suda, predsjednik Ouattara odbio je izručiti Simone Gbagbo Hagu, s obzirom na to da joj se treba suditi u Côte d'Ivoireu. Održao se prvi kazneni postupak protiv Simone Gbagbo i njezinih pristaša. Nacionalno istražno povjerenstvo ostvarilo je napredak u istragama koje su u tijeku u obama taborima. Međutim, napredak u pravosudnom sektoru relativno je spor u smislu odštete žrtvama, neovisnosti pravosuđa, pristupa pravosudnom sustavu i rješavanja problema nekažnjavanja. Također postoji zabrinutost oko uvjeta proizvoljnog i/ili produljenog uhićenja i pritvora.

Proces razoružanja, demobilizacije i reintegracije zaključen je 2015. Međutim, još je uvijek potrebno unaprijediti reformu u području sigurnosti, osobito na zapadu i u srednjem dijelu zemlje i u Abidjanu, te također u kontekstu postupnog povlačenja mirovne misije UN-a iz zemlje (ONUCI).

Tijekom godine vlada je prilagođavala politike rješavanja pitanja dječjeg rada i trgovanja ljudima. Ipak, unatoč određenom napretku koji je ostvaren, stupanj socijalne zaštite pojedinaca još je nizak, a pristup osnovnim uslugama i dalje je velik izazov za većinu državljana Côte d'Ivoirea. Još je prisutna ozbiljna zabrinutost zbog rodne neravnopravnosti i seksualnog nasilja u zemlji. Osjetljiva pitanja vlasništva nad zemljom, državljanstva i migracija/imigracija također predstavljaju velike izazove za stabilnost u nekim dijelovima zemlje.

Putem svojih stalnih političkih kontakata i političkog dijaloga na temelju članka 8. (u skladu sa Sporazumom iz Cotonoua) EU je redovito poticao raspravu o ljudskim pravima s vlastima Côte d'Ivoirea. Posljednji politički dijalog na temelju članka 8. održan je između veleposlanika EU-a i ministra vanjskih poslova, u čijoj su pratnji bili mnogi ministri ili predstavnici ministarstava (unutarnjih poslova, pravosuđa i ljudskih prava, gospodarstva) u lipnju 2015. EU nastavlja trajni dijalog s političkim strankama svih opredjeljenja, lokalnim organizacijama civilnog društva i nevladinim organizacijama za ljudska prava.

Specifični sastanci u okviru dijaloga i razvojna pomoć EU-a bili su usmjereni na reformu sigurnosnog sektora te pristup pravosuđu i njegovo jačanje koji su se financirali iz 11. Europskog razvojnog fonda kao i na reintegraciju bivših boraca koja je financirana iz Instrumenta za stabilnost. EU je putem EIDHR-a pružio potporu nevladinim organizacijama koje rade na sprečavanju sukoba u zapadnoj regiji i osjetljivim gradskim područjima. Tim je instrumentom EU također financirao napore civilnog društva u borbi protiv nekažnjavanja i promicanju nepristranosti pravosuđa, kao i inicijativa u vezi s tranzicijskim pravosuđem. EIDHR-om su se također financirali projekti pomoći žrtvama seksualnog nasilja i jačanja kapaciteta civilnog društva za olakšavanje pomirenja u zemlji. Putem 10. Europskog razvojnog fonda i dalje se pružala potpora civilnom društvu za projekt promicanja lokalnog upravljanja.

Demokratska Republika Kongo

Stanje ljudskih prava u Demokratskoj Republici Kongu sve više je zabrinjavajuće, osobito u istočnom dijelu zemlje. Neuspjeh u održavanju lokalnih i regionalnih izbora te kašnjenja u planiranju parlamentarnih i predsjedničkih izbora doveli su do rastuće napetosti i zabrinutosti za slobodu i sigurnost civilnog društva i političke oporbe.

U istočnoj DR Kongu mnoge su naoružane skupine i dalje su aktivne te, unatoč manjem uspjehu, vojska (FARDC) i mirovna misija UN-a (MONUSCO) nisu uspjele ostvariti očekivani zamah, osobito zbog ograničene operativne suradnje. Zapovjednici naoružanih skupina odgovorni su za brojna teška zlostavljanja civilnog stanovništva i ratne zločine, osobito otmice i seksualno nasilje. FARDC je također kršio ljudska prava te je primjenjivao nerazmjernu silu. Naoružane skupine kao i FARDC i dalje su povezani s nezakonitim iskorištavanjem prirodnih resursa.

Prisutnost izbjeglica iz nekoliko susjednih država, odnedavno i iz Burundija, kao i veliki broj interno raseljenih osoba u istočnim pokrajinama, zajedno s ograničenjima kapaciteta i nesigurnošću, doprinijeli su kompleksnoj i nepredvidljivoj humanitarnoj situaciji.

U rujnu je nekoliko čelnika političkih stranaka iz koalicije na vlasti, tzv. G7, protjerano iz vlade zato što su se usprotivili pokušajima predsjednika da svoju vladavinu produlji na treći mandat. Nakon toga EU-u je prijavljeno uznemiravanje članova oporbe i njihovih obitelji. Otad je došlo do fizičkih prijetnji novinarima, prekida u emitiranju određenih radijskih/TV postaja, ometanja radijskog signala postaje RFI te ukidanja na dulje razdoblje pristupa mobilnom internetu i usluga slanja tekstualnih poruka. EU je u listopadu dao izjavu u kojoj je sa zabrinutošću istaknuo podatke koje je objavio Zajednički ured UN-a za ljudska prava u Demokratskoj Republici Kongu, a koji pokazuju znatno povećanje zabilježenih kršenja ljudskih prava, osobito u Kinshasi i Gomi, među kojima su gubici ljudskih života, ozljede, uhićenja i pljačke. Također se nedavno povećao broj slučajeva proizvoljnih pritvaranja koje provode obavještajne službe.

EU je u više navrata pozivao na mirno političko okružje, mirnu raspravu, zaštitu slobode izražavanja, poštovanje ljudskih prava, vladavine prava i prava oporbe, poštovanje Ustava Demokratske Republike Kongo te otvoreni politički prostor i jamstva za neovisnost i nepristranost pravosuđa. EU je također bio aktivno uključen u podupiranje specifičnih aktivnosti koje su provodili lokalni nedržavni akteri te koje su bile financirane Europskim instrumentom za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). Neki od primjera mjera koje su provedene u 2015. obuhvaćaju: podupiranje ženskih organizacija u Kivuu, financiranje inicijativa za promicanje građanskog obrazovanja temeljenog na ljudskim pravima s obzirom na predstojeće izbore, financiranje nekoliko aktivnosti sprečavanja sukoba na razini zajednica, promicanje pristupa pravosuđu za žene i djecu koje su žrtve seksualnog nasilja i dodjelu pomoći žrtvama koje su preživjele mučenja i druga zlostavljanja. Vijeće UN-a za ljudska prava 2. listopada 2015. donijelo je konsenzusom rezoluciju o stanju u Demokratskoj Republici Kongu.

Zabilježeni su neki pozitivni koraci u zemlji. Primjerice, Demokratska Republika Kongo u rujnu je ratificirala Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom i njezin Fakultativni protokol.

Trebalo bi također izvijestiti o važnim događajima koji su se zbili 2015., kao što su opća konferencija o stanju pravosuđa, inauguracija Odbora za ljudska prava i osnivanje Ustavnog suda.

EU putem svojih programa suradnje nastavlja poboljšavati pravni okvir za izbore i promicati obrazovanje u pogledu izbora. EU također podupire inicijative kojima se potiče unapređenje civilnog društva, jača građansko obrazovanje i pruža potpora žrtvama kršenja ljudskih prava, kao i istragama slučajeva seksualnog nasilja. U kontekstu svojeg sveobuhvatnog pristupa, EU nije oklijevao izraziti zabrinutost putem izjava, govora, radionica te službenih i neslužbenih koraka, pri čemu je poticao vladu DR Konga da osigura puno poštovanje ljudskih prava diljem zemlje.

Džibuti

Sve u svemu, nije došlo do poboljšanja stanja ljudskih prava u Džibutiju u 2015., a uznemiravanje aktivista za ljudska prava i protivnika vlade nastavilo se, osobito u razdoblju prije zadnjih predsjedničkih izbora. Premda je potpisivanje okvirnog sporazuma između vlade i oporbe o političkim reformama u prosincu 2014. dalo određeni slobodan prostor oporbi da održava javne sastanke i ima pristup državnim medijima, to je prestalo kada su pregovori zapeli na pitanju neovisnog izbornog povjerenstva. Odluka koju je vlada donijela krajem studenoga 2015. o proglašavanju „izvanrednih sigurnosnih mjera” samo nekoliko mjeseci prije predsjedničkih izbora zakazanih za travanj 2016., neće pomoći poboljšanju stanja ljudskih prava. Nasilni sukobi koji su se 21. prosinca 2015. dogodili između sigurnosnih snaga i članova oporbe u zemlji također su pogodili predstavnike civilnog društva te su bili uzrokom nekoliko smrtnih slučajeva. Prekomjerna sila kojom se koriste policija i druge sigurnosne snage, kao i rašireno nekažnjavanje zlostavljača i mučitelja i dalje su velik razlog za zabrinutost.

Početkom 2015. EU i Francuska dali su izjave za javnost u kojima su kao pozitivan korak pozdravili okvirni sporazum o političkim reformama iz prosinca 2014., i ukazali na važnost njegove potpune provedbe. EU je tu poruku ponovio u veljači 2015. na sastanku s vladom u vezi s političkim dijalogom na temelju članka 8. EU je tijekom godine također nastavio održavati redovite sastanke s oporbenim strankama i braniteljima ljudskih prava. S obzirom na pogoršanje političke situacije u Džibutiju krajem 2015., obilježene nasilnim sukobom vlade i oporbe, EU je dao izjavu za javnost u kojoj je zatražio pojašnjenje događaja te da se počinitelje zlostavljanja izvede pred lice pravde te je vladu i oporbu potaknuo da provedu okvirni sporazum iz 2014.

Delegacija EU-a upravlja nekoliciinom projekata organizacija civilnog društva u Džibutiju, na temu prava žena, otpornosti ruralnih sredina i prava osoba s invaliditetom. Budući da je jačanje civilnog društva glavni prioritet EU-a u Džibutiju, EU je započeo proces s ciljem uspostave strukturiranijeg dijaloga s organizacijama civilnog društva u zemlji. U 2015. pokrenuta su tri projekta EU-a za otpornost koji su imali snažnu komponentu posvećenu civilnom društvu, kao i dva projekta o pravima žena i jedan projekt o ekonomskoj integraciji osoba s invaliditetom, s ukupnim proračunom od 1,8 milijuna EUR.

Uz to, u sklopu nacionalnog okvirnog programa u okviru 11. Europskog razvojnog fonda za Džibuti izdvojeno je 8 milijuna EUR za civilno društvo, decentralizaciju i rodnu ravnopravnost.

U 2015. su također poduzeta diplomatska djelovanja povezana s ljudskim pravima. U travnju je demarš u vezi s potporom ratifikaciji Ugovora o trgovini oružjem dostavljen ministru vanjskih poslova i međunarodne suradnje, a u listopadu 2015. istom je ministru dostavljen demarš u vezi s potporom za prioritete i inicijative EU-a na Trećem odboru Opće skupštine UN-a.

Ekvatorska Gvineja

Opće stanje ljudskih prava u Ekvatorskoj Gvineji i dalje je razlog za zabrinutost za EU s obzirom na to da ove godine nije zabilježen nikakav stvaran napredak unatoč nekim blago ohrabrujućim znakovima 2014. Glavni prioriteti u Ekvatorskoj Gvineji po pitanju ljudskih prava stoga ostaju isti: prenošenje moratorija na smrtnu kaznu u nacionalno pravo, poboljšanje slobode izražavanja i okupljanja, djelotvoran politički pluralizam i potpora civilnom društvu. Stanje u pogledu pritvaranja u 2015. ostalo je velik izazov usprkos određenim poboljšanjima.

U 2015. u procesu demokratizacije u Ekvatorskoj Gvineji nije došlo ni do kakvog velikog napretka. U provedbi mjera koje su proizašle iz otvorenog stola (studenj 2014.) između vlade i oporbenih stranaka, a koji je EU poticao, bilo je vrlo malo pomaka. Međutim, dvije su političke stranke legalizirane: *Unión de Centro Derecha* (Savez desnog centra) i *Ciudadanos por la Innovación en Guinea Ecuatorial* (Građani za inovaciju), čime je broj legaliziranih političkih stranaka narastao na 15. Osim toga, nije provedena nijedna veća reforma izbornog zakonodavstva, a predstavnici oporbe, ujedinjeni u okviru platforme *Frente de Oposición Democrática* (Fronta demokratske oporbe, osnovana u ožujku 2015.) i dalje trpe uznemiravanja i zastrašivanja. EU će iskoristiti svaku priliku da pozove na smislen dijalog sa svim oporbenim strankama uoči predsjedničkih izbora koji se očekuju u 2016.

U provedbi preporuka koje su prihvatile vlasti Ekvatorske Gvineje u okviru drugog pregleda univerzalnog periodičnog pregleda UN-a za 2014. nije došlo do napretka u 2015. EU i njegove države članice poduprle su civilno društvo u pripremanju za taj proces te nastavljaju pomno pratiti provedbu preporuka unatoč nedostatku napretka u tom pitanju.

Što se tiče smrtne kazne, u 2015. nije bilo pogubljenja nakon donošenja moratorija 2014.

Unatoč poteškoćama EU i njegove države članice nastavili su s vlastima Ekvatorske Gvineje koliko god je bilo moguće održavati rasprave o ljudskim pravima i demokraciji u raznim oblicima, među ostalim o pojedinačnim slučajevima ljudi u proizvoljnom pritvoru. Razgovaralo se o više pitanja Europskog parlamenta poput kaznenog progona protivnika, proizvoljnog pritvaranja i slobode izražavanja, kao i o pojedinačnim slučajevima.

S pozitivne strane, zemlja po prvi put prima sredstva iz EIDHR-a. U 2015. pokrenut je poziv na podnošenje prijedloga te je 300 000 EUR dodijeljeno za potporu civilnog društva i branitelja ljudskih prava. Nakon toga je u prosincu 2015. zaključen ugovor s nevladinom organizacijom iz Ekvatorske Gvineje za projekt pod nazivom „*Incidencia de la sociedad civil en su fortalecimiento y en la promoción de los derechos humanos en Guinea Ecuatorial.*”

Eritreja

Stanje ljudskih prava u Eritreji u 2015. i dalje uzrokuje ozbiljnu zabrinutost. Unutarnji politički prostor za neovisne političke stranke, sindikate i medije te aktivno sudjelovanje civilnog društva iznimno je ograničen. Vlada i dalje uskraćuje pristup zemlji UN-ovu posebnom izvjestitelju za stanje ljudskih prava u Eritreji i Istražnom odboru za ljudska prava u Eritreji.

U lipnju 2015. Istražni odbor objavio je svoje prvo izvješće u kojem se navodi da su sustavna, raširena i teška kršenja ljudskih prava u Eritreji počinjena te se i sada čine pod nadležnošću vlade. Slijedom tog izvješća Vijeće za ljudska prava dalo je mandat Istražnom odboru da nastavi istragu, među ostalim i u slučajevima kada bi kršenja mogla predstavljati zločine protiv čovječnosti. Rezultati te istrage bit će predstavljeni u lipnju 2016.

Vlada je pokazala određenu volju za poboljšanje suradnje s međunarodnom zajednicom u pogledu pitanja ljudskih prava, trgovanja ljudima i krijumčarenja. Konkretno, vlada je izrazila spremnost da ostvari napredak o nekim preporukama iz univerzalnog periodičnog pregleda te je aktivno uključena u Khartoumski proces o migracijama, u kojemu je član upravnog odbora. U nacionalni okvirni program 11. Europskog razvojnog fonda za razdoblje 2014. – 2020. uključena je komponenta posvećena ljudskim pravima, u vezi s provedbom preporuka iz univerzalnog periodičnog pregleda (odnosno onih koje je vlada prihvatila). U pripremi je projekt za provedbu tih mjera. Vlada je u 2015. izrazila namjeru da trajanje trenutačno neograničenog vojnog roka za eritrejske državljane smanji na 18 mjeseci, iako je ta izjava kasnije povučena. EU je u 2015. nastavio podsjećati Eritreju na njezine obveze iz područja ljudskih prava u skladu s međunarodnim i nacionalnim pravom. U okviru političkog dijaloga, kao i u službenim i neslužbenim razgovorima s vlastima, EU je pozvao vladu Eritreje da poduzme konkretne korake kako bi poboljšala stanje ljudskih prava.

U travnju 2015. održan je sastanak u okviru političkog dijaloga na temelju članka 8. koji je bio posvećen temeljnim uzrocima, trgovanju ljudima i krijumčarenju ljudi, kao i regionalnoj i međunarodnoj suradnji. U studenome 2015. još je jedan dijalog posvećen ljudskim pravima i migracijama. U tom je okviru EU izjavio kako cijeni sudjelovanje zemlje u procesu univerzalnog periodičnog pregleda te je izrazio čvrstu predanost suradnji s Eritrejom u pogledu ključnih aspekata ljudskih prava. EU je istodobno izrazio zabrinutost zbog općeg stanja ljudskih prava te je istaknuo potrebu da se pokaže konkretan napredak u području ljudskih prava i predanost tom području.

Tijekom 2015. EU je vlastima i dalje izražavao zabrinutost zbog problema migracija i trgovanja ljudima na Rogu Afrike. Delegacija EU-a je tako vrlo intenzivno sudjelovala u pripremama za sudjelovanje Eritreje na sastanku na vrhu u Valletti te je i dalje podupirala konkretno sudjelovanje eritrejske vlade u Khartoumskom procesu.

Tijekom godine također su poduzeta diplomatska djelovanja povezana s ljudskim pravima. U ožujku 2015. ministru rada i dobrobiti ljudi dostavljen je demarš s ciljem promicanja uspostave ažuriranog popisa opasnog rada u skladu s Konvencijom br. 182 Međunarodne organizacije rada o najgorim oblicima dječjeg rada. U listopadu i studenome 2015. vladi je dostavljen niz demarševa u vezi s podupiranjem prioriteta i inicijativa EU-a na Trećem Odboru Opće skupštine UN-a.

Što se tiče konkretne financijske potpore ljudskim pravima, trenutačno je u tijeku osam projekata u okviru EIDHR-a i 12 projekata u okviru programa organizacija civilnog društva i nedržavnih aktera o raznim temama kao što su radnička prava, prava žena i djece te prava osoba s invaliditetom.

Etiopija

Sloboda izražavanja i udruživanja ostala je problematično pitanje u Etiopiji u 2015., s obzirom na to da se, osobito na temelju Proglasa o borbi protiv terorizma, nastavljaju uhićivati oni koji kritiziraju vladu, među njima članovi oporbe i novinari. U porastu je broj slučajeva u vezi s terorizmom koje rješava sud te je tako u tijeku 40 predmeta, a optužnice su podnesene protiv 280 ljudi. Delegacija EU-a pomno je pratila situaciju te promatrala neka od suđenja. Štoviše, EU i njegove države članice raspravljali su s vladom, a među ostalim i s osobama na najvišoj političkoj razini, o građanskim i političkim pravima u okviru političkog dijaloga na temelju članka 8.

U ožujku 2015. sedmero aktivista u području zemljišnih prava uhićeno je na putu za međunarodni sastanak nevladinih organizacija o prehrambenoj neovisnosti i zemljišnim pravima, a protiv troje je naknadno podnesena optužnica na temelju Proglasa o borbi protiv terorizma. Sukobi s policijom na službenim okupljanjima protiv Islamske države koja su se održala 22. travnja nakon što su u Libiji ubijeni etiopijski kršćani također su rezultirali desecima uhićenja. Uhićeno je najmanje devet aktivnih članova stranke, a kazne koje su im naknadno izrečene kreću se od dva mjeseca do tri i pol godine zatvora.

U srpnju 2015., par dana prije posjeta predsjednika SAD-a Baracka Obame, Ministarstvo pravosuđa odbacilo je optužnice za terorizam protiv pet blogera i novinara iz blogerske zajednice Zona 9 te je, neposredno prije isteka njezine zatvorske kazne, pustilo na slobodu Reyotu Alemuu, novinarku osuđenu na pet godina zatvora zbog sličnih optužbi. U listopadu je oslobođeno još četvero drugih članova skupine Zona 9. Međutim, nakon žalbe tužiteljstva predmet još može razmotriti Vrhovni sud, a protiv jednog člana Zone 9 još uvijek stoji optužnica na temelju Kaznenog zakona.

Na još jednom znakovitom suđenju 18 članova Muslimanskog arbitražnog odbora osuđeno je na dugačke zatvorske kazne u trajanju od sedam do 22 godine za sudjelovanje u prosvjedima Muslimana. Neki su od njih pušteni na slobodu u rujnu u okviru redovnih novogodišnjih pomilovanja.

Opći izbori u Etiopiji održali su se 24. svibnja 2015. u veoma kontroliranom predizbornom okružju i suženom političkom prostoru. EU nije bio pozvan da promatra izbore. Glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije dala je izjavu o izborima koji su se održali 27. svibnja u kojoj je govorila o ograničenom prostoru za otvorenu raspravu i negativnom utjecaju koji je to imalo na sveukupno izbornu okružje. Jedinu međunarodnu misiju za promatranje izbora poslala je Afrička unija i misija je zaključila da su izbori bili „smireni, mirni i vjerodostojni.” Međutim, misija AU-a istaknula je nedostatke u vezi s transparentnošću; štoviše, više od 100 oporbenih promatrača na izborni je dan završilo u privremenom pritvoru. Stranka na vlasti i njezini saveznici na kraju su zauzeli sva mjesta u parlamentu s 82 % glasova. Nakon izbora nastavljena su ciljana uhićenja pripadnika političke oporbe, pri čemu je oporba ustvrdila da je sedmero njihovih aktivnih pripadnika ubijeno iz političkih razloga.

Vlada Etiopije trenutačno sastavlja novi Nacionalni akcijski plan za ljudska prava za razdoblje 2016. – 2018., a Etiopijsko povjerenstvo za ljudska prava (EHCR) i dalje promatra stanje ljudskih prava. EHCR je, uz potporu više donatora, promatrao aspekte izbora povezane s ljudskim pravima, ali dosad nije objavljeno nikakvo izvješće. Imenovanje novog glavnog povjerenika, bivšeg zamjenika predsjednika Nacionalnog izbornog povjerenstva Etiopije, baca sumnju na sposobnost EHCR-a da neovisno nadzire izvršnu vlast. Etiopija je u kolovozu 2015. uvela novi zakon u području trgovanja ljudima. Iz perspektive ljudskih prava, njegovi nedostaci su uvođenje smrtno kazne i mogućnost prebacivanja tereta dokaza na optuženika.

Zabrinutost zbog ljudskih prava također je potaknuta nizom konflikata i nasilnih sukoba u 2015. Etničke napetosti između zajednica Amhara i Quemant u regiji Gondar navodno su dovele do nekoliko stotina smrtnih slučajeva u studenome i prosincu. Požar u zatvoru i nemiri koji su uslijedili službeno su odnijeli živote najmanje 17 zatvorenika i stanovnika, iako nekoliko izvora upućuje na veći broj žrtava. Rašireni prosvjedi studenata i poljoprivrednika u preko 150 gradova regije Oromija, posebno u vezi s generalnim planom za Adis Abebu, ponovno su se rasplamsali u prosincu, što je dovelo do raširenih nemira i pogibije najmanje 100 osoba. Dostupnost točnih informacija i dalje je važan izazov s obzirom na mali broj neovisnih izvora i nedostatak pristupa područjima zahvaćenima sukobom. Glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije dala je 23. prosinca izjavu o sukobima.

Visoka predstavnica / potpredsjednica Komisije Mogherini posjetila je 20. listopada 2015. Adis Abebu gdje se susrela s etiopijskim čelnicima, među ostalim s premijerom, kao i s predstavnicima civilnog društva. Prostor za civilno društvo u Etiopiji vrlo je ograničen, te je Visoka predstavnica raspravljala o pitanjima povezanim s ljudskim pravima u zemlji i načinima na koje bi EU mogao pomoći.

Gabon

Ciljevi EU-a u području ljudskih prava i demokracije u Gabonu jesu rješavanje uvjeta u pritvoru, „obredni” zločini, prava žena i trgovanje ljudima, među ostalim djecom. Uoči predsjedničkih i parlamentarnih izbora 2016. razlozi za zabrinutost bili su transparentnost i uključivost izbornog postupka. Civilno društvo u više je navrata zahtijevalo provedbu izbornih reformi, među kojima uspostavu potpunog i integriranog biometrijskog sustava. Učinkovitost pravosudnog sustava ograničena je zbog nedostatnih financijskih i ljudskih resursa (primjerice u području forenzičke medicine) i korupcije. Dovedeni su u pitanje pravo na pravosuđe i pravo na život, kao što je to pokazalo pritvaranje bivšeg ministra Sergea Mauricea Mabiale i slučaj mladog studenta Brune Mbouloua Mbeke, koji je navodno ubijen tijekom prosvjeda oporbe 20. prosinca 2014. Nakon tih događaja, EU je dao lokalnu izjavu u kojoj osuđuje nasilje i smrt mladog studenta te u kojoj poziva sve strane na suzdržavanje, vlasti da odmah provedu istragu te u kojoj poziva na otvoren i konstruktivan politički dijalog.

Nije bilo posebnog godišnjeg dijaloga o ljudskim pravima sa svim dotičnim nadležnim tijelima, ali EU i njegove države članice nastavili su s Gabonom održavati rasprave o ljudskim pravima i demokraciji na razne načine i na različitim razinama. Politički dijalog s gabonskim vlastima na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua održan je u lipnju 2015. Strane su se obvezale dvaput godišnje održavati dijalog, počevši u 2016., a sljedeći sastanak zakazan je za početak 2016.

EU je u 2015. nastavio surađivati s Gabonom u kontekstu njegova članstva u Vijeću UN-a za ljudska prava. EU i njegove države članice napravile su nekoliko *ad hoc* demarševa i poduzele aktivnosti informiranja s gabonskim vlastima. EU je dodatno ojačao suradnju i usklađivanje stajališta s Gabonom, uglavnom u svrhu pripreme za sastanke Trećeg odbora Opće skupštine Ujedinjenih naroda te sastanke o multilateralnim pitanjima od zajedničkog interesa.

Što se tiče ratifikacije međunarodnih instrumenata o ljudskim pravima, Gabon je u 2015. ostvario napredak podnošenjem nekoliko izvješća i raspravom o njima, a među kojima su Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, Konvencija protiv mučenja i drugog okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena. Vlasti trenutačno razmatraju proces ratifikacije Međunarodne konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji te Afričke povelje o demokraciji, izborima i upravljanju.

Gabon je u 2015. pokrenuo međuministarska savjetovanja s ciljem pripreme za treći univerzalni periodični pregled za koji se očekuje da će se provesti krajem 2016. ili početkom 2017.

Delegacija EU-a održavala je redovit dijalog s organizacijama civilnog društva i organizacijama za ljudska prava te se susrela s predstavnicima relevantnih službenih tijela, konkretno predstavnicima Opće uprave za ljudska prava i Nacionalnog povjerenstva za ljudska prava. EU i njegove države članice u 2015. izradili su plan za suradnju s civilnim društvom u Gabonu.

Što se tiče financijske suradnje, zemlja dobiva sredstva iz EIDHR-a. Poziv na podnošenje prijedloga pokrenut je 2015. u okviru programa potpore za pojedine zemlje te je sklopljen ugovor o dodjeli iznosa od 600 000 EUR.

Gambija

Stanje u području ljudskih prava i vladavine prava u Gambiji i dalje izaziva ozbiljnu zabrinutost EU-a. Prioriteti EU-a u 2015. i dalje su bili sloboda medija, smrtna kazna, nasilje nad ženama, poštovanje međunarodnih mehanizama za ljudska prava, uvjeti u pritvoru, potpora braniteljima ljudskih prava, nediskriminacija i vladavina prava. U kontekstu teškog političkog okružja EU je i dalje provodio te prioritete, zajedno s državama članicama koje imaju lokalna predstavništva ili akreditirane predstavnike u Gambiji. U lipnju 2015. nastavljen je politički dijalog na temelju članka 8. koji je Gambija obustavila u studenome 2014. O pitanjima ljudskih prava raspravljalo se u službenom političkom dijalogu i/ili u kontaktima s gambijskim vlastima tijekom godine.

EU je u 2015. izrazio svoju zabrinutost zbog postojećeg zakonodavstva o slobodi izražavanja kojim se utire put širokom tumačenju i potencijalnim povredama te zbog uhićenja i prijavljenih uznemiravanja novinara i branitelja ljudskih prava. Delegacija EU-a u Banjulu održavala je redovite ručkove za medije na koje se pozivalo predstavnike lokalnih medija radi neformalnih razmjena mišljenja. Štoviše, EU će poduprijeti poboljšanje medijskog okružja putem UNESCO-ova projekta koji se financira iz Europskog razvojnog fonda (870 000 EUR). EU je također nastavio podupirati civilno društvo i branitelje ljudskih prava u zemlji, među ostalim putem potpore lokalnim nevladinim organizacijama.

Negativne promjene u 2015. ogledaju se u uvođenju viših financijskih i logističkih pragova za kandidate na izborima i političke stranke. Time se jača sumnja o postojanju jednakih uvjeta uoči predstojećih predsjedničkih i parlamentarnih izbora u 2016. i 2017. U području vjerskih sloboda, koje je općenito gledajući bilo zadovoljavajuće, razlog za zabrinutost predstavlja to što je predsjednik Jammeh proglasio Gambiju islamskom republikom.

Što se tiče prava žena, osjetan napredak postignut je najavom predsjednika Jammeha u studenome 2015. da će zabraniti sakaćenje ženskih spolnih organa, što je postalo zakonom početkom 2016. Tom važnom koraku prethodilo je kontinuirano lobiranje koje su provodile lokalne udruge i međunarodni dionici. Tri projekta koje financira EU pokrenuti su kako bi se radilo na pravima žena i gospodarskom osnaživanju žena (800 000 EUR).

Gambija je prošla svoj drugi univerzalni periodični pregled u studenome 2014. kojemu je doprinio EU. Radna skupina za taj pregled istaknula je niz ozbiljnih nedostataka u području građanskih i političkih prava, osobito u pogledu slobode izražavanja i okupljanja, ali je također prepoznala napredak postignut u području prava žena, obrazovanja i zdravstva. U svojoj reakciji iz ožujka 2015. gambijska vlada prihvatila je većinu preporuka iz univerzalnog periodičnog pregleda koje se tiču prava žena, uključujući sakaćenje ženskih spolnih organa, prava djece, prava osoba s invaliditetom, zdravstva, obrazovanja i osposobljavanja, izbjeglica, nacionalnog povjerenstva za ljudska prava, poštovanja obveza izvješćivanja UN-a, poboljšanja pravosuđa i njegove neovisnosti, socijalne zaštite i razvoja. Međutim, sve su preporuke iz pregleda u pogledu ukidanja ili ograničenja smrtne kazne ili koje se tiču prava LGBTI osoba odbijene. Preporuke o slobodi izražavanja su „primljene na znanje” ili prihvaćene „u skladu sa zakonima Gambije.”

Što se tiče pozitivnih promjena, Gambija je u lipnju 2015. pristupila Međunarodnoj konvenciji o pravima osoba s invaliditetom i njezinom Fakultativnom protokolu. Međutim, Gambija još uvijek nije ratificirala niz važnih međunarodnih konvencija, osobito onih o mučenju i prisilnim nestancima.

Početkom 2015. posebni izvjestitelji UN-a za izvansudska, prijeka ili proizvoljna pogubljenja te za mučenje i drugo okrutno, nehumano ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje objavili su svoja izvješća o misiji u Gambiji iz studenoga 2014. U obama izvješćima istaknuti su ozbiljni nedostaci te su ih vlasti Gambije odbile. Misija je djelomično obustavljena jer posebni izvjestitelji nisu imali potpuni pristup glavnom zatvoru, unatoč prethodno dogovorenom mandatu. EU je redovito poticao gambijsku vladu da ponovno uputi pozivnicu posebnim izvjestiteljima.

Predsjedničko pomilovanje u srpnju je dodijeljeno oko 300 zatvorenika. Štoviše, gambijski dužnosnici posjetili su Nigeriju kako bi proučili povjerenstvo za ljudska prava u toj zemlji s ciljem uspostave takvog sličnog povjerenstva u Gambiji. Međutim, unatoč opetovanim najavama napretka i kontinuiranom lobiranju EU-a, relevantno zakonodavstvo još nije doneseno.

Predsjednik je u 2015. potvrdio svoj stav protiv LGBTI osoba te su i dalje na snazi zakon protiv „neprirodnog ponašanja” i amandman o „teškoj homoseksualnosti.” EU je nastavio izražavati zabrinutost u službenom političkom dijalogu i putem diplomatskih kontakata.

Nakon neuspjelog pokušaja državnog udara 30. prosinca 2014. EU je dao lokalnu izjavu u kojoj je osudio napad i pozvao na poštovanje vladavine prava u pogledu pritvorenika. Nastavljaju se uznemiravanja i zastrašivanja, među kojima proizvoljna uhićenja i nezakonita pritvaranja koja prelaze ustavno ograničenje od 72 sata, a koja većinom provodi Nacionalna obavještajna agencija. U dijalogu na temelju članka 8. EU je izrazio zabrinutost zbog nezakonitih uhićenja i slučajeva u kojima je pritvor prelazio ustavno ograničenje. I dalje je upitna neovisnost pravosuđa, među ostalim zbog čestog opozivanja i imenovanja sudaca. Trenutačno se pruža dugoročna tehnička pomoć za pristup pravosuđu i pravnom obrazovanju (2 689 850 EUR), koja se financira iz Europskog razvojnog fonda. Aktivnosti pokrivaju područja pristupa pravosuđu, pravnog obrazovanja, istraživanja i osposobljavanja te upravljanja predmetima.

Gana

Prema organizaciji Freedom House, stanje ljudskih prava u Gani je prilično dobro, s obzirom na njezin rezultat od 37/40 za politička prava i 47/60 za građanske slobode. Međutim, smrtna kazna i dalje je dio ganskog prava iako nijedan zatvorenik nije pogubljen od 1993. (većina smrtnih kazni pretvorena je u doživotni zatvor). Slično tome, homoseksualnost je i dalje nezakonita u Gani iako se zakon rijetko provodi.

U političkom dijalogu na temelju članka 8. između Gane i EU-a koji je održan u lipnju 2015., a kojim je supredsjedao predsjednik Gane John Dramani Mahama, raspravljalo se o čitavom nizu pitanja povezanih s ljudskim pravima. I EU i Gana istaknuli su zajedničku predanost demokratskom procesu i poštovanju ljudskih prava, posebno ističući važnost uključivih, transparentnih i vjerodostojnih izbora u studenome 2016. na kojima će se ponovno potvrditi već uspostavljeno demokratsko opredjeljenje Gane. Obje strane složile su se da je u tom procesu važnu ulogu imalo izborna povjerenstvo.

Korupcija je sve više razlog za zabrinutost. Na pripremnom sastanku s organizacijama civilnog društva koji je EU organizirao u svibnju 2015. kako bi utvrdio relevantna pitanja koja bi trebala biti uključena u politički dijalog, utvrđeno je da je korupcija jedan od glavnih razloga za zabrinutost. O tom se pitanju raspravljalo na dijalogu na kojemu je EU pozdravio vladino donošenje nacionalnog akcijskog plana borbe protiv korupcije te najavio buduću potporu njegovoj provedbi. EU je u svibnju 2015. pozdravio donošenje i objavljivanje akcijskog plana Gane o isplati plaća kako bi se riješile nepravilnosti u isplati plaća te je shodno tome i na temelju pozitivne ocjene ispunjavanja uvjeta za isplatu potpore, nastavljena proračunska potpora EU-a Gani. Međutim, još se puno toga mora učiniti kako bi se osigurao kazneni progon osoba odgovornih za korupciju na svim razinama. Pozitivna retorika Gane u pogledu tog pitanja nije popraćena odlučnim djelovanjem.

Pristup odgovornom, poštenom i učinkovitom pravosuđu također je bio jedno od glavnih pitanja u vezi s ljudskim pravima kojim se bavilo tijekom 2015. Posebnu pozornost javnosti privukao je dokumentarni film koji je prikazao slučajeve korupcije među sucima, a koji je javnosti predstavljen u Accri u rujnu. Taj je skandal potaknuo nacionalnu raspravu o procesu imenovanja sudaca i općenitiju raspravu o reformi pravosuđa. U tijeku je istraga tog pitanja, kao i prijašnjih slučajeva povezanih s korupcijom.

Rodno osviještena politika bila je u srži mnogih projekata EU-a i rasprava koje su se u Gani održale ove godine. Ministarstvo za rodna pitanja, djecu i socijalnu zaštitu dovršilo je zakon o pozitivnoj diskriminaciji koji će biti podnesen kabinetu na razmatranje. Postoji nada da će, jednom kada postane zakon, doprinijeti ispravljanju socijalnih, gospodarskih i obrazovnih neravnoteža i poticanju rodne ravnopravnosti u Gani. U međuvremenu je 2015. ministarstvo započelo s radom na nacionalnoj politici u području rodnih pitanja kako bi pitanja u vezi s rodnom ravnopravnosti uključilo u nacionalne razvojne procese. Ta je politika usmjerena na poboljšanje socijalnih, pravnih, građanskih, političkih, gospodarskih i sociokulturnih uvjeta stanovništva Gane, osobito žena, djece, ugroženih osoba i osoba s posebnim potrebama, kao što su osobe s invaliditetom i marginalizirane osobe.

EU je putem razvojne suradnje nastavio promicati ljudska prava. Iznos od 12 milijuna EUR osiguran je za potporu neovisnim vladinim institucijama koje sudjeluju u izbornom postupku (kao što su Izorno povjerenstvo, Nacionalno povjerenstvo za medije i Nacionalno povjerenstvo za građansko obrazovanje), za inicijative osnaživanja žena i mladih te za organizacije civilnog društva koje promiču građansko obrazovanje i obrazovanje birača.

U okviru EIDHR-a dodijeljena su bespovratna sredstva za provedbu niza aktivnosti u partnerstvu s organizacijama civilnog društva s ciljem promicanja i zaštite prava djece u zemlji. To se provodi u bliskoj suradnji s UNICEF-om.

Forum s organizacijama civilnog društva i lokalnim vlastima održan je 16. listopada 2015. kako bi ih se informiralo o tematskom programu EU-a, organizacija civilnog društva i nedržavnih aktera te kako bi se zatražio njihov doprinos u izradi smjernica za pokretanje poziva na podnošenje prijedloga u 2016.

Gvineja

Kao što je to bio slučaj u 2014., Gvineja se tijekom 2015. suočavala s izazovima u području ljudskih prava i vladavine prava u kontekstu političkih napetosti te vrlo zakašnjelog medicinskog i gospodarskog oporavka od ebole. Djelovanje EU-a u području ljudskih prava sastojalo se od redovitog dijaloga s vlastima i javne diplomacije te tehničke i financijske pomoći.

Alpha Condé (stranka RPG), prvi demokratski izabrani predsjednik (prosinac 2010.) nakon niza autoritarnih režima i državnih udara, ponovno je izabran u prvom krugu predsjedničkih izbora 11. listopada. Misija EU-a za promatranje izbora promatrala je izbore od rujna do studenoga 2015. Unatoč nasilnim incidentima prije dana izbora, u kojima je navodno poginulo 11 osoba, glasovanje se odvijalo u relativno mirnim uvjetima i s velikim odazivom glasača. Međutim, predsjedničke izbore obilježili su logistički i organizacijski problemi, kao i nedostatak transparentnosti izbornog povjerenstva, nedovoljno administrativne nepristranosti i neujednačen pristup stranaka i kandidata državnim medijima. Unatoč institucijskim slabostima, sporosti provođenja reformi i smanjenoj sposobnosti države da stanovništvu pruži osnovne usluge, u 2015. je organizirano manje uličnih prosvjeda u usporedbi s parlamentarnim izborima iz 2013. Nakon nasilnih sukoba između oporbenih aktivista i sigurnosnih snaga u travnju i svibnju 2015. te oporbenog bojkotiranja parlamentarnih sjednica od travnja do srpnja, oporba i koalicija na vlasti krajem lipnja nastavile su politički dijalog te postigle dogovor uz aktivnu potporu međunarodne zajednice (uključujući EU).

Kao znak da se bavi problemom nekažnjavanja, od svojeg reizbora Alpha Condé otpustio je zbog povrede dužnosti jednog ministra i nekoliko visokih dužnosnika. Osim toga, Visoko sudbeno vijeće kaznilo je u 2015. pet sudaca za povredu dužnosti.

Nerazmjerna sila koju su upotrebljavale sigurnosne snage kako bi ponovno uspostavile javni red u 2015. rezultirala je brojem žrtava koji je manji od onog izborne godine 2013., što ukazuje na poboljšanje u taktici kojom se koriste sigurnosne snage. Nacionalna istraga o masakru pristaša oporbe tijekom okupljanju u Conakryju u rujnu 2009. koji su uglavnom izvršili članovi elitističke predsjedničke garde traje više od pet godina. U 2015. nacionalno vijeće sudaca Gvineje koje istražuje masakr ostvarilo je određeni napredak jer je privelo kraju saslušanja žrtava te je podnijelo optužnice protiv više od desetak ljudi. Sadašnji ministar pravosuđa izrazio je svoju predanost tome da se u 2016. ostvari napredak u tom postupku.

Unatoč tom napretku u borbi protiv nekažnjavanja, još je uvijek prisutan nedostatak odgovornosti za ozbiljne povrede koje su počinile sigurnosne snage i drugi službenici. Ambiciozne reforme sektora pravosuđa i sigurnosnog sektora provode se uz potporu međunarodne zajednice (uključujući EU). Uz tehničku pomoć EU-a, nekoliko ključnih pravnih tekstova (Kazneni zakon, Zakon o kaznenom postupku, Zakon o vojnom pravosuđu, Građanski zakon i Zakon o djeci) revidiraju se u skladu s međunarodnim standardima. Što se tiče stanja u zatvorima, zatvorski je sektor dosegao kritičnu fazu u 2015. s obzirom na nekoliko slučajeva uspješnog ili neuspješnog bijega iz zatvora koji su rezultirali sukobima između pritvorenika i sigurnosnih snaga. Nejednak pristup pravdi, nekažnjavanje, prenapučenost zatvora i dugotrajni sudski postupci i dalje su prisutni te dovode do nedostatka povjerenja gvinejskih državljana u svoj pravosudni sustav. Međutim, u kolovozu 2015. donesen je zakon o pojednostavnjenju organizacije porotnih sudova i ubrzanju suđenja. Manjak resursa i zaposlenika koji su prošli osposobljavanje predstavljaju izazove za učinkovitu provedbu te reforme. **Putem tematskih programa koje financira EU nastavljani su različiti projekti koje provode nevladine organizacije u područjima osnaživanja žena te prava žena i djece.**

Nasilja nad djecom i visoka stopa raširenosti sakaćenja ženskih spolnih organa ostaju razlog za ozbiljnu zabrinutost. Međutim, u pravilu se poštuje sloboda govora, sadržana u gvinejskom ustavu. Prijavljivani su redoviti sukobi zbog sporova među različitim granama islama, a vlasti su pitanje islamističke terorističke prijetnje uvrstile u svoj program. Vlada je nedavno naložila zatvaranje džamije zbog sigurnosnih razloga u vezi sa zračnom lukom, a pokrenuta je rasprava o zabrani vela koji zaklanja cijelo lice, što je pitanje koje bi predsjednik Condé htio urediti na regionalnoj razini u okviru Gospodarske zajednice zapadnoafričkih država (ECOWAS);. Privremeno nacionalno povjerenstvo za pomirenje (PNRC), osnovano 2011., koje se pokazalo neučinkovitim, polako je nastavilo s radom u 2015., ali nije ostvarilo nikakve veće pomake.

Gvineja je prošla univerzalni periodični pregled u siječnju 2015. te je prihvatila 179 preporuka i „primila na znanje” 15 drugih. Ministar za ljudska prava još uvijek nije uspio te preporuke uključiti u nacionalnu politiku ljudskih prava, prije čijeg je donošenja potrebno održati lokalna, regionalna i nacionalna savjetovanja.

EU je u 2015. nastavio pružati tehničku i financijsku pomoć Gvineji u koordinaciji s Ujedinjenim narodima i drugim međunarodnim dionicima. Glavne aktivnosti EU-a u području ljudskih prava u 2015. usmjerile su se na potporu organizaciji predsjedničkih izbora, pomoć reformi pravosuđa i borbu protiv nekažnjavanja te reformu zatvorskog sustava. Potpora EU-a također obuhvaća pomoć reformi sigurnosnog sektora, potporu službi za zaštitu civila i službi nadležnoj za šume (deveti ERF), financiranje aktivnosti izgradnje kapaciteta i ostvarenja mira za civilno društvo i medije te potporu osnaživanju žena i drugih ugroženih skupina.

Gvineja Bisau

U 2015. stanje ljudskih prava u Gvineji Bisau poboljšalo se. Međutim, bilo je prijava mučenja i drugih oblika zlostavljanja i smrtnih slučajeva u policijskom pritvoru. Glavni ciljevi EU-a za demokraciju i ljudska prava u zemlji obuhvaćaju podupiranje nastojanja vlasti da učvrste demokratsku stabilnost i vladavinu prava, borbe protiv siromaštva i poboljšanja ljudskih prava u zemlji. Nakon izbora 2014. i ponovne uspostave ustavnog poretka, EU je u ožujku 2015. uklonio ograničenja razvojnoj suradnji s Gvinejom Bisau. Taj je isti mjesec EU, zajedno s vladom Gvineje Bisau i UNDP-om, organizirao konferenciju donatora u Bruxellesu za potporu nacionalnoj razvojnoj strategiji za razdoblje 2015. – 2025. i petogodišnjem operativnom planu pod nazivom „Terra Ranka” koji obuhvaća stup za učvršćivanje demokracije, vladavinu prava i promicanje ljudskih prava.

Politički dijalog s Gvinejom Bisau na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua nastavljen je u 2015., a 7. srpnja održan je sastanak s tadašnjim premijerom u Bissauu. O ljudskim pravima, vladavini prava i borbi protiv nekažnjavanja raspravljalo se na tom sastanku i prilikom svih drugih redovitih kontakata i na razini delegacija i na razini sjedišta.

Politički događaji u razdoblju od kolovoza 2015. potvrđuju da je vladavina prava i dalje jedan od glavnih problema u Gvineji Bisau.

EU je u 2015. nastavio pružati financijsku potporu projektima koji se financiraju iz ERF-a i EIDHR-a. Ti su projekti bili usmjereni na jačanje sposobnosti civilnog društva u pogledu ljudskih prava, na podupiranje borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja i promicanje osnaživanja žena, promicanje prava djeteta, poboljšanje uvjeta u pritvoru i podizanje opće razine svijesti o pitanju ljudskih prava organizacijom različitih aktivnosti.

Kenija

Općenito gledajući, u nekim područjima povezanim sa stanjem ljudskih prava u Keniji poduzeti su ograničeni koraci u pravom smjeru, dok se u drugim područjima stanje pogoršalo. Nesigurnost i prilično radikalni odgovori vlade na terorizam i dalje izazivaju ozbiljnu zabrinutost. Nacionalno povjerenstvo Kenije za ljudska prava prijavilo je velik broj nestanaka ili izvansudskih smaknuća, nezakonitih pritvaranja, mučenja i drugih kršenja ljudskih prava. Prava LGBTI osoba još uvijek su pod pritiskom s obzirom na to da je homoseksualnost kažnjiva zakonom iako se *de facto* ne provodi kazneni progon. Kenija nije ukinula smrtnu kaznu, a sudovi i dalje izriču smrtne presude.

Kao i prethodnih godina EU je radio na čitavom nizu pitanja povezanih s ljudskim pravima u Keniji, osobito na podupiranju provedbe ustava iz 2010., rješavanju nekažnjavanja, sprečavanju izvansudskih smaknuća i zaštiti branitelja ljudskih prava.

Ustavom iz 2010. uspostavljen je sustav decentralizacije u kojem su zakonodavne i izvršne ovlasti prenesene na 47 administrativnih okruga. EU podupire taj proces. Još uvijek su prisutni neki ustavni izazovi, kao što je primjena „pravila o dvotrećinskoj rodnoj zastupljenosti.” EU je poseban prioritet dao podupiranju provedbe ustava rješavanjem tog pitanja u okviru političkog dijaloga i javne diplomacije. Mnogi projekti razvojne suradnje u 2015. također su bili posvećeni tom pitanju, a EU je nedavno odabrao četiri projekta organizacija civilnog društva kako bi se uoči izbora koji će se održati 2017. pomoglo provođenju pravila o dvotrećinskoj rodnoj zastupljenosti na lokalnoj razini, s ciljem sprečavanja i prijavljivanja diskriminacije žena pri imenovanju kandidata u strankama.

Predsjednik Kenyatta, njegov zamjenik William Ruto i njihovi pristaše snažno su se usprotivili Međunarodnom kaznenom sudu kako bi se odbacile optužbe koje su još na snazi protiv zamjenika predsjednika Rute. EU je putem osobnih poruka vladi i utjecajnih igrača isticao važnost kontinuirane suradnje Kenije s Međunarodnim kaznenim sudom u skladu s Rimskim statutom. Ne kažnjavanje u Keniji i dalje je problem s obzirom na to da političari, pripadnici sigurnosnih snaga i dužnosnici na visokoj razini rijetko odgovaraju za svoja djela. EU je u dijalogu s vladom potaknuo razgovor o pitanju izvansudskih smaknuća.

Povrh toga, velik broj branitelja ljudskih prava često se zastrašuje, uznemirava i nadzire. Mnogi od njih također su izloženi kaznenom progonu i klevetama. Delegacija EU-a i države članice EU-a podupirale su organizacije civilnog društva i branitelje ljudskih prava koji su se zauzimali za uklanjanje nekažnjavanja, kao što su Nacionalno povjerenstvo Kenije za ljudska prava (KNCHR) i Neovisna medicinsko-pravna služba (IMLU). Nizozemska je i dalje kontaktna točka EU-a za to pitanje te ona predsjedava Skupinom branitelja ljudskih prava koja se sastaje jednom mjesečno, a okuplja države članice, međunarodne partnere (SAD, Kanadu, Norvešku, Švicarsku) i organizacije civilnog društva koje djeluju u tom području.

EU redovito razgovara i s civilnim društvom o pitanjima ljudskih prava.

Kenija je prošla proces univerzalnog periodičnog pregleda u siječnju 2015. Kenija je poduprla većinu preporuka, uključujući one koje se odnose na nacionalne instrumente za zaštitu ljudskih prava, izvansudska smaknuća, rodna pitanja, prava djece te osiguravanje poštovanja međunarodnog prava u borbi protiv terorizma. Međutim, Kenija je odbila preporuke u vezi s ratifikacijom različitih međunarodnih konvencija, ukidanjem smrtne kazne, kaznenim sankcijama za aktivnosti medija koje se smatraju kaznenim djelom, legalizaciju pobačaja i dekriminalizaciju istospolnih veza.

U pogledu borbe protiv terorizma, trebalo bi naglasiti da se, neovisno o usklađenosti s općeprihvaćenim normama za zaštitu ljudskih prava, vladavina prava mora u potpunosti primijeniti s ciljem borbe protiv ekstremnih oblika radikalizma i terorizma.

Lesoto

Broj incidenata koji su rezultirali povredama ljudskih prava u 2015. porastao je. Nestabilno stanje nakon navodnog državnog udara u kolovozu 2014. ugrozilo je vladavinu prava. Kršenja ljudskih prava obuhvaćaju slučajeve mučenja, okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, proizvoljna pogubljenja, dugotrajan istražni pritvor i velika kašnjenja u suđenjima. Došlo je i do porasta broja prijetnji smrću odvjetnicima, dionicima civilnog društva i drugim pojedincima, kao i do određenog ograničavanja slobode izražavanja i prostora za civilno društvo. Nasilje nad ženama i djecom ostaje važno pitanje u zemlji.

Unatoč toj situaciji pokazatelji upravljanja, vladavine prava i ljudskih prava u Lesotu i dalje su relativno zadovoljavajući po kontinentalnim i regionalnim standardima.

Vladine institucije kao što su Ured ombudsmana, Uprava za korupciju i gospodarske prijestupe te Ured glavnog revizora operativne su. Međutim, javna uprava je slaba i krajnje politizirana, sposobnost upravljanja je neujednačena, a korupcija raširena. Borba protiv korupcije bila je prioritet bivšeg premijera, ali čini se da je aktualna vlada manje zabrinuta oko toga. U tijeku je nekoliko sudskih predmeta, uključujući predmete protiv ministara.

Nacionalno povjerenstvo za ljudska prava, koje je davno trebalo biti osnovano, to još uvijek nije. Međutim, u 2015. u Nacionalnoj skupštini predložen je zakon kojim se nastoji operacionalizirati to povjerenstvo, a očekuje se da će se glasovanje održati u skoroj budućnosti.

Pravosuđe je relativno slabo i obilježeno internim rivalstvom i sustavno sporim rješavanjem predmeta. Sutkinja Majara imenovana je predsjednicom Vrhovnog suda Lesota u 2014. Postoji nada da će ona moći provesti potrebne reforme i potaknuti pravosuđe da iskoristi sustav upravljanja predmetima za koji je EU pružio znatnu potporu u smislu izgradnje kapaciteta. Aktualni predsjednik Prizivnog suda, sudac Mosito, našao se na udaru kritika aktualnog premijera, a kruže glasine da bi mogao biti otpušten samo kako bi na to mjesto mogla doći određena kontroverzna osoba.

Što se tiče smrtne kazne, pojavio se zabrinjavajući trend. Smrtne kazne automatski se šalju Prizivnom sudu, na kojem bi suci, koji tradicionalno dolaze iz Južne Afrike, kazne preinačavali u doživotni zatvor; međutim, to se sada mijenja s obzirom na to da suci više ne dolaze prvenstveno iz Južne Afrike.

Koalicijska vlada Lesota od sedam stranaka, koja je oformljena nakon brzih izbora iz veljače 2015., suočavala se tijekom godine s ključnim izazovima, osobito u vezi s ubojstvom bivšeg zapovjednika obrambenih snaga Lesota (LDF) generala Mahaoa. Kao posljedica, u srpnju 2015. Južnoafrička razvojna zajednica (SADC) odlučila je osnovati istražno povjerenstvo za istragu okolnosti ubojstva vatrenim oružjem zapovjednika Mahaoa, navodne planirane pobune u redovima LDF-a, navodne otmice bivših članova LDF-a i navodnih ubojstava nekih članova oporbe. Nezadovoljavajuća razina suradnje svjedoka u vojsci i vlade predstavljala je prepreke za rad tog istražnog povjerenstva. Višestruko obraćanje LDF- a vojnom sudu te njegovo nepoštovanje naloga Visokog suda da na slobodu pusti vojne pritvorenike, koji su trebali svjedočiti pred istražnim povjerenstvom, također je poremetilo rad istražnog povjerenstva. Čelnici oporbene stranke nalaze se u egzilu na granici s Južnom Afrikom od svibnja zbog brige za vlastitu sigurnost, a članovi oporbe u parlamentu trenutačno bojkotiraju parlament.

Potpora EU-a u sektoru upravljanja u 2015. bila je usmjerena na podupiranje sljedećih sektora: pravosuđa, socijalne zaštite, osobito za ugroženu djecu, javnog financijskog upravljanja, civilnog društva i ljudskih prava. U okviru EIDHR-a EU je također financirao inicijative za borbu protiv trgovanja ljudima i rodno uvjetovanog nasilja. EU također podupire projekte povezane s rodno osviještenom politikom i pravosuđem kako bi se tijelima vlasti pomoglo u postizanju napretka u rodnoj ravnopravnosti u zemlji. Putem Europskog razvojnog fonda EU također radi s UNICEF-om na pružanju tehničke pomoći Ministarstvu socijalnog razvoja s ciljem promicanja prava ugrožene djece.

Ključni izazovi koje treba riješiti u sektoru upravljanja obuhvaćaju potrebu da se upravljačke institucije pretvori u učinkovitije čuvare svojih pravnih ovlasti, uspostavu djelotvornog i funkcionalnog nacionalnog povjerenstva za ljudska prava, osiguravanje učinkovitog pravosuđa, provođenje reformi javne službe (i depolitiziranje vojske), uklanjanje diskriminacije žena, poboljšanje sustava socijalne zaštite i uspostavu pravnog okvira koji bi civilnom društvu omogućio učinkovito i slobodno djelovanje.

Liberija

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava za Liberiju obuhvaćaju ukidanje smrtne kazne, promicanje i zaštitu prava žena i djece te pružanje potpore civilnom društvu u njegovim nastojanjima da se promiču ljudska prava. Posebni ciljevi obuhvaćaju osiguravanje pristupa zdravstvu i obrazovanju za žene i djecu, smanjivanje pojave svih oblika iskorištavanja te rješavanje pitanja rodno uvjetovanog nasilja i smrtnosti majki. Među razlozima za zabrinutost nalaze se zatvorski uvjeti i velik broj istražnih pritvorenika u čemu se ogledaju šire sustavne slabosti u kaznenom pravosuđu. Zabrinutost oko odgovornosti i transparentnosti postoji u čitavom javnom sektoru.

EU je u 2015. nastavio aktivno raditi u području ljudskih prava, među ostalim u okviru službenog političkog dijaloga između EU-a i Liberije. EU je također nastojao pružiti informacije u javnoj raspravi o pitanjima kao što su smrtna kazna i rodno uvjetovano nasilje, među ostalim putem medija. I EU i njegove države članice ponudili su praktičnu potporu kako bi se riješila pitanja u vezi s ljudskim pravima, putem posebnih projekata u području prava žena, prava djece i pravosuđa. Liberija je u svibnju 2015. prošla svoj drugi univerzalni periodični pregled u okviru Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava. Pohvaljena je za svoje napore u borbi protiv ebole i za napredak ostvaren u mirnoj političkoj tranziciji posljednjih godina.

Vlada Liberije priznala je mnoga od tih pitanja te poduzima korake za njihovo rješavanje, iako je istaknula potrebu da se poštuje nacionalno mišljenje o temama kao što su prava LGBTI osoba i smrtna kazna. U mnogim područjima nedostatak resursa i ograničenja kapaciteta ugrožavaju napore s ciljem osiguravanja poštovanja međunarodnih obveza, među ostalim s obzirom na gospodarska i socijalna prava.

Budući da je izbijanje ebole bilo većim dijelom pod kontrolom do početka 2015., nije se ponavljalo izvanredno stanje koje je bilo proglašeno u kolovozu 2014. Održavanje senatorskih izbora u prosincu 2014. bio je pozitivan znak predanosti demokraciji i pravilnom postupanju unatoč teškim okolnostima u kojima su održani, dok je ponovno otvaranje škola u veljači 2015. obilježilo kraj opsežnih ograničenja koja su imala izravan utjecaj na ljudska prava.

Međutim, izbijanje ebole ukazalo je na ograničenja vlade Liberije u zadovoljavanju osnovnih potreba svojih državljana i istaknuo trajni nedostatak povjerenja općeg stanovništva u vladajuću elitu. Nedostatak povjerenja povezan je sa slabom transparentnošću i odgovornošću, kao i s korupcijom na svim razinama javne službe, kao i na višim razinama izvršne, zakonodavne i sudske vlasti.

Nekoliko projekata financiranih sredstvima EU-a u okviru EIDHR-a trenutačno se provodi u Liberiji, a tiču se pristupa pravosuđu za žene i djevojčice, rodno uvjetovanog nasilja i štetnih tradicionalnih praksi, među ostalim sakaćenja ženskih spolnih organa. Inicijativu zajednice za promicanje ljudskih prava i rodne ravnopravnosti u ruralnim područjima Liberije provodi liberijski Crveni križ u suradnji s danskim Crvenim križem te se ujedno radi na jačanju sposobnosti Crvenog križa za rad na rodnoj ravnopravnosti, kao i na borbi protiv rodne diskriminacije i ugroženosti u ruralnim zajednicama u okruzima Lofa, Bong i Nimba. Projekt je zbog epidemije ebole bio obustavljen do svibnja 2015.

U 2015. su odabrani novi projekti koji će započeti u 2016., među ostalim projekti u vezi s vladavinom prava i dobrim upravljanjem putem povećane transparentnosti i pristupa informacijama u sigurnosnom i pravosudnom sektoru.

Putem inicijative AWARE: Zapadnoafrički odgovor na ebolu (West African Response to Ebola) EU je prioritet dao potpori obrazovanja u Liberiji. Jedan od ključnih prioriteta EU-a jest osigurati pristup čistoj vodi u školama u Liberiji i zajednice potaknuti da održavaju i pravilno upotrebljavaju osigurane objekte. Projektom koji je organizirala organizacija Save the children, a koji je financiran Europskim instrumentom za stabilnost poduprlo se sudjelovanje djece i mladih, kao i strukovno osposobljavanje.

Madagaskar

Glavni prioriteti EU-a u području ljudskih prava za Madagaskar u 2015. bili su promicanje temeljnih sloboda, promicanje prava žena i djece i uklanjanje nasilja, poštovanje ljudskih prava u javnoj upravi i pravosuđu te podrška civilnom društvu i braniteljima ljudskih prava.

Dva dijaloga na temelju članka 8. održana su na predsjedničkoj razini tijekom 2015. na temu općeg lošeg funkcioniranja pravosuđa, a konkretno na temu učinkovite borbe protiv korupcije i trgovanja palisandrovinom, postojećih poteškoća za slobodu izražavanja i novog Zakona o komunikaciji koji će biti izglasan u srpnju 2016. Druga pitanja o kojima se raspravljalo uključivala su kršenja ljudskih prava i pogubljenja na jugu zemlje koja su počinile sigurnosne snage pri represiji naoružanih razbojnika (*Dahalo*), nadzor lokalnih zajednica koje se protive nekažnjavanju tih razbojnika i nedostatak sudjelovanja civilnog društva u određivanju i provođenju politika u pogledu javnog sektora.

Općinski izbori održani u 2015. bili su transparentni i mirni s prilično dobrim odazivom (50 %), a pobjedu je odnijela stranka predsjednika. U skladu s aktualnim stabilizacijskim naporima, senatorski izbori održali su se 29. prosinca, a regionalni izbori održat će se u 2016.

EU posebnu pozornost pridaje stalnim pokušajima da se neutralizira (što korumpirano pravosuđe nastoji postići silazno) ili onemogućiti (političke stranke koje to provode uzlazno) rad istražne agencije za borbu protiv korupcije BIANCO (koju se podupire programom u okviru 11. ERF-a za poboljšanje administracije za građane) te postupanju prema svjedocima koji svjedoče o konkretnim slučajevima korupcije (npr. Armandu Marozafyju i Patricku Zakariasyju). EU također vrlo pomno prati i provodi misije na terenu kako bi ocijenio stanje u pogledu korupcije, trgovanja oružjem i povreda ljudskih prava stanovništva koje čine sigurnosne snage tijekom operacija borbe protiv krađe stoke. Za predsjednika Madagaskara pitanje krađe stoke (a riječ je o desecima tisuća zebua) postalo je pitanje otvorenog razbojništva i organiziranog kriminala koji utječu na gospodarstvo i sigurnost zemlje te koji dovode do izoliranih slučajeva kršenja ljudskih prava. Prema njegovu mišljenju samo dalekosežnom reformom pravosudnog i sigurnosnog sektora može se postići trajan obrat te situacije.

U 2015. dijalog s civilnim društvom bio je posvećen korupciji i povredama ljudskih prava, ali i decentralizaciji moći (općinski izbori u srpnju 2015.) te budućim potrebama u pogledu potpora u tom kontekstu. Posjet predsjednika Rajaonarimampianine Bruxellesu u studenome 2015. bio je prilika za europske institucije da izraze svoju zabrinutost zbog stalne korupcije i sporosti u provedbi reformi upravljanja u zemlji, koje narušavaju mogućnost da ljudi imaju koristi od demokracije.

Tri sastanka Radne skupine za Afriku o Madagaskaru u 2015. doprinijeli su tome da države članice budu informirane o sporom napretku u području ljudskih prava u zemlji.

Početkom 2015. Madagaskar je izrazio predanost tome da primijeni sve preporuke iz univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća UN-a za ljudska prava te je u ožujku 2015. zakonom ukinuo smrtnu kaznu (ali taj zakon nikad nije proveden). Još jedna važna preporuka, koja se tiče osnivanja neovisnog nacionalnog vijeća za ljudska prava, predviđena je proračunom te bi njezina provedba trebala početi 2016. Općenito govoreći, Vijeće je pohvalilo Madagaskar zato što je ostvario neka poboljšanja u pogledu ljudskih prava usprkos poteškoćama u prevladavanju svoje političke krize.

U skladu sa svoja četiri strateška prioriteta za ljudska prava, EU je u 2015. nastavio podržavati građansko obrazovanje i obrazovanje o izborima na Madagaskaru, promicati dječja prava u okviru nacionalnog programa za olakšavanje pristupa obrazovanju i štititi djecu od seksualnog turizma i prostitucije, trgovanja ljudima i iskorištavanja u kućanstvu. EU je također nastojao poboljšati uvjete u pritvoru za maloljetnike te je radio na promicanju prava žena putem osposobljavanja i potpore gospodarskoj i društvenoj emancipaciji najugroženijih u urbanim područjima. Druga područja na kojima je bio naglasak jesu osposobljavanje za lokalne izbore, osiguravanje toga da javna uprava i dužnosnici u pravosuđu poštuju ljudska prava i podupiranje pravne struke. Također je financirao projekte za poboljšanje uvjeta u pritvoru i društvenu reintegraciju pritvorenika.

Voditelj delegacije EU-a na Dan ljudskih prava, 10. prosinca, zajedno s organizacijama civilnog društva s Madagaskara, potpisao je ugovore za šest novih projekata koji su usmjereni na navedena područja; osam drugih predviđeno je za početak 2016. Poseban naglasak stavljen je na potporu ugroženim skupinama kako bi im se omogućio pristup njihovim gospodarskim pravima.

Malavi

Ciljevi EU-a u području ljudskih prava i demokracije u okviru odnosa s Malavijem u 2015. bili su usmjereni na politička prava, demokratsko upravljanje i prava ugroženih skupina.

Opće stanje ljudskih prava u zemlji ostalo je prilično stabilno u 2015., a glavni izazovi i dalje se odnose na rodnu ravnopravnost i nasilje nad ženama i djecom, visoku stopu dječjih brakova, diskriminaciju na temelju spolne orijentacije, uvjete u pritvoru te gospodarska i socijalna prava. Uz to, u 2015. je bilo zabrinjavajućih izvješća o nasilju i ubojstvima osoba s albinizmom.

EU je u koordinaciji s državama članicama EU-a sudjelovao u raspravama o ljudskim pravima i demokraciji s Malavijem u raznim oblicima, među ostalim putem političkog dijaloga i redovite suradnje s Povjerenstvom za ljudska prava u Malaviju.

EU je pružio potporu procesu izborne reforme kojom se nastoji ukloniti izazove za izborni sustav i upravljanje izborima, među kojima daljnje postupanje nakon misije EU-a za promatranje izbora iz 2014.

Na lokalnoj razini EU je nastavio pružati potporu naporima građanskog obrazovanja putem Nacionalne inicijative za građansko obrazovanje, koja je bila usmjerena na davanje više glasa građanima (uključujući skupine u nepovoljnom položaju) s ciljem poboljšanja transparentnosti, odgovornosti i spremnosti na djelovanje nositelja dužnosti i pružatelja usluga.

Uspješnost Malavija u području ljudskih prava preispitana je u svibnju 2015. u okviru mehanizma univerzalnog periodičnog pregleda, uz potporu EU-a. Nakon pregleda vlada je prihvatila 132 preporuke, a odbacila njih 41. Većina odbijenih preporuka odnosi se na smrtnu kaznu i pitanja u vezi s LGBTI osobama.

U području financijske suradnje Malavi je ostvario koristi od potpore EU-a za poboljšanje poštovanja ljudskih prava u zemlji putem izgradnje kapaciteta u okviru malavijskog Povjerenstva za ljudska prava. Pomoć u 2015. bila je usmjerena na praćenje provedbe zakonodavstva u području ljudskih prava i jačanja institucionalnog okvira za zatvore. EU je također pružao potporu istragama na terenu i pristupu analizi proračuna temeljenom na ljudskim pravima.

EU je nastavio podupirati rodnu ravnopravnost putem projekta koji se bavi rodnom ravnopravnošću i osnaživanjem žena (GEWE), u partnerstvu s UNFPA-om, te putem manje opsežne suradnje s lokalnim nevladinim organizacijama. Program GEWE, putem svojih aktivnosti zagovaranja, doprinio je tome da parlament finalizira i donese novi zakon o braku, razvodu i obiteljskim odnosima kojim se kao zakonska dob za brak utvrđuje dob od 18 godina.

EU i njegove države članice nastavili su pružati potporu lokalnim organizacijama civilnog društva koje se bore za prava pripadnika manjina i ugroženih skupina, uključujući LGBTI osobe i osobe s invaliditetom. Također se radi na rješavanju pitanja prava djece u okviru projekata kojima se podupiru poboljšani sustavi zaštite djece.

Mali

Mali je svjedočio dvama važnim događajima u 2015., potpisivanju Sporazuma za mir i pomirenje koji je u Maliju izvršila koordinacijska koalicija naoružanih skupina 15. svibnja i 20. lipnja te porastu nesigurnosti i terorističkih aktivnosti na nacionalnoj razini koje su se opasno počele širiti prema jugu.

U zaključcima Vijeća za vanjske poslove od 9. veljače ponovno se ističe predanost EU-a podupiranju Malija na putu razvoja, mira, pomirenja i stabilnosti. Pritom je u toj potpori ključno to što je malijska vlada postigla napredak u pogledu upravljanja, demokracije, vladavine prava, reforme sektora pravosuđa i sigurnosti i borbe protiv nekažnjavanja. Stabilizacijski napori moraju imati za cilj povrat sigurnosti za stanovništvo, pogotovo za žene i djecu.

Novoimenovani posebni predstavnik EU-a za Sahel Ángel Losada prvi je put službeno posjetio Bamako 17. i 18. prosinca kako bi istaknuo važnost Malija za EU, kao i važnost poštovanja ljudskih prava i sigurnosnih pitanja.

Povjerenik EU-a za humanitarnu pomoć i upravljanje krizama Stylianides posjetio je Mali 17. veljače te je s predsjednikom Keitom razgovarao o pitanjima nestašice hrane i pothranjenosti djece s kojima se suočava malijsko stanovništvo.

Prioriteti EU-a tiču se jačanja malijske države i njezine prisutnosti na terenu, osobito na sjeveru. Ostvarivanje tog cilja podrazumijeva pružanje potpore malijskim vlastima u osiguravanju slobodnih i transparentnih izbornih postupaka, rodne ravnopravnosti, dobrog upravljanja (uključujući borbu protiv korupcije i nezakonitog obogaćivanja), reforme pravosudnog sektora te modernizacije i profesionalizacije malijskih sigurnosnih snaga putem reforme sigurnosnog sektora.

Ljudska prava uključena su u svaki aspekt te potpore, s obzirom na to da je poštovanje i promicanje temeljnih prava jedini način da se trajno okonča aktualna kriza, učvrste državne strukture i ojačaju službe.

EU ima važnu ulogu u procesu daljnjeg postupanja nakon mirovnog sporazuma te trenutačno predsjedava Pododborom za socioekonomski razvoj Odbora za daljnje postupanje (*Comité de suivi de l'Accord*, CSA). Tu predanost miru i stabilnosti pokazao je putem aktivnog doprinosa političkom dijalogu o ljudskim pravima koji potiče malijske vlasti, civilno društvo i naoružane skupine na politička savjetovanja i pregovore. Misije u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP), tj. misija EU-a za osposobljavanje (EUTM) i misija EU-a za izgradnju kapaciteta u Maliju (EUCAP Sahel Mali) također su u uključile module o ljudskim pravima u svoj program osposobljavanja.

Petnaest članova Komisije za istinu, pravdu i pomirenje imenovano je 14. listopada 2015., iako ona još nije u potpunosti operativna.

Zakon kojim se utvrđuju rodne kvote za izabrane i imenovane javne službenike stupio je na snagu u prosincu te je s njime nastupila nova era za rodnu ravnopravnost u malijskom javnom sektoru.

Na operativnoj je razini EU u nekoliko navrata u 2015. poduzeo djelovanje za promicanje i zaštitu ljudskih prava. Primjerice, putem dodjele sredstava za hitne slučajeve u okviru EIDHR-a, jedan branitelj ljudskih prava i njegova obitelj privremeno su odvedeni izvan države na sigurno.

Druge inicijative u okviru EIDHR-a bile su posvećene pitanjima poput djece s ulice, pravima zatvorenika i potpori civilnom društvu u njenoj ulozi u praćenju kršenja ljudskih prava.

Znatan iznos bespovratnih sredstava od 250 000 EUR tijekom dvije godine dodijeljen je nacionalnom povjerenstvu za ljudska prava kako bi se poduprla njegova zakonska djelatnost i reforma. Osim toga, četiri ugovora o većim dodjelama bespovratnih sredstava u ukupnoj vrijednosti od 1 500 000 EUR potpisana su u 2015., a pokrivaju područja prisilnih brakova, zlostavljanja i iskorištavanja djece te promicanja građanstva među mladima (posebice na sjeveru).

Delegacija EU-a u Bamaku i države članice EU-a nastavile su davati svoj doprinos projektu potpore izbornom postupku (PAPEM). Lokalni izbori, koji su odgođeni u 2015., trebali bi se održati u 2016. U 2015. rad u okviru PAPEM-a bio je usmjeren na provedbu popisa stanovništva za ured matičnih knjiga, s ciljem poboljšanja uvjeta za slobodne, reprezentativne i transparentne demokratske izbore. Posebna sredstva iz 10. ERF-a dodijeljena su za reformu pravosuđa koju podupire EU. Programom se nastoji osigurati strukturnu pomoć renovaciji centara za pritvor i višerazinski pristup reformi pravosuđa.

Mauritanija

Ciljevi EU-a u području ljudskih prava za 2015. i dalje su bili vezani za niz prioriteta za Mauritaniju, kao što su poboljšanje pravosuđa, borba protiv ropstva, diskriminacije etničkih manjina i rodne diskriminacije, status nevladinih organizacija, ukidanje smrtne kazne, borba protiv mučenja, zlostavljanja i prisilnih nestanaka. Posebna se pozornost posvetila etničkim sukobima i slobodi (vjerskog) izražavanja.

Dvije bitne zakonske promjene dogodile su se tijekom 2015: donošenje dvaju zakona, jednog kojim se kažnjava mučenje i ostale nehumane ili okrutne prakse kao što su zločini protiv čovječnosti te jednog kojim se uspostavlja nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje mučenja i zlostavljanja. Donošenjem novog zakona o borbi protiv ropstva zamijenjen je zakon iz 2007. te je najveća zatvorska kazna za kazneno djelo ropstva udvostručena i prešla je s 10 na 20 godina. Također je njime konačno priznato pravo organizacija civilnog društva (ali samo onih koje ispunjavaju niz kriterija) da u ime žrtava podnose žalbe na sudovima u svojstvu oštećene stranke. Njime se također predviđa besplatna pravna pomoć žrtvama i pravo na odštetu.

Zabrinjavajuća promjena bio je nacrt zakona o udrugama koji je donijelo Vijeće ministara, a da prije toga nije provelo javna savjetovanja s civilnim društvom; nacrtom se zadržava aktualni sustav u kojem je potrebno zatražiti prethodno odobrenje i kojim se Ministarstvu unutarnjih poslova daju diskrecijske ovlasti u vezi s nevladinim organizacijama i političkim strankama.

Unatoč pravnom i institucijskom napretku u području ljudskih prava koji je ostvaren u posljednjih nekoliko godina, osobito donošenjem međunarodnih konvencija, međunarodna zajednica nastavila je izražavati ozbiljnu zabrinutost u nizu područja te je istaknula nedostatak ikakve prave primjene zakonodavstva. Stalno prisutni problemi tiču se nadzora vlade nad pravosuđem, nekažnjavanja i manjka odgovornosti, zlostavljanja koje provode službenici za provedbu zakona, ograničenja slobode okupljanja, nasilja nad ženama, dječjeg, ranog i prisilnog braka, rasne i etničke diskriminacije i dječjeg rada. Još se treba posvetiti rješavanju nehumanih zatvorskih uvjeta, proizvoljnih uhićenja i dugotrajnog pritvora prije suđenja.

U lipnju 2015. Odbor ILO-a za primjenu normi proučio je kako se Konvencija o prisilnom radu poštuje u Maurititaniji te se usredotočio na aktualni problem ropstva.

Univerzalni periodični pregled UN-a za ljudska prava u Maurititaniji održan je u Ženevi u studenome 2015. Većina preporuka odnosila se na uklanjanje aktualnih praksi ropstva, trgovanja ljudima i mučenja, ukidanje smrtne kazne borbu protiv sakaćenja ženskih spolnih organa, osnaživanje žena, zaštitu prava žena i djece te ratifikaciju nekoliko ključnih instrumenata za ljudska prava.

Redoviti dijalog EU-a s tijelima nadležnima za ljudska prava i braniteljima ljudskih prava jedna je od glavnih okosnica rada delegacije EU-a u Maurititaniji. EU je u 2015. održao dva službena sastanka s braniteljima ljudskih prava i dva sastanka u okviru političkog dijaloga s vladom na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua, kojim su obuhvaćena pitanja ljudskih prava.

EU je pružio potporu za izradu novog zakona radi sprečavanja svih oblika nasilja nad ženama, iako njegovo podnošenje parlamentu kasni. Delegacija EU-a u više navrata isticala je važnost njegova donošenja. Također se zauzimala za bolju primjenu pravne zaštite maloljetnika, osobito za alternative stavljanju maloljetnika u iste zatvore s odraslima.

Sljedeći su incidenti bili osobito važni te su bili predmetom lokalnih izjava koje je dao EU: blokada u pravnom predmetu Šeika Oulda Mohameda Oulda M'Kheitira, koji je došao u zastoju u fazi žalbe nakon što je Šeik krajem 2014. osuđen na smrt zbog apostaze te osuđivanje vođa pokreta za borbu protiv ropstva *Initiative de Resurgence du Mouvement Abolitionniste*, Birama Oulda Dah Abeida i Brahima Bilala Ramdhanea, na dvogodišnju zatvorsku kaznu za sudjelovanje u neodobrenim prosvjedima protiv praksi ropstva i izvlaštenja zemljišta.

U 2015. tri nova projekta provedena su u okviru EIDHR-a. Obuhvatili su ključne strateške prioritete poput sprečavanja nasilja nad mladim ženama koje rade kao sluškinje, jačanja ekonomskog položaja bivših robova, potpore mirnom suživotu među zajednicama i rješavanja sporova oko zemljišta.

Republika Mauricijus

Ciljevi EU-a u području ljudskih prava i demokracije u okviru odnosa s Republikom Mauricijusom jesu nastavak promicanja poštovanja ljudskih prava, demokracije i vladavine prava, s posebnim naglaskom na rodno uvjetovanom nasilju i nasilju nad djecom. EU je nastavio sudjelovati u raspravama o ljudskim pravima i demokraciji s Republikom Mauricijusom u različitim oblicima, između ostaloga putem dijaloga o politikama te razvojne suradnje. Sve veći broj slučajeva korupcije izazvao je zabrinutost zbog pitanja upravljanja u zemlji. Vlada je dala najvažniji prioritet transparentnosti i dobrom upravljanju. Međutim, oporba je neka od djelovanja vlade prozvala političkim osvetama. U godišnjem izvješću Ministarstva vanjskih poslova SAD-a za 2015. o trgovanju ljudima Mauricijus je vraćen na 2. razinu (*Tier 2*) što je razlog za zabrinutost.

EU je u travnju 2015. napravio demarš kako bi Mauricijus pristupio Ugovoru UN-a o trgovini oružjem. Mauricijus je tom ugovoru pristupio u srpnju 2015. U listopadu 2015. vlada Mauricijusa položila je ispravu o pristupu Konvenciji o kazetnom streljivu. EU je također napravio demarš o prioritetima EU-a u Trećem odboru UN-a.

EU je objavio izjave Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije povodom Međunarodnog dana protiv smrtne kazne.

Tijekom godine EU je pojačao dijalog s organizacijama civilnog društva sudjelovanjem u kampanjama za promicanje prava žena i financijskim doprinosom tim kampanjama, s ciljem revitalizacije odgovora na rodno uvjetovano nasilje na nacionalnoj razini, podizanja razine svijesti i uspostave javnog dijaloga.

Što se tiče financijske suradnje, Republika Mauricijus prima sredstva iz tematske proračunske linije EU-a za potporu nedržavnim akterima. Nakon poziva na podnošenje prijedloga u 2013. delegacija EU-a provodi četiri ugovora s nevladinim organizacijama aktivnima u području prava djece i žena.

U 2015. Mauricijus je dobio sredstva u iznosu od 0,1 milijun EUR u okviru EIDHR-a za provedbu aktivnosti s početkom u 2016. Planiranje potrošnje tih sredstava utvrdit će se nakon savjetovanja s braniteljima ljudskih prava i drugim relevantnim dionicima. Nadalje, EU je nastavio pružati financijsku potporu Republici Mauricijusu putem programa proračunske potpore u vrijednosti od 86 milijuna EUR. U okviru tog programa dva pokazatelja odnose se na promicanje zdravlja majki i smanjenje smrtnosti djece.

Mozambik

Političke napetosti te lokalizirani oružani sukobi nakon izbora u listopadu 2014. nastavili su se tijekom 2015. To je stavilo dodatan pritisak na demokratski proces i proces pomirenja te je dovelo do okružja u kojem su kršenja ljudskih prava sve izglednija unatoč pozitivnim koracima koje su vlasti Mozambika poduzele u nekim područjima.

Misija EU-a za promatranje izbora u Mozambiku provela je uzvratni posjet u veljači i objavila svoje završno izvješće s ključnim preporukama za buduće izbore. Nadalje, EU je nastavio podupirati organizacije civilnog društva koje djeluju u području ljudskih prava, građanskog obrazovanja, slobode informiranja i demokracije, kao i parlament. Što se tiče država članica, Portugal je organizirao uzajamne posjete između parlamenata Mozambika i Portugala, a Finska je poduprla istraživanje o politikama o demokratizaciji na lokalnim sveučilištima.

Što se tiče vladavine prava, revidirani kazneni zakon kojim se legalizira pobačaj i uklanjaju kaznena djela povezana s „protuprirodnim činovima”, što je mahom protumačeno kao dekriminalizacija homoseksualnosti, stupio je na snagu u lipnju 2015. Tim zakonom pojednostavnjuje se broj kaznenih postupaka, smanjuje vrijeme u pritvoru prije suđenja i predviđaju nezatvorske kazne.

EU i određene države članice poduprle su izgradnju kapaciteta u pravosudnom sektoru. EU je pružio potporu uredu javnog tužitelja, borbi protiv korupcije i Vrhovnom sudu. Portugal je organizirao suradnju među javnim tužiteljima. Njemačka je pružila potporu decentralizaciji pravosuđa, ombudsmanu i etičkom odboru. EU, Italija i Švedska također su poduprle inicijative za poboljšanje pristupa uključivom pravosuđu.

Što se tiče slobode izražavanja, Mozambik je prema svjetskom indeksu slobode medija pao za šest mjesta (85/180). Međutim, donio je zakon o pristupu informacijama, a njegovo nepostojanje smatralo se velikim nedostatkom. EU, a posebno Švedska, poduprli su napore civilnog društva da doprinesu novom zakonu i uredbi te su, zajedno s državama članicama skupine G14, održavale redoviti dijalog s vladom s ciljem da se pravo na informacije uključi u okvir za ocjenu učinkovitosti potpore općem proračunu. EU je također promicao širenje informacija podupiranjem Nacionalnog foruma za lokalna radija.

U ožujku je ubijen profesor ustavnog prava Gilles Cistac. Taj akademik bio je poznat po svojim pravnim mišljenjima o ustavnosti prijedloga stranke RENAMO za samostalne regije. U kolovozu je novinar Paulo Machava ubijen vatrenim oružjem, ali motiv još nije razjašnjen. Istrage ubojstava još nisu dale rezultate i EU nastavlja pomno pratiti to pitanje, kao i ubojstvo suca Silice u 2014.

U kolovozu je održano istaknuto suđenje zbog клевете poznatom akademiku Carlosu Nunu Castel-Brancu koji je na Facebooku objavio kritiku bivšeg predsjednika Guebuze i novinara Fernanda Mbanzea koji je ponovno objavio taj tekst. Oba su optuženika oslobođena. Međutim, Ured javnog tužitelja zatim je podnio žalbu protiv obiju presuda. Nekoliko država članica promatralo je suđenje.

Provedeni su i naponi s ciljem podupiranja slobode udruživanja te organizacija civilnog društva i platforma koje zahtijevaju nacionalnu odgovornost, uključujući potporu za osnivanje radničkih sindikata.

EU i nekoliko država članica također podupiru aktivnosti u vezi s rodnom ravnopravnošću i osnaživanjem žena, s naglaskom na rodno uvjetovanom nasilju i dječjem braku. Gotovo 50 % djevojčica u Mozambiku još uvijek se udaje prije navršene 18. godine. Dječji brak je nezakonit, ali ne kažnjava se zakonom. U prosincu je vlada donijela nacionalnu strategiju za sprečavanje i iskorjenjivanje dječjeg braka. Druga područja aktivnosti EU-a uključuju potporu pristupu obrazovanju, političkom sudjelovanju žena i pravnoj pomoći. EU i nekoliko država članica pruža potporu nevladinim organizacijama, sindikatima i vladinim aktivnostima kojima je cilj podizanje svijesti građana o pravima djece i riziku od zlostavljanja, istodobno olakšavajući pristup obrazovanju i socijalnim uslugama.

Sjednica za drugi univerzalni periodični pregled Mozambika održat će se 19. siječnja 2016. Dok su u vladinom izvješću kao glavni izazovi istaknuti uvjeti u pritvoru i prenapučeni zatvori, usporedno izvješće organizacija civilnog društva bilo je pak usmjereno na pristup pravosuđu, seksualne manjine, prava zajednice i slobodu izražavanja. Od posljednjeg univerzalnog periodičnog pregleda 2011. Mozambik je poduzeo mjere za daljnje jačanje okvira za ljudska prava, poput ratifikacije Fakultativnog protokola uz Konvenciju UN-a protiv mučenja i donošenja zakona o pristupu informacijama. Međutim, nije ispunio obveze ratifikacije Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima i Fakultativnog protokola Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima. Nisu poslane ni pozivnice za posebne postupke Vijeća za ljudska prava. Stalne prijave proizvoljnih zatočenja, pretjerane uporabe sile, pa čak i ubojstva za koja je odgovorna policija, ukazuju na to da se vjerojatno nije na zadovoljavajući način slijedilo preporuke da se radi na rješavanju tih pitanja. Posebni izvjestitelj za izvansudska, prijeka ili proizvoljna pogubljenja čeka odgovor vlade o posjetu od 2008.

Prijave progona osoba s albinizmom (koje se ubija u svrhu obreda crne magije) u dijelovima zemlje također su izazvali zabrinutost tijekom 2015. Vlada je imenovala odbor da izradi mjere za zaštitu osoba s albinizmom te se planira provođenje kampanja o podizanju razine svijesti javnosti o albinizmu.

Namibija

Namibija ima napredan zakonodavni okvir za zaštitu ljudskih prava te je stranka većine međunarodnih konvencija u tom području. Također je jedna od rijetkih zemalja koje su usvojile akcijski plan o ljudskim pravima. Provela je velik broj preporuka iz univerzalnog periodičnog pregleda i također priznala ključne nedostatke u pogledu situacije u kojoj se nalaze LGBTI osobe. Međutim, poštovanje socijalnih i gospodarskih prava na nezadovoljavajućoj je razini. Univerzalni periodični pregled iz 2011. istaknuo je veće nedostatke u pogledu pristupa pravosuđu, situacije u centrima za pritvor, zaštite manjina (osobito zajednice San) i rodno uvjetovanog nasilja.

Država ima dobar rejting prema indeksu slobode medija, kao i prema indeksu afričkog upravljanja Ibrahim. Tijekom prošle godine Namibija je također znatno povećala sudjelovanje žena u politici. Međutim, nezaposlenost, siromaštvo i nejednakost i dalje su ključni izazovi s kojima se suočava Namibija i također utječu na stanje ljudskih prava u zemlji⁹. To društveno-ekonomsko okruženje, zajedno s korištenjem droga i pretjeranim konzumiranjem alkohola, nedovoljnim obrazovanjem te određenim društvenim stavovima, pogoduje situaciji u kojoj nasilje nad ženama i djevojkama doseže visoke razine.

Pozitivan korak u pogledu prava djece poduzet je donošenjem dugoočekivanog zakona o skrbi nad djecom i njihovoj zaštiti u ožujku 2015. On bi trebao stupiti na snagu u 2016. EU i države članice pomno će pratiti provedbu zakona. Nedavni razgovori EU-a s vladom o svim oblicima nasilja nad djecom i ženama, održani 26. studenoga 2015., potvrdili su da je Namibija vrlo svjesna tih pitanja. Rasprave su se uglavnom usredotočile na dječji, rani i prisilni brak, koji je u namibijskom nacionalnom zakonodavstvu kažnjiv od proglašenja njezine neovisnosti. Međutim, još uvijek postoje određeni problemi u pogledu nasilja nad djecom u autohtonim zajednicama (osobito nad San narodom).

Izazov u pogledu dječjih prava predstavlja izdavanje rodni listova s obzirom na to da se oni automatski dostavljaju u bolnice te ih ne dobivaju oni koji su rođeni kod kuće ili u udaljenim područjima.

Što se tiče autohtonih naroda, nova vlada poduzela je neke važne korake u 2015. Etnički pripadnik naroda San imenovan je zamjenikom ministra marginaliziranih zajednica u Uredu predsjednika kako bi s posebnom pažnjom proučio slučaj zajednice San te drugih marginaliziranih zajednica. U lipnju 2015. Ured ombudsmana finalizirao je bijelu knjigu o pravima marginaliziranih zajednica. Ombudsman je također lobirao za uključivanje prava marginaliziranih zajednica u nacionalne planove za ljudska prava za razdoblje 2015. – 2019.

⁹ 29 % namibijskog stanovništva spada u kategoriju siromašnog ili vrlo siromašnog, Ginijev koeficijent je 0,58, a stopa nezaposlenosti je 33,8 %.

Presuda u suđenju o izdaji u Capriviju konačno je donesena u rujnu 2015. Budući da je riječ o najdužem suđenju u Namibiji, čiji je razlog separatistički oružani napad u Caprivijevu pojasu, ono je već godinama narušavalo dobru sliku stanja ljudskih prava u Namibiji. To suđenje je prvo takvo u pravnoj povijesti Namibije, a u njemu je sudjelovao dosad nezabilježen broj optuženih kojima se sudilo zbog 278 optužnica u razdoblju od gotovo 12 godina. Na suđenju je oslobođeno 35 osoba koje su optužene za veleizdaju, ubojstvo i pokušaj ubojstva, a 30 ljudi proglašeno je krivima po istoj optužnici. Oni koji su oslobođeni nakon 12 godina zatvora podnijeli su tužbe protiv države za nezakonito pritvaranje.

U 2015., uz provedbu demarševa u području ljudskih prava, EU i države članice poduprli su aktivnosti u Namibiji kojima su ciljevi sprečavanje mučenja, jačanje parlamenta, rodne ravnopravnosti, prava djece, autohtonog stanovništva i izgradnja kapaciteta za nevladine organizacije i osobe koje rade u području građanskih prava. Radna skupina EU-a za ljudska prava redovito se sastaje kako bi raspravljala o demokraciji i ljudskim pravima. U 2015. Europska unija financirala je program jačanja učinkovitosti i nacionalne odgovornosti parlamenta kako bi poduprla svoje sudjelovanje u razvojnom programu Namibije. EU također podupire projekt jačanja doprinosa civilnog društva održivom razvoju i socioekonomskoj pravdi u Namibiji. Treći program EU-a u Namibiji usredotočen je na pomaganje vladi, a posebno Ministarstvu obrazovanja, kako bi postigli pošten pristup visokokvalitetnom i učinkovitom pružanju obrazovnih usluga na nižim razinama obrazovanja te smanjivanju nejednakosti u pogledu pristupa školovanju i kvalitete školovanja putem planiranja na temelju potreba. Putem tematske proračunske linije Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) te civilnog društva i lokalnih vlasti EU također podupire namibijske i europske nevladine organizacije u provedbi nekoliko projekata u sljedećim područjima: pristupa pravosuđu, izbora i obrazovanja glasača, rodno uvjetovanog nasilja, siročadi i ugrožene djece, uključujući djecu s oštećenim sluhom, ranjivih adolescenata, među kojima onih koji žive s HIV-om/AIDS-om, pitanja u vezi s LGBTI osobama i poticanja procesa decentralizacije.

Niger

U stanju ljudskih prava u Nigeru nije došlo ni do kakvog napretka u 2015. unatoč određenim naporima vlasti. Glavni razlog za to jesu ukorijenjene institucijske slabosti i pogoršana sigurnosna situacija koja koči strukturne reforme i provedbu međunarodnih standarda u ljudskim pravima. Štoviše, budući da je Niger jedna od glavnih tranzitnih zemalja iz zapadne Afrike prema Europi, suočava se s nezakonitim migracijama i s njima povezanim trgovanjem, kao i s povratnicima i migrantima iz drugih zemalja koji su tu ostali.

Povećana prisutnost Boko Harama na jugoistoku predstavlja veliki otežavajući čimbenik s obzirom na svakodnevne napade na civilno stanovništvo i sigurnosne snage. Borba protiv Boko Harama također je izazvala povrede ljudskih prava za koje su bile odgovorne sigurnosne snage, koje nisu uvijek pripravne poštovati međunarodne standarde. To je očigledno iz njihova upravljanja masovnim raseljavanjem stanovništva i uhićenjima stotina ljudi, među kojima djece, branitelja ljudskih prava i novinara.

Sigurnosna situacija, proglašenje izvanrednog stanja u regiji Diffa i ozračje napetosti prije izbora (predsjednički i zakonodavni izbori održani su u veljači 2016.) doveli su do pojave slučajeva zlorabe ovlasti sigurnosnih snaga, osobito u pogledu slobode izražavanja, okupljanja i slobode tiska. U nasilnim prosvjedima protiv časopisa *Charlie Hebdo* održanima u siječnju 2015. uništene su brojne kršćanske crkve i imovina, a deseci ljudi smrtno su stradali. Unatoč brznoj reakciji tijela vlasti taj iznenađan porast nasilja odraz je sve veće uloge religije u društveno-gospodarskom životu zemlje i znatnog širenja radikalizma. Štoviše, kraj godine obilježila je vijest o propalom državnom udaru, što je ponovno ukazalo na napetost političke klime.

Diskriminacija žena i nasilje nad ženama i dalje postoje u Nigeru. Nigerske vlasti, svjesne posljedica nekontroliranog demografskog rasta, suočene su s teretom tradicije koji ih priječi u ostvarivanju napretka prema pružanju boljih obrazovnih mogućnosti za žene. To je stanje jasno potvrdilo nemogućnost Narodne skupštine da postigne napredak na obiteljskom zakonu u pogledu pitanja dječjeg, ranog i prisilnog braka kao i činjenica da je bilo nemoguće povući rezerve Nigera na Konvenciju UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW).

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava u Nigeru uključuju poštovanje demokratskih načela i vladavine prava, unapređenje pravosudnog sustava, posebno pristupa pravosuđu i uvjeta u pritvoru, te zaštitu prava žena i djece. Ti su prioriteti navedeni u posebnim inicijativama poput akcijskog plana za rodnu ravnopravnost i plana za suradnju s civilnim društvom. Sastanci u okviru političkog dijaloga na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua bili su ključan instrument za priopćavanje zabrinutosti EU-a u vezi s ljudskim pravima vladi Nigera. Delegacija EU-a u Niameyu također je održavala kontakt s nigerskim vlastima u pogledu priprema za UN-ov univerzalni periodični pregled o ljudskim pravima koji će se održati u siječnju 2016.

Valja naglasiti niz aktivnosti koje su se odvale u 2015. Na Međunarodni dan ljudskih prava delegacija EU-a u Niameyu provela je dvije inicijative u vezi s borbom protiv svih oblika nasilja nad ženama i djecom usmjerene na dječji, rani i prisilni brak te sakaćenje ženskih spolnih organa. U okviru EIDHR-a odobrena su četiri nova projekta za poboljšanje zatvorskih uvjeta, među ostalim životnih uvjeta maloljetnih zatvorenika, i borbu protiv dječjeg braka. Misija EUCAP Sahel Niger i dalje obučava sigurnosne snage i neke dionike iz područja pravosuđa o pravilnoj provedbi zakonodavstva o borbi protiv terorizma uz puno poštovanje međunarodnog prava o ljudskim pravima i međunarodnog humanitarnog prava, kaznenom pravu te zaštiti žrtava i ugroženih skupina kao što su žene, djeca i izbjeglice.

Nigerija

Angažman EU-a u području ljudskih prava i demokracije u Nigeriji u 2015. bio je usmjeren većinom na prioritete te godine, kao što su predsjednički izbori, aktualna pobuna skupine Boko Haram, reforma sigurnosnog i pravosudnog sektora, ukidanje smrtne kazne i prava djece.

U 2015. održani su povijesni opći izbori na kojima je prvi put nakon prijelaza s vojne vlasti 1999. pobjedu odnijela opozicija, a predaja vlasti protekla je mirno. Stanovništvo Nigerije pokazalo je predanost demokraciji i pružilo primjer drugim afričkim zemljama. Međutim, valja spomenuti i to da su vrlo kompetitivne izbore obilježili slučajevi nasilja, zlouporabe položaja i pokušaji manipulacije. Nasilje povezano s izborima odnijelo je 160 života. EU je na teren poslao misiju za promatranje izbora čiji je pozitivan doprinos konsolidaciji demokracije u Nigeriji naišao na odobravanje mnogih dionika u izborima.

Novi predsjednik Muhammadu Buhari koji je stupio na dužnost krajem svibnja naglasio je predanost nove vlade ljudskim pravima, osobito u vezi s borbom protiv pobune skupine Boko Haram koja je u 2015. nastavila uzrokovati teška kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava. Unatoč uspjesima oružanih snaga Nigerije i susjednih zemalja te povratu većine područja koja su bila pod kontrolom Boko Harama pobunjenici su nastavili napadati civile izvodeći bombaške i samoubilačke napade te ubijajući, mučeći, silujući, prisiljavajući na brakove, novačeći djecu vojnike i uništavajući škole i imovinu. Više od 3 600 civila poginulo je u napadima Boko Harama u 2015. Ta je teroristička skupina proširila napade i na susjedne zemlje, Čad, Niger i Kamerun, te postala prijetnja miru i sigurnosti u regiji. Humanitarne posljedice nasilja uzrokuju najbrže rastuću krizu u Africi. Procjenjuje se da je unutar zemlje raseljeno 2,2 milijuna osoba te da je preko 190 000 Nigerijaca pobjeglo u susjedne zemlje.

Nigerijska vojska nastavila je primjenjivati grub pristup u gašenju pobune. U izvješću objavljenom u lipnju 2015. Amnesty International naveo je da je nigerijska vojska odgovorna za nezakonita ubojstva preko 1 200 osoba te da je 7 000 muškaraca i dječaka umrlo u vojnom pritvoru. U tom je izvješću pozvano na istragu vojnih zločina koje su počinili visoki časnici nigerijske vojske. Duboko zabrinjavajuća su navodna masovna ubojstva stotina prosvjednika, muslimanskih šijita, pripadnika Skupine islamskog pokreta Nigerije, koja je u prosincu 2015. u Zariji, u saveznoj državi Kaduni, počinila nigerijska vojska. Nigerijska vojska također je oštro kritizirana nakon nasilnih sukoba u prosincu 2015. u sjevernom gradu Zariji u saveznoj državi Kaduni, što je glasnogovornika Europske službe za vanjsko djelovanje navelo na izdavanje izjave kojom poziva na pokretanje temeljite istrage kako bi se utvrdilo tko je odgovoran i kako bi se te osobe privelo pravdi. Prema naknadnom izvješću organizacije Amnesty International iz travnja 2016., više od 350 ljudi ubijeno je nakon sukoba između pripadnika Islamskog pokreta Nigerije i nigerijske vojske.

Kršenje prava djece također i dalje je problem u Nigeriji. Rezultati istraživanja o nasilju nad djecom u Nigeriji ukazuju na to da se 60 % nigerijske djece mlađe od 18 godina suočava s nekim oblikom fizičkog, emocionalnog ili seksualnog nasilja. To istraživanje, objavljeno 2015. i kojemu je potporu dao EU, bilo je prvo takvo istraživanje u zapadnoj Africi. Nadalje, u godišnjem izvješću glavnog tajnika UN-a o djeci i oružanim sukobima, Boko Haram uvršten je na popis stranaka koje su odgovorne za novačenje ili iskorištavanje djece, ubojstva ili sakaćenje djece, silovanja i druge oblike seksualnog nasilja nad djecom ili koje napadaju škole i/ili bolnice.

Na zakonodavnom polju postignut je određeni napredak tako što je prije predaje vlasti bivšeg predsjednika Goodlucka Jonathana u svibnju 2015. na snagu stupio niz obećavajućih zakona, uključujući Zakon o primjeni kaznenog pravosuđa koji sadrži sveobuhvatan okvir za reformu tog sektora te Zakon o zabrani nasilja nad osobama u kojemu se radi o pitanju nasilja nad ženama i djevojčicama. Prijedlozi zakona o zabrani mučenja i o osobama s invaliditetom u kasnijoj su fazi postupka u Narodnoj skupštini.

Budući da je nova vlada imenovana i preuzela dužnost tek 11. studenoga, u 2015. nije bilo moguće organizirati formalni ministarski dijalog između EU-a i Nigerije ili dijalog o ljudskim pravima između EU-a i Nigerije. Međutim, lokalna Radna skupina EU-a za ljudska prava sastajala se redovito i pozvala nekoliko aktivista i stručnjaka za ljudska prava kako bi nastavila suradnju s civilnim društvom.

Nadalje, EU i njegove države članice poduzele su u 2015. nekoliko mjera, na lokalnoj razini i razini središnjice, kako bi potaknule daljnji napredak u području ljudskih prava i demokracije. Vijeće za vanjske poslove objavilo je 9. veljače 2015. zaključke o pobuni skupine Boko Haram, a mnoge izjave Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije i glasnogovornika objavljene su na temu izbora, smrtonosnih napada koje je počinio Boko Haram i pomilovanja jednog zatvorenika osuđenog na smrtnu kaznu. Na hitnim raspravama u Europskom parlamentu u 2015. dvaput se razgovaralo o Nigeriji: u siječnju kako bi se pristupilo rješavanju pitanja zlodjela u sjevernoj Nigeriji i u listopadu kako bi se pristupilo rješavanju teške situacije djece pogođene pobunom koja je u tijeku. Putem EIDHR-a pokrenut je novi projekt s ciljem promicanja izglasavanja Zakona o moratoriju na smrtnu kaznu i daljnjeg održavanja strateških kampanja za ukidanje smrtne kazne, uz pružanje *pro bono* pravnih usluga zatvorenicima koji su osuđeni na smrtnu kaznu ili koji bi mogli biti osuđeni na smrtnu kaznu. U 2015. pokrenuta su dodatna četiri projekta EIDHR-a usmjerena na prava djece. EU je upućivao demarševe nigerijskom ministarstvu vanjskih poslova kako bi podupro svoje prioritete i inicijative, osobito one sa 29. sjednice Vijeća za ljudska prava. U sklopu obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava 2015. Francuska i delegacija EU-a organizirale su događaj na temu nasilja nad ženama i djevojčicama na kojem je prikazan film „Čovjek koji popravljala žene” i na kojem je kao jedan od govornika aktivno sudjelovala dobitnica nagrade Sakharov Hauwa Ibrahim.

Ruanda

Glavni pozitivni pomak u pogledu ljudskih prava u 2015. bilo je službeno polaganje ratifikacijskog instrumenta za Fakultativni protokol uz Konvenciju protiv mučenja (OPCAT) 1. srpnja 2015. (koji je stupio na snagu 30. lipnja 2015.). Iako još nije uspostavljen nacionalni preventivni mehanizam, ratifikacijom OPCAT-a Ruanda je preuzela značajnu službenu obvezu u pogledu sprečavanja povreda ljudskih prava poput mučenja omogućavanjem službenog međunarodnog nadzora.

Kako je navedeno tijekom univerzalnog periodičnog pregleda zemlje za 2015., izazovi u pogledu ljudskih prava i dalje postoje u područjima slobode izražavanja i slobode medija, razvoja civilnog društva, slobode udruživanja i u ostalim područjima povezanim s političkim pravima. Zakon o medijima iz 2013. još se ne provodi na pravilan način kojim bi se reguliranje prepustilo prvenstveno neovisnom tijelu, a ne vladi. Sloboda govora bila bi dodatno ojačana kada bi se zakonodavstvom i njegovom primjenom za koju je odgovorna država nastojalo štititi prava pojedinca, a ne ograničavati i kontrolirati izražavanje. Unatoč prethodnoj reformi i naporima vlade da uvede veću transparentnost regulatorni okvir za nevladine organizacije i dalje je opterećujuć i sprečava razvoj dinamičnog nacionalnog civilnog društva koje može doprinijeti dijalogu o politikama, pružanju usluga i stvaranju radnih mjesta. U 2015. bilo je nekoliko slučajeva organizacija civilnog društva koje se nisu mogle registrirati.

EU je u 2015. nastavio surađivati u pogledu ljudskih prava s vladom, organizacijama civilnog društva, braniteljima ljudskih prava i drugim dionicima putem političkog dijaloga i operativnih aktivnosti. Politički dijalog (članak 8. Sporazuma iz Cotonoua između EU-a i AKP-a) koji je i dalje glavna platforma za suradnju s vladom u tom području u 2015. bio je usmjeren na postupak preispitivanja ustava Ruande te pitanja medija, slobode izražavanja, civilnog društva i slobode udruživanja kao i druga pitanja u vezi s ljudskim pravima. Dogovoreno je da će EU i vlada Ruande nastaviti djelovanje u 2016. u vidu usmjerenije suradnje na provedbi preporuka iz univerzalnog periodičnog pregleda za 2015.

Osim političkog dijaloga na temelju članka 8. EU je surađivao i s relevantnim vladinim ministrima na posebnim pitanjima ljudskih prava kao što su mediji i slučajevi pritvora. Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Stavros Lambrinidis koji je posjetio Ruandu u 2015. u sklopu dijaloga o ljudskim pravima između EU-a i AU-a iskoristio je tu priliku da se založi za to da Ruanda postane država članica Međunarodnog kaznenog suda te da proširi prostor za ostvarivanje slobode izražavanja i medija. EU je na Svjetski dan slobode tiska u ožujku 2015. dao lokalne izjave o slobodi izražavanja, a u lipnju 2015. dao je konkretniju izjavu o slobodi medija nakon suspenzije na neodređeno vrijeme emitiranja kanala BBC na jeziku kinyarwandi.

Na nevladinoj razini EU je održavao mjesečne sastanke s braniteljima ljudskih prava među ostalim o postupku univerzalnog periodičnog pregleda, slobodi udruživanja i pitanjima pritvora kao i *ad hoc* sastanke s drugim predstavnicima organizacija civilnog društva. Takvi bi sastanci trebali postati strukturirani u svjetlu nedavno izrađenog plana EU-a za suradnju s civilnim društvom.

S operativne strane EU je također pružio financijsku potporu udruzi *Ligue des droits de la personne dans la région des Grands Lacs* (Liga za prava osoba u regiji Velikih jezera LDGL) s ciljem pripreme izvješća iz sjene o univerzalnog periodičnog pregledu te objavio poziv na podnošenje prijedloga za potporu civilnom društvu i organizacijama ljudskih prava. U području potpore civilnom društvu poziv je bio usmjeren na proračunsku transparentnost i sudjelovanje građana u praćenju provedbe politika, izgradnju kapaciteta za radijske postaje za zajednicu te jačanje slobodnog protoka informacija između vlade i drugih dionika. U području ljudskih prava poziv je bio usmjeren na sudjelovanje građana u demokratskom i izbornom procesu, prava pritvorenika, uključujući pristup pravnoj pomoći u kaznenopravnom sustavu, te alternativne mjere pritvoru u fazama prije i poslije suđenja. EU i veleposlanstva država članica također su poduprli nekoliko projekata za jačanje medija u Ruandi putem izgradnje kapaciteta za samoregulatorno tijelo Komisija Ruande za medije, potpore za radijsko emitiranje rasprava o političkim pitanjima i potpore radijskim postajama za zajednicu u kojima sudjeluju građani.

Sveti Toma i Prinsipe

Prioriteti EU-a u pogledu ljudskih prava i demokracije u Svetom Tomi i Prinsipeu uključuju ratifikaciju međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima, mjere potpore za pravosudni sustav, ukidanje lošeg postupanja policijskih snaga, napore za borbu protiv korupcije i podizanje svijesti o potrebi borbe protiv diskriminacije. Tijekom 2015. vlada je poduzela nekoliko pozitivnih koraka kako bi se postigao napredak na tim pitanjima. Primjerice Sveti Toma ratificirao je 5. studenoga 2015. Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom. EU je pozdravio taj važan događaj davanjem lokalne izjave EU-a.

Sveti Toma i Prinsipe prošao je drugi univerzalni periodični pregled u listopadu 2015. U njemu je prepoznat napredak postignut u razdoblju od posljednjeg univerzalnog periodičnog pregleda iz 2011. te je zemlja potaknuta da ratificira dodatne instrumente o ljudskim pravima.

Sveti Toma posljednjih se godina suočavao s opetovanim promjenama administracije, a vlade koje su se izmjenjivale bile su na vlasti u prosjeku dvije od četiri godine mandata. Čini se da se taj trend promijenio nakon izbora 2014. na kojima je pobijedila vlada koja ima potporu većine Narodne skupštine (60 %). Vrijedno je spomenuti da je to druga vlada od 1990. koja ima potporu većine u Narodnoj skupštini. Ta politička stabilnost predstavlja pozitivnu priliku za vladu da pristupi rješavanju dugo zapostavljenih pitanja poput uspostave nacionalne institucije za ljudska prava u skladu s Pariškim načelima i dodatne zaštite ljudskih prava žena i djece.

Zemlja je primila 150 000 EUR u okviru EIDHR-a. Poziv na podnošenje prijedloga objavljen je u prvoj polovici 2015. i bio je usmjeren na borbu protiv rodne diskriminacije i jačanje sudjelovanja žena u društvenom, ekonomskom i javnom životu. U prosincu 2015. potpisan je ugovor s lokalnom nevladinom organizacijom za projekt kojim će se dodatno nadopuniti postojeća inicijativa za sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja.

Senegal

Sveukupno stanje ljudskih prava u Senegalu zadovoljavajuće je. Međutim, i dalje postoje razlozi za zabrinutost u vezi s pravima žena, djece i LGBTI osoba. Tijekom 2015. EU je putem javne diplomacije i razvojne suradnje poduzimao djelovanja usmjerena na spomenuta područja kao i na nekažnjivost, potporu mirovnom procesu u regiji Casamance te slobodu udruživanja i izražavanja. O tim se prioritetima također razgovaralo tijekom političkog dijaloga i posebnih sastanaka s resornim ministarstvima i organizacijama civilnog društva.

Obiteljskim i kaznenim zakonima te zakonima o radu i dalje se diskriminiraju žene kojima se otežava pristup socijalnim i ekonomskim pravima. Pristup zdravstvenoj skrbi (uključujući siguran pobačaj), obrazovanju, radu, zemljištu, kreditu i pravosuđu i dalje predstavlja problem, osobito u ruralnim područjima. Seksualno nasilje nad ženama, uključujući štetne prakse kao što su sakaćenje ženskih spolnih organa i rani brak, još postoje. Zaštitne mjere, osobito zakon o ravnopravnosti i zakon protiv sakaćenja ženskih spolnih organa, i dalje se slabo provode. Vlasti su pokazale spremnost za donošenje zakona kojim bi se omogućio medicinski pobačaj u ograničenom broju slučajeva.

U 2015. pogoršala se situacija djece prosjaka (*talibé*) koji pohađaju muslimanske vjerske škole (*daara*). Kazneni progon i dalje je bio zanemariv unatoč nekoliko slučajeva nasilne smrti *talibéja* u raznim dijelovima zemlje. Nacrt zakona za regulaciju i modernizaciju *daaraa* iz 2013. i dalje je u zastoju. Međutim, vlada pojačava napore za obnovu *daaraa* i poboljšanje kvalitete podučavanja.

Tijekom političkog dijaloga na temelju članka 8. održanoga u lipnju EU je naglasio potrebu za provedbom postojećih zakona i preporuka u vezi s pravima žena i djece. Povodom proslave Međunarodnog dana žena 2015. delegacija EU-a sudjelovala je na okruglom stolu o ulozi medija u promicanju rodne ravnopravnosti koji su organizirale lokalne nevladine organizacije. Delegacija je također uputila demarš o nasilju nad ženama i djecom, s posebnim naglaskom na dječji, rani i prisilni brak i sakaćenje ženskih spolnih organa. U pogledu razvojne suradnje dodijeljeno je 4,2 milijuna EUR kako bi se ojačali kapaciteti organizacija civilnog društva za zaštitu prava djece, potporu tim pravima te podizanje svijesti o njima.

U kontekstu borbe protiv nekažnjavanja pred Izvanrednim afričkim vijećem u Dakaru započelo je povijesno suđenje protiv bivšeg predsjednika Čada Hissènea Habréa za ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i mučenje.

Na nacionalnoj razini vrhovni sud potvrdio je šestogodišnju zatvorsku kaznu i veliku novčanu kaznu za nezakonito bogaćenje koju je posebni antikorupcijski sud (*Cour de repression de l'enrichissement illicite*, CREI) odredio Karimu Wadeu (sinu bivšeg predsjednika Abdoulayea Wadea i bivšem ministru). Kako bi odgovorila na kritike UN-a i niza organizacija civilnog društva u pogledu CREI-a i njegova poštovanja međunarodnih pravosudnih standarda, zakonitosti i legitimnosti, vlada je najavila da namjerava uspostaviti Žalbeno vijeće.

Tijekom 2015. vlada je pojačala napore za smanjenje trajanja istražnog pritvora i poboljšanje uvjeta u pritvoru putem projekata za izgradnju novih zatvora i pružanja osposobljavanja zatvorskom osoblju. Očekuje se prijedlog zakona o pravu na pristup odvjetniku u građanskim predmetima.

Aktivnosti EU-a u pogledu borbe protiv nekažnjavanja uključivale su sudjelovanje u povjerenstvu za praćenje suđenja Hissèneu Habréu, pružanje financijske pomoći za jačanje vladavine prava u Senegal (sudovi, zatvori, osposobljavanje, podizanje svijesti) i financiranje izgradnje kapaciteta za senegalski Revizorski sud. EU je osigurao više od 400 000 EUR za potporu nacionalnom uredu protiv prijevara i korupcije u područjima osposobljavanja, podizanja svijesti, komunikacije i istraga.

Predsjednik Macky Sall tijekom 2015. u više je navrata izrazio potporu kriminalizaciji homoseksualnosti. Ukupno gledano u Senegal se i dalje provodi diskriminacija, uznemiravanje i stigmatizacija LGBTI osoba. Raširena homofobija, pretjerano revne policijske snage i često konzervativni suci i tužilaštvo doveli su do sve češćeg i oštrijeg kažnjavanja homoseksualnih muškaraca. Štoviše, suđenja u slučajevima istospolnih veza karakteriziraju razna kršenja osnovnih postupovnih mjera zaštite, uporaba niskih dokaznih pragova i javna kleveta. Drugi zabrinjavajući trendovi jesu sve izraženija nespremnost organizacija za ljudska prava da javno brane prava LGBTI osoba te jačanje homofobne retorike i aktivnosti islamskih nevladinih organizacija.

Tijekom godine došlo je do poboljšanja sveukupnog stanja u regiji Casamance u kojoj se odvija dugotrajni separatistički sukob na niskoj razini. Mirovni proces i dalje je nestabilan, ali vlasti su predane njegovoj provedbi. EU je pružio potporu mirovnom procesu putem programa vrijednog 3 milijuna EUR u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru. Osim toga, EU je putem Europskog razvojnog fonda nastavio pružati potporu razvoju regije Casamance u vrijednosti od ukupno 35 milijuna EUR.

Novim predsjedničkim dekretom postrožena je kontrola nad nevladinim organizacijama time da ih se definira prvenstveno kao pružatelje usluga čiji proračuni i intervencije moraju dobiti prethodno odobrenje u vezi s vladinim razvojnim politikama. EU i nekoliko država članica odobrili su plan za suradnju sa senegalskim organizacijama civilnog društva. Cilj tog plana jest potaknuti dijalog i konstruktivan odnos između senegalskih vlasti i tih organizacija te ojačati njihove kapacitete.

U pogledu slobode tiska, kao i prethodnih godina, bilo je nekoliko slučajeva u kojima su novinari pritvoreni zbog medijskih prijestupa, a zatim pušteni. Predsjednik Sall povukao je svoju potporu nacrtu Kodeksa o tisku kojim se dekriminaliziraju takvi prijestupi te je prijedlog zakona naišao na zastoј u parlamentu.

Republika Sejšeli

Ciljevi EU-a u području ljudskih prava i demokracije u odnosima s Republikom Sejšelima uključuju jačanje procesa izborne reforme, praćenje provedbe univerzalnog periodičnog pregleda te pružanje potpore nacionalnoj primjeni međunarodnih konvencija i ugovora.

Predsjednički izbori održani u prosincu 2015. ukazali su na visok stupanj demokratske zrelosti na Sejšelima. Provedeni su na miran, uredan i transparentan način, a natjecalo se šest kandidata, što je najviše dosad.

EU je nastavio sudjelovati u različitim oblicima rasprava o ljudskim pravima i demokraciji sa Sejšelima, među ostalim političkom dijalogu na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua, koji je pokrenut u srpnju 2015.

EU je opetovano pozivao na poboljšanje demokratskog okruženja, s naglaskom na jačanju procesa izborne reforme i izmjeni pravnih odredaba za povećanje slobode okupljanja, slobode izražavanja, slobode tiska, nediskriminacije žena i zaštite prava djece.

Sijera Leone

Sijera Leone postigla je hvalevrijedan napredak na području ljudskih prava od završetka građanskog rata. Međutim, znatni izazovi i dalje postoje. Ciljevi EU-a u području ljudskih prava u Sijera Leoneu uključuju ukidanje smrtne kazne, rodnu ravnopravnost, osnaživanje žena, provedbu zakonodavstva za suzbijanje dječjeg rada i iskorištavanja djece, smanjenje siromaštva te lakši pristup pravosuđu, zdravstvenoj skrbi i obrazovanju. Kontinuiranu pozornost također zahtijevaju prava osoba na koje utječu industrije iznajmljivanja zemljišta i ekstraktivne industrije velikog opsega. EU je vladi Sijera Leonea ukazivao na međunarodna pitanja u vezi s ljudskim pravima u kontekstu članstva te zemlje u Vijeću za ljudska prava te je nastavio podupirati projekte za promicanje temeljnih prava u toj zemlji.

Na stanje ljudskih prava u 2015. najvećim je dijelom utjecalo izbijanje virusa ebole. Na rješavanje te epidemije potrošeni su mnogi financijski i ljudski resursi i smatra se da je negativno utjecala na ekonomska i socijalna prava. Ipak, izvanredno stanje uzrokovano ebolom i veoma široke ovlasti povjerene izvršnoj vlasti nisu dovele do većih povreda ljudskih prava, uz iznimku nekih lokalnih incidenata.

Sijera Leone je i u trećoj godini članstva u Vijeću UN-a za ljudska prava nastavila pružati konstruktivan doprinos. Posljednji univerzalni periodični pregled obavljen je 2011. te se Sijera Leone priprema za drugi stručni pregled u siječnju 2016. Vlada je prihvatila 126 od 129 preporuka, a primljene su na znanje tri preporuke koje su se odnosile na spolnu orijentaciju i prakse.

Parlament je 2. srpnja 2015. ratificirao Protokol uz Afričku povelju o pravima čovjeka i naroda o pravima žena u Africi, poznat pod nazivom Protokol iz Maputa. Tijekom rasprava u parlamentu predstavnici vlade i parlamenta utvrdili su da nema neposredne namjere uvođenja promjena u pogledu štetnih tradicionalnih praksi kao što je sakaćenje ženskih spolnih organa. Bili bi potrebni jači zakoni i povećan pristup pravosuđu za osobe koje su preživjele seksualno i rodno uvjetovano nasilje. Nevladine organizacije pokrenule su kampanje za okončanje prakse genitalnog sakaćenja djevojčica mlađih od 18 godina.

Komisija Sijera Leonea za ljudska prava, uz potporu Ujedinjene Kraljevine i Irske, predstavila je svoje izvješće Afričkoj komisiji za ljudska prava i prava naroda na njezinoj 57. sjednici održanoj 5. studenoga 2015. u Banjulu. Sijera Leone ispunila je svoju obvezu izvješćivanja iz Afričke povelje po prvi put otkada je 27. lipnja 1981. Povelju donijela Organizacija afričkog jedinstva (OAU).

Postiže se dobar napredak u pogledu višekratno najavljivane rasprave o Zakonu o kaznenom postupku u parlamentu, ali Zakon još nije donesen. Tim će se Zakonom predsjedniku Vrhovnog suda omogućiti da izdaje propise o politikama, primjerice u vezi s jamčevinom i određivanjem kazne, te da smanji broj neriješenih predmeta i broj osoba zadržanih u istražnom zatvoru.

I dalje se za uhićenja i pritvor novinara upotrebljavaju aspekti Zakona o javnom redu iz 1965. koji se odnose na klevetu, tešku klevetu i poticanje na pobunu. Situacija radijskog novinara Davida Baryoha, nekoliko puta uhićenog i pritvorenog, čiju putovnicu su zadržala tijela vlasti, i dalje je neriješena. On je na Visokom sudu glavnog grada Freetowna podnio zahtjev protiv odluke Neovisne komisije za medije kojom se na neodređeno vrijeme obustavlja radijski program „Monolog”.

Ministarstvo financija i gospodarskog razvoja 2015. započelo je s izradom nove politike za nevladine organizacije. Postoji zabrinutost da će nove politike dovesti do strožih kontrola nad djelovanjem organizacija civilnog društva u Sijera Leoneu, pribjegavajući previše otežavajućim administrativnim zahtjevima koji neopravdano opterećuju organizacije civilnog društva i u praksi ograničavaju njihove operativne kapacitete. U pokušaju da se riješe neka od tih pitanja, vlada je bila izložena lobiranju s ciljem osiguravanja toga da civilno društvo više sudjeluje u procesu izrade politika. Proces je u tijeku.

Ljudska prava u kombinaciji s posebnim mjerama za potporu rodne ravnopravnosti i obrazovanja kao važnog doprinosa smanjenju siromaštva dio su nacionalnog Plana za blagostanje (2013. – 2018.) koji je vlada pokrenula u srpnju 2013. EU podupire taj proces. Putem zajedničkog fonda kojim upravlja UNDP EU također podupire proces preispitivanja ustava kako bi se poboljšala uključivost demokracije, ojačala socijalna kohezija, stvorili instrumenti za sprečavanje konflikta i bolje zaštitila ljudska prava. Rok koji je nacionalni Odbor za preispitivanje ustava imao za predaju izvješća vladi i parlamentu zbog ebole je pomaknut na ožujak 2016., a referendum bi se trebao održati na jesen 2017.

Putem političkog dijaloga i medijskih aktivnosti informiranja EU nastavlja podupirati prava djece, osobito u pogledu dječjeg, ranog i prisilnog braka i prava na obrazovanje / obrazovanja djevojčica. Ministarstvo obrazovanja, znanosti i tehnologije nastavlja provoditi politiku kojom se trudnim djevojkama zabranjuje pohađanje ustanova u redovnom obrazovnom sustavu i polaganje državnih ispita. Irska i Ujedinjena Kraljevina podržale su projekt premošćivanja pokrenut 2015. kako bi se trudnim djevojkama omogućilo da nastave s obrazovanjem, a nastavlja se i lobiranje za ukidanje zabrana. Putem projekta o pravima djece delegacija EU-a jača kapacitet Koalicije Sijera Leonea za prava djeteta i mreža za prava djece za zagovaranje i praćenje promicanja i zaštite prava djece na nacionalnoj i općinskoj razini.

EU također promiče „dostojanstvene radne uvjete i socijalni dijalog” putem projekta koji je u tijeku i kojim se zakoni o radu usklađuju s međunarodno priznatim temeljnim pravima radnika. Projekt je usko povezan s novim strategijama vlade za stvaranje radnih mjesta i rješavanje pitanja u vezi s pravima žena i mladih, kako je utvrđeno u Planu za blagostanje.

Somalija

Somalija polako izlazi iz desetljeća sukoba i anarhije, a stanje ljudskih prava i dalje je osobito kritično. Unatoč pokušaju da se stanje popravi, u 2015. nastavila su se masovna kršenja ljudskih prava, uključujući izvansudska pogubljenja, nasilje nad ženama i djecom, trgovanje djecom, napade na novinare i slobodu izražavanja, proizvoljno pritvaranje i primjenu smrtne kazne. Sigurnosno stanje i dalje je, općenito gledajući, nestabilno iako su somalijske vlasti i somalijska nacionalna vojska, uz podršku Misije Afričke unije u Somaliji (AMISOM), nastavile s naporima s ciljem gušenja pobune skupine Al-Shabaab i ograničavanja u najvećoj mogućoj mjeri masovnih kršenja ljudskih prava koja se uglavnom pripisuju terorističkoj organizaciji Al-Shabaab. Općenito gledano, stanje ljudskih prava i dalje će uvelike ovisiti o političkim zbivanjima i sigurnosnom stanju u zemlji.

U 2015. Radnom skupinom za ljudska prava predsjedale su Švedska i Danska. U toj radnoj skupini osim EU-a i njegovih država članica sudjeluju i Norveška, Švicarska i SAD. Radna skupina za ljudska prava tijekom 2015. surađivala je s odgovarajućim tijelima u Somaliji i međunarodnim partnerima. U lipnju 2015. organizirala je zajedničke sastanke u Mogadishuu kako bi u suradnji s partnerima pružila zajedničke poruke. Radna skupina za ljudska prava također je izdala priopćenje za medije povodom obilježavanja Dana ljudskih prava 10. prosinca 2015.

Kako bi općenito poboljšao pristup uključivim, pravičnim i odgovornim oblicima sigurnosti i zaštite za sve stanovnike Somalije, EU se tijekom 2015. usredotočio na vladavinu prava, pristup pravosuđu i borbu protiv nekažnjivosti, čime je pomogao potaknuti razvoj okruženja pogodnijeg za poštovanje ljudskih prava. Ti su naponi uključivali uporabu mobilnih sudova, pružanje pravne pomoći, tradicionalno rješavanje sporova, obuku policijskih i zatvorskih službenika, ponovnu izgradnju pravosudne infrastrukture te javnu i privatnu diplomaciju. EU je također djelovao na području slobode govora i slobode medija, primjerice pružajući potporu pritvorenim novinarima.

U skladu sa strategijom o ljudskim pravima za tu zemlju, EU je predvodio napore u pogledu pružanja potpore procesima demokratizacije u Puntlandu i Somalilandu s ciljem povećanja učinkovitosti i odgovornosti državnih institucija. Osim toga, EU financiranjem upisa u registar birača i tehničke pomoći aktivno podupire izbore u Somalilandu predviđene za ožujak 2017. kako bi oni bili vjerodostojni i uključivi.

EU je, uz UN, također bio najveći zagovornik vjerodostojnog i uključivijeg izbornog procesa za izbor novog parlamenta i predsjednika u 2016. Među ostalim, to znači zahtijevati od somalijskih vlasti da poštuju preuzetu obvezu prema kojoj će 30 % mjesta u parlamentu biti rezervirano za žene. Prihvaćeno je da izbori po načelu „jedna osoba, jedan glas” neće biti mogući u 2016., ali i da će u procesu 2016. biti prošireno biračko tijelo koje bi trebalo poslužiti kao odskočna daska za izbore po načelu „jedna osoba, jedan glas” koji će se održati 2020.

Aktualni je sukob prouzročio nekoliko ozbiljnih slučajeva pogibije civila u 2015., ali zahvaljujući ponajprije angažmanu EU-a uspostavljena je ćelija za praćenje, analizu i odziv u vezi s civilnim žrtvama u okviru AMISOM-a. Kako bi podupro prava djeteta, EU je nastavio ulagati napore u sprečavanje trgovanja djecom poduzimajući aktivnosti usmjerene na lokalne vlasti, tvorce politika, policiju, službenike za imigraciju i pogođene zajednice. Osim toga, EU je i dalje djelovao s ciljem sprečavanja nasilja nad djecom i prekida teških kršenja prava djece podupirući akcijske planove somalijske vlade za prekid novaćenja i iskorištavanja djece vojnika te ubijanja i sakaćenja djece.

U siječnju 2015. Somalija je ratificirala Konvenciju o pravima djeteta izvorno potpisanu 2002., a u listopadu 2015. taj je instrument položen pri UN-u.

Nadalje, primjerice u svjetlu izvješća organizacije Human Rights Watch od rujna 2014. o seksualnom zlostavljanju koje su snage AMISOM-a počinile u Somaliji, EU se također usredotočio na nasilje nad ženama i seksualno zlostavljanje žena tako što je izdao nekoliko demarševa i održao bliski kontakt s AU-om.

Budući da stanovništvo Somalije uvelike podupire smrtnu kaznu, teško je zagovarati prekid njezine primjene. Tijekom 2015. EU je zauzeo principijelan stav o primjeni smrtne kazne u Somaliji. Voditelji misija EU-a javno su kritizirali kraj višegodišnjeg *de facto* moratorija na primjenu smrtne kazne u Somalilandu u ožujku 2015. U Somalilandu nisu izvršena druga pogubljenja u 2015. Guled Jama, somalilandski aktivist za ljudska prava također je progovorio protiv pogubljenja te je nakon toga zatvoren. Delegacija EU-a i nekoliko država članica založile su se za njega kod somalilandskih vlasti te je naknadno pušten na slobodu. EU je putem fonda EIDHR-a za hitne slućajeve osigurao evakuaciju Gulede Jame iz Somalilanda te mu omogućio da se oporavi u Europi i nastavi provoditi aktivnosti zagovaranja i lobiranja u nizu glavnih gradova EU-a.

Na Svjetski i Europski dan protiv smrtne kazne voditelji misija EU-a izdali su priopćenje za medije o smrtnoj kazni u Somaliji koje je također bilo usmjereno na pravićan postupak, upotrebu vojnih sudova i potrebu za primjenom moratorija na smrtnu kaznu u skladu s obvezama iz posljednjeg univerzalnog periodićnog pregleda iz 2011.

Savezna vlada Somalije poduzima konstruktivne napore u pripremama za proces univerzalnog periodićnog pregleda koji je predvićen za 2016.

Delegacija EU-a ugovorila je u 2015. putem EIDHR-a novi skup aktivnosti (s početkom u 2016.) osobito usmjerenih na vezu između ljudskih prava i sigurnosti. Time se prvenstveno nastoji bolje povezati aktiviste i organizacije za ljudska prava s vladom, uključujući policiju, pravne stručnjake i pravosuđe, kako bi se osigurala visokokvalitetna i odgovorna sigurnost temeljena na pravima te sigurnosne usluge za žrtve seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja čime bi se prekinula kultura nekažnjavanja za počinitelje takvih zločina.

Južna Afrika

Impresivnim i progresivnim ustavom Južne Afrike zaštićena su ljudska prava i osnovne političke slobode. Općenito gledano, demokratske institucije funkcioniraju dobro i uspostavljen je sustav provjere i ravnoteže. Pravosuđe djeluje neovisno, a mediji i civilno društvo imaju prostora za slobodno izražavanje.

Nažalost, unatoč ambicioznom pravnom okviru i naporima vlade Južne Afrike mnoga od tih prava i dalje postoje samo na papiru. Južnoafrička Republika mora se nositi s teškim povijesnim nasljeđem nejednakosti i diskriminacije koje je po mnogočemu još neriješeno kao i s gospodarskim izazovima i nedostatkom kapaciteta. Sve to doprinosi nejednakim mogućnostima, društvenoj napetosti i nasilnim odgovorima koji imaju nesrazmjerno veći učinak na žene i djevojčice.

EU i njegove države članice tradicionalno podupiru promicanje i zaštitu ljudskih prava u Južnoj Africi putem integriranog pristupa kojim se objedinjuje tehnička i financijska pomoć, podizanje svijesti javnosti i politički dijalog. Financijska pomoć pruža se prvenstveno putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) i instrumenta financiranja za razvojnu suradnju (DCI). Delegacija EU-a i države članice također poduzimaju aktivnosti javne diplomacije u pogledu ljudskih prava na različite načine i s različitim sugovornicima, a svoju potporu izražavaju i putem redovitih kontakata, javnih obveza i dijaloga. Odavno se pruža potpora parlamentarnim institucijama i učinkovito surađuje s javnim ustanovama (npr. javni branitelj, Komisija za ljudska prava i Komisija za rodnu ravnopravnost) i vladinim tijelima (npr. Ministarstvom pravosuđa i ustavnog razvoja). Odnosi s civilnim društvom redoviti su, sveobuhvatni i korisni. Obuhvaćaju raspon aktivnosti koji se kreće od interakcija u okviru provedbe aktivnosti koje financira EU na lokalnoj i nacionalnoj razini do savjetovanja i strukturiranih dijaloga.

Treći godišnji dijalog o ljudskim pravima između EU-a i Južne Afrike koji je održan u Pretoriji 11. prosinca 2015. i kojim je supredsjedao posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Stavros Lambrinidis dobar je primjer otvorenih i izravnih rasprava koje doprinose izgradnji povjerenja i boljem međusobnom razumijevanju stajališta obiju strana. Nakon tog dijaloga Južna Afrika promijenila je svoj glas o rezoluciji Opće skupštine UN-a o braniteljima ljudskih prava iz „protiv” u „za”. Južna Afrika također je pristala razmotriti suorganiziranje zajedničke manifestacije s EU-om o mučenju, intenzivnije surađivati s EU-om u Ženevi i New Yorku i pronaći bolji pristup interakciji sa civilnim društvom prije sljedećeg dijaloga. Posebni predstavnik EU-a također je s odgovarajućim tijelima raspravljao o važnosti koju pružanje potpore radu Međunarodnog kaznenog suda ima za Južnu Afriku i Afriku u cjelini. Trećem dijalogu o ljudskim pravima između Južne Afrike i EU-a prethodila je redovna suradnja posebnog predstavnika EU-a za ljudska prava s organizacijama civilnog društva, odvjetnicima za ljudska prava i javnošću Južne Afrike, u obliku zatvorenih i javnih događaja.

U 2015. ojačan je odnos s organizacijama civilnog društva. Tome je doprinio plan EU-a za suradnju s civilnim društvom u Južnoj Africi, u kojem je delegacija EU-a u Južnoj Africi utvrdila potrebu za daljnjom potporom davanju glasa civilnom društvu u ključnim procesima politika, među ostalim nekima koji čine osnovu strateškog partnerstva između EU-a i Južne Afrike. Plan je uslijedio nakon seminara s organizacijama civilnog društva održanog krajem 2014. na kojem su se okupili dionici iz Južne Afrike i EU-a i koji je rezultirao preporukama u nizu područja u vezi s ljudskim pravima, kao što su policijski nadzor migracije, rasizam, ksenofobija, afrofobija, rodna ravnopravnost i nediskriminacija, prava djece, prava osoba s invaliditetom i prostor za civilno društvo. Taj je seminar osigurao platformu za raspravu o aktualnim temama u vezi s ljudskim pravima te o jačanju zaštite i promicanja ljudskih prava na oba zemljopisna područja.

Angažman na temama ljudskih prava u 2015. bio je raznolik. Uključivao je potporu projektima organizacija civilnog društva koji su financirani u okviru bilateralnih programa Instrumenta za razvojnu suradnju (pravosuđe, obrazovanje, zdravstvo) i EIDHR-a. U okviru tog angažmana održan je i niz manifestacija koje je organizirala delegacija EU-a putem aktivnosti javne diplomacije (poput EU-ove serije predavanja i rasprava pod nazivom „Nadahnjujući mislioci” i slavlja povodom Dana Europe) ili partneri EU-a u kontekstu kulturnih manifestacija (poput filmskog festivala Tri-Continental), ili koje su proveli korisnici projekata EU-a ili ministarstva Južne Afrike s kojima je bila povezana delegacija EU-a i neke države članice. U 2015. ti su događaji većinom bili usmjereni na prava osoba s invaliditetom, rodnu ravnopravnost i rodno uvjetovano nasilje, prava LGBTI osoba, migraciju i ksenofobiju.

Osim tih događaja na Međunarodni dan ljudskih prava, ujedno i posljednji dan kampanje 16 dana aktivizma protiv rodno uvjetovanog nasilja, delegacija EU-a bila je domaćin okruglog stola o uslugama dostupnima ženama žrtvama nasilja. Sudomaćin manifestacije bio je Zajednički fond za rod koji pruža potporu organizacijama civilnog društva aktivnima na području rodno uvjetovanog nasilja u Južnoj Africi. Predstavnici organizacija civilnog društva koje pružaju usluge za žene (kao što su skloništa, savjetovanje i krizne centre za slučajeve silovanja) i predstavnici vlade Južne Afrike utvrdili su ključne izazove u osiguranju resursa za te usluge očekujući da će se rasprave nastaviti u sljedećoj godini.

Kada je riječ o posjetu predsjednika al-Bashira Južnoj Africi radi sudjelovanja na sastanku na vrhu Afričke Unije, EU je 14. lipnja objavio izjavu u kojoj poziva Južnu Afriku da djeluje u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1593 i izvrši uhiđbeni nalog za svakim optuženikom Međunarodnog kaznenog suda koji se nalazi u zemlji. To je pitanje postavljeno i na trećem dijalogu o ljudskim pravima s Južnom Afrikom.

Južni Sudan

Sukob koji je započeo sredinom prosinca 2013. između frakcija odanih predsjedniku Salvi Kiiru i potpredsjedniku Rieku Macharu nastavio se u 2015. Sukob se ponovno zaoštrio od travnja do lipnja, prije potpisivanja Sporazuma o rješavanju sukoba u Republici Južnom Sudanu (ARCISS) 26. kolovoza 2015. Stranke su izuzetno sporo provodile ARCISS. Prijelazna vlada nacionalnog jedinstva, koja je po Sporazumu trebala preuzeti dužnost u studenome, krajem godine još nije bila sastavljena.

Došlo je do brojnih kršenja prekida vatre, a izbili su i novi sukobi u dotad mirnim područjima, osobito u pokrajini Equatoria, koji su se spojili s glavnim sukobom.

Tisuće ljudi poginule su u sukobima iako je nemoguće utvrditi točan broj žrtava. Afrička unija uspostavila je istražnu komisiju za Južni Sudan kako bi istražila pitanja u vezi s krizom, uključujući povrede ljudskih prava. U izvješću komisije, objavljenom u listopadu 2015., zaključeno je da postoji osnovana sumnja da su tijekom sukoba u različitim dijelovima Južnog Sudana počinjeni zločini poput ubojstva, istrebljenja, neselektivnog ubijanja civila, ubojstava vojnika izvan bojnog ustroja, mučenja (uključujući činove prisilnog kanibalizma), silovanja, progona na političkoj osnovi, prisilnog novačenja djece vojnika i neljudskog i ponižavajućeg postupanja. Također je postojala opravdana sumnja da su ti zločini bili rasprostranjeni ili da su počinjeni na sustavan način. Većina zlodjela počinjena je protiv civila koji nisu sudjelovali u sukobu. Procjenjuje se da je tijekom sukoba oko 16 000 djece unovačeno kao djeca vojnici. Komisija je skrenula pozornost na iznimnu brutalnost počinjenih kršenja, navodeći slučajeve paljenja ljudi u vjerskim objektima i bolnicama, masovnih ubojstava, žena svih dobi podvrgnutih grupnom silovanju i osoba koje nisu samo ustrijeljene nego podvrgnute premlaćivanju, a zatim primorane skočiti u vatru. Komisija je navela da bi ti zločini mogli predstavljati zločine protiv čovječnosti ili ratne zločine te pozvala na daljnju istragu kako bi se utvrdila odgovornost pojedinaca. Poglavljem V. ARCISS-a predviđa se uspostava prijelaznog pravosudnog mehanizma, među ostalim hibridnog suda ovlaštenog za istragu i kazneni progon pojedinaca odgovornih za kršenja međunarodnog prava.

Oko 1,66 milijuna Južnosudanaca bilo je interno raseljeno, a njih 645 000 izbjeglo je u susjedne zemlje. U izvješću komisije AU-a navedeno je da su u mnogim slučajevima interno raseljene osobe navabljene iz kampova za zaštitu civila, a zatim ubijene, silovane ili pretučene; ti napadi poduzeti su s ciljem širenja straha među interno raseljenim osobama.

Procjenjuje se da otprilike 4,6 milijuna Južnosudanaca pati od nesigurnosti opskrbe hranom te da im je potrebna humanitarna pomoć tijekom 2015.

Očekivalo se da će više od 245 000 djece mlađe od pet godina biti iznimno pothranjeno. Zaraćene strane često su priječile pružanje međunarodne humanitarne pomoći. I vladine i oporbene snage odgovorne su za pljačke ureda humanitarnih agencija i tržnica te uništavanje infrastrukture, čime se otežava pružanje humanitarne pomoći. Zabilježeni su brojni napadi na bolnice i klinike.

Vlasti Južnog Sudana, osobito Nacionalna sigurnosna služba, strogo su ograničavale slobodu izražavanja. Sigurnosne snage zastrašivale su i proizvoljno pritvarale novinare, zatvarale novine i prisiljavale radijske postaje na prekid emitiranja. Aktivisti civilnog društva također su zastrašivani. Nacionalna sigurnosna služba uhitila je u prosincu 2015. u Wauu 13 aktivista koji su optužili vladine snage za zlostavljanje civila. Ti su aktivisti optuženi za savezništvo s pobunjenicima i za „javno sramoćenje” državne vlade. Donesen je Zakon o Nacionalnoj sigurnosnoj službi kojim su službenicima Nacionalne sigurnosne službe dane široke ovlasti za nadzor, uhićenje i pritvor, kao i visok stupanj nekažnjivosti, ali te ovlasti nisu popraćene odgovarajućim pravima na pravičan postupak.

Južni Sudan u travnju je pristupio Konvenciji UN-a o pravima djeteta, Konvenciji UN-a protiv mučenja i njezinu Fakultativnom protokolu te Konvenciji UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i njezinu Fakultativnom protokolu.

EU je aktivno podupirao napore za sklapanje i provedbu ARCISS-a; konkretno, EU je pružio pomoć kako bi podupro uspostavu raznih administrativnih tijela predviđenih sporazumom, uključujući prijelazne pravosudne mehanizme. EU je nametnuo zabrane putovanja i zamrzavanje imovine vojnim vođama odgovornima za ugrožavanje mirovnog procesa, a embargo na oružje uveden u srpnju 2011. ostao je na snazi. U listopadu 2015. Vijeće Europske unije usvojilo je zaključke u kojima se zgražava nad zastrašujućim kršenjima ljudskih prava u Južnom Sudanu i poziva na odgovornost. EU je pozvao na to da se kao prioritet provedu prijelazni pravosudni mehanizmi navedeni u mirovnom sporazumu te da se osobe odgovorne za kršenja ljudskih prava pozovu na odgovornost. EU je u nizu izjava tijekom godine opetovano izražavao osudu kršenja ljudskih prava u Južnom Sudanu. Pri Vijeću za ljudska prava UN-a EU je pozvao na stvaranje funkcije nositelja mandata za Južni Sudan i potaknuo blisku suradnju između AU-a i UN-a. EU je pružio i financijsku i političku potporu pojedinačnim braniteljima ljudskih prava u Južnom Sudanu.

Sudan

Tijekom 2015. stanje ljudskih prava u Sudanu općenito gledano nije se popravilo, a u nekim se područjima pogoršalo. Nastavili su se sukobi u Darfuru, Južnom Kordofanu i Plavom Nilu. S obzirom na političko okruženje izbori održani 2015. nisu mogli biti vjerodostojni te je predsjednik al-Bashir osigurao još jedan mandat na čelu države. Ne obazirući se na sudanski privremeni ustav iz 2005., međunarodne obveze ili preporuke Vijeća za ljudska prava, državni akteri, paravojne skupine koje imaju potporu vlade i pobunjeničke snage počinili su teška kršenja ljudskih prava za koja nisu odgovarali. Učestali su bili slučajevi problema u vezi s pristupom humanitarnoj pomoći, napadima na civile, uključujući neselektivno zračno bombardiranje i taktike spaljene zemlje, rodno uvjetovano nasilje, izvansudska pogubljenja i proizvoljno pritvaranje. Stanje u Sudanu i dalje je pogoršavao općeniti nedostatak odgovornosti.

U 2015. prioritet EU-a i dalje su bili napor za postizanje mira i poštovanje ljudskih prava. EU je osobito putem posebnog predstavnika EU-a za Rog Afrike Alexandera Rondosa podupirao napore za pronalazak cjelovitog i uključivog političkog rješenja u Sudanu. Pružena je politička i financijska potpora posredovanju pod vodstvom predsjednika Mbekija u okviru Skupine AU-a na visokoj razini za provedbu za Sudan i Južni Sudan. EU je smatrao da ozbiljnost stanja ljudskih prava u Sudanu zahtijeva kontinuiranu pozornost UNHCR-a te je stoga podupro produljenje mandata neovisnog stručnjaka za Sudan i snažno se zalagao za to da mu se osigura potpun pristup svim područjima zemlje. Iako u 2015. nije bilo moguće održati dijalog između EU-a i vlade u području ljudskih prava, EU je nastavio podupirati izgradnju kapaciteta za nacionalne institucije za ljudska prava i poticati međunarodnu koordinaciju u vezi s pitanjima ljudskih prava putem predsjedanja Forumom međunarodnih partnera za ljudska prava. Redovito se održavao i dijalog sa civilnim društvom.

EU je također aktivno zagovarao slobodu izražavanja i slobodu medija u kontekstu nacionalnog dijaloga i izborâ. EU je izdao nekoliko izjava u kojima je pozvao vladu da poštuje slobodu izražavanja, mirnog okupljanja i medija, da pritvorenike pusti na slobodu i dâ im priliku za pravično suđenje te da provede vjerodostojnu istragu o kršenjima ljudskih prava koja su dovela do ubojstava, ozljeda i materijalne štete. EU je kontinuirano pratio sudske postupke protiv nekoliko političara i aktivista, a poduzimao je i aktivnosti tihe diplomacije u vezi s nizom pojedinačnih slučajeva povreda ljudskih prava političkih aktivista. U okviru tematskog programa EIDHR-a EU je podupro nekoliko projekata u vezi s obrazovanjem o građanskim i ljudskim pravima te slobodom tiska.

Delegacija EU-a osobito je s velikom zabrinutošću pratila slučaj pritvaranja dvaju južnosudanskih pastora u Sudanu, prateći njihova saslušanja i pokrećući pitanje na političkoj razini u dijalozima sa sudanskim vlastima kako bi se poslao snažan politički signal o važnosti koju EU pridaje slobodi vjeroispovijesti i uvjerenja, slobodi izražavanja i pravu na pravično suđenje.

Pozornost EU-a i dalje je bila usmjerena na katastrofalno stanje u Darfuru. EU je u nekoliko navrata izrazio zabrinutost zbog nastavka borbe i raširenog raseljavanja civila u Darfuru te se također izjasnio protiv odlaska UNAMID-a, koji smije uslijediti tek nakon što se ispune određeni ciljevi, konkretno, nakon što se pronađe političko rješenje sukoba u Darfuru, pojača sigurnost i pronađe rješenje za pitanje civila i interno raseljenih osoba.

Delegacija EU-a organizirala je i nekoliko javnih događaja u znak potpore ljudskim pravima i promicala prava žena i djece u Sudanu putem razvojnih projekata i lokalnog dijaloga s nacionalnim i međunarodnim partnerima.

Naposljetku, EU podupire nekoliko organizacija za ljudska prava i organizacija civilnog društva putem EIDHR-a i tematskih programa nedržavnih aktera i lokalnih vlasti, s ciljem jačanja njihovih kapaciteta i vještina zagovaranja, podupiranja koordinacije i umrežavanja te promicanja povoljnijeg okruženja za organizacije civilnog društva.

Svazi

Poglavljem 3. nacionalnog ustava donesenog 2005. predviđa se Povelja o pravima, kojom se jamči poštovanje i promicanje temeljnih prava i sloboda. Međutim, u zemlji i dalje postoji bojazan da određeni zakoni ograničavaju građane u punom ostvarivanju tih prava. Iako imaju slobodu djelovanja, političke stranke ne mogu sudjelovati u formiranju vlade jer se pojedinci biraju u parlament na temelju pojedinačnih zasluga. Zakonom o javnom redu iz 1988. načelniku policije daje se pravo zabrane bilo kakvog javnog okupljanja, što ima negativan utjecaj na slobodu okupljanja i udruživanja.

U 2015. nastavila su se uznemiravanja i uhićenja političkih čelnika koja se provode na temelju Zakona o suzbijanju terorizma iz 2008. koji se smatra instrumentom koji vlasti koriste kako bi se obračunale s neistomišljenicima u zemlji. Nakon što su zbog odbijanja zahtjeva za puštanje uz jamčevinu u zatvoru proveli više od 12 mjeseci, predsjednik pokreta PUDEMO (People's United Democratic Movement) Mario Masuku i glavni tajnik organizacije SWAYOCO (Swazi Youth Congress) Maxwell Dlamini pušteni su iz pritvora odlukom Žalbenog suda nakon podnošenja trećeg zahtjeva za puštanje uz jamčevinu. U Svaziju postoji *de facto* moratorij na smrtnu kaznu, a posljednje pogubljenje izvršeno je 1983. Na sjednici UN-a u 2015. Svazi se prvi put nije usprotivio rezoluciji o moratoriju na primjenu smrtne kazne.

Svazi spremno ratificira međunarodne konvencije i protokole o ljudskim pravima. Problem predstavlja provedba konvencija poput Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, što dokazuje činjenica da žene i dalje imaju status manjine u socio-ekonomskim i političkim aktivnostima zemlje.

Pristup pravosuđu i dalje predstavlja izazov u zemlji zbog troškova koje stvara. Štoviše, prije otpuštanja predsjednika Vrhovnog suda u svibnju 2015. neovisnost pravosuđa bila je upitna jer su postojale ozbiljne optužbe o tome da bivši predsjednik Vrhovnog suda i bivši ministar pravosuđa raspravljaju i odlučuju o slučajevima prije njihova podnošenja sudu.

U 2014. sloboda izražavanja i sloboda medija ograničene su slijedom uhićenja novinskog urednika Bhekija Makhubua i odvjetnika za ljudska prava Thulanija Maseka. Oni su osuđeni zbog nepoštovanja suda zato što su mirno ostvarivali svoje pravo na slobodu izražavanja. Europski parlament donio je 21. svibnja 2015. rezoluciju o Svaziju u kojoj je izrazio zabrinutost zbog ozbiljnih kršenja ljudskih prava slijedom uhićenja oba optuženika. Vrhovni sud Svazija u lipnju je naredio puštanje g. Maseka i g. Makhubua nakon što su odslužili 15 mjeseci od dvije godine kazne na koju su bili osuđeni.

Rezolucija Europskog parlamenta o tom pitanju doprinijela je povećanju svijesti međunarodne zajednice o Svaziju i ukazivanju na loše stanje ljudskih prava u toj zemlji.

Zbog trajnog nepoštovanja Konvencije br. 87 Međunarodne organizacije rada o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje na 104. sjednici Međunarodne konferencije rada odlučeno je da će Svazi biti svrstan u „posebni stavak” (što podrazumijeva strog nadzor Međunarodne organizacije rada).

Svazi je 1. siječnja 2015. isključen iz trgovinskog programa SAD-a pod nazivom Zakon o gospodarskom rastu u Africi (AGOA), zbog zabrinutosti u pogledu prava radnika.

U 2015. delegacija EU-a u suradnji s drugim dionicima poduzela je niz mjera za promicanje ljudskih prava u Svaziju. EU je s vlastima Svazija nastavio surađivati na pitanjima ljudskih prava i demokracije putem političkog dijaloga na temelju članka 8. EU je također izrazio zabrinutost zbog novog Zakona o javnoj službi iz 2015. koji sadrži regresivne odredbe u vezi s političkim položajem državnih službenika.

Putem niza financijskih instrumenata kao što je EIDHR, tematske proračunske stavke za organizacije civilnog društva i lokalne vlasti i Europski razvojni fond EU je pružio financijsku potporu organizacijama civilnog društva za projekte usmjerene na pitanja poput kulturnih prava, prava djece i žena te pristupa pravosuđu i informacijama. Financijska sredstva korištena su za potporu političkoj reformi i izbornom sustavu pružanjem osposobljavanja za organizacije civilnog društva na temu vještina pregovaranja, komunikacije i diplomacije. Uz potporu EU-a organizacije civilnog društva izradile su izvješće iz sjene kojim se opisuje stanje ljudskih prava u zemlji. U tom su izvješću predložene neke preporuke o načinima rješavanja problema u vezi s ljudskim pravima. S obzirom na to da je nasilje nad djecom i ženama i dalje vrlo rašireno, EU je u 2015. podupro niz inicijativa za poboljšanje statusa žena te su provedene inicijative zagovaranja kako bi se lobiralo za donošenje Prijedloga zakona o seksualnim kaznenim djelima i nasilju u obitelji.

Tanzanija

Pripreme Tanzanije za opće izbore u listopadu 2015. osigurale su EU-u poseban kontekst za praćenje ljudskih prava i stavile dodatan naglasak na politička prava. Među glavnim prioritetima EU-a bili su održavanje političkog prostora, uključivost izbornog procesa, sloboda medija, pravo na informacije i sloboda udruživanja.

Politički dijalog između Tanzanije i EU-a na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua koji predstavlja ključnu sastavnicu bilateralnih odnosa za raspravu o pitanjima ljudskih prava i vladavini prava, nije se održao u 2015. Međutim, provodila su se redovita savjetovanja u vezi s ljudskim pravima s nacionalnim dionicima poput Povjerenstva za ljudska prava i dobro upravljanje, političkih stranaka i civilnog društva, uključujući Koaliciju branitelja ljudskih prava.

EU je potporu pripremama za izbore pružio putem zajedničkog fonda kojim upravlja UNDP, konkretno Programa za demokratsko osnaživanje. Pružio je i financijsku i tehničku pomoć Nacionalnom izbornom povjerenstvu i Zanzibarskom izbornom povjerenstvu te promicao pravne i institucijske reforme u vezi s izborima kao i građansko obrazovanje i obrazovanje glasača. EU je pratio proces biometrijske registracije glasača i na opće izbore u listopadu poslao potpunu misiju za promatranje izbora pod vodstvom članice Europskog parlamenta Judith Sargentini. Uoči izbora u Zanzibaru pokrenut je projekt usmjeren na sprečavanje sukoba i posredovanje, u kojem su sudjelovali svi relevantni dionici u izborima. Nekoliko dana nakon održavanja izbora delegacija EU-a i države članice EU-a dale su lokalnu izjavu u kojoj su izrazile zabrinutost zbog odluke predsjednika Zanzibarskog izbornog povjerenstva da poništi izbore u Zanzibaru, posebice stoga što su svi međunarodni promatrači pozitivno ocijenili proces glasovanja. U izjavi se Zanzibarsko izorno povjerenstvo također potaknulo da nastavi i dovrši prebrojavanje glasova te da objavi rezultat glasovanja, a sve se dionike pozvalo da prvenstveno putem konstruktivnog dijaloga pristupe rješavanju razlika te da očuvaju demokratska i gospodarska postignuća u koja su uloženi višegodišnji naponi.

U pogledu slobode medija i prava na informacije početkom 2015. suspenzija uglednog tjednika The East African potakla je EU da dà lokalnu izjavu u kojoj naglašava važnost zaštite slobode izražavanja, prava na informacije i potrebe za pravičnim i uravnoteženim zakonodavstvom o medijima. Govor voditelja delegacije povodom obilježavanja Svjetskog dana slobode medija prenijeli su mnogi mediji. Nakon izbora EU i njegovi partneri istomišljenici objavili su zajedničku lokalnu izjavu u kojoj su upozorili na posljedice novog Zakona o kiberkriminalu, koje se očituju u kršenjima ljudskih prava domaćih promatrača. Krajem godine organiziran je forum s medijskim dionicima kako bi se raspravilo o ulogama i odgovornostima medija u društvu i političkom životu.

EU je nastavio pokazivati velik interes za zemljišne sporove u Tanzaniji, osobito za slučajeve koji su utjecali na osiguranje sredstava za život i stečena običajna prava pastirskih zajednica. Rezolucijom Europskog parlamenta iz ožujka osuđena su kršenja temeljnih ljudskih prava lokalnih ruralnih zajednica, njihovo nezakonito raseljavanje te uništavanje njihovih domova i tradicionalnog načina života. Njome se također pozvalo vlasti da donesu i provedu učinkovite zemljišne politike te da osiguraju odgovarajuće i pravodobne mehanizme rješavanja sporova.

Početkom 2015. pokrenuta su dva projekta koje je financirao EU i koji su bili usmjereni na štetne tradicionalne prakse. Jedan projekt bio je usmjeren na dječji brak i sakaćenje ženskih spolnih organa, a drugi na prava starijih žena u kontekstu napada uzrokovanih optužbama za vraćanje. Provedba sveobuhvatnog portfelja aktivnosti koje financira EU u vezi s pravima djece i osnaživanjem žena u Tanzaniji nastavila se u 2015.

Povodom Međunarodnog dana svijesti o albinizmu koji se obilježava u lipnju delegacija EU-a objavila je priopćenje za medije u kojem je potvrdila svoju duboku zabrinutost zbog diskriminacije i nasilja s kojim se suočavaju osobe s albinizmom te naglasila da je potrebno obrazovati ljude i objasniti im da su mitovi u vezi s albinizmom netočni, obmanjujući i protuzakoniti te da se njima krše ljudska prava i da su, šire gledano, u suprotnosti s načelom ljudskosti.

U okviru napora koje EU ulaže u zalaganje za ukidanje smrtne kazne na Svjetski dan borbe protiv smrtne kazne u listopadu voditelji misija EU-a posjetili su zatvor, među ostalim i zatvorenike osuđene na smrt, te razmijenili mišljenja s vladom i dionicima u području ljudskih prava pozdravljajući nastavak moratorija na smrtnu kaznu u Tanzaniji i promičući njezino ukidanje.

Naposljetku, na Dan ljudskih prava u prosincu delegacija EU-a objavila je u dvama velikim dnevnim novinama na engleskom i svahiliju poruku posvećenu važnosti ostvarivanja prava i sloboda svih Tanzanijaca.

Togo

U pogledu stanja ljudskih prava u Togu u 2015. posebno se ističu tri glavna elementa. Kao prvo, predsjednički izbori u travnju 2015. održani su bez nasilnih incidenata ili problema u pogledu ljudskih prava. Kao drugo, donesen je novi kazneni zakon s različitim odredbama koje predstavljaju napredak na područjima kao što su kriminalizacija mučenja, nezakonita trgovina migrantima, trgovina svim osobama (ne samo djecom), regulacija diskriminacije žena i osoba koje boluju od AIDS-a te sakaćenje ženskih spolnih organa. Kao treće, nekažnjivost, prekomjerna upotreba sile i manjak povjerenja u policiju i pravosuđe i dalje su predstavljali velike izazove, na što jasno ukazuje činjenica da su sigurnosne snage tijekom prosvjeda ubile više od desetak ljudi.

Općenito, dinamika reformi i njihove provedbe sporo je dovodila do stvarnog poboljšanja životnih uvjeta stanovnika Toga. Loši zatvorski uvjeti i zlouporaba preventivnog pritvora i dalje su predstavljali problem.

Djelovanje EU-a na području ljudskih prava u Togu u 2015. obuhvaćalo je redoviti dijalog s vlastima, vođama i organizacijama civilnog društva, kao i javnu diplomaciju te tehničku i financijsku pomoć. Djelovanja su bila usmjerena na jačanje civilnog društva i podupiranje napora u svrhu nacionalnog pomirenja, reformu pravosudnog i sigurnosnog sektora te sprečavanje sukoba povezanih s izborima. O stanju ljudskih prava u Togu raspravljalo se u okviru redovnog političkog dijaloga EU-a, uključujući formalni sastanak u okviru političkog dijaloga održan u studenome 2015.

EU je tijekom 2015. nastavio raditi na primjeni preporuka Komisije za istinu, pravdu i pomirenje, podupiranju civilnog društva i jačanju lokalne vlasti, osobito putem projekta Pascarena za potporu civilnom društvu i nacionalnom pomirenju (*Projet d'appui à la société civile et à la reconciliation nationale*) u okviru EIDHR-a. Krajem 2015. EU je postigao napredak u pripremi novog programa posvećenog konsolidaciji države i pokrenuo program za potporu modernizaciji pravosudnog sektora. Također se provode naponi na jačanju kapaciteta sigurnosnih snaga te povećanju profesionalnosti njihovih radnih metoda i kompatibilnosti tih metoda s ljudskim pravima. Potporu će primiti i projekt za osnivanje nove policijske akademije.

Uganda

Uoči predsjedničkih i parlamentarnih izbora koji bi se trebali održati u 2016. EU je nastavio poticati vlasti Ugande da provedu preporuke misije EU-a za promatranje izbora iz 2011. EU je izrazio žaljenje zbog činjenice da se u Zakonu o ustavu (izmjeni ustava) iz 2015. za koji se prvotno očekivalo da će se njime uvesti značajne reforme izbornog sustava, nisu uzele u obzir konstruktivne preporuke Međustranačke organizacije za dijalog, koja je okupila sve političke stranke u Ugandi koje imaju barem jednog zastupnika u parlamentu, ili misije za promatranje izbora. EU je odlučio poslati misiju za promatranje izbora na izbore u 2016.

Sloboda udruživanja i okupljanja nastavile su izazivati zabrinutost u 2015. EU je bio zabrinut da će se prvim nacrtom Prijedloga zakona o nevladinim organizacijama predstavljenim parlamentu regulatornim tijelima dati široke ovlasti kontrole nad aktivnostima civilnog društva. EU je o svojim razlozima za zabrinutost intenzivno komunicirao s vlastima Ugande i pisanim se putem obraćao Parlamentarnom odboru za obranu i unutarnje poslove, koji je bio odgovoran za ispitivanje tog prijedloga zakona. Odbor je uveo izmjene kojima su uklonjene neke najkonzervativnije odredbe, ali doneseni zakon ipak nevladinim organizacijama nameće nejasne i široke obveze koje bi mogle ometati njihove aktivnosti. EU će s velikom pozornošću pratiti provedbu tog akta, kao i oblikovanje uredbi za njegovu uspostavu.

Zakon o upravljanju javnim redom iz 2013. korišten je kao temelj za sprečavanje održavanja niza političkih sastanaka koje su organizirale oporbene stranke. Prijeporno je bilo to zahtijeva li se točnom interpretacijom tog akta da organizatori političkih sastanaka uvijek dobiju dopuštenje policije prije održavanja sastanka. EU je potaknuo policiju i oporbene stranke da se dogovore u vezi s zajedničkim tumačenjem akta čime bi se olakšalo mirno održavanje političkih skupova.

EU je o ljudskim pravima razgovarao s predsjednikom Musevenijem tijekom dijaloga na temelju članka 8. održanog 24. travnja 2015. Teme rasprave bile su izborni proces, sloboda udruživanja, rodna ravnopravnost, odgovornost policije i borba protiv mučenja.

Donošenjem Zakona o sprečavanju i zabrani mučenja u 2012. stvoren je sveobuhvatan pravni okvir za sprečavanje mučenja u Ugandi. EU je nastavio podupirati provedbu tog zakona, primjerice promicanjem njegova sadržaja putem prevođenja na lokalne jezike. EU je također pružio potporu Afričkom centru za liječenje i rehabilitaciju žrtava mučenja i ugandskoj Komisiji za ljudska prava za istraživanje optužbi za mučenje. EU je pozvao ugandske vlasti da što je prije moguće ratificiraju UN-ov Fakultativni protokol uz Konvenciju protiv mučenja.

Pozdravljajući nastavak *de facto* moratorija na smrtnu kaznu, EU je nastavio pozivati vlasti Ugande da zakonski ukinu smrtnu kaznu.

EU je surađivao s lokalnim partnerima iz civilnog društva na promicanju prava žena i djece. Konkretno, pomogao je Ugandskoj ženskoj parlamentarnoj udruzi da održi žensku parlamentarnu sjednicu u srpnju 2015. i podupro zajednički projekt protiv rodno uvjetovanog nasilja u kojem je sudjelovalo civilno društvo i ministarstvo roda, rada i društvenog razvoja te sudjelovao na Nacionalnom forumu o situaciji djece u Ugandi.

EU je nastavio podupirati rad ugandske Komisije za ljudska prava. Primjerice, EU je toj Komisiji i Komisiji za jednake mogućnosti pomogao nadzirati pristup zdravstvenim uslugama diljem Ugande, kao i uvjete rada u industriji, rudnicima i ribarskim zajednicama. EU je izrazio zabrinutost zbog toga što od travnja 2015. ugandsku Komisiju za ljudska prava čine samo dva povjerenika bez predsjednika i potaknuo imenovanje zamjena.

U siječnju 2015. EU je pozdravio predaju Dominica Ongwena, navodnog zapovjednika brigade Gospodnje vojske otpora i njegovu predaju Međunarodnom kaznenom sudu radi suđenja za zločine protiv čovječnosti i ratne zločine.

Godišnja nagrada EU-a za branitelje ljudskih prava za Ugandu u 2015. dodijeljena je dr. Livingstoneu Sewanyani, osnivaču i izvršnom direktoru Zaklade za inicijativu za ljudska prava.

Zambija

Dopunski predsjednički izbori održani u siječnju 2015. smatrani su uglavnom slobodnim i demokratskim. Iako i dalje postoje mediji koji su kritični prema vladi, opći izbori koji će se održati u kolovozu 2016. i zbog toga ograničen mandat nove vlade Domoljubne fronte ipak su već utjecali na slobodu tiska i slobodu izražavanja. Ministar za informacije i emitiranje redovito upućuje javne prijetnje medijskim kućama, što dovodi do autocenzure među državnim (i nekim privatnim) medijima. U 2015. neki novinari vodećih neovisnih novina *The Post* uhićeni su i zastrašivani, a Zambijska porezna uprava te je novine pokušala potpuno zatvoriti zbog poreznih obveza. Radio postaje za zajednicu primale su prijetnje službenika Domoljubne fronte zbog toga što su u svojim programima ugostili predstavnike oporbe. Pjevač Pilato pritvoren je i tužen zbog objave pjesme u kojoj se ruga predsjedniku, ali je kasnije pušten na slobodu.

EU i njegove države članice zabrinuti su da bi se kršenja političkih i građanskih prava mogla intenzivirati u razdoblju prije izbora u 2016. Korupcija i političko nasilje i dalje predstavljaju problem u Zambiji (npr. bivši političari koji primaju pomilovanja za zatvorske kazne, nasilni službenici stranke koji se upliću u dopunske parlamentarne izbore, napadi i kratkotrajna pritvaranja/uhićivanja oporbenih vođa u skladu s Zakonom o javnom redu), iako su ta područja manje problematična nego u drugim zemljama u regiji. Prijelaz na e-upravljanje u Zambiji protumačen je kao pozitivan korak u borbi protiv korupcije i prema većoj transparentnosti.

Politička potpora visokih predstavnika vlade i tradicionalnih vođa, pravima žena i djece, ujedno i protiv dječjeg, ranog i prisilnog braka, postoji na papiru, ali politički motivirano predsjedničko pomilovanje Generala Kanenea, pjevača bliskog Domoljubnoj fronti koji je služio kaznu za sknavljenje maloljetne osobe i njegovo naknadno imenovanje ambasadorom Zambije za rodno uvjetovano nasilje, ukazuju na ograničenja te predanosti. Broj slučajeva rodno uvjetovanog nasilja raste, moguće kao rezultat većeg izvješćivanja. Dramatično pogoršanje gospodarskog stanja u 2015. moglo bi dovesti do još nepovoljnijeg okruženja za ranjive žene i djecu, osobito u siromašnim zajednicama.

EU je pozdravio predsjedničko pomilovanje kojim su smrtno kazne za više od 330 zatvorenika preinačene u doživotne zatvorske kazne. U skladu s *de facto* moratorijem na smrtnu kaznu u Zambiji nije bilo pogubljenja od 1997. Međutim, uvjeti u prenapučenim zatvorima u zemlji i dalje su vrlo loši, posebno za žene, djecu koja ih prate i ostale ugrožene skupine. S druge strane, postoje naznake sve jače političke potpore za prelazak sa strogo kaznenog prema korektivnom pristupu u zambijskom zatvorskom sustavu.

Priznavanje prava LGBTI osoba i dalje je problem u Zambiji, što dokazuje presuda transrodnoj ženi kojoj je određena kazna od 15 godina zatvora te kontinuirana serija kolumni protiv LGBTI osoba u jednim državnim novinama. Međutim, s druge strane, zambijski Visoki sud potvrdio je oslobađanje aktivista za prava LGBT osoba Paula Kasonkomone i njegovo pravo na slobodu izražavanja, a u triju slučajevima u vezi s LGBTI osobama niži sudovi oslobodili su muškarce optužene za seksualne odnose s muškarcima u razdoblju od jedne godine.

Zimbabve

Stanje ljudskih prava u Zimbabveu i dalje je stabilno, ali osjetljivo. Iako su slučajevi ozbiljnih kršenja ljudskih prava i dalje bili relativno rijetki u odnosu na razdoblje najintenzivnijeg nasilja u vrijeme izbora 2008., ipak je došlo do nekoliko zabrinjavajućih incidenata.

Ozbiljan problem i dalje predstavlja činjenica da vlasti Zimbabvea nisu postigle napredak na slučaju otmice aktivista za ljudska prava Itaija Dzamaru. Prodemokratskog aktivista Itaija Dzamaru u ožujku 2015. otkrili su neidentificirani muškarci. Visoki sud izdao je nalog kojime je ministru unutarnjih poslova i glavnom načelniku policije naložio da učine sve što je potrebno kako bi pronašli nestalog aktivista te da blisko surađuju s njegovim odvjetnicima. Njegova lokacija i stanje zasad su nepoznati. Europski parlament izrazio je zabrinutost 19. svibnja 2015., a delegacija EU-a dala je lokalne izjave 11. ožujka, 9. travnja, 9. svibnja, 9. lipnja, 7. srpnja, 7. kolovoza i 9. rujna 2015. te nastavlja podržavati zahtjeve civilnog društva za jasnoću u vezi sa slučajem putem društvenih medija.

Nakon niza slučajeva međustranačkog i unutarstranačkog nasilja EU je u lokalnoj izjavi danoj 17. studenoga izrazio zabrinutost i potaknuo sve strane na poštovanje demokratskih načela. Tijekom 2015. ozračje oko dopunskih izbora bilo je uglavnom lišeno nasilja. Međutim, 10. lipnja u Hurungwe Westu došlo je do slučajeva zastrašivanja i političkog nasilja prije i neposredno nakon glasanja.

Represivno zakonodavstvo (Zakon o javnom redu i sigurnosti, Zakon o pristupu informacijama i zaštiti privatnosti) i dalje je na snazi. Primjena oštrih mjera protiv neovlaštenih prodavača koji posluju na nepredviđenim mjestima eskalirala je ovog ljeta u Harareu i drugim gradovima. Civilno društvo kritiziralo je policiju zbog prekomjerne uporabe sile. Ipak, postoje naznake da se ustavna odredba koja nalaže da pritvorenik mora biti pušten unutar 48 sati ako se ne podignu optužbe u velikoj mjeri poštuje u slučaju branitelja ljudskih prava.

Od donošenja novog progresivnog ustava u 2013. s njime je usklađeno 10 akata. Tri važna zakona u različitim su fazama u parlamentu (uključujući Opći zakon o izmjeni prava kojim će se promijeniti Izborni zakon). Zakon o Komisiji za rod još čeka suglasnost predsjednika. Međuresorna radna skupina kojom predsjeda Ministarstvo pravosuđa trenutačno sastavlja dvadeset dva zakona (uz pomoć delegacije EU-a).

I dalje postoje razlozi za zabrinutost u vezi s vladavinom prava, uključujući oduzimanja zemljišta koja se i dalje provode te postupanje s neslužbenim gradskim doseljenicima i interno raseljenim osobama.

Sveukupno i unatoč tim problemima, postoje područja ohrabrujućeg napretka u vezi s ljudskim pravima. Pravosuđe pokazuje određene znakove neovisnosti, među ostalim u nekim slučajevima oduzimanja zemljišta koji su izazvali interes javnosti, iako se odluke sudova ne izvršavaju uvijek. Ostvaren je napredak prema operacionalizaciji neovisnog ustavnog povjerenstva. Predsjednik Mugabe u lipnju je imenovao članove Komisije za rod, a u prosincu članove Nacionalne komisije za mir i pomirbu. Komisija za ljudska prava sve je više operativna. Međutim, tim ključnim komisijama i dalje su potrebni veća neovisnost i više resursa.

Prostor za djelovanje civilnog društva i dalje je relativno otvoren. Vlada sve bliže surađuje s nekim organizacijama civilnog društva, među ostalim na razini lokalne vlade u vezi sa socijalnim i ekonomskim pravima. Tijekom godine organizacije civilnog društva mogle su neometano promatrati dopunske izbore.

Iako se izdaju u ograničenoj nakladi (većinom u urbanim područjima) privatni tiskani mediji u Zimbabveu i dalje su većim dijelom slobodni i novinari većinom mogu kritizirati vladu. Međutim i dalje je teško istraživačkim novinarstvom razotkriti korupciju. Slobodu etera, osobito u ruralnim područjima gdje je to glavni izvor informacija, ograničava država. Pristup društvenim medijima raste i zasad je neometan.

Posljednjih deset godina postoji *de facto* moratorij na izvršavanje smrtne kazne. U 2015. nijedan potpisan nijedan nalog za izvršenje smrtne kazne.

VI. Arapski poluotok

Bahrein

U 2015., četiri godine nakon ponovnog izbijanja nemira u Kraljevini Bahreinu, EU je nastavio pomno pratiti lokalni razvoj događaja i, kada je bilo potrebno, putem različitih kanala izražavati zabrinutost zbog stanja ljudskih prava u zemlji, pozdravljati pozitivne reforme i nuditi potporu za poboljšanje učinkovite zaštite ljudskih prava.

EU je sustavno pozivao sve strane da konstruktivno sudjeluju u procesu istinskog nacionalnog pomirenja i dijaloga, bez preduvjeta i na miran način. EU je pozdravio neke od inicijativa bahreinske vlade, među ostalim provedbu preporuka Bahreinskog neovisnog istražnog povjerenstva, te je pomno pratio rad novoosnovanih institucija poput policijskog ombudsmana za Ministarstvo unutarnjih poslova, Nacionalne institucije za ljudska prava, Posebne istražne jedinice te Povjerenstva za prava zatvorenika i pritvorenika. Još nisu ispunjeni uvjeti za istinsku i trajnu pomirbu te je potrebno i dalje raditi na njima. EU je opetovano pozivao sve građane Bahreina da se s pomoću novih institucija osiguraju da one mogu postići stvarna poboljšanja stanja ljudskih prava u Bahreinu, među ostalim na temelju čvrstih preporuka iz izvješća koja su predstavili Nacionalna institucija za ljudska prava i ombudsman.

EU je dosljedno surađivao s bahreinskim vlastima na pitanjima ljudskih prava u Kraljevini Bahreinu te istodobno poticao reforme koje su u tijeku. EU je proveo nekoliko formalnih i neformalnih inicijativa vanjske komunikacije prema vlastima Bahreina u vezi s nizom slučajeva uhićenja istaknutih pojedinaca zbog kritiziranja bahreinske ili saudijske vlade. EU je izrazio zabrinutost u vezi sa slobodom tiska i slobodom izražavanja u kontekstu privremene obustave izdavanja vodećih novina *Al Wasat*, koja je brzo povučena.

Uz niz izjava za javnost, Visoka predstavnica / potpredsjednica Komisije i službenici ESVD-a održavali su redovite izravne kontakte s političkim akterima i aktivistima iz Bahreina. Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Lambrinidis po drugi je put posjetio Bahrein u svibnju 2015. i tom prilikom održao niz savjetovanja s vlastima, oporbenim političkim društvima, nacionalnim tijelima za ljudska prava i akterima iz civilnog društva, pri čemu je naglasak većinom bio na nacionalnom pomirenju i stanju ljudskih prava. Tijekom tog posjeta ponovno je ponudio potporu EU-a u provedbi bahreinskih međunarodnih obveza i preporuka iz univerzalnog periodičnog pregleda, s posebnim naglaskom na pitanjima odgovornosti i zlostavljanja u pritvoru.

EU je nastavio poticati sva politička društva da započnu nacionalni dijalog s ciljem reformi i nacionalnog pomirenja i da jasno odbace nasilje te je pozvao vlasti da uspostave kontakt s oporbom i razmotre mjere izgradnje povjerenja, uključujući puštanje na slobodu nenasilnih aktivista.

Devetnaest država članica EU-a podržalo je zajedničku izjavu o Uredu visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava i stanju ljudskih prava u Bahreinu pod točkom 2. u Ženevi 14. rujna.

Kuvajt

Glavna pitanja o kojima je EU razgovarao s kuvajtskim vlastima tijekom 2015. bila su položaj biduna (stanovnika bez državljanstva), smrtna kazna, sloboda izražavanja te stanje stranih radnika i radnika u domaćinstvu.

EU je pozdravio donošenje dvaju zakona kojima se uređuju radnička prava radnika u domaćinstvu. U okviru novog zakonodavstva jasno su definirane prava i obveze radnika u domaćinstvu. Novim se zakonima uvode određene pozitivne promjene te će EU nastaviti pratiti njihovu provedbu i mehanizme izvršavanja.

U kontaktima s kuvajtskim vlastima EU je izrazio zabrinutost zbog niza uhićenja aktivista za ljudska prava koji su mirno ostvarivali svoja prava na slobodu izražavanja, udruživanja i okupljanja. EU je također ponovno iskazao svoje protivljenje smrtnoj kazni neovisno o slučaju i okolnostima, pozivajući Kuvajt da ponovno uspostavi *de facto* moratorij na primjenu smrtno kazne.

Niz država članica EU-a sudjelovale su u preispitivanju Kuvajta koje je u siječnju 2015. provela Radna skupina za univerzalni periodični pregled u okviru Vijeća za ljudska prava UN-a. EU potiče kuvajtske vlasti da provedu preporuke iz univerzalnog periodičnog pregleda te će nastaviti pratiti taj proces.

EU pomno prati status osoba bez državljanstva u Kuvajtu s obzirom na to da dosad nije pronađeno konačno rješenje tog problema.

EU se također bavio pitanjem prava radnika migranata, osobito pitanjem njihova prava na obrazovanje u državnim školama.

Oman

Općenito gledajući, standardi ljudskih prava u Omanu među najvišima su u regiji i ta je zemlja ponosna na činjenicu da je mirna i relativno tolerantna, iako i dalje postoji određena zabrinutost u pogledu ljudskih prava, osobito u području slobode izražavanja.

EU je bio zabrinut zbog nekoliko sudskih predmeta pokrenutih protiv aktivista koji su protestirali putem društvenih medija ili na njima izrazili mišljenje, ali je također primijetio da je u većini navedenih slučajeva donesena odluka o oprost. EU je pomno pratio niz pojedinačnih slučajeva, uključujući slučajeve Ismaeela al-Meqbalija, Helala al-Alawija, Saeeda Jadada i Hassana al-Bashama.

EU je pozdravio posjet u rujnu 2014. posebnog izvijestitelja UN-a za prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja Mainaja Kiaija. U izvješću o svojem posjetu upućenom Vijeću UN-a za ljudska prava, g. Kiai izjavio je da je pravo Omanaca na mirno okupljanje „gotovo nepostojeće u praksi” te je Omanu dao preporuke o pravu na slobodu okupljanja i udruživanja.

Drugi uzrok zabrinutosti EU-a bila je diskriminacija iseljeničkih radnika u primjeni zakonâ o radu i u praksi te opći status i situacija tih radnika. EU je surađivao s omanskim vlastima u vezi sa situacijom stranih radnika i trgovanjem ljudima. Tu su također i nedostatna zaštita za žrtve nasilja u obitelji i predrasude protiv žena.

Katar

EU i njegove države članice posebno su se usredotočili na slobodu izražavanja i razvoj nezavisnih medija, napore u jačanju civilnog društva putem liberalnijeg zakonodavstva o slobodi udruživanja i inicijativama civilnog društva, pružanje potpore braniteljima ljudskih prava, prava žena te poboljšanje radnih i životnih uvjeta radnika migranata.

EU je pozornost usmjerio na uvjete radnika migranata u Kataru slijedom izvještaja o neisplaćenim plaćama, nedostacima na području zdravlja i sigurnosti, neadekvatnom smještaju i beskrupuloznim agencijama za zapošljavanje u zemljama porijekla radnika u kontekstu priprema za Svjetsko nogometno prvenstvo FIFA-e 2022. EU je kao važan korak na tom području pozdravio novi zakon uveden krajem listopada koji se treba provesti do prosinca 2016. te istodobno potaknuo katarske vlasti da dodatno reformiraju sustav *kafala* (sponzorstva) i zamijene ga sustavom koji se temelji na ugovoru.

Kataru također prijeti tužba na temelju članka 26. Ustava Međunarodne organizacije rada (ILO) zbog kršenja Konvencije 81 ILO-a o inspekciji rada i Konvencije 29 ILO-a o prisilnom radu, koju je protiv te države podnijela Međunarodna organizacija rada. Na sastanku Upravnog odbora Međunarodne organizacije rada 12. studenoga održana je trostrana rasprava tijekom koje je Katar ponovno istaknuo svoju otvorenost za suradnju s međunarodnim tijelima i Međunarodnom organizacijom rada, osobito na unapređenju prava radnika migranata. U svojoj zajedničkoj izjavi EU je pozvao Katar da blisko surađuje s Međunarodnom organizacijom rada.

Saudijska Arabija

EU je surađivao sa saudijskim vlastima na pitanjima ljudskih prava u Kraljevini Saudijskoj Arabiji te istodobno poticao mjere reformi. Područja koja su izazivala najveću zabrinutost uključivala su sustav muškog skrbništva i prava žena, smrtnu kaznu, reformu pravosuđa, slobodu izražavanja, vjersku toleranciju, diskriminaciju i prava stranih radnika.

Uz niz izjava za javnost EU je proveo i nekoliko formalnih i neformalnih inicijativa vanjske komunikacije prema saudijskim vlastima u vezi s nekoliko sudskih postupaka povezanih s ljudskim pravima, u bliskoj suradnji s državama članicama EU-a i partnerima istomišljenicima, osobito izražavajući zabrinutost u vezi sa slučajevima niza aktivista poput Raifa Badawija i Alija al-Nimra. U hitnoj rezoluciji iz veljače 2015. Europski parlament pozvao je na trenutačno i bezuvjetno puštanje na slobodu Raifa Badawija. U toj je rezoluciji snažno osuđeno njegovo javno bičevanje za koje su odgovorne saudijske vlasti te je pozvano na poništenje njegove presude i kazne, uključujući zabranu putovanja. Europski parlament također je Raifu Badawiju dodijelio nagradu „Saharov” za slobodu mišljenja. Njegova supruga Ensaf Haidar preuzela je 18. prosinca nagradu u ime svog supruga koji je i dalje bio zatvoru.

Delegacija Europske unije, u bliskoj suradnji s veleposlanstvima država članica Europske unije, u prosincu je nagradu Chaillot za promicanje ljudskih prava u regiji Vijeća za suradnju u Zaljevu u 2015. dodijelila zajednički organizaciji Inicijativa Baladi i Kulturnom forumu Thulatha. Posebna nagrada Chaillot za životno postignuće dodijeljena je Ibrahimu al-Mugaiteebu za priznanje i dodatno poticanje njegovih napora i rada na promicanju i zaštiti ljudskih prava u Kraljevini Saudijskoj Arabiji.

EU je održavao redovite kontakte s organizacijama civilnog društva i braniteljima ljudskih prava te je u kontaktu s relevantnim vlastima u nekoliko navrata ukazao na slučajeve koji izazivaju zabrinutost. Delegacija EU-a 2013. dobila je dopuštenje da diplomati prisustvuju javnih suđenjima (Saudijska Arabija donijela je Zakon o nevladinim udrugama u prosincu 2015.).

EU je putem delegacije Europske unije saudijskim vlastima predstavljao prioritete i inicijative EU-a uoči svakog sastanka Vijeća za ljudska prava i Trećeg odbora Opće skupštine UN-a.

Europski parlament posjetio je Kraljevinu Saudijsku Arabiju u veljači u okviru međuparlamentarnog sastanka između Europskog parlamenta i Majlis Ash-Shure.

Europski parlament donio je 8. listopada rezoluciju u kojoj je potaknuo Saudijsku Arabiju da zaustavi pogubljenje Alija Mohammeda al-Nimra i pozvao na uspostavu moratorija na smrtnu kaznu.

Delegacija Europske unije organizirala je 10. prosinca 2015. okrugli stol o nasilju nad ženama i djecom u Saudijskoj Arabiji u bliskoj suradnji s veleposlanstvima nekih država članica Europske unije i saudijskim vlastima. Ta je manifestacija bila dio diplomatskih napora EU-a na globalnoj razini usmjerenih na sve oblike nasilja nad djecom i ženama.

EU je pozdravio općinske izbore u Saudijskoj Arabiji održane 12. prosinca na kojima su prvi put i muškarci i žene mogli birati i biti birani, što je označilo važnu prekretnicu u osnaživanju žena u toj zemlji.

EU dijeli zabrinutost nekih stručnjaka UN-a za ljudska prava zbog preopširnih protuterorističkih mjera koje bi mogle dovesti do kršenja ljudskih prava osoba koje nisu povezane s terorizmom i političkih aktivista na internetu.

Ujedinjeni Arapski Emirati

EU je, u bliskoj suradnji s veleposlanstvima država članica EU-a, nastavio aktivno pratiti stanje ljudskih prava u Ujedinjenim Arapskim Emiratima.

Ujedinjeni Arapski Emirati ponovno su izabrani u Vijeće za ljudska prava u Ženevi u listopadu 2015. EU je pridavao posebnu pozornost dobrovoljnim obećanjima i obvezama UAE-a za razdoblje od 2016. do 2018.

Četvrti sastanak bilateralne tehničke radne skupine EU-a i Ujedinjenih Arapskih Emirata za ljudska prava održan je u svibnju, a peti u studenome. Na tim se sastancima raspravljalo o svim pitanjima koja izazivaju zabrinutost EU-a, uključujući smrtnu kaznu, slobodu izražavanja, prisilne nestanke, migracije i pitanja zapošljavanja te nasilje u obitelji.

Na 69. sjednici Opće skupštine UN-a Ujedinjeni Arapski Emirati suzdržali su se od glasovanja o rezoluciji UN-a o moratoriju na primjenu smrtne kazne. Ujedinjeni Arapski Emirati primjenjuju minimalne standarde Gospodarskog i socijalnog vijeća UN-a i rijetko provode smrtnu kaznu. Međutim, u srpnju 2015. jedna je državljanka Emirata pogubljena zbog ubojstva žene porijeklom iz Amerike i Rumunjske počinjenog u trgovačkom centru. Ne postoji službena potvrda da će to pogubljenje otvoriti put općenitom nastavku primjene smrtne kazne u zemlji. U siječnju 2014. predsjednik Khalifa zaustavio je provedbu svih predstojećih pogubljenja u slučajevima ubojstava kako bi pronašao rješenje u skladu sa šerijatskim zakonom (krvarina), što bi se moglo protumačiti kao *de facto* moratorij na smrtnu kaznu.

U suradnji sa zemljama regije Ujedinjeni Arapski Emirati pokazali su predanost nastojanju ograničavanja zlouporaba pri zapošljavanju radnika migranata. Od ključne je važnosti zajamčiti pravo radnika na odabir poslodavca. Ministar rada Ujedinjenih Arapskih Emirata 29. rujna 2015. najavio je novu odluku kojom se uređuju radni odnosi i koja treba stupiti na snagu 1. siječnja 2016. Te bi odredbe bez sumnje predstavljale napredak u zaštiti radnika migranata u Ujedinjenim Arapskim Emiratima. U praksi se njima osobito nastoji spriječiti zamjena izvorne ponude za posao različitim konačnim ugovorom o radu koji je manje povoljan za radnika te omogućiti radnicima da promijene poslodavca u Ujedinjenim Arapskim Emiratima bez obveze povratka u svoju zemlju porijekla.

Vlasti Ujedinjenih Arapskih Emirata i dalje su nametale stroga ograničenja na slobodu izražavanja i udruživanja, osobito u slučajevima kritiziranja vlade Ujedinjenih Arapskih Emirata i pozivanja na demokratske reforme. Nekoliko puta tijekom godine upotrijebljen je Zakon Ujedinjenih Arapskih Emirata o kiberkriminalitetu iz 2012. u kojem se navodi da „svaki oblik zlouporabe računala / pametnog uređaja ili elektroničke mreže/sustava može dovesti do maksimalno doživotne zatvorske kazne i/ili novčane kazne u iznosu koji se kreće od 50 000 AED do 3 milijuna AED”.

Nagrada Martin Ennals za branitelje ljudskih prava u 2015. dodijeljena je državljaninu Emirata Ahmedu Mansouru. Zbog zabrane putovanja koju mu je nametnula vlada Ujedinjenih Arapskih Emirata g. Mansour nije mogao prisustvovati svečanosti dodjele nagrada u Ženevi.

Tijekom godine istaknuti su slučajevi navodnih prisilnih nestanaka, uključujući nestanak dr. Nassera Bin Ghaitha, emiratskog ekonomista i akademika, koji je 18. kolovoza navodno bio uhićen i odveden na nepoznatu lokaciju te je gotovo osam mjeseci držan u izolaciji.

Na trećim izborima za Savezno nacionalno vijeće (FNC) održanima 3. listopada izborni kolegij bio je dvostruko veći nego na izborima iz 2011., a zabilježen je i veći odaziv birača, što odražava rastući interes stanovništva Emirata za izborni proces. Prvi put u nekoj zaljevskoj zemlji predsjednicom Narodne skupštine imenovana je žena, Amal al-Qubaisi.

Jemen

Angažman EU-a u Jemenu prvenstveno je bio usmjeren na pitanja ljudskih prava i demokracije. Konferencija za nacionalni dijalog i njezini rezultati koji su uključeni u proces sastavljanja ustava, naizgled su Jemen usmjerili na novi put u pogledu ljudskih prava i demokratskog procesa, u potpunosti u skladu s međunarodnim pravom.

Međutim, početkom 2015. prvotno obećavajuću tranziciju Jemena prekinula je kombinacija čimbenika, sve jače bezvlađe i kompleksni izazovi u pogledu upravljanja, što je uslijedilo nakon što su u rujnu 2014. združene snage pokreta Houthi i boraca odanih bivšem predsjedniku Salehu zauzeli Sanu i veliki dio zemlje. Od ožujka 2015. vojna koalicija pod vodstvom Saudijske Arabije vojno intervenira u Jemenu na poziv predsjednika Hadija s ciljem vraćanja na vlast zakonite jemenske vlade i potiskivanja snaga pokreta Houthi i boraca odanih bivšem predsjedniku Salehu, dok se istovremeno provode mirovni naponi pod okriljem UN-a. Postoji rizik da će se sukob u Jemenu pretvoriti u dugotrajan rat te bi tako moglo doći do raspada države, teritorijalne rascjepkanosti i sektaškog nasilja, što će građane najvjerojatnije lišiti niza osnovnih ljudskih prava. Trenutačno mnoge jemenske institucije sa sjedištem u Sani i dalje djeluju, ali više nisu pod punom kontrolom zakonite vlade, što znatno otežava međunarodni angažman na području ljudskih prava, dok jug Jemena također predstavlja vrlo teško okruženje za djelovanje. U toj situaciji ugrožena su najosnovnija ljudska prava Jemenaca, uključujući pravo na život, i to prvenstveno samim sukobom. Sukob također otežava rad humanitarnih organizacija i branitelja ljudskih prava. UN i organizacije za ljudska prava osudile su česta kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava koja provode sve strane sukoba.

Loše humanitarno stanje, osobito nedostatak prehrambene sigurnosti i osnovnih socijalnih usluga, vjerojatno će utjecati i na sljedeće generacije. Štoviše, razina razaranja u Jemenu takva je da će put prema gospodarskom rastu i razvoju predstavljati znatan izazov s obzirom na stopu porasta stanovništva od 3,1 % pri čemu je nekih 70 % stanovništva u dobi ispod 35 godina.

Delegacija EU-a podupire napore posebnog izaslanika UN-a i njegova tima u cilju povratka Jemena na politički pristup i prekida oružanog sukoba. EU je također pozvao sve strane da poštuju načela ljudskih prava i međunarodno pravo. Visoka predstavnica / potpredsjednica Komisije Federica Mogherini i povjerenik za humanitarnu pomoć i upravljanje krizama Christos Stylianides osvrnuli su se među ostalim na ciljane napade na civile i pristup humanitarnoj pomoći. Delegacija EU-a također je surađivala s akterima iz pokreta Houthi i snaga odanih bivšem predsjedniku Salehu nagovarajući ih da promijene svoja djelovanja protivna demokratskim načelima, međunarodnom pravu o ljudskim pravima i humanitarnom pravu (da osiguraju puštanje političkih zatvorenika, zaštitu novinara itd.) te da istovremeno pristupe rješavanju pitanja povezanih sa slobodom vjeroispovijesti ili uvjerenja. Međutim, nastavljaju se kršenja ljudskih prava, uključujući pritvaranje novinara i ciljane napade na civilna područja.

Na 30. sjednici Vijeća za ljudska prava EU je podržao nizozemske napore za uvrštavanje nacrtane rezolucije o Jemenu pod točku 10. (tehnička suradnja). Ta predložena rezolucija bila je usmjerena na neovisni i nepristrani mehanizam za istraživanje kršenja ljudskih prava u aktualnom sukobu, u skladu s izvješćem Ureda Visokog povjerenika za ljudska prava o tom pitanju. Međutim, Vijeće UN-a za ljudska prava donijelo je 2. listopada 2015. zajedničku rezoluciju, koju su predložili jemenska vlada i Saudijska Arabija, o „tehničkoj pomoći i izgradnji kapaciteta za Jemen u području ljudskih prava” kojom se utvrđuju uvjeti za nacionalno istražno povjerenstvo za koje EU očekuje da će djelovati samostalno. EU je izrazio zabrinutost zbog pogoršanja stanja ljudskih prava u Jemenu te je pozvao zakonite vlasti da osiguraju da ta navodna kršenja budu kažnjena. EU je ponovno izrazio svoju potporu usmenom izvješću Visoke povjerenice izloženom na 31. sjednici Vijeća. Sveobuhvatno pisano izvješće očekuje se na 33. sjednici Vijeća za ljudska prava.

EU nastavlja poticati Jemen da pristupi Ugovoru o trgovini oružjem s obzirom na to da se pretjeranim naoružanjem koje se u toj zemlji provodilo desetljećima za vrijeme vladavine bivšeg predsjednika Saleha nisu samo preusmjerila javna sredstva jedne od najmanje razvijenih arapskih zemalja nego se njime i dalje hrani aktualni sukob. Stoga će Jemen trebati provesti temeljitu reformu sigurnosnog sektora kako bi promijenio svoj budući razvojni put i time poboljšao gospodarska i socijalna prava svojih građana. EU će i dalje nastojati sudjelovati u pružanju pomoći provedbi civilnog dijela reforme sigurnosnog sektora. Projektom planiranim u 2015. u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru trebalo je pristupiti provedbi reforme policije putem uspostave pokusne policijske postaje u Sani koja bi demonstrirala pristup lokalnim policijskim aktivnostima temeljen na ljudskim pravima. Nacrt tog i sličnih projekata i dalje je valjan i očekuje provedbu nakon jenjavanja sukoba.

Istodobno, EU je nastavio pružati potporu mnogim jemenskim organizacijama civilnog društva koje unatoč velikim preprekama i dalje djeluju u području ljudskih prava i posredovanja kako bi zaštitile osjetljivu socijalnu strukturu Jemena. U prosincu 2015. u suradnji s UNICEF-om pokrenut je projekt o zaštiti djece u oružanim sukobima. Tijekom 2015. i dalje se pružala izravna pomoć braniteljima ljudskih prava putem raznih mehanizama potpore EU-a. Unatoč obustavi niza projekata i smanjenju obujma osnovnih djelatnosti neke jemenske organizacije civilnog društva aktivno su pratile kršenja ljudskih prava u odabranim područjima (npr. civilne žrtve, prisilni nestanci ili procjena štete) ili radile na poboljšanju pravne sigurnosti, postupaka uhićenja i uvjeta u pritvoru, među ostalim i za žene i djevojčice.

U okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru EU je pružio pomoć uspostavi mehanizma UN-a za provjeru i pregled kako bi se olakšao nesmetan protok komercijalnih proizvoda u Jemen, zemlju koja gotovo isključivo ovisi o uvozu osnovnih potrepština i hrane. Mehanizmom UN-a za provjeru i pregled nastoji se osigurati da su komercijalni teret i humanitarna pomoć koji ulaze u teritorijalne vode u skladu s RVSUN-om 2216. U kontekstu stalne potpore EU-a reformi sektora civilne sigurnosti financijska sredstva iz Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru dodijeljena su i Ženevskom centru za demokratsku kontrolu oružanih snaga radi pripreme budućih projekata u tom sektoru. Nadalje, slijedom poziva na podnošenje prijedloga koji je bio financiran sredstvima Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru i usmjeren na „potporu akterima iz civilnog društva u zemlji u području sprečavanja sukoba, izgradnje mira i pripravnosti na krizne situacije u Jemenu” sredstva su dodijeljena projektima o „lokalnoj izgradnji mira” i „ženama i djeci u situacijama oružanog sukoba”.

Naposljetku, delegacija EU-a usmjerila je aktivnosti zalaganja i javne diplomacije na osnaživanje žena i sveprisutnu praksu ranog braka u Jemenu, organizacijom prikazivanja nagrađivanog filma „Ja sam Nojoom, imam 10 godina i razvedena sam” i s tim povezane izložbe fotografija kojom se promiče rad jemenskih fotografkinja. Film je privukao gotovo 1000 gledatelja u Parizu i Bruxellesu, a dodatne manifestacije u Bruxellesu (festival „*Elles tournent*”) i New Yorku planirane su za početak 2016., čime se okolnosti u Jemenu povezuju sa svjetskim kampanjama.

Iran

Unatoč obećanjima predsjednika Rohanija da će građanske slobode ojačati za vrijeme vladavine njegove vlade, u 2015. nije zabilježen značajan napredak na tom području. Problemi su i dalje postojali, a uključivali su osobito rastući broj pogubljenja, nepostojanje jamstava slobodnog i pravičnog suđenja te kršenja slobode izražavanja, vjeroispovijesti i uvjerenja i prava žena.

Kontakti EU-a s Iranom u 2015. i dalje su bili usmjereni na pronalazak rješenja za nuklearno pitanje. Međutim, EU je na raznim formalnim i neformalnim te bilateralnim i multilateralnim sastancima nastavio raspravljati o razlozima za zabrinutost u pogledu ljudskih prava u Iranu. EU je dao izjave o nekoliko pojedinačnih slučajeva poput predviđenih pogubljenja maloljetnih počinitelja i ponovno izrazio zabrinutost zbog velikog broja pogubljenja u Iranu, osobito za zločine poput kaznenih djela povezanih s drogom, koji se prema međunarodnom pravu o ljudskim pravima ne svrstavaju među „najozbiljnije zločine”. EU je također pozvao iransku vladu da se suzdrži od primjene smrtno kazne.

S obzirom na to da izvješća govore da je u 2015. izvršeno više od 765 pogubljenja (prema dostupnim podacima u 2014. prijavljena su 482 pogubljenja, a u 2013. njih 500), primjena smrtna kazne bila je jedan od glavnih problema u vezi s ljudskim pravima.

Tijekom svojeg prvog posjeta Teheranu 28. srpnja 2015. Visoka predstavica / potpredsjednica Komisije EU-a Mogherini naglasila je potrebu poboljšanja stanja ljudskih prava.

Europski parlament nastavio je pomno pratiti stanje ljudskih prava u Iranu. Delegacija Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta pod vodstvom Elmara Broka posjetila je Iran u lipnju 2015., a predsjednik Europskog parlamenta Schulz Iran je posjetio u listopadu 2015.

Iran je prošao drugi univerzalni periodični pregled tijekom 28. sjednice Vijeća za ljudska prava održane u ožujku 2015. EU je sudjelovao u tom procesu i pozdravio činjenicu da je Iran prihvatio 130 (od 291) preporuka. Tijekom sjednice Opće skupštine Ujedinjenih naroda u New Yorku EU je ponovno podupro rezoluciju koju je predstavila Kanada i kojom se osuđuje stanje ljudskih prava u Iranu.

Nadzorni mehanizmi ILO-a razmatrali su kršenja Irana u pogledu slobode udruživanja, naglašavajući ozbiljne i hitne slučajeve u vezi s time.

Irak

Irak se bori s kritičnom situacijom u području ljudskih prava u kontekstu masovnih zlostavljanja koja provodi Daiš, povećanog sektaškog nasilja i teške situacije u kojoj se nalaze pripadnici etničkih i vjerskih manjina. Zemlji prijeti humanitarna kriza s obzirom na to da je 3,2 milijuna osoba interno raseljeno, a 8,7 milijuna Iračana treba pomoć.

Tijekom godine EU se nastavio snažno zalagati za političko rješenje sukoba u Iraku, kojim bi se riješili njegovi temeljni uzroci. EU je pružio potporu predsjedniku vlade al-Abadiju u provedbi programa reformi s ciljem rješavanja problema raširene korupcije i manjkavih javnih usluga. Pozvao je vladu da se obrati svim dijelovima iračkog društva te da postigne napredak u pogledu nacionalnog pomirenja.

Vijeće za vanjske poslove donijelo je 16. ožujka 2015. regionalnu strategiju EU-a za Siriju i Irak, kao i za prijetnju koju predstavlja ISIL/Daiš, kojom se nastoji postići trajni mir, stabilnost i sigurnost u regiji. Ona pruža smjernice za aktivnosti EU-a i država članica na terenu, među ostalim u područjima relevantnim za ljudska prava, npr. vladavini prava, političkoj uključenosti, lokalnom upravljanju, borbi protiv korupcije, reformi pravosuđa te potpori za pružanje osnovnih usluga i gospodarskom razvoju. Ministri vanjskih poslova u zaključcima od 14. prosinca 2015. oštro su osudili kontinuirana, teška, sustavna i raširena zlostavljanja i kršenja ljudskih prava koja provodi Daiš te pozvali na to da se počinitelje pozove na odgovornost. Također je naglašeno da se u borbi protiv Daiša moraju poštovati ljudska prava.

U okviru Sporazuma o partnerstvu i suradnji između EU-a i Iraka potpisanog u svibnju 2012. pododbor za ljudska prava i demokraciju sastao se po drugi put u travnju 2015. u Bagdadu kako bi raspravljao o trgovini ženama i djecom pripadnicima vjerske skupine Jezida, provedbi mučenja i iznuđenih priznanja te slobodi medija. Naglašena su područja u kojima je postignut napredak povezan s nadzorom zatvora i sposobnošću iračke policije da obrađuje slučajeve nasilja u obitelji, osobito putem zapošljavanja policajki.

Europski parlament donio je nekoliko rezolucija u kojima je osudio djelovanja Daiša i izrazio zabrinutost zbog humanitarnog stanja te prava pripadnika manjina u Iraku. Šesti međuparlamentarni sastanak Europskog parlamenta i Iraka održan je u Bruxellesu u prosincu 2015.

Na lokalnoj razini delegacija EU-a u Iraku organizirala je mjesečne sastanke radne skupine EU-a+ za ljudska prava (države članice EU-a, zemlje istomišljenice i UN) kojima je predsjedala i koji su predstavljali platformu za redovito informiranje i dijalog s iračkim vladinim dužnosnicima, parlamentarnim zastupnicima, političkim akterima, nevladinim organizacijama i organizacijama civilnog društva. U veljači 2015. delegacija EU-a i veleposlanstva država članica EU-a dali su izjavu o provedbi rezolucije VSUN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti. U studenome 2015. provedena je lokalna mjera komunikacije s političkim strankama u Kurdistanu kako bi se riješio problem političke blokade u regiji i narodnih prosvjeda. Poduzeto je nekoliko mjera u pogledu mučenja koje su bile usmjerene među ostalim na policiju te u pogledu smrtne kazne, što je uključivalo kontakt između šefa delegacije i predsjednika republike. U 2015. u iračkoj regiji Kurdistan pogubljeno je troje ljudi, čime je prekinut *de facto* moratorij na smrtnu kaznu iz 2008. Prema izvorima savezne vlade, u 2015. je na smrt osuđeno 37 ili 38 ljudi.

U studenome 2015. delegacija EU-a provela je mjeru informiranja u vezi sa spornim člankom Zakona o nacionalnoj osobnoj iskaznici kojim se krši sloboda vjeroispovijedi ili uvjerenja nemuslimanskih skupina. Nadalje, EU je ponovno pozvao Irak da potpiše Statut Međunarodnoga kaznenog suda, Fakultativne protokole uz Konvenciju protiv mučenja i Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, kao i Drugi fakultativni protokol uz Ženevske konvencije. Delegacija EU-a doprinijela je sastavljanju izjava EU-a za radnu skupinu za univerzalni periodični pregled za Irak.

Irak ostvaruje korist od nekoliko projekata koje financira EU i koji su povezani s ljudskim pravima, vladavinom prava, obrazovanjem i potporom lokalnim vlastima. Oko 15 % Višegodišnjeg okvirnog programa za Irak za razdoblje od 2014. do 2017. posvećeno je projektima u području ljudskih prava. Tekućim projektima pruža se potpora sektoru kaznenog pravosuđa, pomaže izgradnji kapaciteta Nezavisne visoke komisije za ljudska prava i nastoji ojačati otpornost regionalnog i lokalnog upravljanja. Europski instrument za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) trenutačno financira osposobljavanje organizacija civilnog društva, nastavnika i sveučilišnih profesora kako bi mogli održavati radionice o ljudskim pravima, vjerskoj toleranciji, borbi protiv diskriminacije i rodnom osnaživanju.

U 2015. EU je humanitarnim partnerima u Iraku pružio potporu u iznosu od 104,65 milijuna EUR usmjerenu na pomoć temeljenu na potrebama nepristupačnih područja. Humanitarna diplomacija provodila se kako bi se osudila raširena kršenja međunarodnog humanitarnog prava za koja su odgovorne sve strane sukoba. U tom je kontekstu europski povjerenik za humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu Stylianides dvaput posjetio Irak.

VII. AZIJA

Afganistan

U 2015. EU je surađivao s afganistanskom vladom, parlamentom, civilnim društvom i međunarodnom zajednicom, kao i s državama članicama kako bi se povećala svijest o ljudskim pravima i njihovo poštovanje. Ključna područja koja izazivaju zabrinutost ostala su prava žena i djece, civilno društvo i branitelji ljudskih prava, mučenje i zlostavljanje, sloboda izražavanja, sloboda vjeroispovijesti i/ili uvjerenja, smrtna kazna i pristup pravosuđu.

Prvi lokalni dijalog o ljudskim pravima između EU-a i Afganistana održan je 15. lipnja 2015. i bio je usmjeren na pitanja u vezi s pravima žena i djece, mučenjem i zlostavljanjem, pristupom pravosuđu, slobodom izražavanja te socijalno ugroženim osobama i/ili osobama s invaliditetom. Sastanak s vladom u sklopu daljnjeg postupanja održan je 1. prosinca 2015.

EU je nastavio podupirati jačanje međunarodnih, regionalnih i nacionalnih okvira za zaštitu i promicanje ljudskih prava u Afganistanu. EU je zadržao vodeću ulogu u političkom dijalogu, među ostalim u vezi s dokumentom pod nazivom Samodostatnost putem okvira uzajamne odgovornosti (SMAF). SMAF je dogovoren u rujnu 2015. i usmjeren na ključne reforme u područjima poput upravljanja, vladavine prava i ljudskih prava, uključujući prava žena, uklanjanje nasilja nad ženama i provedbu RVSUN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti. Prava djece također su bila među prioritetima pitanjima na dnevnom redu političkog dijaloga.

EU je nastavio zagovarati imenovanje javnog tužitelja do kraja 2015. i provedbu reforme pravosudnog sektora do kraja 2016. EU je također zagovarao imenovanje sutkinje u Vrhovni sud, no kandidatkinju je odbio parlament.

EU je naglasio da je potrebno da afganistanska vlada pokaže političku predanost i potporu Afganistanskoj neovisnoj komisiji za ljudska prava.

EU i veleposlanstvo Finske 20. rujna 2015. održali su, zajedno s afganistanskom vladom, konferenciju o provedbi Nacionalnog akcijskog plana za žene, mir i sigurnost (RVSUN 1325) s ciljem promicanja provedbe tog nacionalnog akcijskog plana koji je vlada pokrenula 30. lipnja 2015.

U 2015. EU je dao nekoliko izjava za javnost kao odgovor na teška kršenja ljudskih prava. EU je često izražavao zabrinutost zbog velikog broja civilnih žrtava koje uzrokuju teroristički napadi, oružani sukob i nestabilna sigurnosna situacija. EU je u ožujku objavio izjavu za tisak u kojoj je osudio čin brutalnog ubojstva djevojke koji je počinila razjarena svjetina u Kabulu. EU je u izjavama osudio činove ubojstva kamenovanjem pet žena koji su počinjeni u područjima pod kontrolom Talibana u 2015.

EU je tijekom godine nastavio podupirati javne manifestacije kojima se promiču ljudska prava i prava žena, među ostalim sponzorirajući i promičući rasprave, javne prezentacije, događaje i govore.

Nakon što su novinari počeli primati izravne prijetnje EU je počeo održavati dvomjesečne sastanke s novinarima o slobodi medija i sigurnosti novinara.

EU je i dalje bio ključni donator u Afganistanu te se zalagao za ljudska prava putem različitih instrumenata i tematskih programa. Delegacija EU-a provela je 23 ugovora kojima se podupire civilno društvo, ljudska prava, osnaživanje žena, zaštita medija i socijalna zaštita. Ti su projekti bili osmišljeni s ciljem podupiranja uloge civilnog društva u promicanju ljudskih prava i demokratske reforme; stvaranja pogodnijeg okruženja za sudjelovanje Afganistanki u javnom životu; jačanja sudjelovanja u političkom životu i zaštite prava marginaliziranih interno raseljenih osoba u gradskim okruženjima; razvoja znanja vođa mladih o pitanjima građanskih, rodnih i ljudskih prava; pružanja potpore braniteljima ljudskih prava; slabljenja i sprečavanja nasilja u obitelji nad ženama i djevojčicama i pružanja političke potpore, pristupa strukovnom osposobljavanju, izgradnje kapaciteta i psihološko-socijalnog savjetovanja.

U 2015. EU je putem Programâ potpore za pojedinu državu u okviru EIDHR-a dodijelio bespovratna sredstva dvama novim programima usmjerenima na praćenje stanja ljudskih prava i izvješćivanje o njemu, izgradnju kapaciteta medija, uključujući istraživačko novinarstvo, te promicanje političkog i građanskog osnaživanja žena i prava žena, putem suradnje s vjerskim vođama i mulama. EU je također u okviru EIDHR-a dodijelio hitna bespovratna sredstva za potporu aktivistima za ljudska prava i prava žena koji su evakuirani iz Kunduza nakon što su taj grad osvojili Talibani.

EUPOL blisko surađuje s Ministarstvom unutarnjih poslova te mu pruža potporu strateškim savjetovanjem o njegovim zadaćama i odgovornostima, s posebnim naglaskom na planovima za provedbu strategije za policijske službenice. Osobito se planira osnivanje odbora za praćenje uznemiravanja i seksualnog zlostavljanja policijskih službenica u afganistanskoj nacionalnoj policiji i zasebne komisije za izvješćivanje i praćenje rada afganistanske nacionalne policije i kršenja ljudskih prava od strane njezina osoblja. EUPOL je savjetovao odjel za rodna pitanja pri Uredu javnog tužitelja, usmjeravajući se na izgradnju kapaciteta u području ljudskih prava i roda. EUPOL je podupro raspravu između Ministarstva unutarnjih poslova i Afganistanske neovisne komisije za ljudska prava / Ureda policijskog ombudsmana o njihovu Memorandumu o razumijevanju. EUPOL je također sudjelovao u Radnoj skupini za reformu kaznenog prava koja trenutačno priprema kazneni zakon.

Pregovori o Sporazumu o suradnji za partnerstvo i razvoj s afganistanskom vladom uspješno su zaključeni i taj je sporazum parafiran 1. srpnja 2015.

Udruženje država jugoistočne Azije (ASEAN)

Nakon što su u 2012. šefovi država ili vlada država ASEAN-a donijeli Deklaraciju ASEAN-a o ljudskim pravima, pojačan je rad glavnog tijela ASEAN-a za ljudska prava – Međuvladine komisije za ljudska prava (AICHR). Dijalog i suradnja EU-a i ASEAN-a u području ljudskih prava značajno su unaprijeđeni na temelju plana djelovanja iz Bandar Seri Begawana za jačanje partnerstva između ASEAN-a i EU-a za razdoblje 2013. – 2017.

EU je pozvao članove Međuvladine komisije ASEAN-a za ljudska prava, Komisije ASEAN-a za promicanje i zaštitu prava žena i djece, Odbora ASEAN-a za žene, Odbor ASEAN-a za provedbu Deklaracije ASEAN-a o zaštiti i promicanju radnika migranata i Tajništva ASEAN-a na jednodnevni posjet Bruxellesu u listopadu. Tijekom tog posjeta EU i ASEAN prvi su put održali dijalog o politikama u vezi s ljudskim pravima, kojim je supredsjedao posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Stavros Lambrinidis. EU je nastojao ojačati uzajamno povjerenje i pokrenuti redovne dijaloge o humanitarnim pravima a ciljem jačanja bilateralne i multilateralne suradnje, istovremeno potičući tijela ASEAN-a za ljudska prava na otvoreniju suradnju sa civilnim društvom i dodatni rad na zaštiti ljudskih prava. Rasprave su također poslužile kao konstruktivne razmjene mišljenja o politikama u vezi s pitanjima poput društveno odgovornog poslovanja i ljudskih prava te prava žena i djece. Uz formalni dijalog posebni predstavnik EU-a održao je i poludnevnu radionicu o suradnji s civilnim društvom. Međuvladina komisija ASEAN-a za ljudska prava susrela se i s Europskim parlamentom, nevladinim organizacijama EU-a i predstavnicima poduzeća kako bi raspravljali o društveno odgovornom poslovanju. Održani su i neki terenski posjeti, a jedan cijeli dan bio je posvećen sastancima s belgijskim vlastima.

Bangladeš

Glavni prioriteti EU-a u području ljudskih prava i demokracije i dalje su bili pravosudna reforma, moratorij na smrtnu kaznu, provedba mirovnog sporazuma iz Chittagong Hill Tractsa, potpora etničkoj skupini Rohingya, prava pripadnika manjina, branitelji ljudskih prava, prava žena i djece, potpora civilnom društvu i provedba prava radnika.

U 2015. demokratski se prostor u Bangladešu smanjivao, a stanje građanskih i političkih prava bilo je sve gore, što je uključivalo izvansudska smaknuća, prisilne nestanke i restriktivne mjere protiv oporbe i aktivista za ljudska prava. Broj slučajeva zastrašivanja novinara i urednika također je bio u porastu te su se poduzimale mjere za narušavanje ekonomske održivosti nekih istaknutih novina. Napadi na slobodu izražavanja bili su višestruko učestaliji u 2015. Ubojstva četiriju blogera „ateista” i jednog izdavača u 2015. dokazala su da Bangladeš nije imun na prijetnju rastućeg vjerskog ekstremizma. Ubojstva dva strana državljana ukazala su na pogoršanje sigurnosnog stanja. S druge strane, postignut je određeni napredak u području socijalnih i gospodarskih prava.

EU je nastavio dijalog o ljudskim pravima i demokraciji s Bangladešom na sastancima podskupine za dobro upravljanje, ljudska prava i migracije u veljači 2015. i Zajedničke komisije EU-a i Bangladeša u studenome 2015. Glavna pitanja o kojima se raspravljalo bila su zaštita temeljnih demokratskih prava, izvansudska pogubljenja, prisilni nestanci, restriktivne mjere protiv oporbe i aktivista za ljudska prava, situacija pripadnika manjima i autohtonih naroda i nasilje nad ženama i djecom.

EU i njegove države članice redovno su pratili stanje ljudskih prava u Bangladešu putem političkog dijaloga, javne diplomacije, razvojne pomoći i projekata, suradnje s predstavnicima Bangladeša, susreta s aktivistima za ljudska prava ili organizacije terenskih posjeta kako bi se upoznali sa stanjem na terenu. Voditelji misija EU-a dali su nekoliko izjava o slučajevima nasilja, a 15. siječnja 2015. susreli su se i s ministrom vanjskih poslova kako bi izrazili žaljenje zbog političkog nasilja i žrtava koje ono uzrokuje.

EU je u nekoliko izjava snažno osudio ubojstva blogera i pozvao vlasti da provedu odgovarajuće istrage kako bi se počinitelji priveli pravdi. Europski parlament donio je 26. studenoga 2015. rezoluciju o slobodi izražavanja u Bangladešu u kojoj je osudio napade na sekularne pisce, blogere, vjerske manjine i strane humanitarne radnike te pozvao vlasti Bangladeša da hitno okončaju sve čino ve nasilja, zlostavljanja, zastrašivanja i cenzure. Glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije dala je 29. rujna 2015. izjavu kojom je osudila ubojstvo talijanskog humanitarnog radnika i pozvala na to da se odgovorni za taj zločin privedu pravdi.

Bangladeš je nastavio provoditi pogubljenja i donositi smrtne kazne. Dana 9. travnja 2015., nakon potvrde smrtne presude Vrhovnog suda Bangladeša u slučaju Muhammada Kamaruzzamana, glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije dala je izjavu kojom je osudila smrtnu kaznu. Pravni stručnjaci i predsjednik Delegacije Europskog parlamenta za odnose sa zemljama južne Azije kritizirali su nedostatak pravednosti i transparentnosti postupaka bangladeškog Suda za međunarodne zločine.

Zbog lošeg rada Izbornog povjerenstva na trima uzastopnim izborima (najnoviji primjer uključuje izbore za gradsku upravu u Dhaki i Chittagongu iz travnja 2015. koji su bili obilježeni nepravilnostima kojima su svjedočili EU-ovi promatrači) te u skladu s člankom 1. Sporazuma o suradnji iz 2001. temeljem kojeg poštovanje ljudskih prava i demokratskih načela ima ključnu važnost, EU je zajedno s drugim donatorima odlučio ukinuti program potpore Izbornom povjerenstvu u Bangladešu.

Suradnja u okviru Pakta o održivosti nastavila se u 2015. kako bi se ojačala prava radnika i poboljšali uvjeti zdravlja i sigurnosti na radu u industriji odjeće u Bangladešu. Dugoočekivana provedbena pravila za revidirani bangladeški Zakon o radu objavljena su u rujnu 2015., a inspekcije tvornica u sektoru konfekcijske odjeće nastavile su se provoditi ustaljenim tempom. O tim se pitanjima raspravljalo tijekom konferencije pod nazivom „Sjećanje na Rana Plazu: put naprijed” održane u Europskom parlamentu u travnju 2015. Na 104. sjednici Međunarodne konferencije rada EU je doprinio ispitivanju usklađenosti Bangladeša s Konvencijom br. 87 ILO-a o slobodi udruživanja.

Kako bi unaprijedio provedbu mirovnog sporazuma iz Chittagong Hill Tractsa EU je financirao dva projekta: projekt instrumenta za razvoj Chittagong Hill Tractsa za koji je dodijeljeno 24 milijuna EUR i projekt za jačanje osnovnog obrazovanja u Chittagong Hill Tractsu.

EU je nastavio dijalog s organizacijama civilnog društva i braniteljima ljudskih prava. Nevladinim organizacijama koje se bave ljudskim pravima pružana je stalna podrška putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava.

U 2015. provodilo se oko 35 projekata koji su se bavili rješavanjem niza pitanja, od prava djece, žena i osoba s invaliditetom, prava pripadnika manjina i autohtonih naroda i prava radnika do osnaživanja civilnog društva, uz ukupni trošak od 210 milijuna EUR. U 2015. odlučeno je da će sredstva u iznosu od 6,8 milijuna EUR primiti sedam novih projekata usmjerenih na civilno društvo. Jačanje demokratskog upravljanja također je jedan od prioriteta Višegodišnjeg okvirnog programa za razdoblje 2014. – 2020.

Butan

U 2015. glavni prioritet EU-a u području ljudskih prava i demokracije i dalje je bila potpora uspješnom i kontinuiranom procesu demokratizacije i modernizacije, osobito jačanje građanskih i političkih prava, poticanje dinamičnog civilnog društva i potpora naporima butanske vlade u borbi protiv nasilja nad ženama i djecom. EU je nastavio surađivati s Butanom na rješavanju dugotrajnog problema butanskih izbjeglica u Nepal u koje govore nepalski.

Od posljednjeg univerzalnog periodičnog pregleda (u 2014.) Butan je pristupio rješavanju niza preporuka iz tog pregleda, kao što su pristup socijalnim uslugama (npr. zdravstvu i obrazovanju), iskorjenjivanje siromaštva, sprečavanje nasilja u obitelji, rodna pitanja te borba protiv korupcije. Butan je poduzeo važne korake, osobito u cilju borbe protiv korupcije i zaštite prava žena i djece. Međutim, potrebno je riješiti problem kašnjenja u ratifikaciji temeljnih međunarodnih instrumenata o ljudskim pravima i nekoliko ograničenja slobode okupljanja i udruživanja.

U 2015. EU je s butanskom vladom u različitim prilikama raspravljao o temama ljudskih prava, osobito tijekom posljednjeg (šestog) dvogodišnjeg savjetovanja u Thimphu u studenome 2015. i sastanaka s predsjednikom vlade i ministrom vanjskih poslova. O tim se pitanjima raspravljalo i tijekom prvog posjeta predsjednika vlade Tobgaya Bruxellesu u lipnju 2015. Posjet voditelja misije EU-a Butanu u svibnju 2015. omogućio je održavanje sveobuhvatne rasprave o napretku demokratizacije s butanskim vlastima i drugim dionicima.

U okviru Višegodišnjeg okvirnog programa (2014. – 2020.) EU je svoju potporu usmjerio na jačanje civilnog društva i reformu lokalne uprave kako bi se osnažio proces decentralizacije i prijenos ovlasti i resursa.

Brunej

Brunej Darussalam apsolutna je monarhija kojom vlada izvanredno stanje od 1963. Kombinacija seoskih „vijeća” i savjetodavnih tijela, uključujući Zakonodavno vijeće, ima ograničenu ulogu u predlaganju i odobravanju zakonodavstva. Iako je brunejsko društvo inače tolerantno, ta je zemlja usvojila konzervativni oblik islama koji nastoji dodatno razviti u okviru koncepta Malajske islamske monarhije.

Iako se ustavom u teoriji štiti vjerska sloboda, u praksi se provode razna ograničenja. U 2015. vlada je nastavila provedbu dugotrajnih politika za promicanje sultanatske šafijske škole sunitskog islama (službene državne religije). U prosincu su međunarodni mediji izvještavali o propovijedima u džamijama kojima se muslimane odvrćalo od povezivanja s kršćanskim simbolima, iako se pripadnici drugih vjeroispovijesti smiju moliti primjerice u katoličkim i anglikanskim crkvama. U samom islamu zakonima i politikama nameću se ograničenja za vjerske skupine koje ne pripadaju šafijskoj školi. Šerijatski kazneni zakon objavljen u listopadu 2013. sadrži odredbe koje utječu na pravnu strukturu kojom se uređuju vjerske slobode. Faza 1. (s kaznama ograničenim na novčane i zatvorske kazne) uvedena je u svibnju 2014. Sudu je prijavljen mali broj slučajeva. U 2015. nije bilo naznake o tome hoće li ili kada biti uvedene sljedeće faze zakona.

U rujnu 2015. Brunej je potpisao Konvenciju UN-a protiv mučenja, ali još nije najavio kada će je ratificirati.

Postupno uvođenje šerijatskog kaznenog prava može se smatrati pokušajem jačanja društvene i vjerske discipline te očuvanja malajske kulture, tradicija i običaja, a ne kažnjavanja ili suzbijanja rastućeg kriminala, kojeg u Bruneju ima malo. Cilj je očuvati brunejsko društvo u njegovom sadašnjem obliku i zadržati njegove „temeljne vrijednosti”. Tim se kaznenim zakonom dopunjuje postojeće šerijatsko obiteljsko pravo u Bruneju. Budući da faze 2. i 3. još nisu pokrenute i s obzirom na to da su detalji o odnosu šerijatskog pravnog koncepta s postojećim zakonima nejasni, u ovoj je fazi i dalje teško ocijeniti kako bi se šerijatski kazneni zakon u budućnosti mogao provoditi.

EU je dosljedno na bilateralnim sastancima s brunejskim vlastima postavljao pitanja u vezi s ljudskim pravima. Države članice EU-a redovito su poticale Brunej da pristupi dodatnim temeljnim instrumentima UN-a o ljudskim pravima. Države članice s predstavništvima u Bruneju sudjelovale su na manifestacijama povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena s ciljem podizanja svijesti o Konvenciji UN-a o uklanjanju diskriminacije žena.

Mjanmar/Burma

Suradnja EU-a s Mjanmarom/Burmom i dalje je usmjerena prvenstveno na pitanja ljudskih prava i demokracije, osobito stanje u državi Rakhine, nediskriminaciju, slobodu vjeroispovijesti i uvjerenja te slobodu izražavanja.

Na povijesnim izborima u Mjanmaru/Burmi održanima 8. studenoga 2015. kandidirala se 91 politička stranka i više od 6 000 kandidata. Impresivan odaziv od 69 % birača dokazao je predanost stanovništva Mjanmara/Burme promjenama. Misija EU-a za promatranje izbora pod vodstvom potpredsjednika Europskog parlamenta Graf Lambsdorffa doprinijela je uspješnom održavanju izbora. Ta je misija koju je činilo 150 članova, među ostalim sedam članova Europskog parlamenta, bila najveća međunarodna misija za promatranje izbora. Djelovala je u cijeloj zemlji i blisko surađivala s drugim međunarodnim promatračima. U preliminarnoj izjavi od 10. studenoga 2015. misija EU-a za promatranje izbora naglasila je da je dan izbora dobro prošao i da su izbori bili kompetitivni. Međutim, kako bi izbori bili zaista demokratski, bilo bi potrebno provesti daljnje pravne reforme i poboljšanja postupaka, uključujući izmjenu ustava.

Iako je Nacionalna liga za demokraciju pod vodstvom dobitnice Nobelove nagrade Aung San Suu Kyi osvojila apsolutnu većinu u parlamentu te će imenovati sljedećeg predsjednika i formirati novu vladu, 25 % zastupničkih mjesta koja nisu birana i dalje će biti u rukama vojske koja će imati pravo ulaganja veta i moći imenovati tri ključna ministra u predstojećoj vladi.

Vijeće za vanjske poslove donijelo je 22. lipnja 2015. zaključke o predstojećim izborima u Mjanmaru/Burmi kako bi poslalo ranu poruku vladi u vezi s očekivanjima EU-a o provedbi vjerodostojnih, uključivih i transparentnih izbora u 2015.

Stanje ljudskih prava nije se popravilo u 2015., a osobito u pogledu oduzimanja glasačkih prava pripadnicima etničkih manjina, posebice pripadnicima muslimanske manjine Rohingya, i kontinuiranih uhićenja i pritvaranja političkih aktivista i branitelja ljudskih prava. Unatoč ozbiljnoj zabrinutosti međunarodne zajednice, među ostalim i EU-a, Mjanmar/Burma donio je četiri zakona o „zaštiti rase i vjeroispovijedi”. Tim se zakonima ograničava potpuno ostvarivanje ljudskih prava žena i pripadnika manjina kao i slobode vjeroispovijedi i uvjerenja. Također su protivni međunarodnim obvezama te zemlje u području ljudskih prava.

Napetosti među zajednicama, osobito u državi Rakhine, i dalje su bile jake. Oko 140 000 interno raseljenih osoba, od kojih velika većina Rohingya, prisiljeni su boraviti u zapuštenim kampovima od 2012. bez temeljnih prava kao što su sloboda kretanja i pristup obrazovanju, zdravstvena skrb i mogućnost zarađivanja za život. Pripadnici zajednice Rohingya suočavaju se s dodatnim ograničenjima i povredama ljudskih prava u sjevernoj državi Rakhine gdje čine većinsko stanovništvo. Sustavna diskriminacija i marginalizacija svake godine tjeraju tisuće pripadnika zajednice Rohingya da se otisnu na visokorizična putovanja preko mora do Malezije preko Tajlanda, prilikom čega često padnu u ruke krijumčara i trgovaca ljudima. Neki od njih nađu se u odnosu suvremenog ropstva, na što je posebno ukazala migrantska kriza u Bengalskom zaljevu i Andamanskom moru u svibnju 2015. i indonezijsko otkrivanje tereta ribe koju su ulovili robovi.

U 2015. bivši nositelji privremenih potvrda o registraciji, takozvani nositelji bijelih iskaznica, uključujući Rohingye i druge pripadnike etničkih manjina, prvi put nisu mogli glasovati niti se kandidirati na izborima jer nemaju državljanstvo. Nijedan kandidat dviju velikih stranaka nije bio musliman zbog jakog utjecaja budističkih tvrdolinijaša tijekom kampanje. Zbog toga u novom parlamentu neće biti nijedan muslimanski zastupnik. Poticanje na mržnju i govor mržnje i dalje se nisu kažnjavali.

U tom kontekstu posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Lambrinidis nastavio je svoj angažman u području ljudskih prava u toj zemlji. Povodom održavanja drugog dijaloga o ljudskim pravima između EU-a i Mjanmara u lipnju 2015. posebni predstavnik EU-a posjetio je državu Rakhine kako bi dobio uvid o složenim izazovima s kojima se susreću zajednice Rohingya i Rakhine. Održao je ključne sastanke s nizom ministara, čelnicom Nacionalne lige za demokraciju Aung Saan Su Kyi, civilnim društvom, među ostalim u okviru foruma posvećenog civilnom društvu koji je prethodio dijalogu o ljudskim pravima, te vjerskim vođama. Posebni predstavnik EU-a u razgovorima s predstavnicima vlade i različitih zajednica tražio je postizanje napretka na svim ključnim pitanjima, uključujući segregaciju zajednica i s tim povezane probleme u području ljudskih prava, građanstvo, prava glasa, četiri zakona o zaštiti rase i vjeroispovijesti i rastući govor mržnje, osobito protiv muslimana. Dijalog o ljudskim pravima bio je usmjeren na niz pitanja ljudskih prava, među ostalim prava radnika, prava na zemljište, migracije, zatvorenike savjesti, uvjete u pritvoru, nediskriminaciju, ratifikaciju i provedbu temeljnih konvencija o ljudskim pravima i suradnju na multilateralnim forumima.

EU je 15. listopada kao međunarodni svjedok potpisao sporazum o općem primirju između vlade Mjanmara/Burme i etničkih oružanih skupina. Taj sporazum predstavlja važan korak prema postizanju mira, sigurnosti i blagostanja te se njime omogućava početak nacionalnog političkog dijaloga. Visoka predstavnica /potpredsjednica Komisije Mogherini dala je izjavu kojom je u ime EU-a pozdravila potpisivanje tog sporazuma i pozvala na to da se u drugoj fazi postupka uključe i skupine koje ga nisu potpisale. Uključivost će biti ključ nacionalnog pomirenja, poštovanja prava pripadnika manjina i pravednog razvoja za sve. Unatoč napretku u mirovnim pregovorima nastavili su se sukobi između vojske i nekih etničkih oružanih skupina, osobito u državama Shan i Kachin, što je dovelo do dodatnog raseljavanja stanovništva. Zabilježeni su slučajevi seksualnog nasilja, prisilnog novačenja i prisilnog rada.

Pridruživanjem „Inicijativi za promicanje temeljnih radnih prava i praksi u Mjanmaru/Burmi” EU je pokazao predanost suradnji u području radnih prava i društveno odgovornog poslovanja s vladom, Međunarodnom organizacijom rada i drugim partnerima (npr. Sjedinjenim Državama i Japanom). Suradnja s civilnim društvom dodatno je ojačana. EU je uoči održavanja dijaloga o ljudskim pravima organizirao forum civilnog društva kako bi pružio informacije o izazovima u području ljudskih prava u Mjanmaru/Burmi. Plan EU-a za suradnju s civilnim društvom pokrenut je 16. rujna 2015. Stvorene su četiri referentne skupine koje obuhvaćaju lokalne organizacije civilnog društva, predstavnike iz država članica EU-a, međunarodne nevladine organizacije i druge razvojne partnere. Nastavili su se sastanci s braniteljima ljudskih prava. EU je proveo i koordinirao redovno promatranje sudskih saslušanja i suđenja braniteljima ljudskih prava i aktivistima za ljudska prava, među ostalim studentima koji su pritvoreni tijekom prosvjeda u ožujku 2015.

U 2015. EU je ponovno predstavio rezoluciju o ljudskim pravima u Mjanmaru/Burmi na sastanku Trećeg odbora Opće skupštine Ujedinjenih naroda i na sastanku Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava. Obje su rezolucije donesene bez glasovanja.

Univerzalni periodični pregled Mjanmara/Burme održan je 6. studenoga 2015.

Mjanmar/Burma potpisao je Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima te Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta o djeci u oružanim sukobima i pridružio se prijateljima Inicijative za Konvenciju UN-a protiv mučenja.

Kambodža

Stanje ljudskih prava i dalje je među glavnim prioritetima EU-a u Kambodži. Početkom 2015. postignut je napredak u nekim područjima, osobito u pogledu postizanja dogovora o izmjenama izbornog zakona, uspostave dvostranačkog Nacionalnog izbornog povjerenstva i određenog angažmana vlade na pitanjima zemljišta. Međutim, odnosi između dviju glavnih političkih stranaka znatno su se pogoršali u drugoj polovici godine i došlo je do niza incidenata očigledno namijenjenih zastrašivanju oporbe i smanjenju njihove slobode izražavanja, zbog čega se pogoršalo stanje u području političkih prava. Niz novih zakona koji su doneseni ili su u završnim fazama pripreme uzrokuju zabrinutost zbog mogućnosti da ih se upotrijebi u svrhe ograničavanja slobode izražavanja i slobode udruživanja. Neovisnost pravosuđa i dalje predstavlja veliki problem.

Delegacija EU-a izdala je 9. travnja 2015. lokalnu izjavu kojom je pozdravila imenovanje novog Nacionalnog izbornog povjerenstva. Glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije dala je 15. srpnja 2015. izjavu o donošenju novog zakona o nevladinim organizacijama i udrugama, u kojoj je izrazila žaljenje zbog nedovoljnog prethodnog savjetovanja s dionicima i zabrinutost zbog mogućnosti da se tim zakonom ograniče aktivnosti nevladinih organizacija. Nakon što su prosvjednici premlatili dvoje oporbenih članova parlamenta, delegacija EU-a objavila je 27. listopada 2015. lokalnu izjavu kojom je pozvala vlasti da počinitelje privedu pravdi i poduzmu korake kako bi se osigurala sigurnost svih demokratski izabranih predstavnika.

EU je s kambodžanskim vlastima održavao redoviti dijalog o ljudskim pravima. Delegacija je također redovito održavala redovite kontakte s organizacijama civilnog društva, među ostalim i predstavnicima autohtonih zajednica. U suradnji s Njemačkom EU je nastavio poticati vladu Kambodže da riješi problem kašnjenja isporuke autohtonim narodima vlasničkih listova za zemljišta koja pripadaju zajednici te pomno pratiti uključivost uknjižbe zemljišta. U 2015. terenski posjeti osoblja EU-a bili su usmjereni posebno na spomenute teme te su omogućili neposrednu koordinaciju s nevladinim organizacijama i lokalnim stanovništvom.

Raspodjela zemljišta jedan je od glavnih prioriteta u odnosima i razgovorima EU-a s vladom Kambodže. Delegacija EU-a nastavila je inzistirati na potrebi za većom transparentnošću u vezi s revizijom državnih zemljišta dodijeljenih na koncesiju za gospodarsku uporabu zemljišta, budućom uporabom zemljišta već vraćenog iz koncesija za gospodarsku uporabu i naporima za rješavanje zemljišnih sporova. EU je pružio tehničku pomoć Kraljevskoj vladi Kambodže u planiranju mehanizma za neovisnu procjenu i kompenzaciju za zajednice pogođene dodjelom koncesija za gospodarsku uporabu zemljišta u svrhe uzgoja šećerne trske. Vlada još nije postigla dogovor oko tog plana.

Prioriteti političkog dijaloga bila su pitanja sindikalnih prava, nasilja nad radnicima i preispitivanja minimalne plaće. EU je također održavao redovite dijaloge s poslovnim udruženjima (osobito onima iz industrije odjeće) i pojedinačnim ulagačima u vezi s poštovanjem radničkih prava i dostojanstvenim uvjetima rada.

Na 104. sjednici Međunarodne konferencije rada EU je doprinio ispitivanju usklađenosti Kambodže s Konvencijom br. 182 ILO-a o najgorim oblicima dječjeg rada. Nadzorni mehanizmi ILO-a razmatrali su kršenja u pogledu slobode udruživanja, naglašavajući ozbiljne i hitne slučajeve u vezi s time.

EU je u 2015. nastavio podupirati nekoliko nevladinih organizacija koje djeluju u području ljudskih prava i dodijelio ukupno 1 milijun EUR novih bespovratnih sredstava te dao bespovratna sredstva četirima braniteljima ljudskih prava u 2015.

EU je donirao 10 milijuna EUR u proračun za razdoblje 2015. – 2016. za potrebe nacionalnih i međunarodnih sastavnica Izvanrednih sudskih vijeća kambodžanskih sudova. U 2015. EU je službeno postao član skupine glavnih donatora Izvanrednim sudskim vijećima kambodžanskih sudova

Narodna Republika Kina

Glavni ciljevi EU-a za 2015. i dalje su bili Kinina ratifikacija Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima potpisanog 1998., a srednjoročni cilj bilo je poštovanje odredaba tog Pakta te kineskog ustava, kaznenog zakona i zakona o kaznenom postupku. EU je također nastavio svoju globalnu kampanju protiv smrtne kazne, posebno zbog toga što je Kina i dalje zemlja s najvećim brojem pogubljenja, unatoč naporima koje ulaže u to da znatno smanji broj zločina za koje je predviđena smrtna kazna, među ostalim putem izmjene iz 2015. zakona o kaznenom postupku, kojom je broj tih zločina dodatno smanjen na 46. Kao jedan od glavnih stupova Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, sloboda izražavanja u Kini, na internetu i izvan njega, također je ostala jedan od prioriteta EU-a, zajedno s razvojem dinamičnog civilnog društva i aktivnih branitelja ljudskih prava. Naposljetku, no ništa manje važno, EU je nastavio promicati uživanje svih ljudskih prava pripadnika manjina, osobito Ujgura i Tibećanaca.

Stanje ljudskih prava općenito se nastavilo znatno pogoršavati zbog novog vala uhićenja i pritvaranja oko 300 odvjetnika, aktivista i članova osoblja odvjetničkih društava za ljudska prava započetog u srpnju, iako bi se uhićenje istaknutog kineskog odvjetnika za ljudska prava Pu Zhiqiang, koji je bio uključen u niz slučajeva povezanih sa slobodom tiska, slobodom izražavanja i zaštitom branitelja ljudskih prava, iz svibnja 2014. moglo smatrati uvertirom u taj novi porast represije. Do kraja godine oko 30 odvjetnika i dalje je bilo pod stambenim nadzorom tj. pritvoreno na tajnim lokacijama bez pristupa pravnom zastupniku ili posjeta rodbine, što ozbiljno dovodi u pitanje izrečenu predanost Kine jačanju vladavine prava.

EU je 20. svibnja 2015. objavio izjavu glasnogovornika o optužbama protiv Pu Zhiqiang. U prosincu 2015. u Pekingu je napokon započelo suđenje Pu Zhiqiang za internetsku društvenu kritiku usmjerenu na vladajuću Komunističku partiju. Osuđen je na trogodišnju uvjetnu kaznu (iz medicinskih razloga) zbog započinjanja prepirki i poticanja etničke mržnje.

Godina je završila *de facto* protjerivanjem francuske novinarke koja je u francuskom časopisu objavila članak u kojem je kritizirala kinesku politiku u Xinjangu.

Pravna reforma ubrzana je donošenjem zakonodavstva o nacionalnoj sigurnosti i borbi protiv terorizma te uvođenjem nacrtu zakonodavstva o stranim nevladinim organizacijama i kibersigurnosti, što će sve negativno utjecati na ljudska prava i prostor za djelovanje civilnog društva kao i na poslovnu zajednicu. EU je sustavno slao komentare kao odgovor na kinesko javno savjetovanje o nacrtu zakonodavstva kako bi potaknuo Kinu da izbjegne pravna ograničenja ljudskih prava bez zaštitnih mjera koja nisu u skladu s međunarodnim standardima.

Stanje u regiji Tibetu nije se poboljšalo, a u kolovozu 2015. dogodio se 143. slučaj samozapaljenja Tibetanaca (sedam u 2015.) od veljače 2009. Štoviše, nastavlja se kriminalizacija samozapaljenja, što dovodi do kolektivnog kažnjavanja članova obitelji i zajednica. U Xinjangu je došlo do nasilnijih okršaja između ujgurskog stanovništva i kineskih vlasti, koji su uzrokovali pogibiju više od 100 ljudi tijekom protekle godine, iako je zbog nedostatka informacija kineskih vlasti i uskraćivanja pristupa novinarima i diplomatima teško dobiti točan dojam o stanju.

Unatoč kineskim tvrdnjama pred Odborom Konvencije protiv mučenja o tome da su poduzete „učinkovite zakonodavne, upravne, pravosudne i druge mjere s ciljem stroge zabrane svih činova mučenja”, Odbor je izrazio ozbiljnu zabrinutost zbog vjerodostojnih navoda o mučenju, slučajevima smrti u pritvoru, proizvoljnom pritvaranju i nestancima Tibetanaca, Ujgura i Mongola te zbog stalnih izvješća o kontinuiranim praksama nezakonitog pritvaranja u nepotvrđenim i neslužbenim pritvornim objektima, takozvanim „crnim zatvorima”, i prisilnom povratu odbjeglih državljana Sjeverne Koreje.

EU je nastavio sudjelovati u raspravama o pitanjima ljudskih prava s Kinom u različitim oblicima i na različitim razinama. Primjerice, na sastanku na vrhu između EU-a i Kine održanome u lipnju predsjednik Tusk pokrenuo je raspravu o temi stanja ljudskih prava i dao izjavu na zaključnoj konferenciji za medije u kojoj je izrazio potporu EU-a kineskom ambicioznom procesu reformi, zajedničku želju za dodatno poboljšanje suradnje u području ljudskih prava na bilateralnoj i međunarodnoj razini i zabrinutost EU-a u vezi sa slobodom izražavanja i udruživanja, uključujući situaciju u kojoj se nalaze pripadnici manjina, poput Tibetanaca i Ujgura. U tom kontekstu predsjednik Tusk potaknuo je Kinu da nastavi smislen dijalog s predstavnicima Dalaj Lame. Tijekom godišnjeg sastanka Zajedničkog odbora za trgovinu EU-a i Kine (listopad 2015.) povjerenica Malmström naglasila je važnost jačanja vladavine prava i neovisnog pravosudnog sustava, omogućavanja slobodnog i neovisnog djelovanja odvjetnika i podupiranja rada stranih poduzeća i građana. Pozivajući se na važnost digitalnog društva za poduzeća koja posluju u Kini, povjerenica Malmström zatražila je od svog kineskog kolege da „doprinese tome da internet postane sredstvo slobode izražavanja i slobodne trgovine”.

Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Lambrinidis u studenome je po drugi put posjetio Kinu (Peking, Guangzhou, Shenzhen i Hong Kong) i održao više od 30 zasebnih sastanaka s kineskim visokim dužnosnicima, predstavnicima kineskog i europskog civilnog društva (uključujući odvjetnike, internetske novinare, akademike, branitelje ljudskih prava koji zastupaju žene i seksualne manjine, aktiviste za ljudska prava i službenike međunarodnih organizacija). Posebni predstavnik EU-a izrazio je osobitu zabrinutost zbog rastuće represije protiv branitelja ljudskih prava i odvjetnika za ljudska prava, kao i zbog smjera pravne reforme, osobito nacrtu zakonodavstva o stranim nevladinim organizacijama i drugih zakona ili nacrtu zakona o nacionalnoj sigurnosti i njihova negativnog utjecaja na ljudska prava i civilno društvo. Teme razgovora bile su i dvadeseta obljetnica Pekinške deklaracije i nacrt zakona o nasilju u obitelji, koji je napokon donesen u prosincu 2015., uz neke izmjene koje je predložio EU, radnička prava, poslovanje i ljudska prava, prava pripadnika vjerskih i etničkih manjina, među ostalim u Tibetu i Xinjangu, mučenje i smrtna kazna.

U Pekingu je 30. studenoga i 1. prosinca održan 34. dijalog o ljudskim pravima između EU-a i Kine. Kina je i dalje naglašavala svoje uspjehe u smanjenju siromaštva, kao i općenito poboljšanje životnog standarda u Kini te je izrazila nezadovoljstvo kada je EU iskazao zabrinutost potkrijepljenu pojedinačnim slučajevima. Kina je otvorila pitanje EU-ova upravljanja izbjegličkom krizom i borbe protiv terorizma te izrazila želju za sudjelovanjem na većem broju projekata suradnje u području ljudskih prava s EU-om o temama poput prava povezanih s okolišem, ljudskih prava žena te poslovanja i ljudskih prava.

Tijekom 2015. glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije izdala je sedam izjava o Kini: o uhićenju i pritvaranju aktivista za prava žena u Kini u ožujku, o izricanju presude novinaru Gaou Yuu u travnju, o optužbama protiv odvjetnika za ljudska prava Pua Zhiqianga u svibnju, o nedavnim zbivanjima u vezi sa stanjem ljudskih prava u srpnju, o pritvoru u kojem se nalaze odvjetnici i branitelji ljudskih prava te postupanju s njihovim članovima obitelji u listopadu, o izricanju presude odvjetniku za ljudska prava Puu Zhiqiangu te o činjenici da Kina nije obnovila vizu europskoj novinarki gđi Ursuli Gauthier u prosincu.

Kako bi izrazio svoje različite razloge za zabrinutost EU je na stanje ljudskih prava u Kini ukazao i u svojim izjavama danima tijekom triju redovnih sjednica Vijeća za ljudska prava u ožujku, lipnju i rujnu te na 70. sjednici Opće skupštine UN-a.

Hong Kong

EU je pomno pratio zbivanja povezana s općim pravom glasa za izbore za izvršnog dužnosnika u 2017. EU je 18. lipnja 2015. izdao izjavu glasnogovornika o političkim reformama u Hong Kongu kojom je pozvao sve strane da započnu konstruktivni dijalog kako bi se proces izbornih reformi mogao brzo nastaviti. EU je civilno društvo u Hong Kongu nastavio podupirati u redovitim kontaktima s braniteljima ljudskih prava, nevladinim organizacijama i medijima te organiziranjem seminara i radionica na temu ljudskih prava. U studenome 2015. posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Stavros Lambrinidis prvi je put posjetio Hong Kong i vodio rasprave o raznim pitanjima, među ostalim vladavini prava i neovisnosti pravosuđa u okviru načela „jedna zemlja, dva sustava”, radničkim pravima, akademskoj slobodi i slobodi tiska, društvenoj nejednakosti i jednakim mogućnostima. Krajem 2015. nestalo je pet izdavača iz Hong Konga, od kojih dvojica imaju državljanstva država članica EU-a te su povezani s izdavačkom kućom i knjižarom u Hong Kongu. Nestanci su se zbili u sumnjivim okolnostima.

Tajvan

Stanje ljudskih prava općenito je dobro. Međutim, EU osuđuje nastavak primjene smrtno kazne. U lipnju je provedeno šest pogubljenja, koja su uslijedila nakon prethodnih pogubljenja u 2014., 2013. i 2012., kojima je prekršen *de facto* moratorij koji je bio na snazi od 2005. do 2010. U svojoj je izjavi EU pozvao na hitnu uspostavu moratorija na pogubljenja, prema preporuci skupine međunarodnih stručnjaka iz 2013. EU je nastavio surađivati s lokalnim vlastima i civilnim društvom na postizanju učinkovitog napretka prema ponovnoj uspostavi moratorija na smrtnu kaznu u cilju njezina službenog ukidanja. U tom kontekstu EU je nastavio podupirati nevladinu organizaciju Tajvanski savez za ukidanje smrtno kazne putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava. Prilikom svog redovnog dijaloga s Tajvanom, odnosno tijekom godišnjih savjetovanja između EU-a i Tajvana o netrgovinskim pitanjima, EU je izrazio zabrinutost zbog smrtno kazne i nastavka njezine primjene.

Indija

U području ljudskih prava u Indiji EU je u 2015. bio usmjeren prvenstveno na zaštitu prava žena i djece, sprečavanje mučenja i prava branitelja ljudskih prava. Naponi za uspostavu moratorija na pogubljenja s ciljem ukidanja smrtne kazne i obećanje o borbi protiv svih oblika diskriminacije i dalje su bili među prioritetima.

Indija je veliko i dinamično demokratsko društvo s čvrstim ustavnim i institucijskim okvirom kojim se nastoje zaštititi ljudska prava. Duboko ukorijenjene društvene prakse koje vlada ne može ukloniti samo pozitivnom diskriminacijom i dalje su glavni uzrok mnogih problema u području ljudskih prava u Indiji. Mediji i civilno društvo izvještavaju o mnogim slučajevima povreda prava i diskriminacije, posebno pripadnika zajednice Dalita, kao i rodno uvjetovanog nasilja i vjerske netolerancije. Sloboda izražavanja općenito se poštuje. Vrhovni sud u ožujku je ukinuo kontroverznu zakonodavnu izmjenu kojom se ograničava sloboda izražavanja na internetu. Stroža primjena Zakona o reguliranju inozemnih doprinosa izmijenjenog 2010. utjecala je na pristup inozemnim financijskim sredstvima oko 13 000 nevladinih organizacija. U Indiji postoji najmanje 2 milijuna nevladinih organizacija, od kojih je oko 42 000 ovlašteno primati inozemna financijska sredstva.

Unatoč neodržavanju godišnjeg dijaloga o ljudskim pravima, EU je sudjelovao u razgovorima s brojnim dionicima u području ljudskih prava, među ostalim predstavnicima civilnog društva, vladinim dužnosnicima i tome posvećenim institucijama. Vodeći političari, među ostalim savezni ili državni ministri, prošle su godine sudjelovali na događajima u vezi s projektima o ljudskim pravima koje je sponzorirao EU. O pitanjima ljudskih prava raspravljalo se tijekom posjeta predsjednika Lok Sabhe Europskom parlamentu u lipnju i za vrijeme posjeta Delegacije Europskog parlamenta za odnose s Indijom New Delhiju u ožujku.

S ciljem promicanja prava žena i djece EU je sudjelovao na nekoliko manifestacija, osobito povodom Međunarodnog dana žena i Međunarodnog dana djevojčica. U listopadu je u Jaipuru održan dijalog za intervenciju u zajednici s vladinim dužnosnicima kao dio trogodišnjeg projekta koji financira EU i koji je usmjeren na promicanje rodne ravnopravnosti i borbu protiv diskriminacije djevojčica u odabranim općinama Rajasthana, Uttar Pradesha i Jharkhanda.

Nakon dvogodišnje stanke 30. srpnja 2015. pogubljena je jedna osoba osuđena na smrtnu kaznu zbog sudjelovanja u bombaškim napadima u Bombaju 1993. Manje od mjesec dana kasnije indijski Pravni odbor podnio je izvješće o smrtnoj kazni u kojem je predložio ukidanje smrtne kazne u svim okolnostima osim u slučaju terorizma i rata protiv zemlje. Povodom obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv smrtne kazne 10. listopada organizirana je manifestacija u okviru projekta koji sponzorirao EIDHR, što odražava kontinuirani interes EU-a.

EU se uključio u pitanje branitelja ljudskih prava surađujući s mrežama branitelja ljudskih prava, među ostalim tijekom terenskih posjeta (npr. u Manipuru), baveći se pojedinačnim slučajevima branitelja ljudskih prava i pružajući pomoć onima kojima je to potrebno putem mehanizma hitne potpore braniteljima ljudskih prava na pojedinačnoj osnovi.

Drugi projekt koji je sponzorirao EU djelovao je u području reforme policije u južnoj Aziji i obuhvaćao aktivnosti poput razvoja virtualne policijske postaje, inovativnog instrumenta za osposobljavanje koji je već primijenila Akademija za policijsku obuku u Rajasthanu.

Veliki portfelj aktualnih projekata koje sponzorira EU i/ili države članice obuhvaća rodna prava i prava djeteta, prava osoba s invaliditetom, prava autohtonih naroda, trgovinu ljudima, ukidanje smrtne kazne te slobodu izražavanja na internetu i izvan njega.

U okviru EIDHR-a EU je pokrenuo lokalni poziv na podnošenje prijedloga s proračunom u iznosu od 1,9 milijuna EUR čiji je cilj povećanje kapaciteta lokalnih organizacija civilnog društva za promicanje ljudskih prava na temelju načela jednakosti, uključenosti i nediskriminacije. Odabrani projekti usmjereni su na socijalnu uključenost marginaliziranih zajednica, osobito vjerskim manjina, uključivo policijsko djelovanje, pristup pravosuđu za osuđenike na smrtnu kaznu, promicanje pluralizma i raznolikosti unutar nacionalnih institucija za ljudska prava te poticanje uključenosti i raznolikosti na radnom mjestu.

Indonezija

EU je tijekom godine osobitu pažnju posvetio pitanjima slobode vjeroispovijesti i uvjerenja te zaštite pripadnika manjinskih skupina. Delegacija EU-a u Jakarti redovito je održavala sastanke s manjinskim skupinama, žrtvama netolerancije i organizacijama za ljudska prava koje rade na tom pitanju. Delegacija EU-a nastavila je suradnju s Nahdlatul Ulamaom, najvećom muslimanskom organizacijom u zemlji koja se zalaže za toleranciju i pluralizam. Delegacija je u suradnji sa sveučilištem Gadjah Mada u Yogyakarta također organizirala seminar o „religiji i javnoj pobožnosti”.

Indonezija je u 2015. pogubila 14 osoba (šest u siječnju i osam u travnju) za kaznena djela povezana s drogom, među njima 12 stranih državljana. Najmanje 130 zatvorenika čeka na izvršenje smrtne kazne, a otprilike polovica njih za kaznena djela povezana s drogom. EU je u siječnju, veljači i travnju izdao izjave u kojima osuđuje pogubljenja. EU je nastavio održavati blisku vezu s visokim dužnosnicima, naglašavajući svoje protivljenje smrtnoj kazni i pozivajući indonezijsku vladu da zaustavi daljnja pogubljenja. Povodom Svjetskog dana borbe protiv smrtne kazne koji se obilježava 10. listopada delegacija EU-a pokrenula je kampanju protiv smrtne kazne na društvenim medijima.

Vlada autonomne pokrajine Aceh objavila je da se u toj pokrajini od 23. listopada primjenjuje prošireni islamski kazneni zakon (*qanun jinayat*). Tim se podzakonskim aktom, među ostalim, kriminaliziraju istospolni spolni odnosi i sporazumni spolni odnos izvan braka. U sastancima sa središnjom vladom i lokalnim službenicima delegacija EU-a izrazila je zabrinutost zbog mogućih posljedica novog šerijatskog podzakonskog akta za manjinske skupine te je vlasti pozvala da zaštite ljudska prava, među kojima prava pripadnika manjina, bez obzira na vjeru, etničku pripadnost ili spolnu orijentaciju.

EU je pažljivo pratio događaje u pokrajinama Papue i Zapadne Papue te je pozdravio odluku predsjednika Widodoa o pomilovanju nekoliko političkih zatvorenika i otvaranju pristupa Papui za sve strane novinare. I dalje postoji zabrinutost u pogledu nasilja i kršenja ljudskih prava od strane sigurnosnih službi kao i ograničenja slobode izražavanja u pokrajinama. Delegacija EU-a bila je domaćin nekoliko sastanaka sa papuanskim braniteljima ljudskih prava.

Sprječavanje mučenja i dalje je prioritet EU-a u Indoneziji. Delegacija EU-a radi s Nacionalnim povjerenstvom za ljudska prava i Savezom za sprječavanje mučenja sa sjedištem u Ženevi na jačanju nadzornih mehanizama. Delegacija je organizirala kampanju na društvenim medijima kako bi obilježila Međunarodni dan potpore žrtvama mučenja.

Delegacija EU-a je u vezi s pitanjem poslovanja i ljudskih prava pružila potporu Zakladi za međunarodne standarde u izvješćivanju o ljudskim pravima koja je izradila i promiče standarde o izvješćivanju o ljudskim pravima za poduzeća te je sastavila povelju o ljudskim pravima za grad Bandung u suradnji s njegovim gradonačelnikom.

U okviru EIDHR-a u 2015. pružena je potpora za 13 projekata kojima je obuhvaćen širok spektar pitanja, među kojima su izbori, rješavanje sukoba i posredovanje, sloboda vjeroispovijesti, poslovanje i ljudska prava, odgovornost za kršenje ljudskih prava i zaštita ugroženih skupina.

Japan

EU je nastavio svoju dugogodišnju suradnju o ljudskim pravima s Japanom, zemljom koja u mnogim aspektima dijeli naše vrijednosti i izglede te želi da je se smatra odgovornim globalnim akterom. Japan je više nego ikad zainteresiran za suradnju s EU-om o pitanjima ljudskih prava. EU i Japan su 2015. i dalje održavali savjetovanja o ljudskim pravima kao dio zajedničke posvećenosti promicanju ljudskih prava diljem svijeta. Nastavili su pokazivati predanost u pogledu ljudskih prava u okviru UN-a, aktivno sudjelujući u radu Vijeća za ljudska prava i Opće skupštine UN-a, među ostalim na rezoluciji u zajedničkom pokroviteljstvu o ljudskim pravima u Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji. Tijekom godine ostvaren je napredak u radu na pregovorima o Sporazumu o strateškom partnerstvu EU-a i Japana u vezi sa suradnjom u političkim, globalnim i drugim sektorima, među ostalim i u području ljudskih prava.

Smrtna kazna bila je u 2015. i dalje visoko na dnevnom redu programa o ljudskim pravima budući da ju Japan i dalje primjenjuje unatoč pozivima EU-a na ukidanje ili donošenje moratorija na pogubljenja. U 2015. pogubljene su tri osobe (jedna u lipnju i dvije u prosincu). EU je javno osudio ta pogubljenja. EU je nastavio aktivno surađivati s japanskom vladom i civilnim društvom o pitanju smrtne kazne političkim izjavama, porukama na društvenim medijima i sastancima s predstavnicima parlamenta i civilnog društva kako bi zagovarali javnu raspravu o smrtnoj kazni. EU je također podupro istraživanje sveučilišta Waseda o smrtnoj kazni u Japanu.

Opseg suradnje EU-a i Japana u području ljudskih prava nastavio se širiti: poduzete su posebne aktivnosti u području rodne ravnopravnosti – EU je postavio pitanje slobode medija (nakon donošenja novog zakonodavstva o državnoj tajni) i zatvorskim uvjetima u Japanu te podizao razinu svijesti o LGBT problematici u Japanu (zajedničkim aktivnostima povodom tokijskog duginog tjedna).

U okviru dijaloga Europske komisije o industrijskoj politici s Japanom 25. i 26. studenoga 2015. održan je drug sastanak Radne skupine EU-a i Japana za društveno odgovorno poslovanje. Sudionici su održali rasprave o suradnji između Japana i EU-a u području društveno odgovornog poslovanja.

Republika Koreja

Poštovanje univerzalnih načela ljudskih prava ključan je element okvirnog sporazuma EU-a i Republike Koreje dogovorenog zajedno sa sporazumom o slobodnoj trgovini i izjavom o strateškom partnerstvu iz 2010.

Na sastanku na vrhu EU-a i Republike Koreje održanom u rujnu 2015. čelnici su naglasili da je promicanje i zaštita ljudskih prava ključno za održavanje mira i sigurnosti te postizanje održivog razvoja. Složili su se da složene krize i pokušaji smanjivanja prostora za civilno društvo diljem svijeta zahtijevaju pažnju i zajedničke napore. U tom kontekstu obvezali su se da će dodatno ojačati suradnju u području ljudskih prava.

Republika Koreja i dalje je jedan od partnera EU-a s najbližijim stajalištima na forumima UN-a za ljudska prava, tj. u trećem Odboru opće skupštine i Vijeću za ljudska prava. Republika Koreja podnijela je izvješće Odboru za ljudska prava o provedbi Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, a zaključci Odbora objavljeni su u listopadu 2015. Republika Koreja ponovno je izabrana u Vijeće za ljudska prava te će mu služiti kao predsjednik za 2016.

Drugi krug savjetovanja EU-a i Republike Koreje o ljudskim pravima održao se u lipnju 2015. u Bruxellesu te omogućio daljnje jačanje suradnje u vezi s međunarodnim prioritetima za 2015. Dvije strane uložile su poseban napor kako bi se međunarodna pozornost zadržala na stanju ljudskih prava u Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji.

EU je u Seulu pratio napredak u provedbi zakona koji bi mogli utjecati na ukupno okruženje za ostvarivanje slobode okupljanja i slobode izražavanja, istovremeno primjećujući raznovrsnost mišljenja i snažnu političke debatu o demokraciji Južne Koreje. Izražena je zabrinutost zbog nastavka zatvaranja osoba koje su se pozvale na prigovor savjesti protiv vojne službe (oko 600 muškaraca služe zatvorske kazne od 18 mjeseci jer su odbili služiti vojni rok). Republika Koreja još uvijek nije ratificirala konvencije o temeljnim standardima rada u pogledu slobode udruživanja i kolektivnog pregovaranja. O tome se razgovaralo na sastancima EU-a i Republike Koreje u okviru daljnjeg postupanja u vezi sa sporazumom o slobodnoj trgovini EU-a i Republike Koreje. EU i Republika Koreja u sklopu tog okvira dogovorili su se o zajedničkoj suradnji u provedbi konvencije o temeljnim standardima rada o nediskriminaciji u zapošljavanju. Na Međunarodnoj konferenciji rada razmatrani su problemi u Republici Koreji u vezi s primjenom te konvencije.

EU je pozdravio dugotrajni *de facto* moratorij na pogubljenja koji postoji već 17 godina te je nastavio poticati pravno ukidanje smrtne kazne. EU je sa zadovoljstvom surađivao s organizacijama civilnog društva u proslavi jednakih prava LGBTI osoba na Festivalu ponosa u središtu Seula.

Demokratska Narodna Republika Koreja

EU je i dalje zabrinut zbog izvješća o teškim i široko rasprostranjenim kršenjima ljudskih prava u Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji. U središtu politike EU-a prema Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji ostaje poboljšanje poštovanja ljudskih prava u toj zemlji. Tijekom 2015. EU je nastavio poticati međunarodnu zajednicu da se uključi u rješavanje tih pitanja, sudjelujući na svim relevantnim ključnim forumima i blisko surađujući sa svojim partnerima. Redovito je ukazivao na pitanje vraćanja građana Demokratske Narodne Republike Koreje iz drugih zemalja posebno onih iz zemalja koje dijele granicu s Demokratskom Narodnom Republikom Korejom, pozivajući na potpuno poštovanje načela zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja.

EU je zajedno s Japanom zajednički pokrenuo dvije rezolucije u Vijeću za ljudska prava i Općoj skupštini UN-a koja su ponovno odrazila zaključke i preporuke izvješća istražne komisije iz 2014. te izvješća glavnog tajnika UN-a i posebnog izvjestitelja. U njima je naglašena težina i hitnost stanja te je Vijeću sigurnosti UN-a preporučeno da razmotri upućivanje stanja na raspravu Međunarodnom kaznenom sudu i da uvede sankcije protiv onih koji se čine najodgovorniji za zločine protiv čovječnosti. Brojne države članice EU-a surađivale su s drugim partnerima kako bi omogućili uključivanje stanja u Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji u dnevni red Vijeća sigurnosti UN-a koji je o tom stanju po drugi put raspravljao u prosincu 2015.

EU je pozdravio početak aktivnosti terenskog Ureda visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava u Seulu. Njegov cilj jest ojačati praćenje i dokumentiranje stanja ljudskih prava, osiguranje odgovornosti i pružanje sve veće potpore posebnom izvjestitelju, poticanje suradnje i izgradnje kapaciteta vlada svih zainteresiranih država, civilnog društva i drugih dionika te održavanje vidljivosti ljudskih prava u zemlji.

U okviru politike kritičke suradnje EU je držao otvorena vrata dijalogu s Demokratskom Narodnom Republikom Korejom. Tijekom političkog dijaloga EU-a i Demokratske Narodne Republike Koreje u lipnju 2015. raspravljalo se o pitanjima ljudskih prava. Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava i dalje je spreman na posjet toj zemlji pod uvjetom da postoje uvjeti za konstruktivnu suradnju s ciljem razmjene mišljenja i traženja konkretnih poboljšanja na terenu. EU je pozdravio neke pozitivne signale Demokratske Narodne Republike Koreje (poput ratifikacije fakultativnog protokola Konvenciji o pravima djeteta te pripreme za podnošenje izvješća o provedbi Konvencije o pravima djeteta Odboru za prava djeteta) te ju je poticao da učini mnogo više, uključujući potpunu provedbu preporuka univerzalnog periodičnog pregleda koje je prihvatila još 2014. te suradnju s mehanizmima za ljudska prava UN-a. EU je nastavio djelovati unutar Demokratske Narodne Republike Koreje na nizu projekata, uglavnom usmjerenih na prehrambenu sigurnost, zdravlje, vodu i odvodnju, a koji koriste nekima od najugroženijih skupina u toj zemlji. Pozdravlja daljnju suradnju u tim područjima između tijela Demokratske Narodne Republike Koreje i međunarodnih dionika, uključujući provedbene partnere EU-a.

Laoska Narodna Demokratska Republika

U 2015. situacija u pogledu ljudskih prava u Laosu bila je i dalje problematična. Sloboda izražavanja u Laosu u praksi još uvijek nije prihvaćeno temeljno pravo. Državne agencije snažno nadziru medije, a autocenzura novinara svakodnevna je stvarnost. Donošenje zakona o kiberkriminalitetu dodatno je ojačalo nadzor države nad „negativnom upotrebom” interneta i društvenih medija. Nekoliko građana aktivnih na internetu bilo je zastrašivano radi izražavanja svojih stajališta na internetu. Također se još uvijek ne poštuju sloboda okupljanja i sloboda udruživanja. Zakonito djelovanje civilnog društva u vezi s različitim osjetljivim pitanjima uključujući pravo na zemljište, korupciju i prava pripadnika etničkih manjina nije moguće bez rizika od zastrašivanja i odmazde. Država još pokušava upravljati velikim dijelom prostora za civilnog društva putem „masovnih organizacija koje su zapravo produljenje države. Reforma zakonodavnog i regulatornog okruženja za organizacije civilnog društva i nevladine organizacije Laosa nije proširila njihov ograničen prostor djelovanja, a taj sektor obilježen je klimom zastrašivanja. Stopa registracije nacionalnih organizacija civilnog društva niska je i u padu.

Kazneni zakon još uvijek sadrži smrtnu kaznu za najteža kaznena djela (npr. trgovinu drogom). Primjenjuje se *de facto* moratorij. U kontekstu preispitivanja kaznenog zakona radi se na smanjenju primjene smrtne kazne. Ne postoje javne informacije o upotrebi smrtne kazne.

Drugi Univerzalni periodični pregled Laosa održan je u 2015. U lipnju je Laos prihvatio 116 od 196 predloženih preporuka. Odbačena je većina preporuka u vezi s građanskim i političkim pravima. To je uključivalo Rimski statut, suradnju s odjelom za posebne postupke i nacionalnim institucijama za ljudska prava, smrtnu kaznu, slobodu izražavanja/udruživanja/okupljanja, civilno društvo i nestanak Sombatha Somphonea. U tom pogledu, nakon više od 1 000 dana, EU i dalje izražava duboku zabrinutost zbog neobjašnjenog nestanka Sombatha Somphonea te je zatražio dodatna objašnjenja u vezi s tom istragom.

Laos je tijekom dijaloga EU-a i Laosa o ljudskim pravima u studenom pristao organizirati sastanak EU-a i država članica s voditeljem istražnog tima. EU je također postavio upit o sudbini Bounthanha Thammavonga, poljskog građanina koji je uhićen 19. lipnja radi propagande protiv Laosa te osuđen 25. rujna na pet godina zatvora i kaznu u iznosu od 9,5 milijuna LAK. Tijekom dijaloga EU-a i Laosa o ljudskim pravima u studenome, EU je izrazio zabrinutost u pogledu tog slučaja te neopravdanih ograničenja s obzirom na međunarodne obveze Laosa u vezi s pristupom konzularnoj pomoći i pravičnom sudskom postupku.

Malezija

EU-a i Malezija u 2015. izradili su konačni tekst sporazuma o partnerstvu i suradnji, nakon gotovo pet godina pregovora. Konačni tekst sporazuma o partnerstvu i suradnji obuhvaća 60 članaka, među ostalim i klauzulu o ljudskim pravima kojom se predviđa strukturirani dijalog o ljudskim pravima.

I dalje postoji visoki stupanj nadzora nad tiskanim medijima, a sloboda izražavanja na internetu u 2015. dodatno je pala: U okviru Zakona o ugrožavanju sigurnosti države provedena je istraga 220 osoba od kojih je 11 optuženo, a troje osuđeno. Taj se zakon sve više upotrebljava za nadzor društvenih medija. Ojačanom verzijom Zakona o ugrožavanju sigurnosti države značajno se proširuju kazne za ugrožavanje sigurnosti države.

Vlada pribjegava taktici zastrašivanja sve većom upotrebom represivnih zakona kako bi se ugušilo neslaganje. Novi Zakon o sprječavanju terorizma omogućava neograničeno zatvaranje bez suđenja ili sudskog preispitivanja. Brojnim drugim zakonima upravnim vijećima omogućuje se da produlje razdoblje zatvaranja te se također dopušta upotreba tajnih dokaza i svjedoka. Te mjere predstavljaju ozbiljan korak unazad te ozbiljnu prijetnju već vrlo ograničenoj slobodi izražavanja u toj zemlji.

Nadalje, 3. prosinca malezijski parlament nacionalnu donio je Zakon o nacionalnom sigurnosnom vijeću za 2015. Taj zakon obuhvaća široke ovlasti za proglašavanje „sigurnosnih područja” i za uhićenje, pritvor i oduzimanje imovine bez naloga. Protiv sigurnosnih snaga ne može se pokrenuti tužba. Izraz „nacionalna sigurnost” nije jasno definiran. Zastupnici u parlamentu, odvjetnici i aktivisti za ljudska prava izrazili su zabrinutost zbog nedostatka savjetovanja i mogućnosti zlouporabe.

Osuda *de facto* opozicijskog vođe Anvara Ibrahima na pet godina zatvora zbog optužbe za sodomiju i provođenje suđenja doveli su do ozbiljnih sumnji da je ona politički motivirana. U listopadu je Radna skupina UN-a protiv proizvoljnog pritvaranja utvrdila da je lišavanje slobode Anvara bilo proizvoljno.

LGBTI zajednica u Maleziji i dalje se suočava s ozbiljnom diskriminacijom, a istospolne veze su kriminalizirane. U listopadu je savezni sud radi tehničke stvari poništio presudu Prizivnog suda da je kriminalizacija transvestizma neustavna.

Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a u srpnju je u svom godišnjem izvješću o trgovini ljudima službeno promaknulo Maleziju na 2. razinu (Tier 2). Malezija je u 2014. bila na 3. razini (Tier 3). U izvješću o trgovini ljudima navodi se da se otkriće više od 139 grobova kod više od 28 tranzitnih kampova za trgovinu ljudima namijenjenih izbjeglicama iz etničke skupine Rohingya u svibnju dogodilo izvan razdoblja izvješćivanja.

Delegacija EU-a bila je domaćin brojnih sastanaka s braniteljima ljudskih prava tijekom razdoblja izvješćivanja. Nadalje, EUDEL, države članice EU-a, zemlje istomišljenice i Ured visokog povjerenika UN-a za ljudska prava održavali su redovite koordinacijske sastanke o braniteljima ljudskih prava. Delegacija EU-a i države članice EU-a redovito su pohađale sudske rasprave o slučajevima u vezi s istaknutim braniteljima ljudskih prava, ukazivale vladi na njihove slučajeve te sudjelovale u dijalogu s njima u posjetima na visokoj razini.

Glasnogovornica Visoke predstavnice/potpredsjednice Komisije dala je 10. veljače 2015. izjavu o presudi i određivanju kazne oporbenom vođi Anvaru Ibrahimu, čime je, prema mišljenju EU-a, ozbiljno dovedeno u pitanje pravičnost sudskog postupka.

Glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije dala je 17. ožujka 2015. izjavu o pritvoru i istrazi zastupnice u parlamentu Nurul Izzah, naglašavajući da su sloboda izražavanja, neovisnost pravosuđa i vladavina prava ključna obilježja demokratskog sustava te da ih je potrebno poštovati.

Glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije dala je 15. travnja 2015. izjavu o nedavno donesenoj izmjeni Zakona o ugrožavanju sigurnosti države, istaknuvši da je taj zakon trebao biti opozvan kao što je to prethodno najavljeno u 2012. te da bi njegovo jačanje moglo utjecati na slobodu izražavanja, kao što su to pokazali nedavni kontroverzni slučajevi primjene zakona.

U svibnju 2015. u vezi sa Svjetskim danom slobode medija, delegacija EU-a organizirala je forum „Novinarstvo danas” uz sudjelovanje novinara, medijskih upravitelja, urednika, političkih aktivista i diplomata. Na forumu je istaknuta važnost slobode medija u Maleziji.

Od 11. do 12. lipnja delegacija EU-a i veleposlanstvo Francuske poduprli su organizaciju *Ensemble Contre La Peine de Mort* (zajedno protiv smrtne kazne) i Mrežu protiv smrtne kazne u Aziji (ADPAN) u organizaciji Azijskog regionalnog kongresa protiv smrtne kazne u Kuala Lumpuru. Delegacija EU-a i Ministarstvo vanjskih poslova i poslova Commonwealtha UK-a poduprli su Parlamentarce za globalno djelovanje u organizaciji okruglog stola o ukidanju obvezne smrtne kazne u Maleziji koji se održao u malezijskom parlamentu.

U rujnu 2015. EU je sponzorirao sudjelovanje malezijskog političkog karikaturista Zunara na manifestaciji o slobodi izražavanja u Parizu koje su organizirali predstavnici udruženja Cartooning for Peace (Crtanje za mir) uz potporu EU-a.

Europski parlament u prosincu je usvojio rezoluciju o Maleziji. Rezolucijom se osuđuje pogoršanje stana ljudskih prava u zemlji, poziva malezijsku vladu da oslobodi sve političke zatvorenike i stavi izvan snage restriktivno zakonodavstvo i te se poziva EU da pojača napore za financiranje projekata u Maleziji, među ostalim u okviru EIDHR-a.

Delegacija je 23. prosinca dostavila demarš Ministarstvu vanjskih poslova Malezije o nasilju nad djecom i ženama, s naglaskom na okončanje dječjeg, ranog i prisilnog braka te sakaćenja ženskih spolnih organa / obrezivanja žena.

U tijeku je projekt financiran u okviru EIDHR-a „Umrežavanje za slobodu na internetu i izvan njega: zaštita slobode informacija, izražavanja i udruživanja na internetu u Indiji, Maleziji i Pakistanu”. Projektom upravlja Delegacija u Novom Delhiju, a u Maleziji ga provodi organizacija EMPOWER Malaysia od veljače 2014. do veljače 2017.

Maldivi

2015. bila je politički burna godina na Maldivima, s negativnim posljedicama za demokraciju i ljudska prava. EU je nastavio izražavati ozbiljnu zabrinutost u vezi s vladavinom prava u zemlju, posebice u vezi s političkim intervencijama u sudstvu, neustavnom manipulacijom zakona u političke svrhe te izmjena Ustava preko noći kako bi se konsolidirala izvršna vlast.

Godinu je obilježilo smanjivanje prostora za organizacije civilnog društva koje rade za demokraciju i ljudska prava, među ostalim zbog pravnih ograničenja (npr. novih propisa za nevladine organizacije) i te uznemiravanja od strane vlasti. Pojačani su problemi poput radikalizacije mladih, vjerskog ekstremizma, rodno uvjetovanog nasilja i politizacije institucija. Još jedan velik uzrok zabrinutosti za EU jest kretanje prema ponovnom uvođenju pogubljenja nakon moratorija od više od 60 godina.

Progon i nastavak zatočeništva bivšeg predsjednika Nasheeda te ostalih čelnika političke oporbe, uključujući bivšeg ministra obrane Mohameda Nazima i bivšeg potpredsjednika Ahmeda Adeeba kritizirani su na međunarodnoj i lokalnoj razni zbog nedostatka pravičnog postupka i postupovnih nepravilnosti. EU je izdao izjave nakon uhićenja i osude bivšeg predsjednika Nasheeda na 13 godina zatvora radi optužbi za terorizam. Europski parlament u travnju je usvojio rezoluciju kojom se traži odstupanje g. Nasheeda. Radna skupina UN-a o proizvoljnom pritvaranju u listopadu je objavila mišljenje u kojem je zaključeno da je pritvaranje g. Nasheeda bilo proizvoljno te poziva da ga se odmah oslobodi.

EU je izdao dodatne izjave u kojima je izrazio zabrinutost zbog stanja vladavine prava na Maldivima i osudio nasilje koje se dogodilo tijekom javne demonstracije povodom Praznika rada te na drugim protuvladinim prosvjedima krajem godine.

Voditelji misija EU-a na Šri Lanki susreli su se u travnju s maldivskom vladom, glavnim političkim strankama, predsjednikom parlamenta te povjerenstvom za izbore. Voditelji misija u svim su sastancima ponavljali ključne poruke EU-a: važnost demokratskih načela poput vladavine prava i zaštite ljudskih prava, poziv na mir i suzdržanost svih strana u napetim situacijama te poziv na politički dijalog kao sredstvo rješavanja političkih pitanja.

EU i njegove države članice bili su aktivni tijekom drugog općeg periodičnog pregleda Maldiva 6. svibnja. Unatoč zamijećenom napretku u područjima kao što su pristupanje Maldiva Rimskom statutu Međunarodnog kaznenog suda te mjerama poduzetim za promicanje pristupa obrazovanju i zdravstvu, prevladavalo je mišljenje da je stanje ljudskih prava u zemlji ozbiljno nazadovalo od posljednjeg preispitivanja prije četiri godine. Nadalje, neovisnost Povjerenstva za ljudska prava Maldiva i njegova sposobnost suradnje sa sustavom UN-a za ljudska prava ozbiljno su ugrožene presudom Vrhovnog suda u *suo motu* predmetu pokrenutom 2014. protiv pet članova nakon što je Povjerenstvo dostavilo pisani doprinos za univerzalni periodični pregled.

U studenome je EU dao izjavu u kojoj kritizira proglašenje izvanrednog stanja u trajanju od trideset dana od strane predsjednika Yameena koji se pozvao na povećanu prijetnju nacionalnog sigurnosti nakon eksplozije na predsjedničkom gliseru u rujnu te nakon što je u dva različita područja zemlje otkriveno oružje. Izvanredno stanje prekinuto je nakon šest dana. Međutim, policija se koristila dekretom kojim se ograničuje nekoliko temeljnih prava određenih ustavom u racijama u objektima u privatnom vlasništvu te dvjema televizijskim postajama kao i pri uhićenjima novinara.

Europski parlament u prosincu je donio drugu rezoluciju kojom izražava zabrinutost zbog „postupnog pogoršanja demokratskih standarda i sve većih autoritarnih tendencija na Maldivima.” Rezolucijom se poziva vladu Maldiva da hitno i bezuvjetno oslobodi bivšeg predsjednika Muhameda Nasheeda, bivšeg potpredsjednika Ahmeda Adeedba te bivše ministre obrane Tolata Ibrahima i Mohameda Nazima zajedno sa šeirom Imranom Abdulom i drugim političkim zatvorenicima. Također poziva EU da uvede zamrzavanje imovine i zabranu putovanja za pripadnike maldivske vlade te njihovih vodećih zagovornika u maldivskoj poslovnoj zajednici.

EU i države članice također su nastavile suradnju s maldivskom vladom, Povjerenstvom za ljudska prava, oporbenim političarima i civilnim društvom.

Mongolija

U 2015. Mongolija je proslavila 25. obljetnicu prvih slobodnih i poštenih izbora. Tijekom tog razdoblja, Mongolija je konsolidirala svoj demokratski sustav čije su obilježje neovisna izvršna i zakonodavna vlast te nacionalna tijela koja su izrazila predanost većem profesionalizmu i neovisnosti pravosuđa. Postojanje slobode izražavanja i udruživanja i općenito neometan rad civilnog društva i medija također su stupovi zaštite demokratskog upravljanja. Ukupno okruženje za civilno društvo je dobro i nastavlja se poboljšavati, a budući da ih se općenito ne ograničava u radu, nevladine organizacije aktivno sudjeluju u oblikovanju politika.

U suradnji o ljudskim pravima s Mongolijom, EU i države članice usredotočile su se na pitanja poput promicanja vladavine prava, pomoći u razvoju civilnoga društva, osiguravanja sredstava za osnaživanje ranjivih skupina na nacionalnoj razini te u udaljenim područjima i pružanja učinkovitih mehanizama pravne zaštite i javnih službi za promicanje gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava. U prosincu 2015. obje strane složile su se da će pokrenuti dijalog EU-a i Mongolije o ljudskim pravima s ciljevima koji obuhvaćaju bilateralnu suradnju na pitanjima od uzajamnog interesa u vezi s ljudskim pravima, vladavinom prava i demokratskim načelima te razmjenu informacija i najbolje prakse za promicanje i konsolidaciju poštovanja ljudskih prava.

Tijekom ispitivanog razdoblja došlo je do više pozitivnih pomaka, osobito činjenice da se izmjenom kaznenog zakona koji je mongolski parlament odobrio početkom prosinca (a koji će stupiti na snagu u rujnu 2016.) izričito ukida smrtna kazna. Nada se da će provedba novog zakona također dovesti do preispitivanja definicije mučenja u skladu s odredbama Konvencije protiv mučenja i osnivanja neovisnog mehanizma za istraživanje slučajeva mučenja i zlostavljanja od strane policijskih službenika. To preispitivanje bile bi sadržajno u skladu s preporukama koje je Mongolija primila tijekom svog univerzalnog periodičnog pregleda.

Razina siromaštva u Mongoliji stalno se smanjivala s 27,4 % u 2012. na 21,6 % u 2014. Međutim Mongolija se i dalje suočava s nizom izazova. Ti izazovi uključuju potrebu osiguravanja primjene politika održivog razvoja u širem području zemlje, među ostalim u dijelovima Ulan Batora gdje stanovništvo živi u jurtama (*ger*), proširenja dostupnosti adekvatne zdravstvene skrbi na udaljena područja, dosljedne primjene zakonskih odredaba u vezi sa zaštitom okoliša, mjera za svođenje na najmanju moguću mjeru učinka onečišćenja zraka na zdravlje građana i pružanja potpore osobama s invaliditetom.

Mongolija i dalje rješava izazov istrage i sprječavanja korupcija koja i dalje predstavlja značajan problem. Iako većina međunarodnih ocjena o razmjerima korupcije ne ukazuje na pogoršanje situacije, izgleda da među mongolcima vlada sve veći pesimizam o postojanju korupcije i njezinu učinku na izbore u zemlji. Obiteljsko nasilje i dalje je raširen problem.

EU je aktivno podupirao i poticao međunarodni angažman Mongolije, posebice tijekom univerzalnog periodičnog pregleda u 2015. Osim toga, u okviru sustava općih povlastica + (OSP+) ukazivalo se na pitanja u vezi s ljudskim pravima te je u tom kontekstu ostvaren važan napredak. Ne samo da je Mongolija ratificirala sve konvencije UN-a za ljudska prava relevantne za OSP+ bez rezervi, već je došlo i do jasnog poboljšanja razine usklađenosti s obvezama izvješćivanja u pogledu tijela za nadzor provedbe Ugovora i provedbe preuzetih obveza. Uistinu, kako je već navedeno, u prosincu 2015. parlament Mongolije glasovao je za izmjene kaznenog zakona zemlje koje su obuhvaćale ukidanje smrtne kazne.

Države članice provodile su brojne aktivnosti kako bi održale i unaprijedile odnose s civilnim društvom. Te aktivnosti obuhvaćale su manifestacije i javne diplomatske napore namijenjene komuniciranju prioriteta EU-a poput manifestacija povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, okruglog stola o slobodi izražavanja povodom Međunarodnog dana slobode medija, konferencije o pravu na zdravlje organizirane u suradnji s mongolskim civilnim društvom te manifestacije usmjerene na pravo na zdravi okoliš i važnost borbe protiv klimatskih promjena ususret konferenciji COP 21.

Nepal

Glavna pitanja ljudskih prava koja utječu na Nepal politička su nesigurnost i uznemirenost uzrokovani neslaganjima u procesu izrade nacrtu Ustava (posebice u vezi s pitanjima poput zastupljenosti i razgraničenja), dugotrajnim nasljeđem sukoba i prevladavajućom kulturom nekažnjavanja te siromaštvom i diskriminacijom koji utječu na velike dijelove stanovništva. U 2015. EU je svoju pozornost usmjerio na praćenje postupka izrade ustava, promicanje pristupa pravosuđu za žrtve sukoba i na napore u cilju pomoći i obnove nakon potresa, među ostalim putem ugovora o izgradnji države.

Nakon dugotrajnog pregovaračkog procesa, ustavotvorna skupština Nepala donijela je 20. rujna 2015. novi Ustav. Nepal se definira kao sekularna, savezna, multietnička i uključiva demokratska republikanska država sa suverenitetom koji proizlazi iz naroda. Ustavom je propisano pravo na jednakost, nediskriminaciju i pravo nesvrstavanja u kategoriju nedodirljivih, kao i pravo na slobodu od iskorištavanja na temelju tradicije. Njime se uvodi proporcionalna uključiva zastupljenost: žene i etničke te kastinske manjine imat će ustavna prava sudjelovanja u državnim tijelima na temelju načela uključivosti, u saveznoj zakonodavnoj vlasti barem trećinu mjesta iz svake političke stranke ispunjavat će žene te bi žena trebala biti na mjestu ili predsjednika ili potpredsjednika zemlje.

Deveto zajedničko povjerenstvo Nepala i EU-a bavilo se stanjem ljudskih prava u Nepal. Rasprava je bila osobito usmjerena na nekažnjavanje, uključujući nedavno nasilje u Madheshu te na izvansudska pogubljenja, proizvoljna pritvaranja i postupanje u pritvoru. rodnu ravnopravnost, među ostalim na diskriminirajuće odredbe u vezi s građanstvom i pogoršanje trgovine ljudima, diskriminaciju na temelju kaste, tranzicijsko pravosuđe i situaciju u kojoj se nalaze izbjeglice.

EU je nastavio s radom na prioritetnim područjima koja obuhvaćaju rodna pitanja, nediskriminaciju i borbu protiv nekažnjavanja putem svojih razvojnih programa i vrlo konkretnim mjerama za ljudska prava usmjerenim na najranjivije osobe. EU je nastavio podupirati provedbu nacionalnog akcijskog plana u vezi s rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a 1325 i 1820 o ženama, miru i sigurnosti te nasilju nad ženama, a financijska podrška pružena je putem Zaklade za mir u Nepal. U ožujku je Delegacija EU-a organizirala filmski festival o mladima u kojem su naglašavana prava djece i mladih. EU se angažirao u pogledu stanja branitelja ljudskih prava pružanjem potpore projektima civilnog društva.

Tematski projekti financirani u okviru EIDHR-a i putem nedržavnih aktera i lokalnih tijela doprinose promicanju gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava marginaliziranih zajednica. Osnaživanje marginaliziranih zajednica te poticanje odgovornosti i transparentnosti pridonijelo je povećanju sudjelovanja žena, Dalita i ljudi s invaliditetom u procesu odlučivanja i poboljšanju njihova pristupa pravosuđu. Borba protiv diskriminatornih praksi poput *chhaupadi* (primoravanje žena da borave u staji za vrijeme menstruacije) i potpora za djecu s HIV-om i stanovnike sirotinjskih četvrti imali su pozitivan učinak na žene i djecu.

Pakistan

Stanje ljudskih prava u Pakistanu i dalje je zabrinjavajuće. Iako se postupno uspostavlja okvir s ključnim institucijama za ljudska prava, mnoge od njih još uvijek traže svoj put u smislu ispunjavanja svog mandata s pravim sadržajem te pribavljanja osoblja, ureda i opreme koji su im potrebni kako bi mogli učinkovito raditi. Pakistan je objavio da je izrađen nacionalni akcijski plan za ljudska prava te se očekuje njegovo skoro donošenje. Međutim, u kontekstu OSP+ , EU je izrazio duboku zabrinutost zbog nedostatka opipljivog napretka u određenim područjima ljudskih prava.

Borba protiv terorizma stvorila je nove izazove u vezi s ljudskim pravima. Nakon terorističkog napada u prosincu 2014. na vojnu školu u Pešavaru u kojem je poginulo 148 osoba, uključujući 132 djece, vlada je odobrila nacionalni akcijski plan protiv terorizma i na dvije godine ukinula moratorij na smrtnu kaznu koji se primjenjivao od 2008. te proširila nadležnost vojnih sudova na civile optužene za terorizam. U 2015. provedeno je više od 300 pogubljenja. U mnogo slučajeva postoje dokazi koji ukazuju na rasprostranjenu primjenu mučenja u svrhu iznude priznanja. U brojnim slučajevima nije izvjesno jesu li osuđenici bili mlađi od 18 godina kad su počinili kaznena djela za koja su osuđeni. Zbog nedostatka pouzdanih sustava prijave rođenja u Pakistanu često je teško procijeniti dob osobe. Selektivan prijenos civilnih predmeta vojnim sudovima još jedan je ozbiljan razlog za zabrinutost, posebice u odnosu na obvezu pružanja poštenog suđenja, kako je propisano člankom 14. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.

U okviru općeg jačanja vladinog nadzora svim međunarodnim nevladinim organizacijama nametnuti su stroži uvjeti registracije.

Stanje je ostalo osobito problematično i u područjima kao što su neuspjeh zaštite manjina, novinara i branitelja ljudskih prava te nastavak izvansudskih smaknuća i prisilnih nestanaka.

U pogledu slobode vjeroispovijesti i uvjerenja, vjerske manjine u Pakistanu žive u strahu od progona i nasilja. Na meti sektaških napada najčešće su se nalazili šijiti, a ionako teška situacija kršćana, ahmedija i hindusa nastavila je biti zabrinjavajuća. U siječnju je bombardirana šijitska džamija pri čemu su poginule 53 osobe; u ožujku su napadnute dvije crkve blizu Lahorea, pri čemu je zbog brze reakcije sigurnosnog osoblja poginulo malo ljudi, a u svibnju je autobus s pripadnicima skupine Ismaili napadnut iz zasjede pri čemu je poginulo 46 osoba. Kao dio nacionalnog akcijskog plana vlada je poduzela određene mjere protiv govora mržnje, ali je napredak još uvijek ograničen.

Neke mjere uvedene su kako bi se ojačala postupovna jamstva protiv zloupotrebe zakona o bogohuljenju. Vrhovni sud presudio da je obveza države osigurati da nijedna nedužna osoba ne bude primorana suočiti se s istragom ili suđenjem na temelju lažnih ili izmišljenih optužbi o počinjenju takvog prekršaja. Vrhovni sud presudio je i da kritiziranje zloupotrebe zakona o bogohuljenju i traženje uvođenja pravnih uvođenje pravnih jamstava ne predstavljaju bogohuljenje.

Bila je to još jedna teška godina za rodnu ravnopravnost budući da su prijavljene tisuće slučajeva nasilja i diskriminacije nad ženama. I dalje postoje velike razlike među ženama više klase i ženama koje pripadaju nižim slojevima društva. Još uvijek postoji znatna razlika između urbanog i ruralnog društva.

Slobodu izražavanja jest pod opterećenjem. Medijski radnici provode autocenzuru i redovito su zastrašivani. Najekstremniji su primjeri toga prijetnje, nasilje i ubojstva novinara, Pakistan se smatra jednim od najopasnijih mjesta na svijetu za novinare.

I dalje postoje velike slabosti u policijskom i pravosudnom sustavu koje zajedno sa smrtnom kaznom nose velik rizik donošenja pogrešne presude.

Delegacija Europskog parlamenta za Južnu Aziju posjetila je Pakistan u veljači 2015. Prvi lokalni sastanak između EU-a i Pakistana o ljudskim pravima održao se u ožujku u Islamabadu. Taj lokalni dijalog služi kao dopuna podskupine o upravljanju i ljudskim pravima u okviru Zajedničkog povjerenstva EU-a i Pakistana koja se sastala 7. rujna 2015. u Bruxellesu. U svim tim prilikama raspravljalo se o raznim izazovima u vezi s ljudskim pravima, među ostalim o smrtnoj kazni, stanju vjerskih manjina, vojnim sudovima i općenito o učinkovitoj primjeni konvencija o ljudskim pravima povezanim sa sustavom OSP+. Vijeće je u zaključcima Vijeća za vanjske poslove iz srpnja pozvalo Pakistan da prioritet da poštovanju, zaštiti i promicanju slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja, pravima pripadnika manjina, pravima žena i pravima djeteta i slobodi izražavanja, posebice za novinare i branitelje ljudskih prava te da s tim uvezi poduzme dodatne mjere.

EU je izrazio snažnu zabrinutost u vezi s ukidanjem moratorija na pogubljenja: izdano je nekoliko izjava, a Visoka predstavica / potpredsjednica Komisije EU-a Mogherini pisala je o tome posebnom savjetniku predsjednika vlade za nacionalnu sigurnost i vanjske poslove Sartaju Azizu. Delegacija EU-a, u bliskoj suradnji s državama članicama, pratila je niz pojedinačnih slučajeva u kojima bi pogubljenje moglo ukazivati na kršenje obveza Pakistana u pogledu ljudskih prava (pogubljenje maloljetnika, upotreba mučenja, povrede pravičnog suđenja).

Delegacija je redovito pratila proces izrade zakona, posebice zakonodavstva o nevladinim udrugama i budućeg prijedloga zakona o kiberkriminalitetu. EU je izrazio dodatnu zabrinutost u vezi s konkretnim povredama koje je vlast provodila tijekom godine (uključujući slučaj Asiye Bibi, osuđene zbog bogohuljenja, koja je Vrhovnom sudu podnijela zahtjev za preispitivanje kazne u posljednjem stupnju).

EU je nastavio pružati potporu u područjima vladavine prava, prava žena i djece te slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja.

Filipini

Iako je općenito stanje ljudskih prava na Filipinima i dalje predmet zabrinutosti za EU, izgleda da se ono u 2015. nije značajnije pogoršalo. Očekuje se da će Sporazum o partnerstvu i suradnji između EU-a i Filipina potpisan u 2012. stupiti na snagu u 2016. Budući da sadrži odredbu o suradnji u području ljudskih prava, osigurat će institucijsku mogućnost suradnje u vezi s time u strukturiranijem obliku.

Glavni problem Filipina i dalje je kultura nekažnjavanja, budući da slučajevi teških povreda ljudskih prava, uključujući izvansudska smaknuća i mučenje uglavnom ostaju neriješeni. To uključuje ne samo ozbiljne povrede ljudskih prava iz prošlosti već i ubojstva boraca za ljudska prava i medijskih djelatnika koja su se dogodila zadnjih godina. Nekažnjavanje ima razne strukturne uzroke, poput problema pristupa pravosuđu za većinu stanovništva (posebice skupina s niskim prihodima zbog visokih troškova vođenja spora i složenosti pravila za provedbu uredbi) i dugih kašnjenja u pravnim postupcima koji u mnogim slučajevima traju dulje od života podnositelja tužbe.

Od 2010. Aquinova vlada nastoji ojačati pravni okvir za ljudska prava u zemlji. Broj izvansudskih smaknuća i prisilnih nestanaka smanjen je u usporedbi s prethodnom vladom.

Međutim, postoje razlike u pogledu zapovjedne odgovornosti, politika i prakse budući da se zakoni ne provode uvijek u potpunosti, a nadzor je slab, osobito u pokrajinama. Administrativni postupak je spor u pogledu vladinih agencija zaduženih za istraživanje navodnih kršenja ljudskih prava i osiguravanje i pružanje dokaza o njima.

Zabrinjavajuće je stanje autohtonog stanovništva i branitelja ljudskih prava. Isto vrijedi za ulogu privatnih vojski i paravojnih skupina. Aquinova vlada nije opozvala izvršni nalog 546 kojim je ozakonjeno osnivanje paravojnih skupina i privatnih vojski, a koji je potpisan za vrijeme bivšeg predsjednika Arroye. Organizacije za ljudska prava uvažavaju namjeru trenutnog političkog vodstva i vlade da zaštite ljudska prava i zlostavljače privedu pravdi, te posebice da se okončaju ubojstva aktivista i novinara, međutim zahtijevaju postizanje stvarnog napretka na terenu.

Budući da se mnogo kršenja prava događa u udaljenijim područjima pod utjecajem lokalnih političkih ili poslovnih interesa, u tom kontekstu mora se uzeti u obzir teškoća osiguravanja provedbe nacionalnih politika na lokalnoj razini.

U pogledu ratifikacije i izvješćivanja, Filipini su ratificirali svih sedam relevantnih konvencija UN-a o ljudskim pravima (osim izvješća o UN HR Konvencije te poštuje sve obveze izvješćivanja (osim u vezi s izvješćem o Međunarodnoj konvenciji UN-a o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (CERD)). Međutim, postoje ozbiljni problemi u vezi s provedbom nacionalnih zakona o ljudskim pravima.

S pozitivne strane, valja uzeti u obzir da je unatoč izvansudskih smaknuća i klime nekažnjavanja filipinsko civilno društvo općenito i dalje dinamično.

Na Filipinima se aktivno promiču prava žena, primjerice putem Filipinskog povjerenstva o ženama i provedbom Magne Carte o ženama.

U skladu s obvezama izvješćivanja u okviru konvencija UN-a, postoji i jasan dojam da vlada vrlo ozbiljno shvaća svoje obveze u okviru mehanizma OSP+.

EU je u 2015. nastavio surađivati s relevantnim sugovornicima, između ostalog s nacionalnim i regionalnim povjerenstvima za ljudska prava, državnim akterima, braniteljima ljudskih prava i civilnim društvom. EU je u svom redovitom političkom dijalogu s filipinskim vlastima u više navrata podsjećao na potrebu za sustavnijim rješavanjem pitanja nekažnjavanja i privođenju pravdi počinitelja teških kršenja ljudskih prava.

EU je financijsku potporu nastavio pružati uglavnom u okviru Instrumenta za razvojnu suradnju (DCI) i Instrumenta za stabilnost, i to za sljedeća područja: program „Pravda za sve”, kojim se nastoji pojačati pristup pravosuđu i borba protiv nekažnjavanja, jačanje kapaciteta Regionalnog povjerenstva za ljudska prava u autonomnoj pokrajini u Mindanau, zaštita gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava stanovništva, s naglaskom na smanjivanju siromaštva, ljudskom i društvenom razvoju te dobrom upravljanju.

Singapur

U vezi sa stanjem ljudskih prava u Singapuru u 2015. došlo je do kretanja na različitim razinama. Iako je Singapur poduzeo daljnje korake prema ispunjavanju međunarodnih ciljeva u vezi s ljudskim pravima, još ima prostora za poboljšanje u vezi s različitim pitanjima.

EU je pozdravio singapursku reformu sustava obvezne smrtne kazne iz 2012. i 2013., čime je smrtna kazna ograničena na ubojstvo s namjerom, kaznena djela povezana s vatrenim oružjem i trgovinu nezakonitim drogama iznad uspostavljenog količinskog praga. Tijekom tog razdoblja zadržan je *de facto* moratorij. Međutim, u 2014. i u 2015. nastavljena su pogubljenja. Informacije o pogubljenjima ograničene su na godišnje izvješće o ukupnom broju pogubljenja bez dodatnih pojedinosti. O određenim slučajevima presude smrtne kazne i pogubljenjima izvješćuje se izjavom za tisak ili putem medija.

Singapurski prizivni sud 30. listopada 2014. potvrdio je ustavnost odjeljka 377.a kaznenog zakona. Tim se zakonom kriminalizira svaki čin ozbiljnog nedoličnog ponašanja između muškaraca, čak i ako do njega dođe sporazumno i u privatnom prostoru. Iako je singapursko društvo još uvijek podijeljeno u vezi s LGBTI pitanjima, tijekom posljednjih nekoliko godina, istaknute javne ličnosti i brojni vjerski vođe u Singapuru pozvali su na prihvaćanje LGBTI članova svoje zajednice. U tom gradu-državi također je zabilježen porast broja sudionika u godišnjoj proslavi „Ružičasta točka” kojom se nastoji promicati sloboda ljubavi.

U 2015. u Singapuru došlo je do ograničenja slobode izražavanja u kontekstu općih izbora, smrti osnivača Leeja Kuana Yewa i 50. godišnjice nezavisnosti Singapura. Još je u tijeku jedan važan predmet u vezi sa slobodom izražavanja. Dvojici vodećih članova civilnog društva izrečena je novčana kazna zbog izjava koje su napisali u svojim blogovima. Njihovi slučajevi predstavljaju presedan za umrežene građane Singapura. Na koncu su proglašeni krivim, jedan za klevetu protiv zastupnika u parlamentu Leeja Hsiena Loonga, a jedan za nepoštovanje suda (sramoćenje sudstva).

Četvrti slučaj odnosio se na maloljetnog blogera koji je proglašen krivim za uvredljive komentare kojima je bila namjera povrijediti osjećaje kršćana. Proglašen je krivim i primio kaznu zatvora u trajanju od četiri tjedana koja je primijenjena retroaktivno što je dovelo do njegova neposrednog puštanja na slobodu. U pogledu Zakona o zaštiti od uznemiravanja u nedavno donesenoj presudi u korist tuženika dosuđeno je da se vladino ministarstvo ne može smatrati „osobom” u okviru tog zakona.

Aktivnosti EU-a u području ljudskih prava u 2015. sastojale su se od praćenja i izvješćivanja, objave demarševa, bliske koordinacije s državama članicama, kao i organizacije sastanaka, dijaloga i brojnih manifestacija.

U skladu sa svojim mandatom u području ljudskih prava, delegacija EU-a održala je brojne dijaloge s istaknutim članovima singapurškog civilnog društva u vezi s tema u rasponu od LGBTI pitanja do slobode izražavanja, smrtne kazne i izazova koji predstoje civilnom društvu.

Povodom obilježavanja Europskog i svjetskog dana borbe protiv smrtne kazne EU je organizirao okrugli stol o smrtnoj kazni u Singapuru. Bilo je to po drugi puta da se ovakav događaj u Singapuru održava izvan prostora Delegacije EU-a i to na Nacionalnom sveučilištu Singapura. Među članovima panela bili su lokalni odvjetnik za kaznenu obranu, aktivist protiv smrtne kazne i dvoje profesora kaznenog prava. Publika se sastojala od pravnih stručnjaka, pripadnika akademske zajednice, studenata, diplomata iz zemalja istomišljenica i političkih savjetnika EU-a.

Konferencija povodom Dana ljudskih prava u 2015. bila je usredotočena na „napredak i perspektive za prava žena u Singapuru i ASEAN-u”. Taj seminar obuhvaćao je tri tematska okrugla stola: Napredak u Singapuru nakon ratifikacije „Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) prije 20 godina”, „Izazovi za prava žena u Jugoistočnoj Aziji” i „Perspektive prava žena u Europi i Aziji”.

Šri Lanka

Pobjeda predsjednika Sirisene s mandatom za reformu i programom dobrog upravljanja u predsjedničkim izborim u siječnju 2015. predstavljala je prekretnicu za Šri Lanku u svim pogledima, uključujući ljudska prava. Kao rezultat toga prostor za aktivnosti civilnog društva i različita mišljenja u političkim debatama znatno se poboljšao.

Na poziv vlade Šri Lanke, EU je uputio misiju za promatranje izbora na parlamentarnim izborima u kolovozu 2015. Misija je donijela pozitivan zaključak prema kojem se izborima „dobro upravljalo te su glasačima nudili istinski izbor između širokog raspona političkih alternativa”. Misija EU-a za promatranje izbora donijela je međutim niz preporuka o tome kako bi se izborni sustav mogao dodatno unaprijediti i u potpunosti uskladiti s međunarodnim standardima. EU je također osigurao 1,2 milijuna EUR u financijskoj potpori domaćim organizacijama za promatranje izbora koje su kao aktivni promatrači imale ključnu ulogu u oba izbora u 2015. Aktivnosti su obuhvaćale edukaciju glasača, osposobljavanje medija i promatranje izbora. Zahvaljujući tome na dan izbora bilo je raspoređeno više od 15 000 promatrača.

Tijekom 2015. poduzeti su važni koraci prema većoj slobodi medija i uklanjanju cenzure, iako su skupine za zaštitu ljudskih prava i zagovornici slobode medija kritizirali odluku predsjednika Sirisene da ponovno uspostavi Vijeće za medije koje je bivša vlada upotrebljavala za kontrolu medija i povremeno za pritvaranje i kažnjavanje novinara.

Veliki pozitivni pomak bilo je donošenje 19. amandmana ustavu kojim su smanjene predsjedničke ovlasti i kojim je uspostavljeno Ustavno vijeće. Spomenuto Ustavno vijeće ponovno je uspostavilo niz neovisnih povjerenstava, među ostalim i Povjerenstvo za ljudska prava, čime se ostvario napredak u obnovi sustavnih provjera i ravnoteža.

U 2015. vlada Šri Lanke vodila je razgovore i surađivala s UN-om i njegovim mehanizmima za ljudska prava. Šri Lanka je po prvi put kosponsorirala rezoluciju Vijeća UN-a za ljudska prava kojom se preuzima obveza uspostave potrebnih mehanizama za istragu i kazneni progon navodnih kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava za vrijeme građanskog rata. Te godine održani su i posjeti dvoje predstavnika posebnih postupaka UN-a: posebnog izvijestitelja za promicanje istine, pravde, ratne odštete i jamstva neponavljanja zločina i Radne skupine za prisilne ili nenamjerne nestanke. Šri Lanka je u prosincu potpisala i najavila svoju namjeru da ratificira Međunarodnu konvenciju o zaštiti svih osoba od prisilnih nestanaka.

U cilju uvažavanja znatnog napretka vlade Šri Lanke, Vijeće EU-a za vanjske poslove EU-a donijelo je 16. studenoga 2015. zaključke o Šri Lanki. U zaključcima je također izražena spremnost EU-a da nastavi blisku suradnju s vladom i da je podupre u daljnjem napretku koji je potrebno ostvariti u područjima poput preuzimanja odgovornosti, pomirenja i ljudskih prava.

Unatoč pozitivnim kretanjima u 2015. i dalje su se pojavljivala izvješća o tome da se policija i dalje služi mučenjem, seksualnim zlostavljanjem i iskorištavanjem kao i upotrebom nerazmjerne sile protiv prosvjednika. Zastrašivanje udruga žrtava i dalje izaziva zabrinutost. I dalje su veliki izazovi vraćanje života u normalno stanje na sjeveru i istoku zemlje nakon okončanja sukoba prije šest godina, rješavanje glavnih uzroka sukoba u prošlosti te osiguravanje odgovornosti i pomirenja.

Tajništvo NVO-a koje je bilo u nadležnosti Ministarstva obrane sada je pridruženo Ministarstvu socijalnog dijaloga. Međutim, unatoč visokoj razini političke volje još uvijek nisu provedene prvotno planirana reforma i preporuke savjetodavnog odbora organizacija civilnog društva te je stoga postupak prijave organizacije civilnog društva i dalje složen i dugotrajan proces.

EU je nastavio podupirati civilno društvo u Šri Lanki putem Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava (EIDHR) i proračunske linije za organizacije civilnog društva i lokalna tijela. Ti projekti bili su uglavnom usredotočeni na osnaživanje žena, tj. osiguravanje sredstva za život, pružanje potpore političkom vodstvu, sprečavanje seksualnog nasilja i pružanje savjetovanja za traume i psihološke poremećaje koji su proizašli iz sukoba i drugih oblika strukturnog nasilja te na jačanje temeljnih prava i promicanje izvješćivanja u kojem se vodi računa o sukobu te pomirenja.

U okviru proračunske stavke za organizacije civilnog društva i lokalna tijela financirano je 17 projekata. Ti projekti bili su uglavnom usredotočeni na jačanje uloge organizacija civilnog društva u povećanju gospodarske otpornosti zajednica, poticanje suradnje između organizacija civilnog društva i vladinih tijela za bolje socijalne usluge, poboljšanje doprinosa organizacija civilnog društva poboljšanju društveno-gospodarskih mogućnosti i poboljšanje životnog standarda zajednica zahvaćenih ratom u sjevernoj i istočnoj Šri Lanki, izgradnju uključivog civilnog društva i upravljanje za održiv rast, podupiranje organizacija civilnog društva i lokalnih tijela u cilju uključivanja djece s invaliditetom u društvo Šri Lanke i osiguravanje znatnog sudjelovanja plantažnih zajednica u demokraciji i upravljanju.

Tajland

Uvođenje izvanredno stanje na nacionalnoj razini, koje je bilo na snazi od 20. svibnja 2014. ukinuto je 1. travnja 2015. Izvanredno stanje zamijenjeno je Nacionalnim vijećem za mir i red br. 3/2015 osnovanom u skladu s odjeljkom 44. privremenog ustava. Tim nalogom vlastima su *de facto* dodijeljene iste ovlasti kao u slučaju izvanrednog stanja, a glasnogovornica visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije izjavila je 2. travnja da Tajland time nije postao bliži demokratskoj i odgovornoj vladi.

Od državnog udara iz svibnja 2014. vojne vlasti pritvorile su (obično na ne dulje od sedam dana) više od 1 255 političara, aktivista, novinara i osoba koje su optužile da ne poštuju naloge Nacionalnog vijeća za mir i red, podupiranje smijenjene vlade, nepoštovanje monarhije ili sudjelovanje u prosvjedima i aktivnostima protiv državnog udara. Osobitu zabrinutost izaziva upotreba vojnih sudova za suđenje civila. Civili su upućeni na vojne sudove zbog optužbi poput terorizma, ali i za nenasilne prekršaje poput *lèse-majesté* (uvreda monarhije). Do 30. studenoga 2015. najmanje 1 629 civila izvedeno je pred vojne sudove diljem zemlje.

U rujnu je Ministarstvo pravosuđa odredilo da su vojarne mjesto pritvora za osobe osumnjičene za počinjenje prekršaja protiv nacionalne sigurnosti. Zbog upotrebe vojarni nije moguć civilni nadzor te je ugrožen pristup obiteljima i odvjetnicima. Od rujna su tamo preminula dva pritvorenika.

Vojne vlasti stavile su najveći prioritet na kazneni progon osoba za djela koja se smatraju *lèse-majesté* na temelju članka 112. kaznenog zakona. Od državnog udara najmanje 53 osobe optužene su za *lèse-majesté*. Vojnih sudovi rutinski su određivali strože kazne od civilnih sudova, među ostalim i najvišu od sada izdanu zatvorsku kaznu od 60 godina.

Vojne vlasti redovito su zabranjivale ili ometale javne rasprave o političkom stanju i stanju ljudskih prava kao i izražavanje razlika u političkim mišljenjima tvrdeći da ti događaji ugrožavaju nacionalnu sigurnost. Vojska je zastrašivala studente, aktiviste, članove akademske zajednice i druge ljude osobnim posjetima njihovim kućama ili radnom mjestu, čestim telefonskim pozivima ili prijetnjama kaznenim progonom. Novinari i političari pozivani su na razgovor nakon kritiziranja vojnih vlasti.

Nacionalno vijeće za mir i red zabranjuje politička okupljanja od više od pet osoba. Tim prosvjednicima često se sudi na vojnim sudovima gdje mogu biti osuđeni na kaznu do dvije godine zatvora. Najmanje 80 osoba uhićeno je zbog organiziranja javnih okupljanja ili sudjelovanja u njima. Time se također političkim strankama onemogućuje da se sastaju i sastave pritužbe ili prijedloge za reforme, lokalnim zajednicama onemogućuje se da se organiziraju i prosvjeduju protiv projekata koji utječu na prava zajednice.

Veliku zabrinutost izazivaju i druga pitanja u vezi s ljudskim pravima koja nisu povezana s državnim udarom. Tajland se u izvješću SAD o trgovini ljudima objavljenom u srpnju 2015. još nalazio na 3. razini (*Tier 3*). U Tajlandu se nalazi otprilike dva do tri milijuna migranata iz susjednih zemalja. Deseci tisuća njih žrtve su trgovine ljudima.

Radnici migranti posebice su ranjiva skupina u odnosu na kršenje ljudskih prava, posebice prava radnika. U 2015. objavljena su brojna izvješća u kojima su dokumentirane takve zlouporabe u ribolovnoj industriji i industriji prerade hrane, peradarstvu i turizmu.

Na nemirnom području dubokog juga vlada i dalje prisilno uzima uzorke DNA i otiske prstiju osoba osumnjičenih za sudjelovanje u pobunama u tom području.

Tijekom 2015. Delegacija EU-a intenzivno je surađivala s braniteljima ljudskih prava te je u svoje napore uključila ne samo države članice EU-a veći zemlje istomišljenice. Delegacija EU-a svojim se brojnim aktivnostima čvrsto afirmirala kao vjeran branitelj ljudskih prava, što predstavlja pristup koji zajednica ljudskih prava na Tajlandu široko i izrazito cijeni. EU je u dijalogu s tajlandskim vlastima otvorio pitanje raširenosti prisilnog rada, rada djece i drugih neprihvatljivih oblika rada na ribarskim plovilima u tajlandskoj industriji prerade morskih plodova, kao i trgovine ljudima za koju se smatra da zahtijeva hitno i odlučno djelovanje. U cilju hvatanja u koštac s tom situacijom pokrenuti su dijalog EU-a i tajlandskih vlasti kao i suradnja s ILO-om.

Izdane su dvije izjave glasnogovornice visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije: prva 2. travnja o zamjeni izvanrednog stanja Nalogom br. 3/2015 te druga 10. srpnja o deportaciji oko stotinu osoba Turskog podrijetla od strane Tajlanda. Voditelj Delegacije izdao je zajedno s voditeljima misija EU-a na Tajlandu tri izjave: u vezi s pritvorom bez sudskog nadzora i upotrebom vojnih sudova (13. veljače), u vezi s uhićenjem 14 studenata na temelju optužbi radi mirnog prosvjedovanja (30. lipnja) i izjavu kojom se tajlandsku vladu poziva na poštovanje slobode govora i okupljanja te naglašava važnost vladavine prava i zaštita i promicanja ljudskih prava za stabilnost i napredak (24. rujna).

Delegacija EU-a redovite se sastajala s braniteljima ljudskih prava i NVO-ima na bilateralnoj razini te se sudjelovala u promatranju suđenja na kojima je u pitanju bio ljudski život. Osim toga, Delegacija EU-a organizirala je terenske posjete ugroženim zajednicama te sastanke s braniteljima ljudskih prava za države članice EU-a i sa zemljama istomišljenicama. Delegacija je također vodila novinare u posjet projektima kao bi podigla razinu svijesti o potpori EU-a za nedržavne aktere na Tajlandu.

Ovlasti je obilježila Svjetski dan borbe protiv smrtne kazne i Međunarodni dan ljudskih prava dvjema javnim i vrlo vidljivim manifestacijama za koje je primila suradnju tajlandskog ministarstva pravosuđa.

Timor-Leste

EU je nastavio podupirati Timor-Leste u svom nastojanju da izgradi mirno društvo i učvrsti svoj mladi demokratski sustav. Nakon osnivanja šeste ustavne vlade u veljače 2015. EU je održavao redovne kontakte s vladom putem političkih dijaloga i političkih sastanaka na visokoj razini. Međutim, odlučeno je da će se treći pojačani politički dijalog u okviru članka 8. Sporazuma iz Cotonoua prvotno predviđen za jesen 2015. odgoditi na sljedeću godinu. U tom kontekstu EU je nastavio pomno pratiti obveze u području ljudskih prava, vladavine prava, upravljanja i borbe protiv korupcije dogovorene s Timor-Lesteom u posljednjem političkom dijalogu u 2014.

Delegacije EU-a usko koordinira s državama članicama aktivnima u Timor-Lesteu kao i organizacijama UN-a za ljudska prava u svrhu podupiranja ljudskih prava i učvršćivanja demokracije, posebno putem programa za dobro upravljanje čiji je cilj izgradnja kapaciteta u nacionalnom parlamentu ili jačanje pravosudnog sektora. Također je pružena pomoć za osnivanje Revizorske komore, kao i za mjere za borbu protiv korupcije, pranja novca, organiziranog kriminala i nezakonite trgovine drogom. Pružena je potpora nizu NVO-ova u cilju povećanja pristupa pravosuđu, osiguravanja sudjelovanja građana u definiranju i praćenju politika zemljišta i stanovanja te jačanju potpore i zaštitnih mehanizama za djecu i žene žrtve obiteljskog nasilja.

U okviru strateškog okvira i akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju Timor-Leste dio je druge generacije pilot programa za potporu demokraciji. U 2015. je završen sveobuhvatni profil demokracije u kojem su utvrđeni strateški prioriteti i koji će poslužiti kao temelj za sastavljanje Akcijskog plana za demokraciju koji je u skladu s Nacionalnim okvirnim programom.

Vijetnam

Unatoč stalnom gospodarskom rastu i poboljšanju društveno-gospodarskih uvjeta za mnoge u Vijetnamu u 2015. i dalje su kršena mnoga građanska i politička prava. Poštovanje i promicanje demokratskih načela te ljudskih i temeljnih prava ključan su element Sporazuma o partnerstvu i suradnji EU-a i Vijetnama potpisanog u lipnju 2012. Područja koja izazivaju najviše zabrinutosti EU-a uključuju građanska i politička prava, a posebno slobodu izražavanja i okupljanja, slobodu medija, slobodu vjeroispovijesti ili uvjerenja te primjenu smrtne kazne. Branitelji ljudskih prava i dalje su zastrašivani, uznemiravani te ih se uhićuje i često osuđuje na duge kazne zatvora, iako se broj uhićenja u 2015. blago smanjio, dok se broj slučajeva uznemiravanja povećao.

Četvrti krug pojačanog dijaloga o ljudskim pravima održan je 19. siječnja 2015. u Bruxellesu. U ožujku 2015. Vijetnam je ratificirao Konvenciju UN-a protiv mučenja i drugog okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (UNCAT) i Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom. Godina je zaključena petim krugom pojačanog dijaloga o ljudskim pravima održanog 15. prosinca, tijekom kojeg je otkriven potencijalni prostor za potporu EU-a pravnim reformama relevantnim za ljudska prava te za akcijski plan za provedbu UNCAT-a.

Tijekom oba dijaloga o ljudskim pravima te putem javnih izjava i diskretne diplomacije EU je poticao vladu da ukloni ograničenja slobode izražavanja i medija, tražio odobrenja za posjet pritvorenicima i promatranje sudskih postupaka te se zalagao da se iz zatvora zbog humanitarnih razloga na slobodu pusti nekoliko aktivista lošeg zdravlja. EU više puta izrazio svoju zabrinutost zbog zlostavljanja, uhićenja i kažnjavanja niza odvjetnika, aktivista i blogera, prvenstveno na temelju odredba kaznenog zakona u vezi sa nacionalnom sigurnosti te je ponovio svoj poziv na oslobađanje svih mirnih zagovornika ljudskih prava koji se nalaze u pritvoru u toj zemlji.

Nakon napada na tri branitelja ljudskih prava početkom prosinca, EU je vlastima poslao usmenu notu u kojoj traži pojašnjenje kaznenog progona počinitelja. Uhićenje odvjetnika Nguyena Van Daija (koji je bio među ranije napadnutima) 16. prosinca polučilo je snažan odgovor EU-a, uključujući izjavu Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije 18. prosinca.

Poticanje EU-a (i drugih zemalja istomišljenica) da Vijetnam krene prema ukidanju smrtne kazne polako donosi ploda budući da je broj kaznenih djela za koja se može izreći smrtna kazna dodatno smanjen u revidiranom kaznenog zakonu donesenom u studenome. Međutim, revidirani zakon i dalje sadrži sporne odredbe o nacionalnoj sigurnosti koje su u nekim slučajevima proširene. Jačanje prava pritvorenika u novim zakonima o pritvoru i kaznenom postupku pozitivan su odgovor na poziv EU-a da se zakonodavstvo uskladi s međunarodnim standardima o ljudskim pravima.

Europska komisija (DG TRADE) održala je 12. svibnja okrugli stol na kojem su predstavnici europskih institucija i različitih nevladinih i međunarodnih organizacija razmjenjivali mišljenja sa zainteresiranim dionicima EU-a o trgovini, održivom razvoju i ljudskim pravima u odnosima EU-a i Vijetnama.

Europski parlament donio je 17. prosinca rezoluciju o nacrtu odluke Vijeća o sklapanju, u ime Unije, Okvirnog sporazuma o sveobuhvatnom partnerstvu i suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Socijalističke Republike Vijetnama, s druge strane, u kojoj je upozoreno na brojna pitanja u vezi s ljudskim pravima.

EU se također redovito sastajao s aktivistima za ljudska prava i organizacijama civilnog društva. Također je pratio kretanja u pogledu slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja, što je i dalje područje koje izaziva zabrinutost. Nažalost, u 2015. vlasti nisu prihvatile zahtjeve za posjete pritvorenim osobama od interesa. EU se također sastao s Ministarstvom javne sigurnosti kako bi izrazio zabrinutost zbog uznemiravanja i nasilja kojima su izloženi borci za ljudska prava.

Nadovezujući se na univerzalni periodični pregled iz 2014. Vijetnam je u kolovozu 2015. predstavio nacrt akcijskog plana za univerzalni periodični pregled s planom za provedbu 182 prihvaćenih preporuka (od ponuđenih 227). EU je imao aktivnu ulogu u procesu univerzalnog periodičnog pregleda i popratnim mjerama te je Vijetnamu ponudio potporu u provedbi plana. EU je sustavno poticao Vijetnam da nastavi suradnju s osobljem posebnih postupaka Vijeća UN-a za ljudska prava te je na petom dijalogu o ljudskim pravima s Vijetnamom također najavio svoju namjeru da u 2016. pozove UN-ova posebnog izjavitelja o pravu na hranu. U pogledu multilateralnih pitanja, Vijetnam je podupro rezoluciju Vijeća za ljudska prava o spolnoj orijentaciji.

Prilikom posjeta zastupnika u parlamentu Dunga Bruxellesu, potpisan je sporazum o financiranju za novi program u vrijednosti od 14 milijuna EUR. Glavni cilj tog programa jest poboljšati pristup pravosuđu za vijetnamski narod, a osobito je usmjeren na najranjivije skupine (žene, djecu i etničke manjine). Program će pružati potporu Ministarstvu pravosuđa u provedbi svojih planova za reformu svog sektora te organizacije civilnog društva kako bi mogle imati važniju ulogu u promicanju pristupa pravosuđu za siromašne.

EIDHR je podupro osam projekata koji obuhvaćaju širok raspon područja, među ostalim LGBTI pitanja, etničke manjine (usmjereno na djecu, žene i zemljišna prava), vjerske slobode te prava radnika i radne odnose. Cilj jedanaest projekata iz dodjele sredstava za nedržavne aktere osobito je ojačati kapacitet organizacija civilnog društva (u područjima poput zdravstva, ruralnih zajednica, održive poljoprivrede, migrantskih radnica i lokalnog upravljanja). U okviru Instrumenta za strateški dijalog EU je također pružao podršku aktivnostima u područjima borbe protiv korupcije, prava pripadnika etničkih manjina, slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja, upravljanja i migracija.

VIII. Oceanija

Australija

Univerzalni periodični pregled Australije održan je 9. studenoga 2015. Australija je primila ukupno 290 preporuka. Australija je primila pohvalu za, među ostalim, imenovanje stalnog povjerenika za ljudska prava, napore poduzete u vezi s rodnom ravnopravnošću i poštovanje prava osoba s invaliditetom. Mnoge su delegacije istovremeno poticale Australiju da preispita svoje politike pritvora i azila, premosti jaz između autohtonih i neautohtonih naroda te ratificira niz ključnih međunarodnih instrumenata za ljudska prava, među ostalim Fakultativni protokol uz Konvenciju protiv mučenja. Problem i dalje predstavlja nasilje nad ženama – australska vlada najavila je dodatne mjere kako bi ženama i djeci izloženima visokom riziku pružila sigurnosnu mrežu.

EU, putem svojih dijaloga (o sigurnosti, protuterorizmu i migracijama) surađuje s Australijom na brojnim pitanjima koja se odnose na politike migracija te borbu protiv radikalizacije i terorizma.

Okvirni sporazum između EU-a i Australije, parafiran u ožujku 2015., pružiti će mogućnosti za daljnje unaprjeđenje dijaloga i suradnju u vezi s pitanjima ljudskih prava. EU i Australija postigle su u 2015. dogovor da će održavati službene razmjene mišljenja u vezi s pitanjima u području međunarodnih ljudskih prava.

Fidži

Na Fidžiju su 17. rujna 2014. održani prvi demokratski izbori od vojnog puča iz 2006. Nakon izbora, EU je obustavio mjere na temelju članka 96. Sporazuma o partnerstvu iz Cotonoua te je u 2015. s Fidžijem nastavio razvojnu suradnju. EU je tijekom godine nastavio podupirati povratak demokracije na Fidžiju pružanjem pomoći novom parlamentu.

Prvi politički dijalog na visokoj razini na temelju članka 8. Sporazuma o partnerstvu između AKP-a i EU-a od povratka demokracije na Fidžiju održan je 15. lipnja 2015. u Suvi te je obuhvatio raspravu o pitanjima ljudskih prava. Sastankom je sa strane Fidžija predsjedao predsjednik vlade Josaia Voreqe Bainimarama i u ime Visoke predstavnice Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Mogherini ministar vanjskih poslova Latvije Edgars Rinkēvičs.

Fidži je prošao svoj drugi univerzalni periodični pregled prije sastanka Vijeća za ljudska prava u Ženevi krajem listopada 2014., a Radna skupina izdala je završno izvješće u ožujku 2015. Fidži je prihvatio 112 preporuke te uvažio 26 od ukupno 138 preporuka. Fidži je obavijestio Vijeće da se njih 12 već provode.

Fidži je potpisnik niza međunarodnih konvencija o ljudskim pravima. Međutim, još nije ratificirao Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, unatoč tome što je prihvatio preporuke iz univerzalnog periodičnog pregleda u tom pogledu. U ožujku 2015. parlament je odobrio ratifikaciju Konvencije protiv mučenja i drugog okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, međutim ona još uvijek nije ratificirana.

Tijekom godine Međunarodna organizacija rada nastavila je ocjenjivati napredak Fidžija u usklađivanju svog zakonodavstva s ključnim konvencijama ILO-a 87. i 98. Zakonom o izmjeni radnih odnosa iz 2015. stavljen je izvan snage Dekret o ključnim nacionalnim industrijama, tripartitna misija Međunarodne organizacije rada ispitat će preostale nedostatke početkom 2016.

Došlo je do različitih kretanja u vezi s prošlim navodima o mučenju i zlostavljanju osumnjičenika i zatvorenika od strane sigurnosnih snaga Fidžija. Ravnatelj policije Groenewald poduzeo je odlučne korake u poticanju istrage, ali je u studenome 2015. podnio ostavku zbog navodnog uplitanja vojske. Potrebno je pokazati znatan napredak u suđenjima slučajeva mučenja kako bi se poslao jasan signal da kulturi nekažnjavanja nije mjesto u demokratskom društvu.

Ponovno uspostavljeno Povjerenstvo za ljudska prava i borbu protiv diskriminacije nastavilo je s radom u okviru restriktivnog dekreta iz 2009. Imenovanje novih povjerenika u proljeće 2015. bio je pozitivan korak naprijed u jačanju poštovanja ljudskih prava na Fidžiju. Tijekom godine Povjerenstvo za ljudska prava i borbu protiv diskriminacije primilo je gotovo 300 pritužbi koje su se odnosile na pristup uslugama poput električne energije i vode, nasilje nad ženama, klimatske promjene i navodnu okrutnost i mučenje od strane policijskih i zatvorskih službenika.

Vlada trenutačno sudjeluje u mnogim kampanja podizanja razine svijesti o nasilju nad ženama i djecom. UN je izvijestio da je 64 % žena na Fidžiju bilo suočeno s nekim oblikom nasilja tijekom svog životnog vijeka (unatoč visokoj stopi, ta brojka je i dalje jedna od nižih na južnom Pacifiku). Oko 15 % žena također je prijavilo da su zlostavljane tijekom trudnoće. Europski povjerenik za međunarodnu suradnju i razvoj Neven Mimica održao je posebnu sjednicu o rodnim pitanjima s pet NVO-a u Suvi u lipnju 2015. potvrdivši time važnost savjetovanja i dijaloga s organizacijama civilnog društva za EU.

Fidži je bio domaćin pacifičke kampanje UN-a „Slobodni i ravnopravni” od lipnja do kolovoza 2015. Kampanja je bila usmjerena na homofobiju, transfobiju i diskriminaciju protiv LGBTI zajednice.

EU je u 2015. godini nastavio svoju potporu organizacijama civilnog društva i započeo provedbu fidžijskog plana za suradnju s civilnim društvom. Savjetovanje s organizacijama civilnog društva održano je u okviru pripreme programâ 11. ERF-a o pravosuđu i poljoprivredi. U oba sektora, organizacije civilnog društva sudjelovat će u redovitom dijalogu i provedbi određenih aktivnosti. Inicijativa jačanja sudjelovanja građana koju financira EU također je surađivala s više od 40 organizacija civilnog društva i skupina iz zajednice u cilju zagovaranja i promicanja sudjelovanja građana u ključnim pitanjima kao što su odgovornost i ljudska prava, transformativno vodstvo, pravična isporuka usluga, nediskriminacije, donošenje odluka i stvaranje saveza.

Do kraja 2015. sredstva u iznosu od 2,4 milijuna eura (u okviru EIDHR-a te sredstava za nedržavne aktere) dodijeljena su za šestero novih projekata za konsolidaciju participativne demokracije, naročito u cilju poboljšanja upravljanja i odgovornosti putem uključivih politika na način da se stvori poticajno okruženje u kojem organizacije civilnog društva mogu surađivati s javnim vlastima te kako bi se poduprla njihova uloga u promicanju demokracije i održivog razvoja poticanjem njihove nadzorne funkcije (praćenje i izvješćivanje) u svrhu potpore odgovarajućih nacionalnih procesa.

Male pacifičke otočne države – Kiribati, Republika Maršalovi Otoci, Savezne Države Mikronezije, Nauru, Palau, Tuvalu i Samoa

U 2015. četiri zemlje prošle su univerzalni periodični pregled: Republika Maršalovi otoci, Kiribati, Savezne Države Mikronezije i Nauru. Samoa i Palau proći će pregled u 2016.

U ožujku 2015. Republika Maršalovi otoci ratificirala je Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom. U listopadu 2015. Kiribati i Savezne Države Mikronezije ratificirali su Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta u pogledu uključivanja djece u oružane sukobe. Međutim, pacifička regija i dalje ima najnižu stopu ratificiranih ugovora, uglavnom zbog ograničenih kapaciteta. Nadalje, pacifičke otočne države duže vrijeme imaju problema s izvješćivanjem o ugovorima. Kako bi se uhvatio u koštac s tim pitanjima EU podupire tajništvo Foruma pacifičkih otoka u povećanju stope ratifikacije i provedbe međunarodnih ugovora o ljudskim pravima putem projekta regionalnog programa s proračunom od milijun eura.

Osim Samoe i Fidžija nijedna od pacifičkih otočnih država ne posjeduje nacionalne institucije za ljudska prava, što otežava nacionalnu zaštitu ljudskih prava na Pacifiku. U 2015. Ured ombudsmana na Samoi objavilo je prvo izvješće o stanju ljudskih prava na Samoi. U izvješću je prepoznata potreba za boljim zaštitnim mjerama za ravnopravnost i poštovanje za žene, djecu, osobe s invaliditetom i zatvorenike.

Nasilje nad ženama i djecom i dalje je veliki problem na Pacifiku. Te zemlje moraju ojačati provedbu svojih nacionalnih strategija i provedbu zakonodavstva o obiteljskom nasilju.

Stanje tražitelja azila i izbjeglica na Nauru i dalje je zabrinjavajuće. Pododbor Ujedinjenih naroda za sprečavanje mučenja posjetio je Nauru u svibnju 2015. te pozvao vlasti da uspostave neovisno nadzornog tijelo kako bi se osiguralo da ta zemlja ispunjava svoje obveze u vezi s postupanjem s pritvorenicima u skladu s Fakultativnim protokolom uz Konvenciju protiv mučenja i drugog okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.

Stanje ljudskih prava na Nauruu bilo je zabrinjavajuće. Početkom svibnja 2015., vlada Naurua poduzela je mjere za ograničavanje pristupa internetu i društvenim medijima, među ostalim Facebooku. Nadalje, vlada je donijela izmjene kaznenog zakona kojima je bilo koji komentar za koji se smatra da „izaziva emotivni stres” te „može ugroziti javni red” učinjen prekršajem kažnjivim sa do sedam godina zatvora. Međunarodni mediji u velikoj su mjeri kritizirali tu izmjenu kao pokušaj ograničavanja slobode govora. Osim toga, nekoliko oporbenih zastupnika u parlamentu suočeni su s tekućim sudskim postupcima, a njihovi odvjetnici izvijestili su o ograničenjima pristupa zemlji. Delegacije EU-a pomno je pratila sve težu stanje političku situaciju i stanje i ljudskih prava na Nauru te je u lipnju 2015. dala izjavu u tom pogledu. Na Nauruu je provedeno nekoliko misija s ciljem ocjene stanja na terenu.

Klimatske promjene i dalje su jedan od najvećih izazova za pacifičke otočne države, što utječe na ljudska prava, rašireno nasilje i diskriminaciju protiv žena, pristup zdravstvenoj skrbi i stopu napuštanja školovanja. U 2015. Tuvalu je pogodio tropski ciklon Pam, a Savezne Države Mikronezije pogodio je tropski ciklon Maysak.

Predstavnici s Kiribata, Naurua i Tuvalua sudjelovali su u radionici o istraživanju i promicanju stranog zapošljavanje koju je sponzorirala Europska unija putem projekta Klimatske promjene i migracije na Pacifiku.

EU je promicao ljudska prava, rodnu ravnopravnost i veće sudjelovanje žena u donošenju odluka dijalogom sa zemljama i različitim financijskim instrumentima. Predstavnici LGBTI zajednice u pacifičkim otočnim državama sudjelovali su u dvije radionice kojima je domaćin bila delegacija EU-a za Pacifik kao dio kampanje UN-a „Slobodni i ravnopravni” pokrenute u Suvi u srpnju 2015. Cilj radionica bio je podizanje svijesti o mehanizmima za praćenje ljudskih prava uz naglasak na nasilje nad ljudima na temelju njihove spolne orijentacije, rodnog identiteta i izražavanja ili statusa interseksualne osobe.

Bilateralni sastanci na različitim razinama upotrijebljeni su kao platforma za promicanje poštovanja ljudskih prava i rodne ravnopravnosti u pacifičkoj regiji. Politički dijalozi na lokalnoj razini održani su na Nauruu, Palauu, u Republici Marshallovi Otoci, Saveznim Državama Mikronezije te na Kiribatiju. Europski povjerenik za međunarodnu suradnju i razvoj Neven Mimica u rujnu je raspravljao o pitanjima ljudskih prava s nekoliko pacifičkih vođa na 46. sastanku na vrhu Foruma pacifičkih otoka u Port Moresbyju. EU podupire tajništvo Foruma pacifičkih otoka u povećanju njihove stope ratifikacije i provedbe međunarodnih ugovora o ljudskim pravima putem regionalnog projekta s proračunom od milijun eura.

Delegacija EU-a upućivanjem je demarševa i aktivnostima vanjske komunikacije pacifičke otočne države pozivala da na razini UN-a podrže inicijative i prioritete EU-a u vezi s ljudskim pravima. U listopadu 2015. delegacija je izdala priopćenja za tisak u kojima pozdravlja ratifikaciju Fakultativnog protokola Konvencije o pravima djeteta o sudjelovanju djece u oružanim sukobima u Kiribatiju i Saveznim Državama Mikronezije.

Novi Zeland

Nadovezujući se na preporuke univerzalnog periodičnog pregleda iz 2014. vlada Novog Zelanda donijela je zakonodavstvo u cilju sprečavanja mučenja i zlostavljanja (posebno putem Zakona o ranjivoj djeci) i kiberzlostavljanja (Zakon o štetnoj digitalnoj komunikaciji). Vlada Novog Zelanda uvažila je potrebu za davanjem prednosti siromaštvu djece, obiteljskom nasilju i rodnim pitanja (razlici u plaćama među spolovima, sprečavanju nasilja nad ženama). Maori su i dalje nerazmjerno zastupljeni u statističkim podacima za zatvorsku kaznu i samoubojstvo mladih.

EU i Novi Zeland i dalje su održavali redovita savjetovanja o ljudskim pravima na međunarodnim forumima, uključujući u Ujedinjenim narodima u New Yorku i Ženevi. EU i Novi Zeland vrlo su blisko surađivali u okviru Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda.

Sporazum o partnerstvu EU-a i Novog Zelanda parafiran je u ožujku 2015. te će se njime, među ostalim, omogućiti daljnje jačanje dijaloga i suradnje u području ljudskih prava.

Papua Nova Gvineja

Papua Nova Gvineja ima demokratski sustav upravljanja od proglašenja svoje neovisnosti u 1975. U 2015. ta zemlja obilježila je 40. godišnjicu svoje neovisnosti. Papua Nova Gvineja nedavno se razvila u zemlju u razvoju s nižim srednjim prihodima koja je tijekom prošlog desetljeća zabilježila značajan gospodarski rast i dinamičnu društvenu preobrazbu. Pravosuđe Papue Nove Gvineje neovisno je, mediji su slobodni, a oboje relativno dobro funkcioniraju. Međutim, upravljanje, transparentnost i pitanja ljudskih prava narušavaju profil zemlje.

Uvelike se uvažava je da rodno uvjetovano nasilje i dalje pošast u društvu te zemlje –, posebice nasilje nad ženama i djecom i te mučenja i ubojstva u vezi s vraćanjem. Broj slučajeva silovanja i nasilja od strane partnera jedan je od najviših u svijetu. Vlada je razradila politike za hvatanje u koštac s tim pitanjem, poput Zakona o zaštiti obitelji iz 2013., međutim on se još uvijek slabo provodi, a međunarodni razvojni partneri aktivno pružaju potporu i financiranje. Međutim, još je uvijek potrebno uložiti mnogo napora kao bi se došlo do udaljenih područja i promijenili uzorci ponašanja.

U svibnju 2013. izmjene Kaznenog zakona dovele su do povećanog broja kaznenih djela za koja se može izreći smrtna kazna, poput veleizdaje, piratstva i pokušaja piratstva s nasiljem što je označilo zabrinjavajući korak unatrag u području ljudskih prava. Rasprave o novim načinima pogubljenja (električnom strujom, strijeljanjem, smrtonosnom injekcijom s prekidom dovoda kisika ili smrtonosnom injekcijom s anestetikom) obilježile su 2014., a Nacionalno izvršno vijeće ih je u 2015. odobrilo. Unatoč tome nije prekinut moratorij na smrtnu kaznu, a posljednje pogubljenje zabilježeno je 1954. S pozitivne strane, predsjednik vlade nedavno je dao nekoliko javnih izjava o mogućem preispitivanju. Službeno stajalište, međutim, ostaje nepromijenjeno.

Pouzdana podaci ukazuju na ozbiljnu razinu korupcije (zemlja se nalazi na 145. mjestu od 177 prema indeksu percepcije korupcije iz 2014.), nedostatak pravnog okvira i odgovornosti te mehanizama nadzora (141. mjesto od 189 prema Izvješću o poslovanju iz 2015.), nedovoljnu i neučinkovitu dostavu usluga (158. mjesto od 186 prema indeksu ljudskog razvoja) i nepostizanje milenijskih razvojnih ciljeva. Korupcija se smatra sustavnom i proširenom po cijeloj zemlji. Vlada u širokoj mjeri prepoznaje to stanje te je poduzela određene pozitivne korake u mjeru njegova rješavanja.

U srpnju 2015. Nacionalno izvršno vijeće odobrilo je državni investicijski fond Papue Nove Gvineje kojime se nastoji osigurati odgovorno upravljanje prihodima od rudarstva i nafte. Inicijativa se smatra obećavajućim korakom prema osiguravanju da se dio zakupnine minerala i nafte izdvoji za korist budućih generacija i makroekonomske stabilnosti. Od prvog tromjesečja 2016. očekuje se priljev prihoda i dividendi od oporezivanja rudarstva i nafte u novoosnovani državni investicijski fond. Međutim, i dalje ostaju pitanja o upravljačkoj strukturi državnog investicijskog fonda i njegovom radu.

EU aktivno doprinosi borbi protiv nasilja nad ženama obrazovanjem, podizanjem razine svijesti te zakonodavnim inicijativama i inicijativama u području politika. U 2015. utvrđen je novi projekt u okviru EIDHR-a: „Hvatanje u koštac s nasiljem nad ženama u Papui Novoj Gvineji” (277 999 EUR) koji provodi organizacija Voluntary Service Overseas u suradnji s lokalnim partnerom Madang Country Women's Association Inc. Cilj je projekta povećati razinu svijesti o negativnim učincima rodno uvjetovanog nasilja i promicati prava žena i djevojčica. U okviru projekta također se pružaju usluge pravnog savjeta i savjetovanja, savjetovanje o mogućnostima za žrtve / osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje te reintegracija žrtava u zajednicu.

Nastavljena su dva projekta pokrenuta u okviru EIDHR-a u 2014. Prvi je „Vodstvo Papue Nove Gvineje protiv rodno uvjetovanog nasilja” (278 000 EUR, studeni 2014. – studeni 2016.). Cilj tog projekta koji provodi organizacija World Vision osnažiti je prava žena u Papui Novoj Gvineji, a ciljana publika su mu čelnici i donositelji odluka na najvišoj razini, crkve, zajednice i organizacije civilnog društva. Drugi projekt naziva se „Podupiranje ljudskih prava i njihovih branitelja ondje gdje su najviše ugrožena” (1 080 000 EUR). U prosincu 2014. bespovratna sredstva dodijeljena su Fondu Papue Nove Gvineje za djecu u trajanju od 36 mjeseci. Cilj je projekta osnaživanje preživjelih žrtava i branitelja ljudskih prava.

EU je u posljednje dvije godine podupirao inovativni pristup promicanju demokracije i upravljanja putem projekta „Otvoreni Parlament” (288 000 EUR). Cilj projekta koji provodi Transparency International, pružanje je potpore Uredu predsjednika parlamenta i nacionalnom parlamentu Papue Nove Gvineje u izradi internetske stranice parlamenta te njegove podatkovne i SMS veze te na taj način poboljšati interakciju parlamenta i građana. Financiranje EU-a završilo je u prosincu 2015. Provedbena organizacija Transparency International na svečanosti održanoj 15. prosinca 2015. službeno je predala projekt nacionalnom parlamentu. Ured predsjednika parlamenta i nacionalni parlament nastaviti će podupirati taj projekt i te ga provoditi upotrebom drugih izvora financiranja.

Konačno, EU aktivno sudjeluje u povećanju učinkovitosti europske javne diplomacije putem dijaloga i razmjena mišljenja. U Papui Novoj Gvineji EU upućuje demarševe o ljudskim pravima te razvija bliske veze kontinuiranim dijalogom s vlastima i partnerima. U svakom projektu suradnje kojim upravlja delegacija jedan od ciljeva također je uključiti pitanja upravljanja, ljudskih prava i rodna pitanja.

Salomonovi Otoki

Nastavlja se politička nestabilnost na Salomonovim Otocima. Oporba je u listopadu 2015. podnijela još jedan prijedlog o izglasavanju nepovjerenja radi zabrinutosti u vezi s navodnom zlouporabom sredstava od strane predsjednika vlade. Prijedlog je povučen nakon značajne promjene ministara. Zbog krhkosti sustava i interesa koji su u pitanju može se očekivati dodatna nestabilnost koja bi mogla stvoriti zamah za vladu da reformira izbornu i političko okruženje.

Uključivanje i sudjelovanje žena u političkom životu i dalje je vrlo nisko. Zakonom o integritetu političkih stranaka, izrađenom uz tehničku pomoć EU-a zahtijeva se da registrirane političke stranke imaju barem 10 % žena među ukupnim brojem kandidata. Zajedno s drugim donatorima, EU podržava daljnje reforme Zakona o integritetu izbora i političkih stranka s ciljem hvatanja u koštac s trenutačnim slabostima, posebice u vezi uključivanja načela rodne ravnopravnosti. U skladu s nedavnim izjavama predsjednika vlade, očekuje se da će uvođenje privremenih posebnih mjera biti ključan element tih reformi, a politička nestabilnost mogla bi ugroziti njihov uspjeh.

Delegacija EU-a pružila je pomoć izbornim i političkim reformama te je nastavila podupirati borbu protiv rodne neravnopravnosti, što obuhvaća rodno uvjetovano nasilje i osnaživanje žena te nasilje nad djecom. Programiranje 11. ERF-a završeno je 2015., a obuhvaća razdoblje do 2020.

Tu zemlju i dalje muči visoka razina obiteljskog i rodno uvjetovanog nasilja. Stopa rodno uvjetovanog nasilja nad ženama i djecom (dobna skupina 15 – 49) trajno je visoka (prema procjenama 64 % za žene s partnerom i 37 % za žene bez partnera). Pravosuđe danas zauzima čvršći stav o tom pitanju. Cilj Zakona o zaštiti obitelji iz 2014. jest uspostaviti preventivne mjere sprječavanja nasilnog ponašanja nad ranjivim članovima obitelji. Međutim, provedbeni propisi još uvijek nisu dovršeni, a provedba zakona još nije osigurana. Zakon je mješavina kaznenog i građanskog prava, kojim se kriminalizira ponašanje u odnosu na obiteljsko nasilje te predviđaju civilni pravni lijekovi za zaštitu žrtava.

Vlada Salomonovih Otoka ratificirala je Konvenciju o pravima djeteta u 1995. Vlada bi trebala dostaviti svoje drugo i treće izvješće za tu zemlju o provedbi Konvencije. Prijedlozi zakona o pravima djeteta i zakona o zaštiti djeteta sastavljeni su, ali još nisu usvojeni. Njihov je cilj potpora žrtvama nasilja i njihova zaštita, a ne kažnjavanje prijestupnika. S osuđenim počiniteljima nasilja nad djecom postupa se u okviru kaznenog zakona.

Salomonovi Otoci preuzeli su u 2002. sedam obveza u području ljudskih prava na temelju Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, ali imaju poteškoće u poštovanju povezanih obveza izvješćivanja. Zemlji također nedostaje provedbena strategija. Sljedeće izvješće trebalo bi se podnijeti u 2018. Salomonovi otoci potpisali su Rimski statut Međunarodnog kaznenog suda, međutim, nisu ga još ratificirali.

U svibnju 2015. održano je nacionalno savjetovanje državnih službenika u okviru predstojećeg općeg periodičnog pregleda. Savjetovanje je provedeno i s organizacijama civilnog društva i lokalnim vlastima. Prvo preispitivanje održano je u 2011. Od 115 preporuka vlada je prihvatila 112. Drugi ciklus univerzalnog periodičnog pregleda bit će predstavljen 25. siječnja 2016. u Ženevi.

Nakon petog političkog dijaloga u 2014., sljedeći je zakazan za kraj prve polovice 2016. te će se ponovno baviti pitanjima u vezi s ljudskim pravima.

Salomonovi Otoci ne posjeduju formalni instrument za zaštitu i obranu ljudskih prava. Policija je često loše osposobljena i neosviještena o ljudskim pravima i ne poznaje relevantno zakonodavstvo, a civilno društvo koje nadzire politike ima ograničen doseg i kapacitete u vezi s tim pitanjima. EU će u 2016. pokrenuti program za jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za sudjelovanje u političkom dijalogu i praćenju te za učinkovito zagovaranje uključivog i održivog rasta.

Delegacije EU-a nastavila je dijalog o korupciji s organizacijama civilnog društva i s ombudsmanom za ljudska prava. Ozbiljan problem i dalje predstavlja korupcija, naročito visokorangiranih političara. Osim toga, EU traži veći napredak u transparentnosti i odgovornosti u vezi sa svom javnom potrošnjom, posebice u vezi s fondovima za razvoj izbornih jedinica koji čine velik dio proračuna.

Povjerenstvo za istinu i pomirbu trebalo je predstaviti izvješće parlamentu u 2015., ali to se nije desilo, a preporuke, unatoč vladinim obećanjima, još uvijek nisu provedene.

U okviru Europskog instrumenta za demokraciju i ljudska prava, delegacija EU-a objavila je u 2015. poziv na podnošenje prijedloga za potporu inicijativama i mjerama za zaštitu djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, uključujući sprečavanje putem kampanja podizanja razine svijesti kojima se promiče obrazovanje djece o svim oblicima seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja. Ciljevi projekta također su obuhvaćali promicanje tjelesnog i/ili psihološkog oporavka i ponovnog uključenja djece žrtava zlostavljanja u društvo, olakšavanje okončanja nekažnjavanja za sva kaznena djela seksualnog zlostavljanja djece na način da se počinitelji privedu pravi i da se javnost osvijesti o kaznama za takvu vrstu kaznenih djela. Delegacija EU-a također je nastavila pomno pratiti provedbu projekata koje financira EU, a koji se odnose na prava žena, nasilje nad ženama, osnaživanje i sudjelovanje žena, zajedno s drugim međunarodnim organizacijama i akterima.

Tonga

Tonga je zadnji puta prošla preispitivanje u okviru univerzalnog periodičnog pregleda u 2013. Tonga je prihvatila ukupno 66 preporuka, a odbacila njih 22. Odbačene preporuke odnosile su se na ukidanje smrtne kazne, dodjelu prava LGBTI osobama, kretanje prema ratifikaciji Međunarodnoga pakta o građanskim i političkim pravima, ukidanje tjelesnog kažnjavanja i ratifikaciju Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena. Tonga je u siječnju 2013. uputila trajni poziv odjelu posebnih postupaka UN-a, ali do sada je nije posjetio nijedan član tog odjela.

U ožujku 2014. vlada Tonge organizirala je savjetovanje o provedbi preostalih preporuka univerzalnog periodičnog pregleda. Nakon savjetovanja Tonga je radila izradi zajedničkog osnovnog dokumenta te na uspostavi Nacionalnog koordinacijskog odbora za ljudska prava. Savjetovanje je financirao EU.

Tonga je održala svoje druge demokratske izbore 27. studenoga 2014. Prve izbore održane u 2010. obilježilo je uvođenje velikog broja ustavnih reformi, a po prvi puta 17 od 26 mjesta u parlamentu bilo je utvrđeno općim izborima. Predstavnici plemstva odabiru svojih devet članova parlamenta. Nedostatak sudjelovanja žena u politici Tonge i dalje predstavlja slabost. Nijedna od 16 kandidatkinja nije izabrana u parlament unatoč nacionalnim i međunarodnim naporima uloženim u promicanje kandidatkinja tijekom godine.

U 2015. 'Akilisi Pohiva preuzeo je dužnost prvog neplemičkog predsjednika vlade Tonge. Prisegnuo je promicati dobro upravljanje, boriti se protiv korupcije, pokrenuti izborne reforme i jačati vladavinu prava i zaštitu ljudskih prava. U 2015. nova vlada Tonge objavila je namjeru da ratificira Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena. Ta objava popraćena je jakim otporom, uglavnom od strane plemstva i Katoličke crkve.

U 2015. Tonga je bila domaćin prve Pacifičke konferencije o ljudskim pravima o spolnoj orijentaciji i rodnom identitetu kojom su se povezale udruge diljem pacifičke regije, a aktivisti se obrazovali o međunarodnom pravu o ljudskim pravima, nedavnim međunarodnim kretanjima te dogovorenim načelima poput Načela iz Yogyakarta.

Predstavnici LGBTI zajednice Tonge sudjelovali su u dvije radionice kojima je domaćin bila Delegacija EU-a za Pacifik kao dio kampanje UN-a „Slobodni i ravnopravni” pokrenute u Suvi u srpnju 2015. Cilj radionica bio je podizanje svijesti o mehanizmima za praćenje ljudskih prava uz naglasak na nasilje nad osobama na temelju njihove spolne orijentacije, rodnog identiteta i izražavanja ili statusa interseksualne osobe.

EU podupire tajništvo Foruma pacifičkih otoka u povećanju njihove stope ratifikacije i provedbe međunarodnih ugovora o ljudskim pravima putem regionalnog projekta s proračunom od milijun eura. U okviru ovog projekta, regionalni tim za resurse u vezi s ljudskim pravima Tajništva pacifičke zajednice proveo je niz aktivnosti u smjeru ratifikacije Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena te slanju izvješća o Konvenciji UN-a o pravima djeteta u Tongu kojemu je već prošao rok. Projekt je također radio u okviru Odjela za žene u Ministarstvu unutarnjih poslova kako bi pružio tehničku potporu razvoju strateških planova za provedbu Zakona o zaštiti obitelji (2014.) i revidirane rodne politike te kako bi proveo niz savjetovanja sa zajednicom o zaštiti i pravnom lijeku koje nudi novi zakon. Osim toga, s Tongom je u 2015. potpisan Nacionalni okvirni program u okviru 11. ERF-a kojim se predviđa 0,6 milijuna EUR za organizacije civilnog društva u toj zemlji. Predviđena je dodatna potpora kako bi se osiguralo veće sudjelovanje civilnog društva u dijalogu o politikama i praćenju politika.

Vanuatu

Vanuatu je učinio znatan napredak prema ostvarivanju ciljeva strategije o ljudskim pravima za tu zemlju. Vanuatu je pacifička zemlja s najviše ratificiranih konvencija UN-a. Delegacija EU-a zabilježila je sljedeća pozitivna postignuća: pristupanje Konvenciji protiv mučenja, Rimskom statutu MKS-a, Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom i Konvenciji UN-a protiv korupcije, mjere poduzete s ciljem promicanja rodne ravnopravnosti i sudjelovanja žena u općinskim vijećima, osnivanje odjela za zaštitu obitelji, politiku ustrajanja u kaznenom progonu seksualnih kaznenih djela i nasilja u obitelji, slobodne i poštene izbore održane u 2012., imenovanje privremenog nacionalnog odbora za ljudska prava u veljači 2013.

Međutim, iako su pravni okviri u vezi s konvencijama UN-a uspostavljeni i dalje postoje mnogi nedostaci u njihovoj provedbi zbog slabih kapaciteta većine javnih institucija.

Pravosuđe ima visoku razinu neovisnosti. Od Vrhovnog suda često se traži da odlučuje o predmetima između suparničkih političkih stranaka / političara, što čini s dobrom razinom neovisnosti. Vrhovni sud Vanuatua presudio je 9. listopada 2015. da su 14 zastupnika u parlamentu, među njima i predsjednik parlamenta, zamjenik premijera i četiri ministra krivi za podmićivanje i korupciju na temelju kaznenog zakona te ih je osudio na tri ili četiri godine zatvora.

Vanuatu je uspješno dovršio drugi ciklus preispitivanja u okviru univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća UN-a za ljudska prava te dodatno razvija nacionalni okvir u sklopu kojeg će se preporuke uključiti u vladino planiranje i razvojne programe. Te preporuke odnose na zaštitu najranjivijih osoba – žena, djece i osoba s invaliditetom. Vanuatu je pokrenuo nacionalni provedbeni akcijski plan za preporuke koje su prihvaćene u lipnju 2014.

Vanuatu je odobrio osnivanje nacionalnog odbora za ljudska prava te dao zadaću državnom odvjetništvu da sastavi akt o njegovu osnivanju. Glavne zadaće tog odbora savjetovanje su vlade o međunarodnim sporazumima o ljudskim pravima, savjetovanje vlade o tome treba li Vanuatu postati državna stranka međunarodnom ugovoru o ljudskim pravima, provođenje međunarodnih ugovora o ljudskim pravima koje je Vanuatu ratificirao i osiguravanje da ih vlada poštuje kako bi se osiguralo da vladini zakoni i politike u području ljudskih prava zadovoljavaju međunarodne obveze u pogledu ljudskih prava. Nacionalni odbor za ljudska prava sastoji se od osam članova – predstavnika Ureda predsjednika vlade, Ministarstva pravosuđa i javnih službi, Ministarstva vanjskih poslova i trgovine, Ministarstva financija i gospodarskog upravljanja, Ureda državnog odvjetništva, Pravnog povjerenstva Vanuatua, civilnog društva te Vijeća poglavica Malvatumauri te s pomoću postojećih mehanizama radi na promicanju ljudskih prava i uspostavi relevantnih radnih skupina i pododбора u cilju ostvarenja svog mandata.

Vanuatu se još oporavlja od najgore vremenske nepogode ikad zabilježene na Pacifiku. U ožujku 2015. tropski ciklon Pam uništio je domove i usjeve te kontaminirao opskrbu vodom. Rad na oporavku dodatno je otežan ekstremnom sušom uzrokovanom fenomenom El Niño krajem godine. Prema tjednom izvješću Ureda Ujedinjenih naroda za koordinaciju humanitarnih poslova dijeli se hrana za 90 000 ljudi u Vanuatu, osobito onima koji žive u područjima koja se oporavljaju od tropskog ciklona Pam.

U aktualnim izvješćima UN-a i međunarodnih humanitarnih organizacija navedeno je da je otprilike 4 000 osoba našlo utočište u 39 evakuacijskih centara u Efateu. U glavnom gradu, Port Vili teško je oštećeno približno 90 % stambenih jedinica. Postoji zabrinutost zbog uvjeta u evakuacijskim centrima koji se navodno znatno razlikuju, a ozbiljne probleme predstavljaju prenapučenost, privatnost i sigurnost. Postoji visoki rizik seksualnog nasilja nad ženama i djevojčicama budući da u većini centara nema osvjjetljenja.

Tijekom trećeg pojačanog političkog dijaloga EU-a i Vanuatua održanog u Port Vili 30. listopada 2014. Vanuatu je potvrdio svoje trajno poštovanje temeljnih vrijednosti ljudskih prava, demokracije, vladavine prava i dobrog upravljanja. EU je pozdravio predanost Vanuatua provedbi svog programa o ljudskim pravima te mu čestitao na dobroj pripremi za drugi univerzalni periodični pregled. U pogledu vladavine prava osobito je bila istaknuta predanost Vanuatua uspostavi posebnog pravosudnog sustava za maloljetnike. EU vjeruje da će se provesti daljnje inicijative kako bi se poboljšalo funkcioniranje sudova Vanuatua i neometana obrada sudskih tužbi. EU je poticao Vanuatu da nastavi sa svojim naporima u cilju promicanja rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena te borbe protiv rodno uvjetovanog i seksualnog nasilja te nasilja nad djecom. Vanuatu je potvrdio svoju predanost podupiranju rezolucije Opće skupštine UN-a o moratoriju na smrtnu kaznu.

Potrebno je posebno istaknuti ulogu pravosudnog sektora u ovogodišnjoj političkoj krizi. Četrnaest zastupnika u parlamentu, uključujući šest ministara proglašeni su krivim za podmićivanje / korupciju te će im se odrediti zatvorske kazne. Predsjednik Lonsdale raspustio je 25. studenoga 2015. parlament, a opći izbori sazvani su za 22. siječnja 2016. Delegacije EU-a na Salomonovim Otocima provodit će diplomatsko promatranje zajedno s državama članicama EU-a koje su prisutne na lokalnoj razini (Francuska i UK) te s određenim misijama trećih zemalja na terenu (posebice Australije i Novog Zelanda).

Unatoč Zakonu o zaštiti obitelji iz 2008. kojim je obiteljsko nasilje postalo kazneno djelo te su uspostavljeni mehanizmi za zaštitu žena u ruralnim i udaljenim područjima, a plaćanje miraza isključeno kao moguća obrana u slučajevima obiteljskog nasilja, nasilje nad ženama i djecom na Vanuatu još uvijek predstavlja veliki problem.

Radi jačanja napora u vezi s rehabilitacijom u okviru zajednice tijekom dvogodišnjeg razdoblja provodit će se Nacionalni akcijski plan za rehabilitaciju u okviru zajednice u razdoblju 2014. – 2024. Preispitivanje tog plana predviđeno je za 2016.

IX. Sjeverna i Južna Amerika

Antigva i Barbuda

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava za Antigvu i Barbudu uključuju prava žena i djece i posebice borbu protiv obiteljskog nasilja i zlostavljanja djece, hvatanje u koštac s diskriminacijom LGBTI osoba, vrlo loše zatvorske uvjete te prekomjernu upotrebu sile od strane policijskih službenika. EU je u 2015. i dalje pozivao na ukidanje smrtne kazne za koju trenutačno vrijedi *de facto* moratorij. U okviru EIDHR-a pokrenut je novi poziv na podnošenje prijedloga za hvatanje u koštac s nasiljem u obitelji. Provedba projekta koji, među drugim istočnokaripskim zemljama, koristi Antigvi, počet će 2016. Informiranje je već provedeno u kontekstu u kontekstu trećeg odbora Opće skupštine UN-a, uključujući na ministarskoj razini.

U 2015. i dalje je predstavljalo problem nasilje nad ženama, uključujući zlostavljanje supružnika. Obiteljsko nasilje zakonom je zabranjeno te su za njega predviđene kazne, ali neke žene nisu spremne svjedočiti protiv zlostavljača zbog straha od stigme, osvete ili daljnjeg nasilja. Zlostavljanje djece i dalje je ozbiljan problem, posebice zanemarivanje i fizičko zlostavljanje. Tijekom godine nastavljeno je informiranje javnosti o njegovu otkrivanju i sprečavanju. Obiteljski sud obradio je prijavljene slučajeve što je omogućilo brži kazneni progon. Još uvijek ne postoji posebno zakonodavstvo za zaštitu prava LGBTI osoba. Iako se pravne odredbe strogo ne provode, sporazumna istospolna seksualna aktivnost i dalje je nezakonita za oba spola. Zatvorski uvjeti i dalje su možda najgori na istočnim Karibima, a obilježeni su ekstremnom prenapučenosti. U lipnja 2015., jedan zatvor konstruiran da drži najviše 150 zatvorenika držao je ukupno 373 zatvorenika, od kojih su 358 bili muškarci, a 15 žene.

Krajem 2015. korupcijski skandal koji je uključivao Johna Ashea, bivšeg veleposlanika Antigve i Barbude pri Ujedinjenim narodima, doveo do poziva na reformu nacionalnog zakonodavstva o financiranju kampanji. U 2015. novine su punili i slučajevi nepravilnosti u vezi s migracijama te slučajevi korupcije. Četrnaest sirijskih tražitelja azila zatražilo je status izbjeglice nakon što su bili i uhićeni i oslobođeni od sumnje da su dio organizacije krijumčara. Izbjeglice su oslobođene u skrbništvo Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCHR). U tom kontekstu javni tužitelj oslobođen je nadležnosti za područje imigracije.

Argentina

Cilj EU-a u području ljudskih prava u kontekstu odnosa s Argentinom jest na najbolji mogući način iskoristiti dostupne instrumente za bilateralnu suradnju (politički dijalog i suradnju koju financira EU), uz što učinkovitije služenje njima i njihovu prilagodbu lokalnoj situaciji.

Ustavnom reformom iz 1994. ustavni status dodijeljen je glavnim međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima čiji je potpisnik Argentina. Ipak, preostaju izazovi, posebno u vezi sa zatvorskim uvjetima, nasiljem nad ženama (i njegovu utjecaju na djecu), trgovinom ljudima i pravima pripadnika manjina, posebice autohtonih zajednica. Unatoč stalnom smanjenju razina siromaštva i nezaposlenosti posljednjih godina, broj neslužbenih radnika i socijalna nejednakost i dalje su prisutni na zabrinjavajućim razinama, a zbog trenutačnog stagnacije gospodarstva povećava se rizik.

Aktualni projekti bave se izazovima poput promicanja prava i pristupa pravosuđu osoba zaraženih HIV-om / AIDS-om, borbe protiv nekažnjavanje i uloge civilnog društva, pristupa pravosuđu za ranjive skupine te obrane prava autohtonog stanovništva u ruralnim područjima. Druge projekte već su odabrani te su usredotočeni na rodno uvjetovano nasilje, institucijsko nasilje, policijsku prasku, centre za pritvor i prava žena u ruralnim područjima. Održavanje redovitog dijaloga o ljudskim pravima EU-a i Argentine očekuje se početkom 2016.

Zajednica Bahama

Prioriteti EU-a u pogledu ljudskih prava za Bahame usmjereni su na ukidanje smrtne kazne, poboljšanje uvjeta u centrima za pritvor, promicanje prava žena i njihovu zaštitu od rodno uvjetovanog nasilja te osiguravanje prava useljenika, posebice iz Haitija. EU se bavio tim prioritetima te osigurao popratne mjere u vezi s univerzalnim periodičnim pregledom putem redovitog političkog dijaloga u listopadu 2015.

Vlada Bahama namjerava pristupiti svim glavnim instrumentima za ljudska prava u kontekstu prioriteta vlade u pogledu reformi. U rujnu 2015. Bahami su ratificirali Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom i fakultativne protokole uz Konvenciju o pravima djeteta o sudjelovanju djece u oružanim sukobima i o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji. Tijekom godine, vlada Bahama podnijela je zahtjev da se pridruži Vijeću UN-a za ljudska prava u 2015., ali je zahtjev na koncu bio neuspješan.

Bahamske vlasti i dalje podržavaju smrtnu kaznu te je smatraju učinkovitim sredstvom odvraćanja od kaznenih djela. Na izvršenje smrtne kazne čeka jedna osoba. Iz aktualnog zakonodavstva proizlazi *de facto* moratorij na smrtnu kaznu jer pravo na žalbu tijelu Privy Council sa sjedištem u Ujedinjenoj kraljevini sprečava izvršenje smrtnih kazni. Bahami imaju jednu od najviših stopa prijavljenih silovanja po stanovniku, a doima se da je rodno uvjetovano nasilje široko rasprostranjeno. Međutim, tijekom 2015. vlada je poduprla program informiranja kako bi stavila naglasak na taj problem na Bahamima. Uvjeti pritvora i dalje su zabrinjavajući.

Bahamima nedostaje sveobuhvatna procjena i nacionalni akcijski plan za učinkovitu borbu protiv trgovine ljudima, a njihova ograničavajuća imigracijska politika kritizira se u smislu da vodi do kriminalizacije i ubrzane deportacije potencijalnih žrtava. Bahamsko državljanstvo uskraćeno je za do 50 000 ljudi haićanskog podrijetla, uključujući mnoge rođene i odrasle na Bahamima. Zbog strože imigracijske politike proveden je niz racija koje su dovele do uhićenja i pritvaranja nezakonitih migranata, uključujući djecu. Vlada je u cilju odgovora na reakciju koju je prouzročila ta situacija obećala veći pristup i transparentnost te je lokalnom uredu UNHCR-a dala određenu razinu pristupa centrima za pritvor.

U 2015. ponovno su odgođeni referendum i parlamentarno glasovanje potrebni kako bi se usvojila četiri ustavna amandmana o rodnoj ravnopravnosti. U pogledu uspostave nacionalnu institucije za ljudska prava prema preporuci univerzalnog periodičnog pregleda, Bahami su u 2015. ispitivali iskustva trećih zemalja.

Barbados

Glavni izazovi obuhvaćaju ukidanje smrtne kazne promicanje prava žena i djece, borbu protiv obiteljskog nasilja i diskriminacije na temelju seksualne orijentacije i rodnog identiteta, poboljšanje zatvorskih uvjeta i jačanje pravosudnog sustava. Važan izazov i dalje predstavlja pretjerana uporaba sile od strane policije i tjelesno kažnjavanje. Delegacija EU-a stalno je ukazivala na ta pitanja u dijalogu s vlastima. U okviru trećeg odbora Opće skupštine UN-a upućeni su službeni demarševi o ljudskim pravima.

Nastavlja se dijalog o smrtnoj kazni. Država je poduzela mjere za izmjenu Zakona o kaznenim djelima protiv osobe uklanjanjem obvezne smrtne kazne za ubojstvo. Nacrt zakonodavstva predstavljene je parlamentu 27. siječnja 2015., ali do kraja godine još se o njemu raspravljalo. Od listopada 2015. na izvršenje smrtne kazne čeka 13 muškaraca.

Policija je izvijestila o smanjenju broja ubojstava povezanih s obiteljskim nasiljem. Vlasti su to pripisale osposobljavanju policijskih službenika o obiteljskom nasilju te uspostavi, uz pomoć EU-a, policijske interventne jedinice za obiteljske sukobe. U pogledu prava žena i općenito pitanja u području ljudskih prava, vlasti su objavile da će se do početka 2016. osnovati posebni Odbor za ljudska prava. Unatoč tome, nasilje i zlostavljanje i dalje su značajni problemi i za žene i za djecu. Ured za rodna pitanja naveo je da su najveće zapreke hvatanju u koštac s rodno uvjetovanim nasiljem nedostatak konkretnih informacija i odgovarajućih mehanizama prikupljanja i procjene podataka o slučajevima obiteljskog nasilja. Barbados će u okviru programa EIDHR-a za rješavanje obiteljskog nasilja primiti dvije potpore, što će se provesti početkom 2016. Čini da se da Odboru za skrb o djetetu koji istražuje slučajeve zlostavljanja djece ili dječjeg rada nedostaje osoblja. U javnim školama još uvijek se primjenjuje tjelesno kažnjavanje. Ministar unutarnjih poslova Barbadosa izjavio je u studenome 2015. da će se u prijedlogu Novog zakona o maloljetničkom pravosuđu u potpunosti ukinuti ta praksa.

Sustav građanskog pravosuđa suočen je s ozbiljnim zaostacima. U listopadu 2015. Karipski pravosudni sud donio je presudu u predmetu koji je započeo prije 27 godina, kritizirajući pravosuđe Barbadosa za spori tempo izvršenja pravde. Gej zajednicu i dalje se zlostavlja i stigmatizira. Međutim sve više osoba istupa u medijima protiv diskriminacije. U siječnju 2015. parlament je donio Zakon o izmjenama u vezi s zatvorom kojim se ukida upotreba tjelesnog kažnjavanja u zatvoru.

Belize

Među prioritetima EU-a u pogledu ljudskih prava u Belizeu bilo je usmjeravanje na smanjenje dugotrajnog razdoblja istražnog pritvora, zaustavljanje prakse prekomjerne uporabe sile od strane sigurnosnih snaga, borba protiv nasilja u obitelji i diskriminacije žena te borba protiv zlostavljanja djece. EU je i dalje bio usredotočen na borbu protiv trgovanja ljudima i borbu protiv diskriminacije na temelju spolne orijentacije. Iako je Belize zadržao smrtnu kaznu za ubojstvo i vojna kaznena djela, može se smatrati da je riječ o državi koja je *de facto* ukinula smrtnu kaznu.

Vijeće UN-a za ljudska prava provelo je drugi univerzalni periodični pregled Belizea u 2013., a tijekom 2015. poticalo je Belize da provede njegove preporuke. EU je ponovno poticao Belize da uspostavi nacionalnu instituciju za ljudska prava, pozvao ga da preispita zakonodavstvo protiv sodomije te je naglasio potrebu borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja. EU je također naglasio važnost ratificiranja ključnih instrumenata u području ljudskih prava te ispunjavanja zahtjeva u vezi s izvješćivanjem u pogledu tih instrumenata UN-a koje je Belize ratificirao. U 2015. se ponovno zalagao za promicanje pitanja u području ljudskih prava i osviještenosti o njima putem zajedničkih rasprava s ključnim organizacijama civilnog društva i interesnima skupinama te s vladom. Pitanja ljudskih prava bila si ključna točka dnevnog reda drugog političkog dijaloga između EU-a i Belizea na temelju članka 8. Sporazuma o partnerstvu iz Cotonoua održanom u travnju 2015.

U 2015. u okviru EIDHR-a, EU je potpisao novi ugovor s UNICEF-om usmjeren na stvaranje povoljnog okruženja za zaštitu djece od nasilja i zlostavljanja. Time se nastavlja potpora EU-a vrlo važnom partnerstvu s UNICEF-om u vezi sa zaštitom djece i aktiviranjem organizacija civilnog društva i pružatelja skrbi u Belizeu. EU je uz UNICEF nastavio podupirati nastavilo podupirati organizaciju Productive Organisation for Women in Action (POWA) u njenom radu na osnaživanje žena i djevojčica te na prevenciji HIV-a te borbi protiv stigme i diskriminacije u vezi s HIV-om.

Bolivija

EU je u svojoj suradnji i dijalogu s Bolivijom u pogledu ljudskih prava i demokracije posebice usmjeren na jačanje vladavine prava i poboljšanje pristupa pravosuđu, zaštiti i ostvarivanju prava autohtonih naroda te iskorjenjivanju nasilja nad ženama i djecom.

EU je s Bolivijom nastavio voditi dijalog o ljudskim pravima i demokraciji u različitim oblicima, između ostalog u okviru zajedničke radne skupine za demokraciju i ljudska prava koja se u 2015. sastala četiri puta. EU i Bolivija također su raspravljali o prioritetima u području ljudskih prava tijekom petog dijaloga EU-a i Bolivije na visokoj razini pri kojem je EU ponovno naglasio važnost reforme pravosuđa, uloge civilnog društva i preuzetih obveza u vezi s najnižom dobi za zaposlenje prema konvencijama ILO-a. EU je također pratio Bolivijnu provedbu konvencija o ljudskim pravima u okviru provedbe konvencija o ljudskim pravima u okviru općeg sustava povlastica (OSP +). Bolivija je član Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava u razdoblju 2015. – 2017., a Delegacija EU-a te njegove države članice provodile su demarševe o pitanjima u području međunarodnih ljudskih prava.

U ožujka 2015. Vijeće UN-a za ljudska prava usvojilo je ishod univerzalnog periodičnog pregleda Bolivije. Bolivija prihvatila 178 od 193 preporuke te odbila 15 povezanih s dječjim radom, slobodom izražavanja i neovisnosti pravosuđa.

U pogledu financijske suradnje, reforma pravosudnog sektora jedno je od prioriteta područja za bilateralnu razvojnu pomoć EU-a Boliviji u razdoblju od 2014. do 2016. U 2015. u okviru EIDHR-a pružena je potpora za iskorjenjivanje nasilja nad ženama i jačanje pristupa pravosuđu, s posebnim naglaskom na mlade i osobe lišene slobode. Krajem godine pokrenuti su novi projekti u vezi s ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima za žene, starije osobe i autohtone narode, trgovinom ljudima, pristupom pravosuđu i pravima LGBTI osoba. U 2015. EU i njegove države članice nastavili su pilot-aktivnosti za promicanje veće dosljednosti u potpori demokraciji u Boliviji u okviru Akcijskog plana za potporu demokraciji.

Brazil

Brazil je ostvario velik napredak, posebice u vezi s pravima starijih osoba, žena, djece i LGBTI osoba te u vezi s provedbom nacionalnog programa o braniteljima ljudskih prava. Međutim, Brazil se i dalje suočava s kršenjima ljudskih prava navedenih skupina. Osim toga, AfroBrazilci i autohtoni narodi i dalje se suočavaju s diskriminacijom i isključivanjem. Posebni izvjestitelj UN-a za pitanja manjina u rujnu je izrazio zabrinutost zbog prava pripadnika manjina. Isto tako, posebni izvjestitelj UN-a za mučenje izrazio je u kolovozu zabrinutost zbog sudbine zatvorenika i pritvorenika te je rekao da je riječ o „sustavnom” zlostavljanju. S pozitivne strane, Brazil je i dalje predvodnik u zaštiti građanskih prava na internetu donošenjem Zakona o građanskom okviru na internetu te je predvodnik u upravljanju internetom na globalnoj razini.

Tijekom 2015. u Brazilu je došlo do značajnih institucionalnih promjena: u travnju je imenovan novi ministar za ljudska prava, ministarskom reformom u listopadu ministarstva za ljudska prava, rasnu diskriminaciju i prava žena stopljena su u jedno tijelo. Međutim, još uvijek postoje veliki izazovi. Brazilski pravosudni sustav često se smatra neučinkovitim i skupim zbog čega velik broj kršenja ljudskih prava ostane neprijavljen, a često se radi o pravima većine ranjivih skupina poput žena, AfroBrazilaca, djece i autohtonih naroda. U Brazilu još uvijek dolazi do proizvoljnih uhićenja, a Brazil se još uvijek nalazi među zemljama s najvećim brojem ubojstava koja izvrši policija u svijetu. To je često slučaj ako je u pitanju vojna policija, a žrtve su često potomci Afrikanaca.

Mnogo rasprava izazvao je prijedlog da se dob kaznene punoljetnosti smanji s 18 na 16 za određena kaznena djela. I dalje se dovode u pitanje zemljišna prava autohtonih naroda, posebice predloženom ustavnom reformom kojem se želi prenijeti ovlast odobravanja i razgraničenja autohtonih zemljišta s izvršne vlasti na Kongres. I dalje je zabrinjavajuće stanje u pogledu zastrašivanja vođa autohtonog stanovništva i novinara i nasilja nad njima. Tijekom godine počinjeno je nekoliko ubojstava vođa autohtonog stanovništva zbog sukoba nad zemljom te novinara koji pisali o korupciji ili organiziranom kriminalu. Odgovor pravosuđa nije uvijek primjeren čime se jača dojam nekažnjavanja. Zabrinutost izazivaju i prisilna iseljenja i preseljenja u Rio de Janeiru povodom Olimpijskih igara u 2016.

Peti dijalog EU-a i Brazila na visokoj razini o ljudskim pravima održan je 17. rujna 2015. u Braziliji, a supredsjedao mu je posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Stavros Lambrinidis. Raspravljalo se o pitanjima kao što su branitelji ljudskih prava, prava autohtonih naroda, sprečavanje i borba protiv mučenja, prava djeteta, adolescenata i mladih, obrazovanje o ljudskim pravima, prava osoba s invaliditetom te migracije. Postignut je dogovor o važnosti nastavka suradnje u području ljudskih prava, među ostalim u vezi sa slobodom izražavanja i sigurnosti novinara, mladima i rasnoj diskriminaciji. Usporedno s dijalogom po prvi je puta održan je seminar civilnog društva uz sudjelovanje brazilske vlade na visokoj razini. Obje su strane također su sudjelovale u zajedničkom seminaru o poslovanju i ljudskim pravima na visokoj razini gdje je Brazil prihvatio potporu EU-a i stručno znanje u razvoju nacionalnog akcijskog plana za to područje.

EU ima nekoliko alata za potporu žena, djece, autohtonih naroda i LGBTI osoba u Brazilu na razini političkog dijaloga i upotrebom posebnih instrumenata/programa kao što su Akcijski plan EU-a za rodnu ravnopravnost, EIDHR i sektorski dijalozi. U 2015. bilo je u tijeku nekoliko projekata te je započeto nekoliko novih: dva milijuna EUR izdvojeno je za potporu prava žena, 4,3 milijuna EUR za prava djece, 0,7 milijuna EUR za prava autohtonih naroda i 0,5 milijuna EUR za LGBTI prava.

Kanada

Kanada i dalje snažno podupire zaštitu ljudskih prava diljem svijeta, a njezini visoki standardi i principijelne vrijednosti usporedive su s onima EU-a. Ljudska prava tradicionalno su središnja tema kanadske vanjske politike. Očekuje se da će promjena vlade u listopadu 2015. s konzervativne na liberalnu dovesti do još većeg naglaska na uključivanje ljudskih prava u vanjske odnose i promicanje multilateralizma.

Vlada ponavlja svoju predanost zaštiti temeljnih prava svih Kanađana kad god su ona ugrožena, i kod kuće i u inozemstvu. Kanada se općenito smatra snažnim zagovornikom ljudskih prava i pozitivnim primjerom za ljudska prava za ostatak svijeta. Ako postoje, pitanja ljudskih prava u Kanadi i dalje se uglavnom odnose na manjinske skupine te posebice na autohtone narode.

Kanada je tijekom 2015. i dalje bila aktivna na međunarodnim forumima, posebice pri UN-u, ali i na regionalnoj razini (osobito u Sjevernoj i Južnoj Americi) te na bilateralnoj razini u promicanju ljudskih prava, među ostalim putem svojih instrumenata za razvojnu pomoć. Kanada se bavila svojim prioritetima u području ljudskih prava kao što su ljudska prava u Iranu, prava žena, prava djece, prava LGBTI osoba, sloboda interneta i prava autohtonih naroda. EU i Kanada nastavili su blisku suradnju u vezi s većinom tih pitanja na multilateralnim forumima poput UN-a i OEES-a. U ožujku je održano godišnje savjetovanje EU-a i Kanade o ljudskim pravima.

Prije općih izbora u listopadu unutarnja kretanja u vezi s ljudskim pravima u Kanadi bila su u velikoj mjeri slična onima iz 2014. Međutim, određen napredak u vezi s pitanjem autohtonih naroda ostvaren objavom izvješća u lipnju 2015. o nasljeđu kanadskog sustava internata u kojem su tijekom desetljeća tisuće djece pripadnika autohtonih naroda umrla ili bila zlostavljana. Posljednja takva škola zatvorena je tek 1996. S druge strane, Odbor za ljudska prava UN-a kritizirao je protuterorističko zakonodavstvo konzervativne vlade koje je stupilo na snagu u lipnju 2015. jer se njime nije osiguralo dovoljno zaštitnih mjera za zaštitu prava autohtonih naroda.

Glavna pitanja na koja je ukazao Odbor za ljudska prava UN-a u svom šestom izvješće o univerzalnom periodičnom pregledu Kanade iz srpnja 2015. odnosila su se na općenito stanje autohtonih naroda, nasilje protiv žena i aspekte Zakona o borbi protiv terorizma koji se odnose na ljudska prava. U izvješću o univerzalnom periodičnom pregledu posebice je istaknuto pitanje nestalih i ubijenih pripadnica autohtonih naroda u kojem se poziva na nacionalnu istragu budući da su „žene i djevojčice pripadnice autohtonih naroda nerazmjerno pogođene ... nasiljem, ubojstvima i nestancima”.

Konzervativna vlada čiji je mandat završio nakon saveznih izbora u listopadu 2015. redovito je kritizirala UN-a da „gubi vrijeme s Kanadom” umjesto da se usredotoči na, prema njezinu mišljenju, istinski problematična mjesta gdje dolazi do ekstremnog kršenja ljudskih prava. Očekuje se da će se liberalna vlada na drugi način baviti s mnogima od tih pitanja. Program kampanje Liberalne stranke bio je usmjeren na više suradnje s „prosječnim Kanađaninom” i skupinama civilnog društva na svim razinama, s ciljem promjene slike i ugleda Kanade na domaćoj i međunarodnoj razini, među ostalim u vezi s ljudskim pravima. Nakon preuzimanja dužnosti u studenome, vlada je potvrdila svoju predanost većem angažmanu Kanade u multilateralnim institucijama, osobito zalaganjem za ljudska prava, pri čemu su posebno navedena prava žena i izbjeglica.

Nova vlada provela je značajnu promjenu politike i obećala da će poduzeti hitne mjere u vezi s otvorenim pitanjem gotovo 1 200 ubijenih i nestalih pripadnica autohtonih naroda. Prethodna vlada dosljedno je odbijala ideju o istrazi nudeći argument da je na tu temu već izrađen niz studija te da bi stoga radije nastavila s reformama kaznenopravnog sustava u cilju rješavanja problema nasilja, a posebice nasilja nad ženama. Tijekom sastanka s vođama pet nacionalnih autohtonih skupina u prosincu predsjednik vlade najavio je početak procesa istrage nestalih ili ubijenih žena i djevojčica pripadnica autohtonih naroda. Očekuje se da će navedena istraga početi u 2016.

U pogledu ljudskih prava izbjeglica, nova vlada dala je znatan doprinos u pogledu međunarodne izbjegličke i migracijske krize preuzevši obvezu prihvatanja barem 20 000 sirijskih izbjeglica pod pokroviteljstvom vlade te njih 10 000 pod privatnim pokroviteljstvom. Također je izdvojila dodatna sredstva kako bi se ubrzala obrada izbjeglica kako bi omogućila da prvih 10 000 izbjeglica stigne do kraja 2015. Međutim, sa zakonodavne strane i dalje nisu riješena određena pitanja u vezi s obradom izbjeglica i pristupom podnositelja zahtjeva zdravstvenoj skrbi koja proizlaze iz uvođenja Zakona o zaštiti kanadskog imigracijskog sustava iz 2012.

Čile

Čile je ratificirao sve glavne međunarodne i regionalne konvencije o ljudskim pravima i većinu fakultativnih protokola te je postao stranka Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda. Čile ima dobru suradnju i s UN-ovim mehanizmima, šalje periodična izvješća ugovornim tijelima i Vijeću za ljudska prava (univerzalni periodični pregled) te ima interakciju s odjelom posebnih postupaka Vijeća za ljudska prava. Iako je ukupno stanje u pogledu ljudskih prava u Čileu zadovoljavajuće, određena pitanja i dalje izazivaju zabrinutost, a odnose se na postojanje razlika u socijalnim i ekonomskim pravima (npr. u pogledu pružanja jednakog i kvalitetnog obrazovanja za sve), probleme nejednakosti i diskriminacije (među ostalim u vezi s ženama, LGBTI osobama i autohtonim narodima), te nedostatak standardiziranih postupaka za postupanje s pritvorenicima.

Program vlade koja je došla na vlast u 2014. obuhvaća niz strukturnih reformi u središtu kojih su prava građana i iskorjenjivanje nejednakosti iz temelja. Vladin program u području ljudskih prava predviđa novi institucijski okvir za ljudska prava, prijedloge o rješavanju onog što se naziva „povijesnim dugom” autohtonim narodima Čilea, preuzete obveze u području prava žena, široku raspravu o odobrenju zakona o istospolnom braku te donošenje zakona o rodnom identitetu; preuzete obveze o kršenjima ljudskih prava tijekom vojne diktature i novi ustav temeljen na u potpunosti demokratskom sustavu kojim se obuhvaća cjelokupan okvir i uravnotežen katalog prava, dužnosti i jamstava u skladu s pravima utemeljenima na načelima, izjavama i konvencijama o ljudskim pravima. Vlasti se čine odlučne poduzeti važne korake u području ljudskih prava, ali upitno je hoće li moći provesti svoj ambiciozni program budući da se s nekim od predloženih mjera ne slaže čak ni vladajuća koalicija Nueva Mayoría (npr. u vezi s pobačajem i civilnom partnerstvu koje vodi do istospolnog braka). Članstvo Čilea u Vijeću za ljudska prava završilo je 2014., no Čile je naglasio da će nastaviti i dalje poduzimati napore u cilju izražavanja konsenzusa unutar Skupine latinoameričkih i karipskih država (GRULAC).

Neki od glavnih pomaka tijekom 2015. obuhvaćaju proglašenje Međunarodnog dana žena 8. ožujka, objavu prijedloga zakona o stvaranju ministarstva za žene i rodnu ravnopravnost, donošenje u travnju čileanskog sporazuma o civilnom partnerstvu kojim se legalizira civilno partnerstvo parova koji žive zajedno, bez obzira na to jesu li homoseksualni ili heteroseksualni, čime je Čile postao sedma zemlja u Južnoj Americi koja je uspostavila takvu vrstu partnerstva te odobrenje Kongresa za prijedlog zakona kojim se uspostavlja podtajnik za ljudska prava.

U 2015. nastavljene su aktivnosti EU-a u cilju promicanja dijaloga o ljudskim pravim i bliske suradnje s Čileom u području pitanja ljudskih prava, a naglasak je bio na rodnoj ravnopravnosti, pravima autohtonih naroda, pravima LGBTI osoba, mjerama za očuvanje sjećanja o vojnoj diktaturi od 1973., do 1990. te kao međusektorska pitanja, jačanje civilnog društva i suradnja na međunarodnim forumima. Šesti lokalni dijalog EU-a i Čilea o ljudskim održao se u prosincu u Santiagu, a na njemu se raspravljalo o pitanjima međunarodne suradnje, institucija za ljudska prava, sudjelovanja civilnog društva, prava autohtonih naroda, pravima žena i rodnoj ravnopravnosti, pravima LGBTI osoba, sjećanju i perspektivama za budući rad. Prije dijaloga, u studenome je održan savjetodavni sastanak s civilnim društvom, a popratno izvješćivanje civilnog društva održat će se u siječnju 2016.

EU je u okviru tematske suradnje osigurao ukupno 1 151 000 EUR za potporu projekata u tim područjima. Glavne aktivnosti koje se trenutačno provode obuhvaćaju zajednički sporazum EU-a i Žena UN-a čiji je cilj promicanje rodne ravnopravnosti u Čileu s naglaskom na vodstvu i sudjelovanju žena u politici, ekonomskom osnaživanju i iskorjenjivanju rodno uvjetovanog nasilja; projekt EU-a i organizacija MOVILH/Triángulo čiji je cilj osnaživanje civilnog društva u praćenju stanja LGBTI prava u Čileu te provedba i primjena Zakona protiv diskriminacije, program EU-a i Nacionalnog instituta za ljudska prava za jačanje djelovanja civilnog društva u području ljudskih prava koji obuhvaća financiranje mikroprojekata u području LGBTI prava, sjećanja i prava autohtonih naroda.

Kolumbija

Postojanje oružanih sukoba i njihova povezanost s trgovinom drogom i drugim oblicima organiziranog kriminala stvorili su teške uvjete, uključujući i vezi s problematikom ljudskih prava. Glavna pitanja ili skupine na koje je bilo usmjereno djelovanje EU-a u Kolumbiji održavaju te okolnosti: nekažnjavanje, branitelji ljudskih prava, žene, mir i sigurnost, djeca i oružani sukobi, etničke skupine i manjine (autohtoni narodi i Afrokolumbijci). Glavni problemi su prisilno novačenje djece, seksualno nasilje nad ženama i djevojčicama te prijetnje i napadi na čelnike lokalne zajednice, sudionike u procesu povrata zemlje te sindikaliste. I dalje dolazi do prisilnih nestajanja u ruralnim područjima i korupcije. Nedostatak pouzdanih službenih statističkih podataka pridonosi teškoćama.

Tužitelj Međunarodnog kaznenog suda od 2004. provodi preliminarnu istragu stanja u Kolumbiji. Ured tužitelja objavio je svoju namjeru da nastavi praćenje i analizu provedbe pravnog okvira za mir i zakonskih i drugih kretanja u vezi s istragom te kazneni progon lažno pozitivnih slučajeva (izvansudskih smaknuća).

Postoje ohrabrujući znakovi da Kolumbija jača svoje napore u borbi protiv nekažnjavanja. U lipnju 2015. Kongres je odobrio zakonodavni akt 01 od 2015. kojim se mijenja članak 221. Ustava o vojnim sudovima. Taj zakon upućuje na međunarodno humanitarno pravo te se njime predviđa da će kaznena djela kojim se krše ljudska prava, a koja nisu počinjena u kontekstu unutarnjeg oružanog sukoba biti pod nadležnosti vojnih sudova.

Unatoč ozbiljnoj zabrinutosti u pogledu sposobnosti vlade za adekvatnu zaštitu branitelja ljudskih prava, postoje pozitivne naznake da će ljudska prava biti u središtu napora za izgradnju mira, uključujući nedavnu objavu godišnjeg izvješća o ljudskim pravima i obvezu uključivanja ljudskih prava u regionalne razvojne planove. Nadalje, postoji velik broj nedavnih događaja koji odražavaju kretanje u korist građanskih sloboda.

Konačni mirovni sporazum s FARC-om imat će pozitivne učinke na široki program ljudskih prava u Kolumbiji, iako će u pogledu mnogih problema u vezi s ljudskim pravima biti potrebno nekoliko godina predanog rada kako bi se s njima u potpunosti uhvatilo u koštac.

Tehnički dijalog o ljudskim pravima između EU-a i Kolumbije u održao se u Bogoti u lipnju. Dijalog se pomno pripremao s državama članicama EU-a na lokalnoj razini, a naglasak mu je bio na mogućnostima i izazovima u sljedećim područjima: poslovanje i ljudska prava, rodna pitanja, žrtve i Nacionalni centar za povijesno sjećanje.

S organizacijama civilnog društva (organiziranim u platforme) provedeno je savjetovanje kako bi dale svoje mišljenje o programu i sadržaju. U dijalogu je EU također izrazio zabrinutost zbog prijetnji braniteljima ljudskih prava i naglasio važnost preventivnog i istražnog rada u svrhu kaznenog progona osoba odgovornih za kaznena djela počinjena protiv njih. Države članice EU-a (deset je prisustvovalo dijalogu) aktivno su sudjelovali s Delegacijom EU-a što je dovelo do zajedničkih ciljeva i zajedničkih aktivnosti s kolumbijskim kolegama.

EU podupire projekte povezane s transparentnosti i nekažnjavanjem, djecom i oružanim sukobima u osjetljivim područjima, ženama i oružanim sukobima u svojstvu njihove uloge graditelja mira te zajednicama Afrokolumbijaca, autohtonih naroda i Mestiza u Chocóu. EU je također odobrio projekte koji se odnose na povrat zemlje i branitelje ljudskih prava.

Tijekom 2015. kategorija poslovanje i ljudska prava postala je prioritet te će se službeno dodati u strategiju za tu zemlju od 2016. nadalje. EU i njegove države članice pod vodstvom UK-a i Nizozemske surađivali su s kolumbijskom vladom na nacionalnom akcijskom planu za poslovanje i ljudska prava pokrenutom 9. prosinca zajedno s godišnjim izvješćem o ljudskim pravima.

Ujedinjena Kraljevina i Nizozemska također su financirali Institut za ljudska prava i poslovanje. Ta problematika došla je u prvi plan budući da se ekstraktivna industrija često povezuje s kršenjima ljudskih prava radi komercijalnih interesa, a rudarske koncesije obično se dodjeljuju unutar zaštićenih područja ili područja koja podliježu povratu zemlje. U 2015. obilježena je četvrta godina provedbe Zakona o žrtvama (Zakon 1448) koji se odnosi na odštetu žrtvama oružanog sukoba, kao i na mjere za ubrzanje povrata zemljišta.

Kostarika

Kostarika je država stranka glavnih međunarodnih i međuameričkih instrumenata ljudskih prava. U Kostarici se nalazi sjedište Međuameričkog suda za ljudska prava, Međuameričkog instituta za ljudska prava i Sveučilište za mir pod mandatom Ujedinjenih naroda. U lipnju 2015. bivša potpredsjednica Kostarike i u više navrata ministrica, Elizabeth Odio Benito, izabrana je sutkinjom Međuameričkog suda za ljudska prava. Kostarika bila je aktivan i konstruktivan sudionik u Vijeću UN-a za ljudska prava i o svim pitanjima u vezi ljudskim pravima i međunarodnom humanitarnom pravu u trećem Odboru. Nadovezujući se na svoju jaku tradiciju i dobar napredak u zaštiti i promicanju ljudskih prava, Kostarika se obvezala na promicanje još snažnijih javnih politika o rodnoj ravnopravnosti i većem sudjelovanju ranjivih skupina kao što su osobe s invaliditetom, starije osobe, osobe afričkog porijekla i autohtoni narodi, na svim razinama društva. Važan korak u tom području poduzet je u kolovozu kad je Zakonodavna skupština jednoglasno odobrila ustavnu reformu kojom je Kostariku proglasila multietničkom i multikulturnom državom nakon više od 15 godina rasprava.

Unatoč tome, važne izazove predstavljaju razina društvene nejednakosti i nepravde te sve gora sigurnosna situacija i sve veća prisutnost organiziranog kriminala i trgovine drogom u regiji i samoj zemlji. Osiguravanje sigurnosti i hvatanje u koštac s nekažnjavanjem glavni su društveni i politički prioriteti. Unatoč zabilježenom napretku u jačanju institucija i novim politikama, ključno je nastaviti i ojačati napore u otklanjanju okolnosti koje ugrožavaju temeljna prava ranjivih skupina (npr. zatvorske populacije, migranata, autohtonih naroda, žena žrtava nasilja te LGBTI zajednice).

Tijekom 2015. EU je ostao aktivan i konstruktivan partner Kostarike u području ljudskih prava. Delegacija EU-a i države članice EU-a prisutne u zemlji surađivale su sa svim granama vlasti. Uz posebne demarševe EU i njezine države članice sudjelovale su u brojnim javnim manifestacijama i aktivnostima informiranja te nastavile provedbu značajnog broja projekata suradnje s jakim učinkom u području ljudskih prava. Primjerice, program EU-a PROSEC („Sektorska potpora reformi sigurnosnog sektora u Kostariki), podupire napore tijela za poboljšanje javne sigurnosti, osobito pridonoseći poboljšavanju osposobljavanja policijskih snaga i jačanju unutarnje organizacije.

Projekt PROEDUCA („sveobuhvatna strategija za smanjenje napuštanja školovanja u srednjoškolskom obrazovanju”) još jedan je značajan projekt koji financira EU, a koji doprinosi socijalnoj koheziji jačanjem kapaciteta institucionalnih aktera i obrazovne zajednice za borbu protiv ranog napuštanja srednje škole. Projekt EMPRENDE („Promicanje poduzetničke sposobnosti žena da ojačaju ekonomsku neovisnost”) koji financira EU doprinosi provedbi veće socijalne i teritorijalne kohezije povećanjem ekonomske neovisnosti ekonomski ranjivih žena s poduzetničkim potencijalom u ruralnim ili marginaliziranih gradskim područjima. EU je u sklopu novog poziva EIDHR-a na podnošenje prijedloga za razdoblje 2015. – 2016. objavio da će se financirati tri projekta za promicanje uključivijeg društva i poboljšanje stanja ljudskih prava migranata, žena i mladih zatvorenika u Kostariki, uključujući pripadnike LGBT zajednice.

Kuba

U 2015. nastavilo su se proizvoljna i kratkoročna pritvaranja oporbenih članova, aktivista i branitelja ljudskih prava. U više navrata kubanskim vlastima izražena je zabrinutost u okviru političkog dijaloga na svim razinama. EU i države članice redovito provode aktivnosti javne i digitalne diplomacije o slobodi izražavanja. Sudjelovali su u aktivnostima praćenja te izvijestili o upotrebi kratkoročnih pritvaranja i o kršenju slobode udruživanja i okupljanja.

U 2015. prioriteti EU-a u pogledu ljudskih prava u okviru odnosa s Kubom poglavito su bili usmjereni na ratifikaciju ugovora UN-a o građanskim i političkim pravima te na gospodarska, društvena i kulturna prava, a posebice na nediskriminaciju žena i nasilje nad ženama, slobodu izražavanja i udruživanja, što uključuje više prostora za aktivnosti civilnog društva te na slobodu kretanja. Tijekom 2015. EU i Kuba nastavili su pregovore u vezi s bilateralnim Sporazumom o političkom, dijalogu i suradnji koji bi ustanovio i omogućio platformu za konstruktivni dijalog i poboljšanu suradnju. Sporazumom o političkom, dijalogu i suradnji omogućila bi se uspostava dijaloga o ljudskim pravima i suradnja u tom području, odražavajući središnje mjesto ljudskih prava u odnosima EU-a i Kube,

Prvi dijalog EU-a i Kube o ljudskim pravima održan je 25. lipnja 2015. u Bruxellesu kojim su sa strane EU-a predsjedali posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Stavros Lambrinidis i zamjenik glavnog tajnika ESVD-a Christian Leffler. Sastanak je bio istaknut i u pogledu otvorenosti razmjene mišljenja i širokog raspona tema o kojima je Kuba bila voljna raspravljati. Kuba je predana budućim raspravama s EU-om na temelju opće priznatih ljudska prava.

EU je u Havani nastavio surađivati s širokim rasponom predstavnika kubanskog civilnog društva u okviru Radne skupine za ljudska prava kojom je koordinirala delegacija EU-a te putem *ad hoc* sastanaka. Ti kontakti doprinijeli su analizi i praćenju stanja u pogledu posebice slobode izražavanja i udruživanja, slobode uvjerenja i radničkih prava. Međutim još uvijek nisu bili mogući otvoreni sastanci s istaknutijim kritičarima vlade, posebice za ministra i više dužnosnike EU-a i država članica u okviru službenog posjeta.

EU je nastavio podupirati projekte na Kubi za jačanje kapaciteta poduzetnica, sprečavanje nasilja nad ženama, jačanje kapaciteta organizacija koje zastupaju osobe s invaliditetom, spolni odgoj i poticanje privatne inicijative i poduzetništva u urbanom razvoju, poljoprivredu i energetiku. EU u svom političkom radu i u okviru suradnje poduzima stalne napore kojima nastoji proširiti sudjelovanje neovisnih organizacija civilnog društva. EU je nastavio surađivati s članovima skupine bivših političkih zatvorenika oslobođenih u 2011. („Sedamdesetpetorka”) kako bi se informirao o njihovoj pravnoj situaciji te razgovarao s vlastima o njihovom pravu da napuste zemlju.

Dominika

U 2015. EU je nastavio pružati potporu ukidanju smrtne kazne, zaštiti prava djece i prava žena te suzbijanju nasilja u obitelji i diskriminacije LGBTI osoba. Nekoliko aktivnosti informiranja poduzeto je u kontekstu rezolucija Trećeg Odbora Opće skupštine UN-a o ljudskim pravima. Dominikanke uživaju ista prava kao i muškarci, ali vlasništvo nad imovinom i dalje se prenosi na glavu kućanstva, a to je obično muškarac. Vlada je održala radionice i sudjelovala u osvještavanju javnosti i programima informiranja u vezi sa seksualnim i obiteljskim nasiljem. Međutim u toj državi još uvijek ne postoji nacionalni akcijski plan o rodno uvjetovanom nasilju. Dominika je među zemljama koje će u 2016. imati koristi od provedbe regionalne potpore koja se financira u okviru EIDHR-a s naglaskom na obiteljsko nasilje.

Dominika je u kolovozu 2015. bila teško pogođena prolaskom tropske oluje Erika. U izvješću o procjeni štete navodi se da je šteta bila jednaka otprilike 90 % BDP-a zemlje. EU je pokrenuo znatnu dodjelu sredstava iz 11. Europskog razvojnog fonda kako bi podupro vladu u osiguravanju da stanovništvo ima pristup osnovnim uslugama.

Dominikanska Republika

Prioriteti EU-a u pogledu ljudskih prava i demokracije u kontekstu odnosa s Dominikanskom Republikom uključuju suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja, promicanje poštovanja prava djece, što uključuje borbu protiv dječjeg rada, trgovine djecom i dječje prostitucije, promicanje seksualnih i reproduktivnih prava, suzbijanje diskriminacije na temelju seksualne orijentacije, zaštitu i promicanje prava radnika migranata iz Haitija i njihovih potomaka rođenih u Dominikanskoj Republici te prava osoba s invaliditetom.

Dominikanska Republika funkcionirajuća je demokracija, ali postoji rašireno nepovjerenje javnosti u njene institucije. Ljudska prava službeno se poštuju te su ratificirane relevantne konvencije osim onih o radnicima migrantima i njihovim obiteljima, sprečavanju apatridnosti, pravima djece i zaštiti osoba od prisilnog nestanka. Međutim, u praksi, postoje problemi u području rodnih pitanja, nasilja nad ženama, obiteljskog nasilja, silovanja, diskriminacije protiv LGBT osoba, državnog nasilja, izvansudskih smaknuća većinom mladih i siromašnih navodnih delikvenata od strane sigurnosnih snaga, prenapučenosti zatvora i zatvorskih uvjeta opasno ispod standarda, proizvoljnih uhićenja i pritvaranja, dugoročnog pritvaranja prije suđenja, slabe vladavine prava i neadekvatne provedbe zakona o radu. Česte su optužbe za korupciju i prevladava nekažnjavanje. Nedavnom presudom Ustavnog suda zakonodavstvo o pobačaju *de facto* je vraćeno na situaciju iz 1884., tako što je pobačaj zabranjen i u slučajevima silovanja, incesta, deformiranosti fetusa ili ako je ugrožen život majke.

Nakon presude Ustavnog suda iz 2013. kojom je potomcima nezakonitih migranata *de facto* ukinuto dominikansko državljanstvo, u 2014. pokrenuti su procesi regularizacije i naturalizacije bez presedana. To je izazvalo niz problema, ali dominikanske vlasti općenito surađuju u rješavanju tih pitanja i u ulaganju napora u poštovanje međunarodnih standarda prilikom deportacije nezakonitih migranata. EU je u 2015. na različite načine odgovorio na tu kontroverzu koja se ponavlja izražavajući zabrinutost, nudeći pomoć, naglašavajući dijalog te nastavljajući podržavati organizacije za ljudska prava svojim instrumentima suradnje.

Nakon procesa širokog savjetovanja kojim su upravljali Glavna uprava za ljudska prava u Ministarstvu vanjskih poslova i Međuinstitucionalno povjerenstvo o ljudskim pravima, Dominikanska Republika naposljetku je pripremila svoj nacionalni plan za ljudska prava za razdoblje 2015. – 2020. Taj dokument poslan je Uredu predsjednika na odobrenje, ali je navodno zadržan zbog pritiska crkvene hijerarhije protiv zaštite LGBTI prava. Nevladine organizacije izvijestile su o raširenoj diskriminaciji u zdravstvu, obrazovanju, pravosuđu i zapošljavanju, a LGBTI osobe često su suočene sa zastrašivanjem, zlostavljanjem i uznemiravanjem.

EU podupire veliki broj važnih inicijativa u području ljudskih prava, reforme javne uprave i bilateralnih odnosa s Haitija. Tijekom 2015. EU je dao znatan doprinos projektima u vezi s promicanjem i obranom ljudskih prava i branitelja ljudskih prava u Dominikanskoj Republici, prava žena, posebice seksualnih i reproduktivnih prava, te migracijama i nacionalnosti. Osim toga, EU podupire rad u područjima upravljanja i ljudskih prava.

Ekvador

Određena politička i pravna kretanja u Ekvadoru tijekom prošle godine predstavljaju izazove u određenim područjima ljudskih prava. Najznačajnija od njih odnose se na građanska i politička prava, posebice u području temeljnih sloboda poput slobode izražavanja i slobode okupljanja. Novim Zakonom o komunikacijama povećan je državni nadzor nad medijima. Ostala pitanja uključuju neovisnosti pravosuđa i pravičan sudski postupak te smanjenje prostora za civilno društvo. Organizacije autohtonih naroda i dalje su podijeljene u vezi s državnim politikama o nacionalnim resursima, posebice u vezi s novim zakonom o rudarenju te koncesijama za naftu. Slijedom toga povećan je broj društvenih nemira i sukoba tijekom godine. Međutim, s pozitivne strane, postignut je određeni napredak u vezi s pravnim okvirom za žene, djecu, tražitelje azila te LGBTI osobe.

Ciljevi EU-a u pogledu ljudskih prava i demokracije u kontekstu odnosa s Ekvadorom obuhvaćaju: promicanje legitimnosti rada branitelja ljudskih prava, poticanje sudjelovanja civilnog društva u javnim politikama, podupiranje slobode izražavanja te osiguravanje bolje zaštite ugroženih skupina, među kojima autohtonog stanovništva i pripadnika manjina, migranata, žena i djece.

Dijalog o ljudskim pravima s Ekvadorom nastavljen je 2015. EU i države članice EU-a tijekom godine pratili su razvoj stanja ljudskih prava i o tome izvješćivali. Održavani su redoviti i *ad hoc* sastanci s partnerima u vladi kao i s braniteljima ljudskih prava i organizacijama civilnog društva. EU je izrazio zabrinutost zbog sve većih ograničenja slobode izražavanja i udruživanja, kriminalizacije društvenih prosvjeda, neovisnosti pravosudnog sustava i smanjenja prostora dostupnog civilnom društvu.

Poduzeti su politički demarševi za promidžbu stajališta EU-a na multilateralnoj razini. EU i njegove države članice organizirali su razne forume za raspravljanje o ulozi civilnog društva, obrani demokracije i ljudskih prava i njihovoj promidžbi i/ili su na tim forumima sudjelovali, kao primjerice povodom proslave međunarodnog dana ljudskih prava u prosincu 2015. Plan EU-a za angažman s civilnim društvom privukao je još veći interes organizacija civilnog društva koje aktivno sudjeluju u njegovoj provedbi. Unatoč činjenici da je posljednjih godina iznos sredstava za bilateralnu suradnju smanjen, EU i njegove države članice nastavili su osiguravati sredstva za potporu prioritetima EU-a u području ljudskih prava u toj zemlji.

El Salvador

Slika ljudskih prava u El Salvadoru stalno se popravljala tijekom 2015. usprkos zabrinjavajućim zbivanjima u području sigurnosti. Glasači su u ožujku na izborima, koji su bili u skladu s međunarodnim standardima, izabrali svoje zastupnike u Zakonodavnu skupštinu, parlament Srednje Amerike i općinske službe. Međutim, vrlo kasne izborne promjene i organizacijski problemi doveli su do znatnog kašnjenja u objavi rezultata. Ostvaren je zanimljiv napredak u borbi protiv korupcije i nezakonitog bogaćenja iako ostaje nejasno hoće li institucije El Salvadora biti u stanju nositi se s opsegom problema i privesti istrage kraju.

Ishod univerzalnog periodičnog pregleda za El Salvador usvojenog u ožujku 2015. bio je prilično pozitivan. Preporuke su bile usmjerene na visoku razinu nekažnjavanja i kršenja prava žena uključujući ograničenja reproduktivnih prava (potpuna zabrana pobačaja). U međuvremenu su sudjelovanje El Salvadora u Vijeću UN-a za ljudska prava UN-a i njegovo glasovanje u Trećem odboru Opće skupštine UN-a pokazali veliku predanost zaštiti ljudskih prava diljem svijeta. Zakonodavna skupština u studenome je konačno odobrila pristupanje El Salvadora Rimskom statutu MKS-a. Nadzorni mehanizmi ILO-a razmatrali su kršenja El Salvadora u pogledu slobode udruživanja, naglašavajući ozbiljne i hitne slučajeve u vezi s time.

Donošenje vladina petogodišnjeg plana razvoja osiguralo je uvjete za uključivanje ljudskih prava u sva područja javne politike. Tim planom doprinijet će se poboljšanju učinkovitog pristupa osnovnim društveno-ekonomskim pravima, osobito putem predloženih mjera za sigurnost, obrazovanje i zapošljavanje. Usvojen je uključiv pristup za rad na rješavanju tih pitanja uglavnom nacionalnim dijalozima koji su utrli put jačim i bolje koordiniranim strategijama.

Nacionalno vijeće za sigurnost građana i suživot donijelo je sveobuhvatan plan (plan *El Salvador Seguro*, to jest Sigurni El Salvador) s ciljem hvatanja ukoštac s temeljnim uzrocima nasilja, smanjenja nekažnjavanja, jačanja kaznenog pravosuđa, poboljšanja zaštite žrtava i promicanja ponovnog uključivanja članova bandi u društvo. Vlasti su nedavno su započele s provedbom hitnih mjera u deset gradova najviše pogođenih kriminalom. Usprkos tome, u zemlji je 2015. došlo do naglog porasta u broju ubojstava zbog čega je vlada pojačala napore u provedbi zakona, navodno nauštrb ljudskih prava. Nekažnjavanje je i dalje ostalo rašireno u kontekstu nasilja koje utječe negativno na mnoga društvena i ekonomska prava.

Vlada je stalnom predanošću u području prava žena omogućila neka poboljšanja iako je rodni jaz u pristupu temeljnim pravima i dalje znatan. U međuvremenu bilježi se tek skroman napredak u stanju ljudskih prava drugih ranjivih skupina poput djece, autohtonih naroda i zatvorenika. Članovi zajednice LGBTI i dalje pate od isključenosti i mržnje te je 2015. zabilježeno trinaest slučajeva homofobnih umorstava i nekoliko slučajeva nasilja tijekom događaja uz manifestaciju *Gay pride*.

Cilj EU-a u pogledu ljudskih prava i demokracije u El Salvadoru jest poboljšanje društvene povezanosti i univerzalan pristup ekonomskim i društvenim pravima; pomoć u sprječavanju društvenog nasilja jačanjem institucijske i društvene sposobnosti za mirno rješavanje sukoba; jačanje lokalnih organizacija civilnog društva, u što je uključen rad s braniteljima ljudskih prava, te promidžba rodne ravnopravnosti i suzbijanje nasilja nad ženama. Tijekom 2015. nastavljen je rad u svim tim područjima bilateralnim programima suradnje s javnim upravama, projektima suradnje s organizacijama civilnog društva i lokalnim tijelima, političkim dijalogom i organizacijom događaja na temu ljudskih prava.

Unutar okvira svojih bilateralnih programa suradnje EU je nastavio podupirati razvoj univerzalnog sustava socijalne sigurnosti i zaštite u zemlji. U suradnju EU-a i El Salvadora u 2015. bili su uključeni potpora fiskalnoj politici vlade, politikama sprječavanja nasilja te vodećoj vladinoj inicijativi za rodnu ravnopravnost pod nazivom *Ciudad mujer*. El Salvador se također koristi sredstvima u okviru EIDHR-a, Instrumenta za doprinos miru i stabilnosti te tematske proračunske linije za organizacije civilnog društva i lokalne vlasti. Na temelju potonjega, krajem 2015. pokrenut je poziv na podnošenje prijedloga u iznosu od 2 600 000 EUR. Glavni su prioriteti poziva promicanje gospodarskih prava u ruralnim područjem s naglaskom na malim poljoprivrednicima, rad s mladima i djecom koji su ugroženi, promidžba poduzetništva i ekonomsko osnaživanje žena i mladih te razvoj kulture mira.

EU je u političkom dijalogu sa salvadorskim vlastima iznio niz pitanja u vezi s ljudskim pravima poput krize djece migranata, potpune zabrane pobačaja, sigurnosnog stanja u zemlji te potrebe za unapređivanjem društvenih i gospodarskih prava. Tijekom 2015. nastavljen je rad na pristupanju Rimskom statutu (što je konačno bilo odobreno u studenome – pogledati gore) te na posebnim inicijativama EU-a u Vijeću UN-a za ljudska prava i u Trećem odboru Opće skupštine UN-a. EU je upućivao poruke o pitanjima koja izazivaju zabrinutost (nasilje nad ženama, prava manjina, trgovina ljudima i djeca migranti). Kao dio svoje djelatnosti u promicanju ljudskih prava EU je dao izjave i organizirao javne aktivnosti s državama članicama, vladom, civilnim društvom i drugim dionicima povodom danâ proslava povezanih s ljudskim pravima poput Svjetskog dana borbe protiv smrtne kazne, Svjetskog dana ljudskih prava i Međunarodnog dana uklanjanja nasilja nad ženama. Tijekom cijele godine EU je nastavio dijalog s organizacijama civilnog društva putem savjetovanja prije pokretanja poziva na podnošenje prijedloga i redovnih sastanaka s braniteljima ljudskih prava, Uredom ombudsmana za ljudska prava i s drugim partnerima.

Grenada

Među prioritetnim izazovima nalaze se ukidanje smrtne kazne, ravnopravnost i nediskriminacija, obiteljsko nasilje, neuspjeh u radu na rješavanju pitanja ljudskih prava tijekom preispitivanja ustava i diskriminacija LGBTI osoba. Zatvorski uvjeti i dalje su vrlo loši. Unatoč zajedničkim naporima EU-a tekućim postupkom preispitivanja ustava u Grenadi nije se uspjelo poraditi na nekim osnovnim problemima ljudskih prava poput smrtne kazne, usprkos *de facto* moratoriju. No, uvedene su mjere za jačanje rodne ravnopravnosti iako je potrebno učiniti više. Obiteljsko nasilje i dalje je pitanje koje izaziva ozbiljnu zabrinutost za koje EU pomaže u traženju rješenja u okviru EIDHR-a. Grenada će imati koristi od dva sporazuma o bespovratnim sredstvima na temelju poziva na podnošenje prijedloga iz 2015. Tijelo Ujedinjenih naroda za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (*UN Women*) priznalo je predanost Grenade radu na rješavanju pitanja rodne ravnopravnosti te primilo na znanje napredak ostvaren u provedbi dijelova nacrt nacionalnog strateškog plana o rodno uvjetovanom nasilju. Grenada je postala proaktivna i predana radu na rodnoj ravnopravnosti postroživanjem zakonodavstva koje se bavi seksualnim nasiljem, poboljšanjem naloga za zaštitu u slučaju obiteljskog nasilja te drugim relevantnim mjerama.

Nakon što je nekoliko puta odgođen, vlada Grenade održat će u 2016. referendum o ustavnoj reformi. Oporbena stranka Nacionalnog demokratskog kongresa povukla se iz odbora za reformu navodeći kao razloge nezadovoljstvo postupkom i ispuštanje ključnih preporuka, među kojima ograničenje mandata premijera, dogovoreni dan za održavanje izbora, sustav proporcionalne zastupljenosti pomiješan s postojećim glasačkim sustavom koji se temelji na pobjedi s najviše osvojenih glasova, parlament s jednim domom umjesto dva te odredbe u ustavu u pogledu stalne službene oporbe.

Grenada još nije ukinula tjelesno kažnjavanje. Pilot projektom pod nazivom „Program za škole primjerene djeci” promiču se strategije upravljanja temeljene na pozitivnom ponašanju. Povratne informacije o tom projektu pozitivne su te ga Ministarstvo obrazovanja namjerava proširiti na sve škole. Zatvorski uvjeti i dalje su vrlo teški zbog izrazite prenapučenosti. Jedini zatvor u Grenadi, izgrađen za 198 zatvorenika, u rujnu 2015. imao je 450 zatvorenika.

Gvatemala

Godina 2015. bila je obilježena obnovom mandata Međunarodne komisije protiv nekažnjavanja u Gvatemali (CICIG) i otkrivanjem organizirane korupcije na visokoj razini u carinskoj upravi i Zavodu za socijalnu sigurnost koju je otkrio glavni tužitelj u suradnji s CICIG-om. Ta su otkrića pokrenula val mirnih društvenih prosvjeda širom zemlje i ozbiljnu političku krizu čiji je vrhunac bila ostavka predsjednika i njegov privremeni pritvor samo četiri dana prije općih izbora.

U tom kontekstu punom izazova Gvatemala se uspjela izvući iz krize i pri tome sačuvati ustavni poredak, vlada predsjednika Péreza Moline smijenjena je, prijelazna vlada preuzela je vlast te su uspješno i na vrijeme organizirani izbori na pet odvojenih razina. Ključnu ulogu imali su Vrhovni sud, Izborni sud i Ustavni sud. U prosvjedima su se okupili tradicionalno polarizirani akteri sa svih strana ideološkog spektra u zajedničkom pozivu na strukturne reforme i transparentnost te su na taj način stvorili nove prilike za izgradnju konsenzusa o tome kako najbolje riješiti dugoročne strukturalne uzroke koji se nalaze u pozadini trajnih izazova u području ljudskih prava u Gvatemali. Kakav se napredak u tom smislu može ostvariti ovisit će o sposobnosti predstojeće vlade da konkretnim akcijskim planom odgovori na velika očekivanja.

Sljedeći izazovi među dugoročnim su izazovima u području ljudskih prava u Gvatemali: ozbiljan društveni sukob (uglavnom zbog zemlje i ekstraktivnih projekata), provedba zakona o radu, osobito dijela o slobodi udruživanja, nasilje nad ženama i djevojčicama, prijetnje braniteljima ljudskih prava i predstavnicima civilnog društva, sloboda izražavanja, prava LGBTI osoba, prava djece, prava autohtonih naroda, uključujući pravo na savjetovanje, pristup osnovnim uslugama, neovisnost pravosuđa i vladavina prava, čime su obuhvaćeni zatvorski uvjeti, te sigurnost građana. Na planu pravosuđa, suđenja visokim dužnosnicima za koje se smatra da su bili umiješani u korupcijske skandale predstavljaju presudne korake prema jačanju pravosudnog sustava. Međutim, privođenje kraju tih suđenja u predstojećim mjesecima i godinama bit će i znatan pokazatelj snage neovisnosti pravosuđa.

U području borbe protiv nasilja nad ženama i djevojčicama učinjen je korak naprijed kada je Kongres u studenome povišio dobnu granicu za brak na 18 godina i za dječake i za djevojke (prije toga dobna granica za brak bila je 14 godina) u skladu s preporukama iz Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW). Sada će izazov biti učinkovita provedba te odluke. U pogledu radničkih prava, a osobito slobode udruživanja, došlo je do dviju odgoda odluke Međunarodne organizacije rada (ILO) o uspostavi istražne komisije u pogledu nepoštivanja Konvencije ILO-a br. 87. kao i do pojačane prisutnosti ILO-a zbog donekle ograničenog napretka ostvarenog u trostranom planu iz 2013. (vlada, sindikati i udruge poslodavaca) kao i razvoja događaja u političkom kontekstu.

Stanje branitelja ljudskih prava i dalje izaziva zabrinutost organizacija za zaštitu ljudskih prava. Prema Odjelu za zaštitu ljudskih prava Gvatemale (UDEFEUGA), u 2015. je došlo do laganog povećanja u broju napada na branitelje ljudskih prava (455 napada u 11 mjeseci do studenoga, u odnosu na 813 napada u 2014.). Međutim, zabilježeni napadi bili su nasilniji od napada prijašnjih godina te su obuhvaćali 13 ubojstava. U području tranzicijske pravde, u 2015. nisu pokrenuti novi predmeti dok je suđenje Ríosu Monttu i dalje suočeno s brojnim postupovnim kašnjenjima. Bez obzira na to, među pomacima nalaze se isplata novčane odštete u simboličkom predmetu Chixoy te presuda bivšem ravnatelju policije Pedru Arredonu zbog spaljivanja španjolskog veleposlanstva 1980.

Ciljevi EU-a u pogledu ljudskih prava i demokracije u Gvatemali jesu sljedeći: jačanje pravosudnog sustava, promicanje provedbe i ratifikacije međunarodnih konvencija, smanjenje društvenih sukoba, potpora provedbi postojećeg pravnog okvira o femicidu i nasilju nad ženama i djevojčicama te poboljšanje mehanizama za zaštitu branitelja ljudskih prava. Tijekom 2015. EU je pojačao politički dijalog i dijalog o politikama s izvršnim tijelima, Kongresom, pravosudnim tijelima, predsjedničkim kandidatima i civilnim društvom (uključujući privatni sektor) kako bi pružio potporu produljenju mandata CICIG-a, reformi pravosuđa, prehrambenoj sigurnosti i zaštiti okoliša, sprječavanju sukoba i upravljanju, borbi protiv nasilja nad ženama i djevojčicama i podizanju dobne granice za brak za djevojčice, provedbi Konvencija br. 87 i 169 ILO-a zaštiti branitelja ljudskih prava te očuvanju prostora za civilno društvo. Taj je dijalog ojačan i izjavama, objavljenim mišljenjima i javnim govorima. Također su održani posebni tematski događaji o temama poput pravâ autohtonog stanovništva i slobode izražavanja.

Tijekom političke krize EU se koristio političkim dijalogom kako bi pratio mirni prijenos vlasti, izborni proces i napredak prijedlogâ strukturne reforme. Također je olakšao dijalog među tradicionalno suprotstavljenim sugovornicima (civilno društvo, država, privatni sektor, itd.) te proveo dodatne aktivnosti za izgradnju pouzdanja koje su od izbora imale cilj izgraditi povjerenje i olakšati konstruktivne razmjene. Kao i prijašnjih godina, EU je nastavio svoj strukturalni dijalog s braniteljima ljudskih prava putem „Skupine Filtar” i tematskih sastanaka s državama članicama EU-a. Također je podržao redovite trostrane političke sastanke u svrhu promatranja i praćenja pritužbe o nepridržavanju Konvencije br. 87 ILO-a. EU je iskoristio drugu godinu praćenja sustava OSP + kako bi analizirao provedbu 27 međunarodnih konvencija. Ovom akcijom pomoći će se naporima za politički dijalog EU-a u 2016.

U odnosu na suradnju EU je financirao pet novih projekata za potporu braniteljima ljudskih prava, uključujući i projekt s Uredom visokog povjerenika za ljudska prava u Gvatemali za praćenje stanja branitelja ljudskih prava tijekom izbora, pružio je pravnu pomoć i potporu kriminaliziranim i ugroženim braniteljima ljudskih prava i njihovim obiteljima te potpisao tri nova projekta kojima je cilj osiguravanje pomoći braniteljima ljudskih prava u ruralnim područjima i promicanje prava autohtonog stanovništva. EU je također financirao druge relevantne projekte za potporu pravosudnom sektoru (SEJUST) i CICIG-u, nedržavnim akterima, prehrambenoj sigurnosti, zaštiti okoliša, borbi protiv nasilja nad ženama i djevojčicama, sprječavanju i rješavanju sukoba, provedbi konvencija ILO-a i angažmanu civilnog društva u Sporazumu o pridruživanju.

Gvajana

Među prioritetnim izazovima u Gvajani nalaze se smrtna kazna, diskriminacija, uključujući prava LGBTI osoba, sloboda izražavanja, civilno društvo i branitelji ljudskih prava, prava žena, prava djece i zatvorski uvjeti. U svibnju 2015. u Gvajani su održani opći izbori čiji je rezultat bila promjena vlade po prvi put od 1992. Do kraja godine nova vlada nije bila uvela nikakve znatne promjene u politikama o ljudskim pravima te se činilo da vjerojatno neće biti promjena u pogledu problema poput zakonodavstva o smrtnoj kazni, kriminalizacije istospolnih muških odnosa te tjelesnog kažnjavanja.

U siječnju 2015 proveden je univerzalni periodični pregled za Gvatemalu. Vlada je izjavila da je primila na znanje primjedbe u pogledu prava zajednice LGBTI. Zakon o seksualnim kaznenim djelima kojim se predlažu izmjene postojećeg zakonodavstva o rodnoj diskriminacija bio je izvorno predložen 2012., ali se u Nacionalnoj skupštini raspravljalo o njemu tijekom cijele godine 2015. Obiteljsko nasilje i dalje je ozbiljno pitanje u Gvajani. EU je financirao niz projekata u tom području u okviru EIDHR-a te je surađivao s organizacijama civilnog društva i vladom. Na temelju poziva za podnošenje prijedloga s kraja 2015. razmatraju se pitanja obiteljskog nasilja, trgovine ljudima i rehabilitacije osoba u pritvoru.

Smrtna kazna još je predviđena u nacionalnom pravu Gvajane, međutim na snazi je *de facto* moratorij te od 1997. nije bilo pogubljenja. Trenutačno oko 30 osoba čeka izvršenje smrtne kazne. Smrtna kazna je obvezna za niz kaznenih djela, ali 2010. obvezna smrtna kazna ukinuta je za ubojstvo osim ubojstva članova pravosuđa ili sigurnosnih snaga. Vlada je, međutim, naglasila da su postupovna kašnjenja razlog ove izmjene u zakonu kao i *de facto* moratorija, a ne popuštanje u pogledu smrtne kazne. EU je u studenome 2015. organizirao uspješnu regionalnu konferenciju o ukidanju smrtne kazne. Iako je u odnosu na 2014. Gvajana napredovala za pet mjesta u svjetskom indeksu slobode medija za 2015., opći rezultat pokazao je pad razina slobode te ona ostaje zemlja s „primjetnim problemima”.

Haiti

Ljudska prava i demokracija najvažniji su prioriteti EU-a u okviru odnosa s Haitijem. Među njima su posebice konsolidacija demokracije i demokratskih institucija, promicanje vladavine prava, borba protiv vrlo raširenih kršenja prava žena i djece, što uključuje rodno uvjetovano nasilje i djecu koja žive u uvjetima kućnog ropstva (*restavek*), poboljšanje nefunkcionalnog pravosudnog sustava i strašnih uvjeta u pritvoru te jačanje organizacija civilnog društva koje promiču ljudska prava i podupiru branitelje ljudskih prava. Među drugim razlozima za veliku zabrinutost jesu činjenica da se pretjerana uporaba sile i zlostavljanje koji su djelo tijela za provedbu zakona ne progone kazneno, produljeno trajanje istražnog pritvora (75 % cijele zatvorske populacije čeka suđenje), trgovina ljudima te teške društveno-ekonomske nejednakosti. U jednoj studiji procijenjeno je da je 207 000 djece mlađe od 15 godina bilo iskorištavano širom zemlje u 2015. Rodno uvjetovano nasilje vrlo je rašireno, a dodatni element za zabrinutost je i to što mnogi slučajevi nisu prijavljeni, a od onih koji jesu, puno ih se rješava nagodbom izvan suda dok su *juges de paix* (koji nemaju ovlasti za kaznene slučajeve) često pregovarači takvih izvansudskih nagodbi.

Nedostatak institucionalnih kapaciteta i resursa i dalje predstavlja ozbiljne prepreke provedbi postojećeg i novog zakonodavstva o ljudskim pravima. EU je nastavio dijalog s civilnim društvom te podupire veću uključenost organizacija civilnog društva u aktivnosti EU-a, kao i poboljšanje njihovih kapaciteta za zagovaranje u odnosu na haitianske vlasti.

Odgode izbornog osporavanja koje se slijedile jedna drugu dovele su do toga da predsjednik Martelly upravlja s pomoću dekreta od siječnja 2015. od kada je raspušten parlament (samo je deset senatora od njih 30 ostalo na dužnosti). Od tada se zemljom upravlja bez Parlamenta. Prvi krug parlamentarnih izbora održan je u kolovozu. Drugi krug parlamentarnih izbora i prvi krug predsjedničkih izbora održani su u listopadu. Međutim, poslije tog kruga došlo je do postizborne krize zbog koje su odgođeni drugi krug predsjedničkih izbora, završetak parlamentarnih izbora i lokalni izbori.

Uspostavljena je neovisna izborna komisija za rješavanje političkog zastoja ocjenom listopadskog izbornog kruga kako bi se nešto učinilo u pogledu tvrdnji o nepravilnostima i prijevarama te donijele preporuke. EU je u iznimno složenom institucionalnom i političkom kontekstu Misijom EU-a za promatranje izbora (EU EOM) pružio tehničku potporu cijelom izbornom postupku te je također dao pet milijuna EUR zajedničkom fondu za organizaciju izbora kojim upravlja UNDP.

Kao potporu izgradnji institucijskih kapaciteta EU je u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru financirao tri projekta koja provode *Club de Madrid*, IDEA i UNDP, čiji je cilj pružanje savjeta na visokoj razini, olakšavanje međuinstitucijskog dijaloga te jačanje funkcioniranja političkih stranaka i pravosuđa. U skladu s prioritetima EU-a za ljudska prava i demokraciju za Haiti šest novih projekata u iznosu od ukupno 900 000 EUR odabrano je u studenome kao dio lokalnog poziva na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a za 2014. i 2015. Projekti će se pokrenuti početkom 2016. Portfelj projekata EU-a koji se financiraju u okviru ovog instrumenta uključivat će desetak ugovora vrijednih otprilike dva i pol milijuna EUR. Teme novih projekata jesu zaštita djece, prava žena, zatvorski uvjeti, analiza javnih politika i borba protiv homofobije.

Honduras

Stanje ljudskih prava u Hondurasu nastavlja izazivati zabrinutost EU-a. Ugrožene skupine poput zajednice LGBTI, žena, novinara, osoba koje rade u pravosuđu i odvjetnika kao i čelnika autohtonog stanovništva i dalje su mete nasilja i zastrašivanja. No, često je teško razlučiti jesu li pojedinačni slučajevi povezani s pitanjima ljudskih prava ili su jednostavno proizvod općenito opasnog okružja u kojemu sitan, ali nasilan kriminal utječe na svakoga.

Iako su se lokalne vlasti u nekim slučajevima pokazale sposobnima pružiti izravnu potporu žrtvama, općenito gledajući učinkovita zaštita ugroženih skupina nije bila dostatna. Usprkos postojećim poteškoćama zadnjih godina stanje je poboljšano, a sadašnja vlada pokazuje da je spremna poduprijeti napredak na terenu kao što se vidi iz predstojećeg otvaranja Ureda visokog povjerenika za ljudska prava UN-a (OHCHR) u Hondurasu, donošenja zakona o zaštiti branitelja ljudskih prava, novinara, osoba koje putem društvenih mreža komuniciraju s javnošću u korist nevladinih organizacija, osoba koje rade u pravosuđu te prihvatanja većine, iako ne svih, preporuka UPP-a. Sada će izazov biti osiguravanje provedbe.

EU delegacija u Hondurasu odgovorna je za najveći donatorski program u vezi s ljudskim pravima u zemlji, uključujući Program Hondurasa za potporu ljudskim pravim (PADH) vrijedan pet i pol milijuna EUR i Akciju za promicanje poštenog i dostupnog pravosuđa u Hondurasu (EUROJUSTICIA) kao i niza manjih, ali redovnih, globalnih i lokalnih poziva na podnošenje prijedloga unutar okvira EIDHR-a. Među rezultatima nalaze se razvoj nacionalnih politika u vezi s ljudskim pravima, jačanje pravosudne reforme i neovisnosti te potpora ugroženim braniteljima ljudskih prava.

Osim redovnih kontakata s tijelima vlade, civilnog društva i drugim relevantnim akterima u vezi s pitanjima ljudskih prava, delegacija EU-a u posljednje je dvije godine razvila platformu pod nazivom „*Grupo ENLACE*” za dijalog s organizacijama civilnog društva i braniteljima ljudskih prava. Platforma „*Grupo ENLACE*” postala je aktivan i učinkovit forum za raspravu i ocjenjivanje simboličkih predmeta u vezi s braniteljima ljudskih prava i općenito pitanjima ljudskih prava, a osim delegacije EU-a i država članica EU-a u njoj sudjeluju i Švicarska i Ujedinjeni narodi. Ta skupina radila je na pet pitanja 2015., među ostalim na pitanju zatvora i mučenja, hendikepiranih osoba, reprezentativnih ili lokalnih branitelja ljudskih prava, pravosudnog sustava te društveno-gospodarskih i radničkih prava. Akcije te skupine raznolike su te su do sada imale važnih rezultata, uključujući odgovore vlade na zahtjeve za informacije, potporu ugroženim braniteljima ljudskih prava i niz riješenih slučajeva.

Jamajka

Prioriteti EU-a u području ljudskih prava za Jamajku u 2015. bili su usmjereni na rad na ukidanju smrtne kazne, povrede dužnosti koje su počinili pripadnici sigurnosnih snaga, poboljšanje uvjeta u pritvoru, među ostalim za djecu, uklanjanje zlostavljanja djece i promicanje prava djece, prava žena, te borbu protiv diskriminacije na temelju spolne orijentacije i poboljšanje tretmana LGBTI osoba. Pristup pravosuđu i dalje je velik problem. EU i države članice bavili su se tim pitanjima putem političkog dijaloga, javne diplomacije (primjerice kampanja UN-a od 16 dana aktivizma pod nazivom „Okončajmo nasilje nad ženama i djevojčicama sad”) i programima suradnje EU-a.

Jamajka zadržava smrtnu kaznu za ubojstvo, iako je od 1988. u praksi *de facto* moratorij na njezinu primjenu. EU se uključio u javnu diplomaciju kako bi istaknuo da će učinkovita rehabilitacija zatvorenika i njihova reintegracija u društvo u konačnici umanjiti javnu predodžbu o potrebi za smrtnom kaznom.

Povrede dužnosti koje su djelo pripadnika policije i dalje ozbiljno zabrinjavaju branitelje ljudskih prava u Jamajci. Broj ubojstva povezanih s policijom ostaje zabrinjavajuće visok. EU je nastavio podupirati Neovisnu komisiju za istrage (INDECOM), nadzorno tijelo za sigurnosne snage čiji je zadatak istraživanje pretjerivanja i zlouporaba koje čine službene osobe, a koja je imala ključnu ulogu u hvatanju ukoštac s ovim pitanjem.

Jamajka je 2015. dovršila UPP i prihvatila je 92 od 168 preporuka, uključujući među ostalim osnivanje nacionalne ustanove za ljudska prava (koju savjetuje tajništvo Commonwealtha), promicanje prava žena, djece i osoba s invaliditetom, borbu protiv siromaštva te poboljšani pristup zdravstvenoj zaštiti za sve. Jamajka je odbacila druge preporuke, među ostalim preporuke o ratifikaciji nekoliko važnih instrumenata u području ljudskih prava, primjerice instrumenta o ukidanju smrtne kazne, Fakultativnog protokola uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, a i Konvencije protiv mučenja te njezina Fakultativnog protokola. Štoviše, Jamajka nije podržala preporuke o dekriminalizaciji sporazumnog istospolnog odnosa između odraslih osoba i poduzimanju mjera za smanjenje nasilja protiv LGBTI osoba.

Tijekom 2015. vlada Jamajke donijela je nacionalnu politiku preusmjerenja kaznenih stvari u postupak za maloljetnike za djecu u sukobu sa zakonom, a ta politika dobit će potporu u okviru 11. ERF-a. Osim toga, EU je u nekoliko navrata odobrio bespovratna sredstva organizacijama civilnog društva koje rade na rehabilitaciji zatvorenika te za poboljšanje dobrobiti djece u državnim ustanovama i sprječavanje zlostavljanja djece. EU je također nastavio raditi putem organizacija civilnog društva osiguravajući bespovratna sredstva, među ostalim za borbu protiv korupcije u Jamajci poboljšanim upravljanjem, pravosudnim sustavom i mogućnošću da civilna društva nadziru zakonodavstvo u području pravâ, za promicanje zdravijeg načina života i zastupanja prava pacijenata u kontekstu zdravstva za majke, novorođenčad i djecu kao i poboljšavajući kapacitet civilnog društva za zagovaranje koje se temelji na istraživanju, kako bi ono moglo poduzimati akcije zagovaranja za LGBTI osobe.

Meksiko

Kao i prethodnih godina Meksiko je pokazao proaktivan stav na međunarodnim forumima o ljudskim pravima, ostvarujući napredak u pitanjima od zajedničkog interesa za EU i Meksiko, uključujući poslovanje i ljudska prava, borbu protiv terorizma, ukidanje smrtne kazne, borbu protiv zlostavljanja, razvojni program za razdoblje nakon 2015., ciljeve održivog razvoja (osnaživanjem nacionalnih institucija za ljudska prava) te Partnerstvo za otvorenu vladu.

U području nacionalnog zakonodavstva došlo je do pozitivnih zbivanja u 2015., međutim, Meksiko se i dalje suočava s velikim sigurnosnim problemima i izazovima u borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije. Zemlja je preplavljena problemima povezanim s ljudskim pravima, uključujući sudjelovanje policije i vojske u teškim zlostavljanjima poput izvansudskih smaknuća, mučenja i (prisilnih) nestanaka. Nekažnjavanje (i vrlo niske razine progona svih oblika kriminala, između 98 % i 99 %), infiltracija organiziranog kriminala u zatvorski sustav, ali i u lokalne i državne vlasti, te ubojstva novinara (posebno u državi Veracruz) i dalje su ozbiljni izazovi.

Usprkos znatnim uhićenjima ozbiljne sumnje o tekućim istragama o medijski istaknutim slučajevima poput Iguala, Tlatlaye i Apatzingána nisu nestale. Vjerodostojnost vlade ozbiljno je ugrožena i u zemlji i u inozemstvu, osobito nakon objavljivanja konačnog izvješća skupine neovisnih stručnjaka (GIEI) o slučaju Iguala, u kojemu je odbačena službena verzija onoga što se dogodilo s 43 nestala studenta, te je istraga dovedena u pitanje. Međunarodna tijela istakla su svoju zabrinutost o stanju ljudskih prava tijekom službenih posjeta Meksiku (izvjestitelj UN-a za mučenje, Međuamerička komisija za ljudska prava i Visoki povjerenik UN-a za ljudska prava).

U tom kontekstu EU je udvostručio napore te uspio održati plodnu interakciju s meksičkim vlastima i s organizacijama civilnog društva. Peti dijalog EU-a i Meksika na visokoj razini o ljudskim pravima, pod predsjedanjem posebnog predstavnika EU-a za ljudska prava Lambrinidisa i meksičkog zamjenika ministra za multilateralna pitanja Juana Manuela Gómez-Robleda, održan je u travnju u Mexico Cityju. EU i Meksiko složili su se da će udružiti napore u borbi protiv mučenja (osposobljavanjem neovisnih tijela / neovisnih forenzičkih medicinskih službi prema Istanbulskom protokolu), u borbi protiv prisilnih nestanaka (pomoć u uspostavi pouzdanih baza podataka) te jačanju nacionalnih zaštitnih mehanizama za branitelje ljudskih prava i novinare. Osim toga, dogovorena je suradnja u zaštiti dječjih prava, poduzetništva i ljudskih prava.

Tom dijalogu prethodio je treći seminar o civilnom društvu EU-a i Meksika koji je održan u travnju. Taj je seminar poslužio kao prostor za interaktivan dijalog i razmjenu iskustava i dobrih praksi povezanih s ljudskim pravima u Meksiku i EU-u u područjima kao što su, među ostalim, jačanje vladavine prava, prava migranata, poduzetništvo i ljudska prava, djeca i mladi. Tijekom seminara 32 prisutne nevladine organizacije izradile su niz zaključaka i preporuka koje su predstavljene na početku dijaloga na visokoj razini. Obje strane složile su se o daljnjim postupcima na tehničkoj razini.

Delegacija EU-a u Meksiku pojačala je svoj angažman s nevladinim organizacijama putem stalne Radne skupine s civilnim društvom za ljudska prava koja je u 2015. održala nekoliko redovitih sastanaka i okruglih stolova. Na temelju lokalnih smjernica u vezi s braniteljima ljudskih prava delegacija EU-a i misije država članica nastavile su redovito surađivati s braniteljima ljudskih prava. Obavljeni su posjeti na terenu u državama Chihuahua, Mexico, Aguascalientes i gradu Juárezu. Održani su sastanci s visokim predstavnicima savezne vlade iz ministarstava vanjskih poslova i unutarnjih poslova.

Delegacija EU-a u Meksiku izdala je tijekom godine, zajedno državama članicama EU-a, dvije lokalne izjave: izjavom u svibnju osudili su ubojstvo novinara Armanda Saldañe Moralesa u državi Veracruz, a izjava u kolovozu odnosila se na ubojstvo novinara Rubéna Espinose i četiriju žena u Mexico Cityju. EU je nastavio pomno pratiti razvoj događaja u slučaju Jyrija Jaakkole, finskog državljanina koji je podupirao lokalne branitelje ljudskih prava, a ubijen je 2010. u Oaxaci. Delegacija EU-a, u uskoj suradnji s veleposlanstvom Finske, pomogla je u organizaciji sastanaka za članove Europskog parlamenta koji su bili u posjetu u siječnju i rujnu, s ciljem praćenja istrage o smrti Jaakkole i rasprava s nadležnim tijelima.

Politički prioriteti išli su ruku pod ruku sa suradnjom EU-a u sklopu dodjele sredstava u okviru bilateralnog Instrumenta za razvojnu suradnju (DCI), EIDHR-a i instrumenta za nedržavne aktere (NSA). Osim konkretnih daljnjih koraka u vezi s dijalogom na visokoj razini EU i Meksiko dogovorili su se o dvama područjima djelovanja za razdoblje 2015. – 2017. unutar okvira drugog laboratorija socijalne kohezije koji zajednički financiraju Meksiko i EU: u području prava djece i mladih (putem dijaloga s organizacijama civilnog društva, braniteljima prava djece u savezним državama, izrade plana za tehničku pomoć u utvrđivanju glavnih nedostataka u kapacitetu za provedbu novog meksičkog pravnog okvira u tom području) te u području poslovanja i ljudskih prava, među ostalim putem sklapanja ugovora sa stručnjacima za pripremu dokumenta o vodećim načelima te rada na poticanju Meksika da se pridruži inicijativi Vodeća načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima.

U tom pogledu radi se na tri povezana kritična područja: društvenoj zaštiti, savjetovanju s autohtonim stanovništvom o ulaganjima u infrastrukturu te fiskalnoj jednakosti. U suradnju su uključeni projekti s koji sadrže element ljudskih prava u nekoliko institucija na državnoj razini (osobito u državama Oaxaca i San Luis Potosí). U listopadu je, u skladu s ishodom dijaloga na visokoj razini, pokrenut poziv na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a dok su borba protiv mučenja i prisilnih nestanaka te zaštita novinara / branitelja ljudskih prava izabrani kao prioritetni pravci.

Nikaragva

Ciljevi EU-a u području ljudskih prava i demokracije u kontekstu odnosa s Nikaragvom jesu potpora naporima za jačanje vladavine prava (transparentnost, učinkovitost, odgovornost), jačanje nacionalnog okvira za rad na rodno uvjetovanom nasilju, poticanje slobodnog civilnog društva koje je aktivno u promicanju i zaštiti ljudskih prava i koje je u stanju sudjelovati u raspravama o politikama nacionalnog razvojnog plana, promicanje društvenih, obrazovnih i zdravstvenih prava najugroženijih skupina stanovništva putem razvojne suradnje te podupiranje inicijativa za izgradnju kapaciteta i podizanje razine društvene osviještenosti među mladim ljudima te zaštitu prava djece.

Rad na tim područjima nastavljen je u 2015. Osobit je naglasak stavljen na sigurnosne snage Nikaragve i poštovanje ljudskog života, dostojanstva te slobode udruživanja i izražavanja. EU je ponovio važnost ključnih pitanja poput transparentnosti, jačanja dobrog upravljanja i vladavine prava, promicanja razdvajanja vlasti i izbornih pitanja, uključujući prisutnost oporbenih stranaka u Vrhovnom izbornom vijeću (*Vijeće Supremo Electoral*). Istodobno, EU pozdravlja napore Nikaragve u borbi protiv trgovine ljudima te se nada poboljšanoj koordinaciji Nikaragve i susjednih država u pogledu pitanja migracija, bez obzira na privremenu krizu izazvanu priljevom kubanskih migranata u Kostariku koji su na putu na sjever zaustavljeni na nikaragvanskoj granici.

Prema kraju godine organizacije civilnog društva osudile su ograničenja slobode djelovanja te je bilo izvješća o grubom policijskom postupanju prema prosvjednicima. Medijske skupine i oporba osudile su uznemiravanje novinara. To je utjecalo i na stanje prava autohtonih naroda u odnosu na infrastrukturne projekte kao i poštovanje te zaštitu zemlje njihovih predaka. EU je s pažnjom nastavio pratiti poštovanje prava autohtonih naroda, posebice u pogledu širenja poljoprivredne granice, što može znatno utjecati na njihova društvena prava i prava u vezi s okolišem. Posebna pozornost također je posvećena praćenju prava zatvorenika kojima se sudi ili su već osuđeni, kao i uvjetima u nacionalnom zatvorskom sustavu i ćelijama za pritvor nacionalne policije.

Što se tiče financijske suradnje, EU je nastavio promicati ljudska prava putem tematskih linija EIDHR-a (10 projekta), nedržavnih aktera i lokalne vlasti (14 projekata) kao i putem projekata koje izravno financiraju države članice EU-a. S pomoću tih projekata EU je radio na pitanjima građanskog sudjelovanja, restorativnog pravosuđa za maloljetnike, prava osoba s invaliditetom, promicanja ljudskih prava s naglaskom na karipskom obalnom području te pravima žena, djece i LGBTI osoba. Tijekom cijele godine održavan je dubok i trajan dijalog s civilnim društvom te je pripremljen plan za rad EU-a s civilnim društvom u Nikaragvi.

Tijekom godine EU je dogovorio zajedničke aktivnosti s UNICEF-om te je 25. godišnjica Konvencije o pravima djeteta proslavljena nacionalnim novinarskim natjecanjem na temu „Inovacije za djetinjstvo, inovacije za pravosuđe”. Šest je novinara dobilo nagrade. S potporom EU-a Nikaragva je među prvima državama regije koje su pokrenule reformu svojeg kaznenog zakona kako bi u njega uvrstile kaznenopravne norme za borbu protiv transnacionalnog kriminala i trgovanja drogama koje su prije bile harmonizirane na razini Srednje Amerike. Novoizmijenjeni kazneni zakon još treba odobriti parlament. Osim toga, EU je putem svojeg regionalnog programa EUROsociAL pružio tehničku pomoć Nikaragvi u poboljšanju pristupa pravosuđu za ugrožene osobe, poticanju razvoja drugačijih mehanizama za rješavanje sukoba u području pravosuđa (osposobljavanje posrednika) i potpori tijelima nadležnima za provedbu istraga o rodno uvjetovanom nasilju (poput javnog tužitelja, sudova i forenzičkih laboratorija).

Panama

U Panami je u svibnju obavljen drugi UPP u okviru Ujedinjenih naroda. Zamijećeno je nekoliko pozitivnih aspekata od prethodnog UPP-a iz 2010., među ostalim ratifikacija nekoliko primarnih međunarodnih instrumenata u području ljudskih prava (uključujući Fakultativni protokol Konvencije protiv mučenja i drugog okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, Međunarodnu konvenciju o zaštiti svih osoba od prisilnog nestanka te Konvenciju UN-a o apatridnosti) i produljenje stalnog poziva na tematske posebne postupke. Panama je bila jedna od 18 država koje je u listopadu Opća skupština UN-a izabrala članovima Vijeća za ljudska prava te će od siječnja 2016 tamo služiti trogodišnji mandat.

Predsjednik Varela tvrdi da mu je tijekom njegova petogodišnjeg mandata glavni prioritet za Panamu postizanje pravog „uključivog gospodarskog rasta” kojim se promiče jaki socijalni program. U nastojanju da se postigne ravnopravnosti između muškaraca i žena, ministar društvenog razvoja nedavno je predstavio Akcijski plan za razdoblje 2015. – 2019. za postizanje jednakih mogućnosti za žene. Predviđeno je da ga provode i vlada i civilno društvo. Panama nastavlja razvijati i provoditi Nacionalni strateški plan za djecu i adolescente uz potporu UNICEF-a. Taj je proces započeo 2002., a dovest će do konačnih ciljeva za 2020.

Zatvorski uvjeti i uvjeti u pritvoru predstavljaju znatne izazove u Panami. Prema izvješćima Ureda UN-a za droge i kriminal (UNODC), 70 % osoba lišenih slobode u Panami nije osuđeno. Tome su glavni razlozi sudske odgode te rašireno pribjegavanje pritvoru prije suđenja koji u nekim slučajevima traje dulje od najveće moguće kazne za navodno kazneno djelo, a osim toga hitno je potrebno smanjiti prenapučenost (broj odraslih zatvorenika u Panami daleko premašuje kapacitet njezinih zatvora) i poboljšati zatvorske uvjete. Pritužbe o lošim zatvorskim uvjetima usredotočuju se na liječničku pomoć, higijenu i zlostavljanje službenika. I radni uvjeti zatvorskih službenika također se trebaju poboljšati.

No, vidljivi su napori kako bi se stanje poboljšalo. Panama je u procesu tranzicije sustava kaznenog prava iz istražnog u optužni sustav, čime su već smanjena kašnjenja u sudskim postupcima. Novi zatvor „Nueva Joya” (kapacitet 5 000 zatvorenika) svečano je otvoren 2014. i Panama provodi reformu sustava pravâ u zatvoru i pritvoru koji se temelji na tri stupa: poštovanje prava i dostojanstva pritvorenika i zatvorskog osoblja, jamčenje njihove sigurnosti i sigurnosti opće populacije te reintegracija onih koji su odslužili svoju kaznu. Postignut je dogovor o radnom planu s kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim ciljevima. EU podupire te napore. Projektom vrijednim 28 milijuna EUR koji financira EU pod nazivom „Sigurnosna suradnja u Panami (SECOPA)” poboljšava se kapaciteta Opće uprave za zatvorski sustav za osiguravanje ciljanih programa rehabilitacije i reintegracije odraslih zatvorenika. Projektom SECOPA također će se poboljšati sustav osposobljavanja zatvorskog osoblja te podržati profesionalne karijere. Projektom će se financirati dovršetak inovativnog centra za rehabilitaciju maloljetnika u sukobu sa zakonom te razviti suvremeni popis stanovništva u zatvorima u zemlji.

Otprilike 10 % Panamaca pripada autohtonom stanovništvu koje živi na 28,6 % nacionalnog državnog područja. Iako je to stanovništvo zaštićeno politikama i zakonodavstvom, još je potrebno puno posla kako bi se poboljšali njihovi životni standardi, pristup javnim službama i jednakoj distribuciji, osobito u zdravstvenom sektoru i posjedovanju zemljišta. Provodi se nekoliko posebnih programa za jačanje zaštite prava autohtonog stanovništva kao što su Mezoamerički program za zdravstvo 2015., Program za vodu i okoliš i Program za prehranu djece. EU financira bilateralni projekt „Apoyo a la Cohesión Social” (COHESAL – vrijedan deset milijuna EUR) koji provodi ministarstvo socijalnog razvoja i koji sadrži nekoliko aktivnosti u korist autohtonog stanovništva i organizacija. Neizravni cilj tog projekta jest obrana gospodarskih i socijalnih prava tog stanovništva u najsiriromašnijim regijama zemlje putem decentralizacije i financiranja lokalnih projekata.

Panama je nedavno donijela Nacionalni plan borbe protiv trgovine ljudima kojim se nastoji izraditi nacionalna politika u tom području. Nacionalna komisija za borbu protiv trgovine ljudima programirala je sljedeće aktivnosti za 2015.: osposobljavanje sigurnosnog i šalterskog osoblja koje radi u turizmu i drugim privatnim poduzećima, uvođenje akademskog nastavnog plana za šaltersko i sigurnosno osoblje avionske kompanije COPA te osposobljavanje osoblja vlasti Panamskog kanala. Panama radi i na planu s pomoću kojega bi postala prva država u Latinskoj Americi koja je do 2020. iskorijenila dječji rad.

Sigurnost je prioritet vladina plana za razdoblje od 2014. – 2019. Što se tiče borbe protiv droga, pozornost je preusmjerena na prevenciju, kao i na pooštrenje borbe protiv korupcije, pranja novca i financiranja terorizma. Jačanje ustanova i poboljšanje tehnološke aktive također su pitanja na kojima će se raditi i postoji interes za bolje rješavanje pitanja trgovine ljudima koja je još jedna posljedica transnacionalnih kriminalnih djelatnosti.

Paragvaj

U suradnji i dijalogu s Paragvajem u pogledu ljudskih prava i demokracije EU se posebno usredotočava na poboljšanje funkcioniranja pravosudnog i zatvorskog sustava, institucionalizaciju ljudskih prava, zaštitu prava djece, žena, zajednice LGBTI i autohtonih naroda, borbu protiv trgovanja ljudima i poštovanje prava povezanih s okolišem.

EU se tim pitanjima nastavio baviti u različitim formatima, među ostalim praćenjem provedbe konvencija o ljudskim pravima u kontekstu općeg sustava povlastica (OSP+). EU i države članice zajednički su radili na osiguravanju koordinacije i sustavnog informiranja. Paragvaj je član Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava u razdoblju 2015. – 2017., a EU i države članice EU-a proveli su demarševe kako bi našli zajednički jezik s Paragvajem u vezi pitanja međunarodnih ljudskih prava. EU je u travnju poslao Misiju za praćenje izbora u Paragvaj radi procjene napretka u provedbi preporuka misije EU-a za promatranje izbora iz 2013. Europski parlament donio je u lipnju rezoluciju kojom izražava zabrinutost zbog velikog broja trudnoća djevojčica u Paragvaju.

Što se tiče financijske suradnje, u okviru EIDHR-a pružena je potpora pravima žena, osoba s invaliditetom i autohtonog stanovništva u paragvajskoj regiji Chaco, većoj ulozi civilnog društva u promatranju izbornog sustava, borbi protiv trgovine ljudima te izradi i distribuciji godišnjeg izvješća o ljudskim pravima koje sastavljaju organizacije civilnog društva. Jedan od prioriteta sektora za bilateralnu razvojnu pomoć EU-a Paragvaju u razdoblju od 2014. do 2020. jest sektor demokracije, sudjelovanja i jačanja institucija.

Peru

Prioriteti EU-a u pogledu ljudskih prava i demokracije u okviru odnosa s Peruom uključuju daljnje djelovanje u vezi s nacionalnim planom za ljudska prava, prava pripadnika autohtonih naroda i provedbu zakona o prethodnom savjetovanju, pristup pravosuđu, preporuke Komisije za istinu i pomirenje, gospodarska i društvena prava, slobodu okupljanja, branitelje ljudskih prava, prava žena, trgovanje ljudima i dječji rad.

Dijalog o ljudskim pravima s Peruom nastavio se redovito odvijati u 2015., a drugi formalni tehnički dijalog o ljudskim pravima održan je u srpnju te su njime nadopunjene rasprave u okviru godišnjeg dijaloga na visokoj razini. Među pitanjima o kojima se raspravljalo nalazili su se poslovanje, ljudska prava i oblikovanje nacionalne korporativne politike društvene odgovornosti, rodno uvjetovano nasilje, borba protiv diskriminacije te demokracija, vladavina prava i dobro upravljanje, a dane su i najnovije informacije o općim i predsjedničkim izborima 2016. S radom će se nastaviti u 2016. s ciljem institucionaliziranja dijaloga uspostavom formalnog mandata.

Predsjednik Humala u prosincu 2015. svečano je otvorio muzej *Lugar de la Memoria, la Tolerancia y la Inclusión Social* čime je napravljen je važan korak u procesu pomirenja u vezi s nasiljem iz razdoblja aktivnosti organizacije *Sendero Luminoso* između 1980. i 2000. Projekt su politički i financijski poduprli EU i Njemačka. To je jedna od važnih mjera koje zagovara Komisija za istinu i pomirenje. Na lokalnoj razini delegacija EU-a održavala je bliske kontakte s organizacijama civilnog društva, Uredom ombudsmana i vladinim tijelima u vezi sa stanjem ljudskih prava, braniteljima ljudskih prava i autohtonim stanovništvom. Održavala je stalnu komunikaciju kako bi pratila pojedinačne slučajeve. Peru je ostao pouzdan partner na međunarodnim forumima čije je glasovanje blisko stajalištima EU-a.

Sredstva EU-a za nove projekte u vezi s ljudskim pravima u Peruu u 2015. u okviru EIDHR-a iznosila su 2,18 milijuna EUR, s posebnim naglaskom na projektu za poticanje političke kulture uoči izbora 2016. te projektu za pomoć autohtonom stanovništvu u borbi protiv diskriminacije u pogledu njihovih teritorija.

Sveti Kristofor i Nevis

Među prioritetnim izazovima nalaze se ukidanje smrtne kazne, prava žena, izgradnja kapaciteta za ljudska prava među službenicima za provedbu zakona, zatvori, dječja prava, prava LGBTI osoba, sigurnost i provedba preporuka iz UPP-a iz studenoga 2015.

EU se zalaže za moratorij na smrtnu kaznu s ciljem njezina ukidanja. Prenapučenost u zatvorima Svetog Kristofora i dalje je razlog za ozbiljnu zabrinutost. Još nije ukinuto tjelesno kažnjavanje u zemlji. Nekoliko aktivnosti informiranja poduzeto je u kontekstu rezolucija Trećeg Odbora Opće skupštine UN-a o ljudskim pravima. Sveti Kristofor i Nevis koristit će se regionalnim bespovratnim sredstvima financiranim na temelju poziva iz 2015. na podnošenje prijedloga za rješavanje obiteljskog nasilja, a provedba će početi 2016. Ta zemlja ima visoku razinu kriminala s kojom su povezani izazovi u osiguravanju zaštite prava u odnosu na nacionalnu sigurnost i sigurnost građana te rješavanje nasilja u društvu.

U veljači 2015. koalicija triju oporbenih stranaka pod nazivom *Team Unity* pobijedila je na općim izborima te tako zamijenila Radničku stranku koja je bila na vlasti od 1995. Iako je dan izbora protekao uredno i mirno, tehnički i postupovni problemi prouzročili su kašnjenja u prebrojavanju i objavi rezultata. U studenome je nova vlada predložila zakon kojim bi se obavljanje dužnosti premijera ograničilo na dva petogodišnja mandata.

U studenome je Sveti Kristofor i Nevis prošao svoj drugi UPP, ali nije prihvatio više od polovice preporuka, uključujući one povezane s potpisivanjem i pristupanjem svim temeljnim sporazumima o ljudskim pravima, diskriminacijom na osnovi spolne orijentacije i rodnog identiteta, moratorijem na smrtnu kaznu i zabranom tjelesnog kažnjavanja. Preporuke koje se ponavljaju također su se odnosile na zaštitu žena i djece od obiteljskog nasilja, brzo stupanje na snagu zakona o obiteljskom nasilju izglasanog u parlamentu 2014. te poduzimanje dodatnih mjera za rješavanje rodno uvjetovane diskriminacije.

Sveti Kristofor i Nevis pohvaljen je za napore u promicanju ljudskih prava u odnosu na socijalne službe, obrazovanje i zapošljavanje mladih. Poduzimaju se naponi za poboljšanje sigurnosnih vidova njegova kontroverznog programa dobivanja državljanstva putem ulaganja koji je najveći takav program u regiji. Ubrzo nakon UPP-a vlada je poslala poziv regionalnom uredu UN-a za savjetovanje kako bi razmotrili mogućnosti uspostave nacionalne ustanove za ljudska prava.

Sveta Lucija

Među prioritetnim izazovima nalaze se ukidanje smrtne kazne, policijska brutalnost, rodno uvjetovana diskriminacija te obiteljsko i seksualno nasilje, zlostavljanje djece i prava LGBTI osoba. Učinkovitost kaznenog pravosuđa i dalje izaziva zabrinutost, kao i pristup zdravstvenoj skrbi. Provedba preporuka UPP-a iz 2015. još je jedan prioritet.

U svojem političkom dijalogu sa Svetom Lucijom EU je stalno težio ukidanju smrtne kazne, osiguravanju veće razine odgovornosti za policiju, poboljšanju kaznenopravnog sustava i stupanju na snagu zakona za zaštitu pojedinaca od diskriminacije na osnovi njihove spolne orijentacije ili rodnog identiteta. Nekoliko aktivnosti informiranja poduzeto je u kontekstu rezolucija Trećeg Odbora Opće skupštine UN-a o ljudskim pravima. Sveta Lucija koristit će se potporom u okviru EIDHR kako bi se uhvatila ukoštac s obiteljskim nasiljem. Regionalni projekt odabran na temelju poziva na podnošenje prijedloga za 2015. bit će pokrenut 2016.

U studenome je Sveta Lucija prošla svoj drugi UPP kojim su istaknuta pitanja rodno uvjetovane diskriminacije, obiteljskog i seksualnog nasilja te kriminalizacija sporazumnog istospolnog ponašanja. Toj su zemlji upućene preporuke o zaštiti prava djece, ukidanju smrtne kazne i ratifikaciji određenih međunarodnih sporazuma. Pohvaljena je za ratifikaciju Fakultativnog protokola uz Konvenciju UN-a o pravima djeteta i za znatne napore u osiguravanju pristupa vodi, hrani i zdravstvu za svoj narod. Sveta Lucija obvezala se preispitati 121 preporuku.

U zemlji se trenutačno provodi postupak reforme sustava maloljetničkog pravosuđa. Zlostavljanje djece i dalje je ozbiljan društveni problem, a vlada je također pokrenula kampanje podizanja razine svijesti koje su usmjerene na cijelo društvo kao i na stručnjake u tom području. U Svetoj Luciji još nije ukinuto tjelesno kažnjavanje. Vlada je u rujnu uvela politiku o uporabi sile kako bi se osiguralo da policija postupi u skladu s ispravnim praksama. Premijer je u rujnu predstavio neovisno izvješće koje je izradila Provedbena agencija za kriminal i sigurnost CARICOM-a (države Karipske zajednice) u kojem su istražena navodna policijska izvansudska smaknuća između 2010. i 2011. Zabrinut zbog nedostatka daljnjih mjera, EU je izdao lokalnu izjavu kojom je pozvao vlasti da djeluju na osnovi izvješća te da osiguraju pravičan sudski postupak.

Odbor Ujedinjenih naroda za prava djeteta u lipnju je razmatrao kombinirani drugo, treće i četvrto periodično izvješće za Svetu Luciju. Pozdravio je donošenje nekoliko zakonodavnih mjera, uključujući zakon o borbi protiv bandi iz 2014. Također je primio na znanje da je u 2014. ratificiran Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta o uključivanju djece u oružane sukobe, čime je nastavljen pozitivan trend pristupanja važnim protokolima i konvencijama o ljudskim pravima ili njihove ratifikacije. Odbor je ipak pozvao Svetu Luciju da se hitno pozabavi pitanjima koja se odnose na tjelesno kažnjavanje, roditeljski nadzor i odgovornost roditelja, djecu koja nisu u obiteljskom okruženju, zlostavljanje i zanemarivanje, zdravlje adolescenata, gospodarsko iskorištavanje djece, uključujući dječji rad, seksualno iskorištavanje i zlostavljanje te maloljetničko pravosuđe. Odbor je bio zabrinut zbog toga što se tjelesno kažnjavanje još uvijek smatra zakonitim načinom discipliniranja djece te zbog velikog broja slučajeva incesta i seksualnog zlostavljanja dječaka i djevojčica.

Sveti Vincent i Grenadini

Među prioritetima u području ljudskih prava nalaze se obiteljsko nasilje, seksualno nasilje nad ženama i djevojčicama, prava djece, diskriminacija LGBTI osoba, smrtna kazna i izgradnja kapaciteta u vezi s ljudskim pravima među službenicima za provedbu zakona. Nekoliko aktivnosti informiranja poduzeto je u kontekstu rezolucija Trećeg Odbora Opće skupštine UN-a o ljudskim pravima.

Smrtna kazna zadržana je u zakonodavstvu iako je na snazi *de facto* moratorij. Skupine civilnog društva izvijestile su da su silovanja i nasilje nad ženama i dalje ozbiljan i vrlo rasprostranjen problem. Parlament je u svibnju poduzeo važan korak donošenjem zakona o obiteljskom nasilju kojim se jača zaštita žrtava zlostavljanja te stvara obveza izvješćivanja za veći dio društva. Zakonom o obiteljskom nasilju iz 2015. također je proširena definicija obiteljskog nasilja te je njime obuhvaćeno „ponašanje čiji je cilj nadzor ili zlostavljanje i kojim se ugrožavaju zdravlje, sigurnost ili dobrobit tužitelja ili djece za koju se tužitelj brine.”

Rezultat općih izbora u Svetom Vincentu i Grenadinima održanih u prosincu bio je četvrti uzastopni mandat za premijera Ralpha Gonsalvesa i njegovu stranku Laburističkog jedinstva. Oporbena stranka, Nova demokratska stranka, prosvjedovala je protiv vrlo tijesnog ishoda uz optužbe o teškoj prevari te je najavila da namjerava pokrenuti sudsku tužbu protiv glasovanja u najmanje jednoj izbornoj jedinici. Izbore su promatrali Organizacija američkih država (OAS), Commonwealth i tajništvo CARICOM-a, a njihove su misije potvrdile rezultate.

Surinam

Među prioritetima EU-a u području ljudskih prava i demokracije u kontekstu odnosa sa Surinamom nalaze se pravna pitanja, uvjeti u zatvorima i centrima za pritvor, obiteljsko i seksualno nasilje, prava LGBTI osoba te trgovanje ljudima, uključujući trgovanje ženama i djecom u svrhu seksualnog iskorištavanja. U pogledu još nekih pitanja postoje razlozi za zabrinutost, a to su široko rasprostranjena korupcija vlade, slučajevi zastrašivanja novinara, diskriminacija žena, pripadnika skupine Marron (potomci odbjeglih robova), autohtonih naroda i drugih manjina te dječji rad u neformalnom sektoru.

Narodna skupština Surinama donijela je novi Kazneni zakon u koji je uključeno ukidanje smrtne kazne (iako se to ne odnosi na vojni zakon). Visoka predstavnica / potpredsjednica Komisije EU-a to je u izjavi pozdravila kao „važan korak naprijed kojim se šalje znak dobrodošlice drugim zemljama u regiji i šire”, te je također primijetila „da bi se to moglo dodatno konsolidirati potpisivanjem i ratifikacijom dvaju instrumenata čiji je cilj ukidanje smrtne kazne u svijetu, to jest Drugog fakultativnog protokola uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Protokola uz Američku konvenciju o ljudskim pravima”. Malo prije ukidanja smrtne kazne EU je u veljači 2015. organizirao seminar u glavnom gradu Paramaribu o ukidanju smrtne kazne. Projekt je dobio sredstva EU-a.

O ljudskim pravima raspravlja se u okviru godišnjeg političkog dijaloga na temelju članka 8. Sporazuma iz Cotonoua i na bilateralnim sastancima. Treći krug političkog dijaloga održan je u Paramaribu u ožujku 2015., a među predmetima rasprava bili su ljudska prava i upravljanje, izmjena zakona o amnestiji, trgovina ljudima, smrtna kazna (koja još postoji u vojnom zakonu), korupcija i zatvorski uvjeti. Lokalne nevladine organizacije provode Program za uspostavu odgovornosti u civilnom društvu Surinama za ljudska prava i dobro upravljanje koji financira EIDHR. Iznos za financiranje projekta za razdoblje od 2014. do 2016. jest 125 000 EUR.

Nakon općih izbora u svibnju 2015. Nacionalna demokratska stranka sadašnjeg predsjednika Desija Boutersea osvojila je 26 od ukupno 51 zastupničkog mjesta u Narodnoj skupštini te je tako dobila većinu od jednog zastupničkog mjesta. Oporbena koalicija V7 osvojila je 17 mjesta, ABOP je osvojio pet mjesta, dok je ostatak mjesta osvojila podijeljena oporba. Ovo je prvi put da Nacionalna demokratska stranka ima većinu u narodnoj skupštini.

Trinidad i Tobago

Među prioritetima su ukidanje smrtne kazne, promicanje i očuvanje prava žena i djece, hvatanje ukoštac s diskriminacijom LGBTI osoba te poboljšavanje zatvorskih uvjeta i poštovanje prava zatvorenika, čemu su dopuna aktivnosti kojima se doprinosi jačanju demokracije.

Delegacija EU-a nastavila je sudjelovati u raspravama o ljudskim pravima na različitim forumima. Drugi krug političkog dijaloga u kontekstu članka 8. Sporazuma iz Cotonoua održan je u glavnom gradu Port of Spain u siječnju 2015. te se na njemu raspravljalo o pitanjima ljudskih prava, među ostalim o prvom nizu preporuka UPP-a, potrebi za nastavkom sadašnjeg moratorija na pogubljenja te mogućem ukidanju smrtne kazne, kašnjenju u odobravanju rodne politike, koracima poduzetima za ratifikaciju protokola uz Konvenciju o pravima djeteta. EU je pozdravila osnivanje državnog tijela za djecu te je s pozitivnim interesom primila na znanje da je zemlja prihvatila važne preporuke UPP-a o radu u smjeru smanjivanja broja neriješenih predmeta, rješavanju neučinkovitosti pravosudnog sustava i poboljšanju zatvorskih uvjeta. Izražena je zabrinutost zbog nedostatka sigurnog prostora za pritvorenice u zatvorima za djevojke, a potrebno je da vlada da prednost aktivnostima usmjerenima na poboljšanje zatvorskih uvjeta. EU je također izrazio duboku zabrinutost zbog velikog broja navodnih izvansudskih smaknuća.

Nakon izbora u rujnu 2015. i kasnije promjene vlade dužnosnici su izjavili da namjeravaju provoditi smrtnu kaznu prema zakonu, ukazujući na mogućnost ponovnog uvođenja vješanja, iako je *de facto* moratorij na snazi od 1999. Prilikom Dana ljudskih prava delegacija je u suradnji s partnerima organizirala panel-raspravu o stanju ljudskih prava u Trinidadu i Tobagu. Nastavila je pružati potporu borbi protiv smrtne kazne kao i diskriminacije LGBTI osoba, među ostalim širenjem izjava Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije o Svjetskom danu protiv smrtne kazne i o Međunarodnom danu borbe protiv homofobije. Nakon ukidanja Ministarstva za rodna pitanja i pitanja djece nova vlada dodijelila je taj portfelj državnom ministru u Uredu predsjednika vlade. Na Međunarodni dan djeteta EU je u suradnji s UNDP-om poduzeo aktivnost javnog informiranja djevojčica koje su državni štíćenici, osiguravanjem savjetovanja za dotične mlade osobe.

EU je nastavio dijalog s organizacijama civilnog društva, što je uključivalo mjesečne sastanke s LGBTI skupinama. Trinidad i Tobago po prvi je put iskoristio poziv na podnošenje prijedloga u okviru EIDHR-a, čime je dobio bespovratna sredstva za potporu aktivnostima čiji je cilj ukidanje smrtne kazne i promicanje rodne ravnopravnosti. Civilno društvo nastavlja surađivati s vladom oko potrebe za ustavnom reformom. Taj sektor dobit će dodatnu potporu kako bi se uključio razvoj pitanja u vezi s upravljanjem u okviru 11. ERF-a i tematskih proračunskih linija organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti.

Sjedinjene Američke Države (SAD)

U 2015. administracija predsjednika Obame nastavila je snažno naglašavati promicanje ljudskih prava i demokracije u bilateralnim odnosima SAD-a s trećim zemljama i na multilateralnim forumima, posebno u UN-u i OEES-u. U govoru na 70. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda predsjednik Obama izjavio je, posebno uzimajući u obzir ratove u Siriji i istočnoj Ukrajini, da SAD nikada neće prestati zauzimati se za ljudska prava.

U pogledu stanja ljudskih prava u SAD-u ostvareni su određeni pozitivni pomaci u 2015. u području smrtne kazne i reforme kaznenog pravosuđa. Osim toga, poduzeti su koraci za smanjenje broja pritvorenika u centru za pritvor Guantánamo. Međutim, nije bilo pravog daljnjeg djelovanja s obzirom na nalaze izvješća Odbora Senata za nadzor obavještajnih službi iz prosinca 2014.:

provedena je studija Odbora o programu pritvaranja i ispitivanja koji je provodila američka Središnja obavještajna agencija.

U pogledu smrtne kazne u 2015. zabilježen je dobar trend u SAD-u, s najnižim brojem pogubljenja i novih smrtnih kazni u više od 20 godina. Države Nebraska i Connecticut ukinule su smrtnu kaznu, čime je broj država koje još dopuštaju smrtnu kaznu smanjen na 31. Pennsylvania je najavila moratorij. Općenito se smanjila javna potpora smrtnoj kazni među Amerikancima. Iako Obamina administracija nije aktivno radila na tome da uvjeri Kongres da ukine smrtnu kaznu na saveznoj razini, predsjednik je priznao da je „duboko zabrinut” zbog njezine primjene. Zabrana EU-a za izvoz lijekova za pogubljenja imala je znatan utjecaj na okružje u vezi sa smrtnom kaznom i javnu raspravu o pogubljenjima u posljednje četiri godine.

EU je opetovano pozivao na zatvaranje ustanove za pritvor u zaljevu Guantánamo. Napore administracije na zatvaranju centra za pritvor i prebacivanju preostalih pritvorenika uvelike je blokirao Kongres. Bez obzira na to u 2015. postignut je određen napredak u vezi s prebacivanjem pritvorenika u treće zemlje. Od otprilike 780 osoba koje su bile pritvorene u zaljevu Guantánamo, od kraja studenoga 2015. preostalo ih je 107. Dogovor o prebacivanju dodatnih 17 pritvorenika postignut je u prosincu. Međutim, većina se u Kongresu i dalje snažno protivi prebacivanju pritvorenika iz Guantánama u SAD. Zakon o provedbi proračuna za obranu, koji je Kongres donio u studenome, sadrži pravne zapreke za zatvaranje zatvora, uključujući zabranu uporabe financijskih sredstava za prebacivanje zatvorenika u SAD ili za izgradnju ustanova za njihov smještaj u budućnosti. U 2015. nije provedeno istinsko daljnje djelovanje u vezi s izvješćem Senata o programu pritvaranja i ispitivanja Središnje obavještajne agencije, kojim su otkrivena teška kršenja ljudskih prava u ustanovi za pritvor Guantánamo.

U reformi kaznenog pravosuđa godina 2015. označila je prekretnicu. SAD ima izrazito visoku stopu zatvorskih kazni po glavi stanovnika i drži više zatvorenika u samici nego bilo koja druga demokratska nacija. Predsjednik Obama pozvao je Kongres da donese važnu reformu kaznenog pravosuđa s ciljem pravednijeg i učinkovitijeg kaznenopravnog sustava SAD-a i s ciljem rješavanja problema začaranog kruga siromaštva, kriminala i zatvorskih kazni. Zakon o reformi donošenja presuda i kaznama iz 2015. dobio je potporu snažnog dvostranačkog glasa u Pravosudnom odboru Senata. Osim toga, ostvaren je određen napredak u pogledu samica. U rujnu je, kao dio ključnog pravnog rješenja, Kalifornija pristala na reformu uporabe zatvaranja u samicu u svojim zatvorima, uključujući stroga ograničenja u vezi s produljenom izolacijom zatvorenika.

Delegacija EU-a u Washingtonu nastavila je aktivno surađivati s odgovarajućim dijelovima administracije, Kongresom i nevladinim organizacijama u vezi sa svim gore navedenim temama. EU je također nastavio suradnju s SAD-om u pogledu drugih važnih pitanja u vezi s ljudskim pravima, među ostalim prava žena, prava osoba s invaliditetom, prava LGBTI osoba, slobode izražavanja, te ratifikacije međunarodnih instrumenata. Delegacija EU-a napravila je demarš administraciji SAD-a u korist brze ratifikacije Ugovora o trgovini oružjem, koji među ostalim sadrži odredbe o sprečavanju povreda ljudskih prava i kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

Tijekom cijele 2015. EU i SAD nastavili su blisku suradnju u području ljudskih prava, posebno na multilateralnim forumima poput UN-a i OEES-a, te u vezi sa stanjem u trećim zemljama. Godišnja savjetovanjima o ljudskim pravima održala su se u veljači. Suradnja između EU-a, njegovih država članica i SAD-a također se nastavila u okviru Globalnog fonda za ravnopravnost, Partnerstva za ravnopravnu budućnost i organizacije *Freedom Online Coalition*.

Tijekom posjeta Washingtonu u rujnu posebni predstavnik EU-a za ljudska prava Lambrinidis održao je govor u organizaciji *Freedom House* o ključnim izazovima diljem svijeta i politici EU-a o ljudskim pravima. Danom ljudskih prava pružena je mogućnost delegaciji EU-a da pokrene kampanju na društvenim medijima usredotočenu na nekoliko pozitivnih rezultata u području ljudskih prava koje je EU nedavno ostvario.

Urugvaj

Ciljevi EU-a u pogledu ljudskih prava i demokracije u okviru odnosa s Urugvajem obuhvaćaju podupiranje reforme i modernizacije kaznenog pravosuđa i zatvorskog sustava, jačanje prava žena i djece, osnaživanje politika za borbu protiv diskriminacije i građanske sigurnosti. Općenito, Urugvaj je 2015. proslavio „30 godina neprekinute demokracije”, pri čemu su se nacionalni izbori 2014. i općinski izbori 2015. održali putem transparentnog i mirnog izbornog postupka.

Nacionalna institucija za ljudska prava prijavila je u 2015. prenapučenost, neljudske i ponižavajuće uvjete i pretjeranu uporabu sile i psihotropnih tvari u domovima koje vodi SIRPA (Odjel za adolescente delinkvente). Također su istaknuti slučajevi seksualnog iskorištavanja maloljetnika u hostelima Urugvajskog instituta za djecu i adolescente. Unatoč brojnim koracima poduzetima za rješavanje problema nasilja u obitelji, broj prijavljenih slučajeva povećao se 2015. U studenome je vlada predstavila nacionalni akcijski plan za razdoblje 2016. – 2019. za život bez rodno uvjetovanog nasilja, čiji su glavni ciljevi smanjenje broja smrtnih slučajeva zbog rodno uvjetovanog nasilja i broja žena koje trpe nasilje. Plan za rasnu jednakost za razdoblje 2015. – 2020. za potomke Afrikanaca, objavljen u srpnju, otkriva diskriminaciju koja je prisutna u Urugvaju. Drugi dio sirijskih izbjeglica, koji je trebao doći krajem 2015., stavljen je na čekanje. Urugvaj je 2014. prošao drugi univerzalni periodični pregled. Vlada radi na dobrovoljnom izvješću kako bi predstavila način na koji su dane preporuke uzete u obzir.

EU potiče ljudska prava u Urugvaju putem EIDHR-a, kao i putem tematskih programa kojima se podupire civilno društvo. EU je 2015. financirao projekte u području sigurnosti građana, prava žena i djece, nasilja nad ženama, seksualnog zlostavljanja i socijalne kohezije. Nadalje, EU je nastavio pružati financijsku potporu putem bilateralnog programa za potporu reforme urugvajskog kaznenog pravosuđa i zatvorskih sustava.

Venezuela

EU ne održava formalni politički dijalog s venezuelskom vladom, ali su *ad hoc* rasprave o ljudskim pravima održane među ostalim među delegacijom EU-a, veleposlanstvima država članica i venezuelskim vlastima. To se također odvija na višim razinama ESVD-a tijekom posjeta venezuelskih vlasti Bruxellesu.

Zabrinutost su nastavila izazivati suđenja čelnicima oporbe, neovisnim odvjetnicima i direktorima poduzeća. EU je nastavio promatrati suđenja u slučajevima Leopolda Lópeza i suca Afunija. Delegacija EU-a, zajedničkim naporima s državama članicama prisutnima u zemlji, pokušala je prisustvovati suđenjima i promatrati ih, ali u većini slučajeva nije joj bio dopušten ulazak u sudnicu. Glasnogovornica Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije objavila je izjave o uhićenju gradonačelnika Caracasa Antonija Ledezme (u veljači) i o suđenju Leopoldu Lópezu (u rujnu).

EU je opetovano pokazivao spremnost da pošalje misiju za promatranje izbora na parlamentarne izbore u prosincu (izjava glasnogovornice Visoke predstavnice / potpredsjednice Komisije od 25. lipnja), ali je izborna tijelo zemlje nije pozvalo. Smatralo se da izborna kampanja ide u korist aktualnoj vladi. Nadzor vlade nad medijima i javnim prostorom nije ostavljao puno mjesta oporbi da predstavi alternativna mišljenja. Unatoč tome, oporba je uspjela ostvariti potencijalnu dvotrećinsku kvalificiranu većinu u Narodnoj skupštini (koja podliježe pravnim osporavanjima koja su bila u tijeku u vrijeme sastavljanja izvješća).

Aktivnosti suradnje EU-a usmjerile su se na prava žena i djece, prava autohtonih naroda, dobro upravljanje (tehničku pomoć Narodnoj skupštini, izgradnju institucijskih kapaciteta u općinama), stanje branitelja ljudskih prava, slobodu informiranja i izbjeglice. Događanja javne diplomacije usredotočila su se na promicanje rodne ravnopravnosti.

Nadzorni mehanizmi ILO-a za standarde rada razmatrali su kršenja Venezuele u pogledu slobode udruživanja, naglašavajući ozbiljne i hitne slučajeve u vezi s time.
